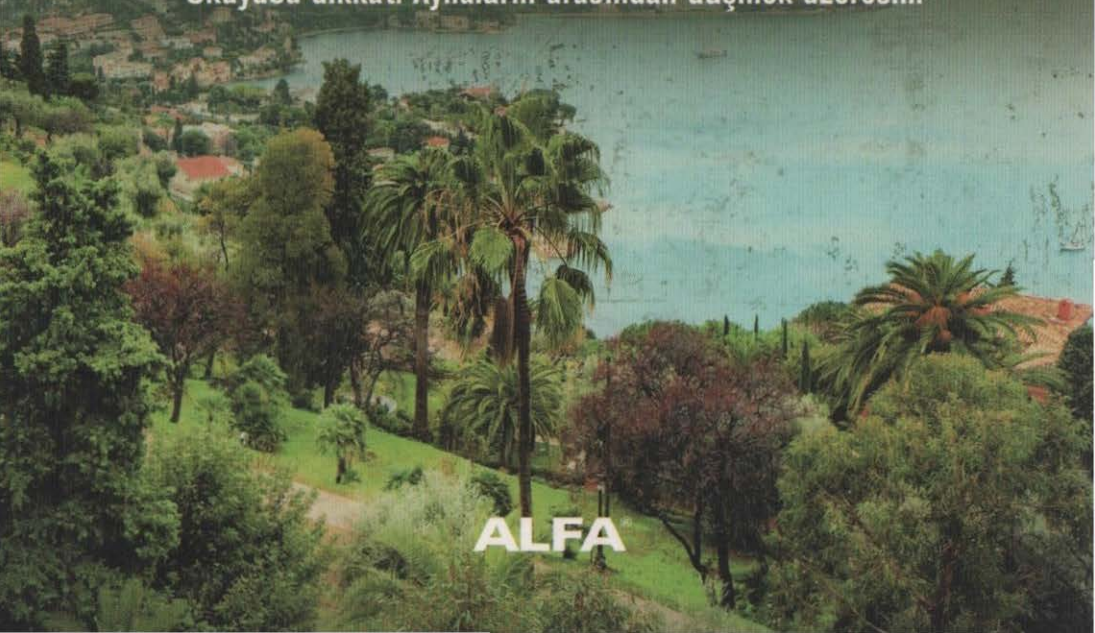
ULUSLARARASI ÇOKSATAR
Dedektif Bernie Günther 11

SESSİZLİĞİN ÖTE YAKASI

PHILIP KERR

"Okuyucu dikkat. Aynaların arasından düşmek üzeresin."

ALFA

3070 | ALFA | EDEBİYAT | 232

Bernie Günther 11
SESSİZLİĞİN ÖTE YAKASI

PHILIP KERR (22 Şubat 1956)

Yazarın Bernie Günther romanları en iyi suç romanları arasında kabul edilmektedir. Eleştirmenler onun eserlerini Raymond Chandler ve John le Carré'nin eserleriyle kıyaslamaktadır. Philip Kerr Edinburgh doğumludur, fakat Londra, Wimbledon ve Cornwall'da oturmaktadır. Bernie Günther ve Scott Manson dizilerinin tamamı yayınevimizce yayımlanmıştır.

CEM DEMİRKAN

1973 İstanbul doğumlu. Boğaziçi Üniversitesi mezunu. 2003'ten beri çevirmenlik yapıyor. Başlıca çevirileri şunlardır: Ölüm ve Şeytan [Frank Schatzing, Resif]; Biri ve Öteki [Philip Kerr, Alfa]; Sessiz Alev [Philip Kerr, Alfa]; Ölüler Dirilmezse [Philip Kerr, Alfa]; Sahra Grisi [Philip Kerr, Alfa]; Ölümcül Prag [Philip Kerr, Alfa], Katyn Katliamı [Philip Kerr, Alfa].

Sessizliğin Öte Yakası
© 2015, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

The Other Side of Silence
© 2016, thynKER Ltd

Kitabın Türkçe yayın hakları AnatoliaLit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak
Genel Müdür Vedat Bayrak
Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu
Kitap Editörü Bilge Ceren Şekerciler
Kapak Tasarımı Elif Çepikkurt
Sayfa Tasarımı Zuhal Turan

ISBN 978-605-171-395-3
1. Basım: Aralık 2016

Baskı ve Cilt
Melisa Matbaacılık
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa-İstanbul
Tel: 0(212) 674 97 23 Faks: 0(212) 674 97 29
Sertifika no: 12088

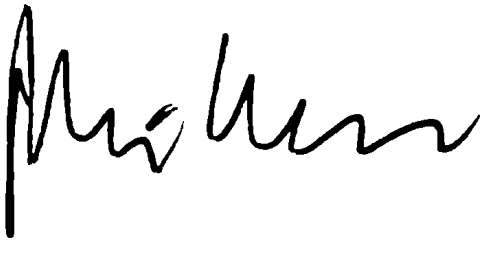
Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Alemdar Mahallesi Ticarethane Sokak No: 15 34110 Cağaloğlu-İstanbul
Tel: 0(212) 511 53 03 (pbx) Faks: 0(212) 519 33 00
www.alfakitap.com - info@alfakitap.com
Sertifika no: 10905

SESSİZLİĞİN ÖTE YAKASI

PHILIP KERR

"Okuyucu dikkat. Aynaların arasından düşmek üzeresin."

Çeviri
CEM DEMİRKAN

ALFA

Jane'e, bütün bu mutlu seneler için

Beni mahvetti ve ben de olmayan şeylerden:
Yokluktan, karanlıktan, ölümden yeniden yaratıldım.

— JOHN DONNE,
"A Nocturnal upon St. Lucy's Day"

1

Fransız Rivierası, 1956

Dün intihara kalkıştım.

Asıl isteğim ölmek değil de çektiğim ıstıraptan kurtulmaktı. Karım Elisabeth bir süre önce beni terk etmişti ve onu çok özlüyordum. Çektiğim ıstırabın asıl kaynağı buydu. Dört milyon Alman askerinin öldüğü bir savaştan sonra bile evlenecek Alman kızı bulmak kolay değildi. Buna ek olarak çektiğim ıstırabın diğer bir kaynağı da haliyle yaşadığımız savaş ve sonrasında Sovyet esir kampında geçirdiğim günlerdi. Rusya'dan bile sağ salim dönmeyi başardıktan sonra kendimi öldürmeye kalkmam kulağa biraz garip gelebilir; ama yaşamak benim için her zaman bir tercihten ziyade bir alışkanlık olmuştur. Nazi rejiminde beni hayatta tutan dik kafalılığımdı. O nedenle bir bahar sabahı kendi kendime neden intihar etmiyorum diye sordum. Benim gibi Goethe seven bir Prusyalı açısından bu sorunun mantığı kolayca

su götürmez kabul edilebilirdi. Üstelik yaşamak artık bana pek hoş gelmiyordu ki doğruyu söylemek gerekirse önceden de hoşlandığım söylenemezdi. Yarın ve onu takip edecek uzun ve boş yıllar, özellikle de Fransız Rivierası'nda olduğum düşünülürse, artık ilgimi çekmiyor. Tek başımayım, altmışıma merdiven dayadım ve bir otelde gözlerim kapalı bile yapabileceğim bir işi yapıyorum. Çoğu zaman kendimi perişan hissediyorum. Ait olmadığım ve cehennemdeki soğuk bir köşe hissini veren bir yerde yaşıyorum. O nedenle güneşli günleri seven herhangi bir insanın benim kasvet saçan suratımı özleyeceğini hiç zannetmiyorum.

Geriye sadece nasıl intihar edeceğimi seçmek kalmıştı ve ben bu hesapları yaparken otele bir misafir geldi. Tanıdığım ve keşke tanımasaydım dediğim bir misafirdi. Neyse kim olduğuna daha sonra geleceğim. Öncesinde neden hâlâ hayatta olduğumu açıklamak istiyorum.

Villefranche'deki minik dairemin altındaki garaja gittim, kapıyı kapattım ve motoru açık olan arabanın içinde beklemeye başladım. Karbon monoksitten zehirlenmek o kadar da kötü değil. Tek yapmanız gereken gözlerinizi kapatıp uyumak. Arabanın motoru durmasa ya da belki de benzini bitmese şu an burada olmazdım. Eğer durumumda bir ilerleme olmazsa ve daha güvenilir bir araba alabilirsem, bunu bir kez daha denemeyi düşünüyorum. Diğer taraftan zavallı karım gibi Berlin'e de dönebilirdim ama akıbetimin farklı olacağını zannetmiyorum. Bugün bile ölümle buluşmak en az geçmişteki kadar kolay ve eğer tu-

tar da eski Alman başkentine dönersem, çok geçmeden birinin nezaket gösterip beni kısa yoldan öbür tarafa göndereceğinden hiç şüphem yok. Ya o taraftan ya da diğerinden biri bunu yapacak ki haksız olduklarını da söyleyemem. Berlin'de oturduğum, polis ve emekli polis olduğum zamanlarda, muhtemelen İngilizler haricinde, sinir etmediğim hemen hiçbir grup kalmamıştı. Yine de Berlin'i çok özledim. Bira ve sosisi özledim. Berlin polisinin hâlâ bir önemi olduğu zamanlarda polis olmayı özledim. Ama en çok da, en az benim kadar canından bezmiş diğer insanlarını özledim. Almanlar bile Berlinlileri sevmez ve bu his genelde karşılıklıdır. Berlinlilerin herhangi birinden hazzettiğine denk gelmedim, özellikle de kadınları öyledir ki neden bilmem, o tavırları onları benim gibi kalın kafalıların gözünde daha da cazip hale getirir. Bir erkeğe ölmüş mü kalmış mı umurunda olmayan güzel bir kadın kadar çekici gelen bir şey yoktur. En çok da kadınları özledim. Ne kadar çok kadın vardı. Tanıdığım ama bir daha göremeyeceğim, bütün o iyi ve bazıları da kötü kadınları düşündüğümde, kimi zaman ağlamaya başlarım ve o noktadan da, özellikle sarhoşsam ki çoğu zaman öyleyim, intihara giden yola geçmek bir hayli kolaydır.

Kendime acımadığım zamanlarda briç oynar ya da briç hakkında kitaplar okurum ki zaten çoğu kişi için bu bile başlı başına bir intihar sebebidir. Neden diye sormayın, ama bu oyun beni canlandırıyor. Briç zihnimi meşgul ederek onu hem işler halde tutup hem de beni anavatanımı ve oradaki kadınları düşünmekten alıkoyuyor. Düşündüğüm

zaman büyük çoğunluğunun sarışın olduğunu fark ettim ki bunun nedeni de Alman ya da Almana yakın olmaları değildi. Hayatımın ancak bu geç döneminde belli bir kadın tipinin ki yanlış bir seçimdi, beni cezbettiğini fark ettim ve bunun da genelde benim gibi erkekler için bela demek olan bir saç rengine tekabül ettiğini gördüm. Tehlikeli eş arayışı ve cinsel yamyamlık sandığınızdan daha yaygın olmasına karşın, örümcekler arasında daha çok rastlanır. Anlaşılan dişiler erkeğin bir eşten ziyade, bir besleyici olarak değerine daha fazla önem vermekteler ki bu da aşağı yukarı tüm hayatımı özetlemeye yeter. O kadar çok diri diri yendim ki artık sekiz bacağım varmış gibi hissetmeye başladım ama doğruyu söylemek gerekirse şimdiye sadece birkaç tanesi kaldı. Kayda değer bir açıklama olmadığını ve artık bir öneminin de kalmadığını biliyorum ama ömrünün son yıllarında bile bu tür şeylerin farkına varmak hiç yoktan iyidir. En azından karım öyle derdi.

Kendinin bilincinde olmanın onun işine yaradığı şüphesiz: Bir sabah uyanıp benden ve Fransa'da yaşadığımız hayattan ne kadar bıkıp usandığını fark edince ertesi gün beni terk ederek evine döndü. Onu suçladığımı söyleyemem. Fransızca öğrenemedi, yemeklerine ısınamadı, hatta güneşini bile pek sevemedi ki burada bolca bulunan ve bedava olan yegâne şeydi bu. Hiç değilse Berlin'de neden sefalet içinde yaşadığınızı bilirdiniz. Berlin tarzı dediğin de zaten budur: Karanlıkta yürürken ıslık çalmaya gayret etmek. Riviera'da ise herkesin ıslık çaldığını ve mutsuz olmak için hiçbir neden olmadığını sanırsınız,

oysa ben becerebildiğim halde, o bir türlü uyum sağlayamadı.

Galiba bu kadar içler acısı halde olmamın asıl nedeni canımı feci sıkılıyor olması. Dedektiflik günlerimi çok özlüyorum. Komünist Doğu Almanlar tarafından yıkıldığını öğrendiğim Alexanderplatz'daki Emniyet Müdürlüğü'ne dönüp üst katta yer alan cinayet masasındaki odama girebilmek için her şeyimi veririm. Şu anda Grand Hotel du Saint Jean Cap Ferrat otelinde konsiyerjim. Eğer sizin kafanızda polisin karşılığı trafiği yönlendiren kişiyse bu işin az çok polislik gibi olduğunu söyleyebilirim. Bilirim, çünkü otuz beş yıl önce polisliğe Potsdamer Platz'da trafik polisi olarak başlamıştım. Diğer taraftan otel yönetiminden de az çok anlarım; Naziler iktidardayken bir süre Berlin'deki ünlü Adlon Hotel'de otel dedektifi olarak görev yapmıştım. Konsiyerj olmaksa bundan çok farklı bir şey. İşiniz genelde restoran rezervasyonları yapmaktan, taksi ve tekne çağırmaktan, komi hizmetlerini düzenlemekten ve fahişeleri uzak tutmaktan (ki sanıldığı kadar kolay değil, çünkü günümüzde sadece Amerikalı kadınlarda fahişe gibi görünecek para var) ve harita okumaktan aciz ve Fransızca bilmeyen dünyadan bihaber turistlere adres tarif etmekten ibaret. Çok nadiren söz dinlemez bir misafir ya da hırsız çıkıyor ve Alfred Hitchcock'un *Bir Hırsızı Yakalamak* filmindeki gibi bir mücevher hırsızlığının çözülmesinde yerel polise yardım ettiğimi hayal ediyorum ki bu da sadece hayalde kalıyor. İşin aslı polise yardım etmek için gönüllü olmayı hiç denemedim. Bunun nedeni Fransız olmaları değil.

Gerçi bu bile onlara yardım etmemek için yeterli bir mazeret, ancak asıl neden hayatımı sahte bir kimlikle sürdürüyor olmam. Üstelik kullandığım sıradan bir sahte kimlik de değil. O kimliği bana veren Doğu Alman Emniyet Polisi Stasi'nin Amiri Erich Mielke'ydi. Bu bedeli çok ağır olabilecek iyiliklerden biriydi ve günün birinde gelip bedelini benden tahsil edeceğini tahmin ediyordum. Muhtemelen o gün tekrar seyahate çıkmam gerekecekti. Benimle kıyaslandığında Uçan Hollandalı, Cebelitarık Kayası gibi kalırdı. Karım Mielke'yi benden çok daha iyi tanıdığından galiba bunun olacağını da öngörmüştü.

Bu olduğunda nereye gidebileceğime dair bir fikrim olmamasına rağmen, arananlar listesindeki Almanlar için Kuzey Afrika'nın iyi bir seçenek olduğunu duymuştum. Fabre Line'a ait bir gemi gün aşırı Marsilya'dan Fas'a gidiyor. Bu konsiyerjlerin bilmesi gereken türde bir bilgi, ancak bilmemim asıl nedeni otel müşterilerinin büyük bölümünü Cezayir'e gitmek isteyenler yerine, oradan kaçanların teşkil etmesi olabilir. Bunun nedenleri arasında geçen sene Philippeville'de *pieds-noirs* sivillerinin katledilmesi, Cezayir'de FLN'ye karşı yürütülen savaşın pek de Fransızların lehine seyretmemesi ve Nazilerin Vichy hükümetine devretmesinin ardından koloninin çok daha merhametsizce yönetilmeye başlanmasının yer aldığı söylenebilir.

İntihar etmeden bir gün önce otelin en iyi süitlerinden birine yerleştirdiğim yakışıklı ve koyu renk saçlı adamın arananlar listesinde olup olmadığını bilmesem de Alman ve suçlu olduğun-

dan emindim. Adamın bir bankacı ya da Hollywood'daki bir yönetmenden aşağı kalır yanı yoktu ve Fransızcası da kusursuz olduğundan, onun Alman olduğunu benim haricimde bilen biri olduğunu zannetmiyorum. Harold Heinz Hebel adını kullanıyordu ve Bonn'daki bir adresi vermişti ama gerçek adı Harold Hennig olup savaşın son birkaç ayında SD'de yüzbaşı olarak görev yapmıştı. Şimdi kırklı yaşlarının başındaydı, onun için özel yapıldığı belli gri bir yazlık takım ve yeni basılmış bir para gibi ışıl ışıl ayakkabılar giymişti. Grand Hotel gibi bir yerde çalıştığınızda böyle şeylere dikkat etmeye başlıyordunuz. Artık lobinin diğer ucundaki bir Savile Row takımını bile ayırt edebiliyorum. Davranışları boynundaki ipek Hermes kravat kadar pürüzsüzdü ki o kravatın ona hak ettiği ilmekten daha çok yakıştığını söyleyebilirim. Ekmek dilimi kadar kalın bir para destesinden komilerin hepsine cömertçe bahşiş dağıtınca tüm komiler ona ve Louis Vuitton valizlerine Meissen porseleni muamelesi yapmaya başladılar. Ne tesadüftür ki onu son gördüğümde de elinde muhtemelen o ve amiri Doğu Prusya valisi Erich Koch'un şehirden yağmaladığı kıymetli eşyalarla dolu pahalı valizler vardı. Bu dediğim Ocak 1945'te korkunç Königsberg Muharebesi sırasında olmuştu. Bindiği Alman yolcu gemisi *Wilhelm Gustloff* bir Rus denizaltısı tarafından torpillendi ve dokuz binden fazla sivil hayatını kaybetti. Kendisi bu felaketten kurtulmayı başarabilen az sayıdaki sıçandan biriydi ki bu felaketin müsebbiplerinden biri olduğundan kurtulması çok yazık olmuştu.

Harold Hennig beni tanımışsa da belli etmemişti. Giydiğimiz siyah ceketler yüzünden tüm otel çalışanları birbirine benziyordu. Ayrıca o tarihe kıyasla daha şişmandım, saçlarım daha seyrekti ve daha esmerdim ki karım bana yakıştığını söylerdi. İntihara kalkışmış birine göre epey iyi görünüyordum. Elisabeth'in gitmesinin ardından göz koyduğum hizmetçilerden biri olan Alice benim olduğumdan on yaş daha genç göründüğümü söylüyordu. Fakat kendimi en az beş yüz yaşında hissettiğimden bu söylediğinin fazla bir anlamı yoktu. Ruhum karanlığına o kadar çok bakmıştı ki artık Dante'nin bastonundan farkı kalmamıştı.

Harold Hennig doğruca bana baktı ve gözlerine sadece bir iki saniye bakmış olsam da kim olduğunu anlamama yetti: Eski bir polis olduğumdan yüzleri, özellikle de kitle katliamcılarına ait olanları unutmazdım. Kadınlar, erkekler ve çocuklardan oluşan dokuz bin kişi Harold Heinz Hennig'e ait olan bir yüzü hatırlamak için yeterli nedendir.

İtiraf etmem gerek ki onu böyle sapasağlam ve müreffeh bir halde görmek içimi kararttı. Eichmann ve Mengele gibi misli görülmemiş suçlar işlemiş kişilerin kaçmayı başardığını bilmek ayrı, bu suçların mağdurlarından bazılarının arkadaşın olduğunu bilmek apayrıydı. Adaleti kendi elimle tecelli ettirmeye çalıştığım zamanlar olmuştu ama bu çok eskidendi. İntikam benim için artık, Cap Ferrat'taki tek diğer iyi otel olan La Voile'de oynadığımız briç oyunun başında ya da sonunda bahsettiğimiz sıradan bir şeydi. Tabancam bile yoktu. Eğer olsa burada olacağımı hiç zannetmiyorum. Atıcılığım sürücülüğümden çok daha iyidir.

2

Nice ve Monaco arasında yer alan Cap Ferrat ihtiyar bir Fransızın kurumuş ve artık iş görmez penisi gibi denize doğru uzanan çam ağaçlarıyla kaplı bir çıkıntıydı. İhtiyarlıkla ergen güzelliğin (ille de bu sırayla olmasa da) plajda, mağazalarda, bankalarda ve sonrada yatakta el ele gittiği Riviera'nın namını ele alırsak gayet makul bir benzetmedir. Riviera bana savaştan hemen sonra Berlin'in nasıl bir yer olduğunu hatırlatmasına karşın, burada bir kadın arkadaş bulabilmenin bir çikolata ya da birkaç sigaradan fazlasına mal olduğunu kabul etmem gerek. Burada para konuşur, *voulez vous* ya da *s'il vous plait*'ten daha fazla söyleyecek bir şeyin olmadığı zamanlarda bile. Çoğu kadın Bay Doğru yerine Mösyö Gateau'yla vakit geçirmeyi tercih eder ki açıkçası pek çok kez bu ikisinin aynı kişi olduğu da ortaya çıkar. Eğer cebimde biraz daha para olsa kendimi küçük düşüreceğim güzel bir kız arkadaş bulabilirdim. Cote

d'Azur'daki kadınların, Bealieu-sur-Mer'in adresi, Cannes'daki en iyi restoranın ismi (Da Bouttau) ya da Nice'deki Belediye Opera Salonuna iki bilet haricinde, istediği hiçbir şeyin bende olmadığını bilecek kadar aklım başımda. Mösyö Gateau'yu Grand Hotel'de sıkça görürüz ama onun kaldığı asıl yer balıkçı limanı Saint-Jean-Cap-Ferrat'ın yer aldığı mavi lagüne tepeden bakan bir yarımadada yer alan küçük ve zarif bir otel olan La Voile d'Or'dur. Geçmişte Park Hotel olan bu üç katlı Fransız villası 1925 yılında Yüzbaşı Powell adındaki bir İngiliz golf şampiyonu tarafından kuruldu ki muhtemelen duvarlarında eski ahşap golf sopalarının ve otelin zarif misafir salonunda çok zorlu bir gol deliğinin yer almasının nedeni budur. Oturup kokteylimi içtiğim ve mutlaka her hafta iki kez arkadaşlarımla briç oynadığım yer işte burası.

Dürüst olmak gerekirse çoğu insanın arkadaş kavramı bundan farklıdır. Nihayetinde burası Fransa ve gerçek dost bulma ihtimaliniz, hele ki Almansanız, yok gibi bir şeydir. Üstelik arkadaş edinmek ya da arkadaşlığı sürdürmek için briç oynanmaz ve hatta kimi zaman rakibinizden nefret etmenize bile yol açar. Benim briç ortağım olan İtalyan Antimo Spinola, Nice'deki belediye kumarhanesinin müdürüdür. Neyse ki benden çok daha iyi bir oyuncu ama bunun onun lehine olduğunu söyleyemem. Genelde Eze'deki tepede bir villaları olan İngiliz çift Bay ve Bayan Rose'la oynarız. Onlara sinir olduğumu söyleyemesem de tipik bir İngiliz çift olduklarını söyleyebilirim. Galiba başta birbirlerine karşı olmak üzere herhangi bir duy-

gu belirtisi göstermemelerinin temel nedeni bu olsa gerek. Bunlardan daha şefkatli Siyam kavgacı balıkları görmüştüm. Bay Rose, Londra'daki Harley Caddesinde çalışan bir kalp mütehassısıydı ve emekli olup Güney Fransa'ya yerleşmesinden önce bir Yunan milyoneri tedavi ederek zengin olmuştu. Spinola, Rose'la oynamayı sevdiğini, çünkü biri kalp krizi geçirirse, onun ne yapacağını bildiğini söylese de ben o kadar emin değildim. Rose benden daha çok içiyordu ve bir kalbi olduğundan da pek emin değildim ki bana göre o mesleği yapabilmesi için öncelikle bir taneye sahip olması gerekirdi. Hemşire-resepsiyoncu olan karısı Julia çok daha iyi bir oyuncuydu ve fil gibi bir hafızaya sahip olmakla birlikte ne yalan söyleyeyim, ebadıyla olmasa da biraz file benziyordu. Eğer kafasının iki yanında o devasa kulakları olmasa çok güzel bir kadın olabilirdi. Sanki ben ve Spinola'ya hiçbir ipucu vermek istemiyormuş gibi oynadığımız hiçbir el üzerine konuşmazdı.

Savaş söz konusu olduğunda da durum pek farklı değildi. Bildikleri kadarıyla Walter Wolf (Fransa'da ismim buydu) Berlin'deki Genel Karargâhta yüzbaşıydı ve iaşeden sorumluydu. Hayatının büyük bölümünde iyi otellerde çalışmış birinden de bu beklenirdi. Jack Rose beni Adlon Hotel'den hatırladığına emindi. Karşılarında oturan kişinin bir zamanlar SS üniforması giydiğini ve Heydrich ve Goebbels gibi kişilerle içli dışlı olduğunu bilseler ne yaparlardı diye kimi zaman merak ederim.

Gizli bir geçmişim olduğunu öğrense Spinola'nın pek şaşıracağını zannetmem. Onun Rus-

çası da en az benimki kadar iyi olduğundan, Rusya'daki 8. İtalyan Ordusu'nda görevli ve Nikolajewka Muharebesi'nin ardından 1943 yılını görebilen az sayıdaki talihliden biri olduğuna eminim. Haliyle savaştan hiç bahsetmiyor ki briçin en önemli özelliği de budur. Kimse fazla konuşmaz. Saklayacak şeyleri olan kişiler açısından ideal bir oyundur. Elisabeth'e de öğretmeye gayret ettim ama iyi bir oyuncu olabilmek için gereken sabır onda yoktu. Oyuna ısınamamasının diğer bir nedeni de İngilizce bilmemesiydi: Rose ailesi sadece İngilizce bildiğinden oyunu oynarken İngilizce konuşuyorduk.

Hennig'in Grand Hotel'e gelmesinden bir iki gün sonra Spinola ve Rose ailesiyle briç oynamak için La Volie d'Or'a gittim. Rose çifti her zamanki gibi geç kalmıştı ve Spinola da barda oturmuş boş boş duvara bakmakla meşguldü. Dalgındı, kısa abanoz sigaralığıyla Gauloises sigarası ve Americanos içiyordu. Koyu renk kıvırcık saçları, güler yüzü ve kaslı endamıyla bana aktör Cornel Wilde'ı hatırlatırdı.

"Ne yapıyorsun?" diye sordum Rusça. Otele ya da kumarhaneye çok az Rus geldiğinden unutmamak için birbirimizle Rusça konuşurduk.

"Manzaraya bakıyorum."

Dönüp teras ve ötesindeki liman manzarasını işaret ettim.

"Manzara o tarafta."

"Onu daha önce gördüm. Ben bunu tercih ederim. Bana hatırlamak istemediğim hiçbir şeyi hatırlatmıyor."

"Ters tarafından mı kalktın?"

"Burada düz tarafımdan kalktığım yok ki. Ya sen?"

"Al benden de o kadar. Hayat berbat ama bunu sakın Cap Ferrat'taki birine söyleme. Hüsrandan olduğu yere yığılıp kalır."

Başını iki yana salladı. "Hüsranın ne olduğunu bilirim. Bir kadınla görüşüyordum ama artık görüşemiyorum. Çok yazık ama son vermeye mecbur kaldım. Evliydi ve gün geçtikçe zorlaşıyordu. Uzatmayayım, çok zoruna gitti. Beni kendini vurmakla tehdit etti."

"Kendini vurmak tam Fransız tarzı bir şey. Fransızların keskin nişancılığına ancak bu noktada güvenebilirsin."

"Tam bir Alman gibi konuştun, Walter."

Bana bir içki ısmarladıktan sonra dik dik suratıma baktı.

"Kimi zaman briç oynarken gözlerinin içine bakıyor ve bir kâğıt destesinden çok daha fazlasını görüyorum."

"Kötü bir oyuncu olduğumu mu anlatmaya çalışıyorsun?"

"Hayır, ordu iaşesiyle alakası olmayan bir adam gördüğümü söylüyorum."

"Yaptığım yemekleri tatsan böyle söylemezdin, Antimo."

"Walter ne zamandır tanışıyoruz?"

"Bilmem. Birkaç yıl olmuştur."

"Ama dostuz, değil mi?"

"Umarım öyledir."

"Öyleyse dinle. Spinola gerçek adım değil. Savaş sırasındaki ismim farklıydı. Spinola gibi bir isimle fazla hayatta kalamazdım. Ben o tür bir

İtalyan değilim, çünkü bu Yahudi-İtalyan ismidir."

"Ne olduğun ben ilgilendirmiyor, Antimo. Ben de o tür Almanlardan değilim."

"Seni severim, Walter. Söylemen gerekenden fazlasını söylemezsin. Ayrıca sır tutabilecek türde biri olduğunu düşünüyorum."

"Mecbur kalmadığın müddetçe bana hiçbir şey söyleme," dedim. "Hayatımın bu döneminde bir arkadaş kaybetmeyi göze alamam."

"Anlaşıldı."

"Zorda kalınca benden hoşlanmayan insanları bile gözden çıkarmak istemem, çünkü sonra yapayalnız kalırım."

Spinola'nın eli barın üzerindeki içkimin yanında duran Partagas sigara kutusunun üzerinde duruyordu.

"Bir iyilik isteyeceğim," dedi.

"Söyle."

"Bunun içinde benim adıma saklamanı istediğim bir şey var."

"Tamam."

Barmenin nerede olduğuna baktım ve terasta, yani bizden uzak olduğunu görünce kutuyu kaldırıp içine baktım. Ama daha kapağını kaldırmadan bile içinde ne olduğunu anlamıştım. Sigara değildi. Kutunun ağırlığı yaklaşık altı yüz elli gramdı ki bunun bir Walther polis tabancasının ağırlığı olduğunu biliyordum. Silahı aldım. Doluydu ve kokusuna bakılırsa kısa süre önce ateşlenmişti.

Kutunun kapağını kapatarak, "Beni ilgilendirmez ama bu meşgulmüş gibi kokuyor," dedim. "Ben de adam vurdum ve o yaptıklarım da kimse-

yi ilgilendirmezdi. İşin içine silah girdi mi bu tür şeyler doğal olarak meydana gelir."

"Kadın silahı," dedi.

"Sıkı kızmış."

"Öyledir. Silahı ondan aldım, çünkü aptalca bir şey yapmasını istemedim. Geri gelme ihtimaline karşı evde olmasını istemiyorum. En azından anahtarı bana iade edene kadar."

"Sorun değil, ben hallederim. İyi bir briç ortağı bulmak kolay değil. Üstelik silahım olmasını da özlemişim. İçinde silah olmayınca ev bana boşmuş gibi geliyor. Arabaya koyarım, tamam mı?"

"Teşekkürler, Walter."

Dışarı çıktım, tabancayı torpido gözüne koydum ve otele dönerken Rose ailesinin krem rengi Bentley arabalarıyla yaklaştıklarını gördüm. Biraz bekledikten sonra içgüdüsel olarak Bayan Rose'un inmesi için arabanın kapısını açtım. Gelirken arabayı kocası kullanırken, dönüşte adam sarhoş olduğundan arabayı hep kadın sürerdi.

Güler yüzle "Bayan Rose," deyip arabadan inerken yere düşürdüğü yeşil şifon eşarbını aldım. Üzerindeki yeşil elbiseyle aynı renkteydi. Yeşil ona yakışmıyordu ancak bunu ona söyleyerek oyunu tehlikeye atacak değildim. "Sizi görmek ne güzel."

Gülümseyerek cevap verse de aklım pek onda değildi; aklımda hâlâ Spinola'nın kız arkadaşının tabancası varken gözlerim de otel terasının diğer ucunda tartışmakta olan iki adamın üzerindeydi. Biri genelde La Voile d'Or civarında takılan kırmızı yüzlü bir İngilizdi. Diğeri de Harold Hennig'di. Ön kapıyı Bayan Rose için açtıktan sonra Hennig

ve İngilize alıcı gözle bir kez daha bakınca aslında durumun tartışmadan biraz farklı olduğunu anladım. Hennig yüzünde gülümsemeyle İngilize ne yapması gerektiğini söylüyor ve bu da İngilizin pek hoşuna gitmiyordu. Adama kanım ısındı. Harold Hennig'den emir almak benim de hiç içime sinmemişti. Fakat onlarla ilgilenmeye bir son verip Jack ve Julia Rose'un peşi sıra içeri girdim. Uzun zamandır ilk kez Spinola'yla birlikte onları yenmeyi başarınca Grand'e dönene kadar zafer sevinciyle her şeyi unuttum. Oraya döndüğümde gece görevli konsiyerjin telefonla arayıp yaz nezlesi olduğunu söyleyerek izin aldığını öğrendim. Sovyet esir kampında iki yıl boyunca kış nezlesiyle boğuşup durmuştum. Yaz nezlesi galiba ondan da beter bir şeydi.

Geç saatte çalışmayı dert etmem. Hava serindir ve cırcır böceklerinin sesi ön kapının yanındaki cılız heykellerin arkasındaki duvarı süsleyen hanımeliler kadar teskin edicidir. Ayrıca sorun çıkaracak daha az müşteri olduğundan vazife başındaki ilk saati Fransızcamı geliştirmek için *Nice-Matin* okuyarak geçirdim. Bir civarında dördüncü kattaki süitte kalan zengin Amerikalı Bay Biltmore'a yardım etmek zorunda kaldım. Bütün gece brendi içtikten sonra hem bir şişeyi hem de savaş, Fransızların beceriksizliği ve Vichy'nin farklı adda bir Nazi rejimi olmasıyla alakalı yaptığı yorumlarla tüm barı boşaltmıştı. Fransız olmadığımdan dediklerine itiraz etmemin bir nedeni de yoktu. Napolyon'a atfedilen ama ona ait olmayan şöyle bir söz vardır: "Fransız tarihi geçmişteki olayların Fransız halkının üzerinde

hemfikir olduğu türevlerinden ibarettir." Biltmore'u sandalyenin üzerine yığılmış ve bilinci yarı açık halde buldum ki sarhoşun böylesini tercih ederim. Ama onu kaldırmaya çalışınca nedense birden sesi yükselmeye başladı. Sonra bana arka arkaya iki yumruk savurunca onu şaşırtacak ve ikimizi de daha büyük bir sıkıntıdan koruyacak kadar hafifçe çenesine vurdum. Bu da ayrı bir soruna yol açtı, çünkü adam sekoya kadar büyük ve tutması zordu ve onu asansöre bindirip ardından indirdikten sonra yatağına yatırana kadar tüm enerjimi sarf etmek zorunda kaldım. Üstünü çıkarmadım. Bir konsiyerj olarak isteyeceğim son şey pantolonunu çıkarmak üzere olduğum sarhoş bir Amerikalının kendine gelmesidir. Amerikalılar, bilhassa yapan bir adamsa, soyulmayı pek sevmezler. Böyle bir durumda sadece dişlerinizi değil işinizi de kaybedersiniz. Riviera'da bütün dişleri yerinde, iyi bir konsiyerj bile hemen yenisiyle değiştirilebilir, oysa hiçbir otel Bay Biltmore gibi bir misafiri kaybetmek istemez. Bu adam odanın geceliğine dört yüz dolara karşılık gelen bin beş yüz frank ödüyor ve odayı da üç haftalığına tutmuş. Hiç kimse bar faturaları ve bahşişlere ek olarak otuz bin frankı kaybetmeyi göze alamaz.

Tekrar aşağı indiğimde bir Çinlinin ütülü kıyafeti kadar sıcaktım. O yüzden bara gidip barmenden bana kalitelisinden (nükleer denizaltılardaki denizcilere verdikleri yüzde 57 Plymouth Navy Strenght cinli) buzlu bir gimlet yapmasını söyledim. Böylece La Voile d'Or'da içtiğim dört diğer daha hafif olan içkiyi takviye etmiş olacaktım.

Birkaç zeytin ve bir avuç krakerden ibaret akşam yemeğimi çabucak mideye indirdim.

Yemeğim tam bitmişti ki giriş masasının önünde diğer bir misafir belirdi. Üstelik hiç de fena sayılmazdı: Güzel kokuyordu, ayıktı, üzerindeki dar siyah kıyafet içinde ne olduğuna dair yaklaşık bir fikir veriyordu ve önünde elmas rengi bir kurdele vardı. Modadan pek anlamam ama üzerindeki bir omzu açık olan balerin korseli bir elbiseydi ve bir kez daha bakınca belindeki şeyin kurdele değil, minik bir çiçek olduğunu anladım. Siyah eldiveni ve ayakkabılarıyla Christian Dior'un banka hesap bakiyesi kadar iyi görünüyordu. Kırklı yaşlarında bir İngiliz olan Bayan French düzenli ziyaretçilerimizden biriydi, babası bir zamanlar Riviera'da kalıp çalışmış ünlü bir sanatçıydı. Kendisi bir yazardı ve Villefranche'de bir ev kiralamıştı ama zamanının çoğunu Grand Hotel'de geçirirdi. Havuzumuzda yüzer, barda kitap okur, sürekli telefonu kullanır ve geç saatte restoranda akşam yemeğini yerdi. Genelde yalnız olduğu halde, kimi zaman arkadaşlarıyla geldiği de olurdu. Birkaç hafta önce Bayan French otelimizde kalan Fransız Milli Savunma Bakanı Mösyö Bourgès-Maunoury'le ilgileniyormuş gibi görünse de sonuçta bir şey olmadı. Anlaşılan bakanın aklında başka meseleler vardı: Cezayir'deki FLN'nin teşkil ettiği tehdide ek olarak Mısır'ın çakma Hitleri Cemal Abdülnasır ve belki de bitişiğindeki odada kalan kimliği belirsiz kadını düşünüyor olmalıydı. Koyu renk saçlı ve gözlü; hafif kilolu ve ufak tefek Bakan'ın görüntüsü pek fena değildi, fakat normalde Bayan French'in yanından bile geçemezdi. Onun gibi bir

kumral çok daha iyisini bulabilirdi. Ama Maurice Bourgès-Maunoury müstakbel Fransa Cumhurbaşkanı olarak görülüyordu.

"İyi akşamlar Bayan French," dedim. "Umarım yemek hoşunuza gitmiştir."

"Evet, fena değildi."

"Sizden bunu duymak bile büyük bir iltifat sayılır."

İç çekti. "Daha iyi olabilirdi."

"Yemek mi, servis mi?"

"Açıkçası ikisinde de bir sorun yok. Ama yine de bir eksiklik var. Yanımda sadece kitabım vardı ve bu durumu Grand Hotel'deki birinin kolayca düzeltebileceğini hiç sanmıyorum."

"Hangi kitabı okuduğunuzu sorabilir miyim, Bayan French?" Tekrar otelde çalışmaya başladığımdan beri görgü kuralları açısından epey ilerleme kaydetmiştim. Kimi zaman gerçekten de medeniymiş gibi davranabiliyordum.

Timsah derisi çantasını açıp kitabı gösterdi: Graham Greene'nin *Sessiz Amerikalı* adlı kitabı. Polis gözlerim Mystikum şişesini, Fransız franklarını, altın rengi pudralığı ve içinde allık ya da daha yüksek ihtimalle diyafram olan küçük pembe bir kutuyu tespit etti.

"Okuduklarımdan değil," dedim.

"Olabilir ama bence bir Amerikalıyı susturmayı Graham Greene'den daha iyi biliyorsun." Gülümsedi. "Zavallı Bay Biltmore. Umalım da bugün senin yumruğun yerine, doğru düzgün bir şeyler yesin."

"Ah, demek gördünüz. Barın boş olduğunu zannediyordum."

"Yastığın arkasındaydım. Bence meseleyi çok ustaca hallettin. Bana kalırsa bu tür şeyleri geçmişte profesyonel olarak yapmışsın."

Omuz silktim. "Otel işinde insanın karşısına ne tür bir sorun çıkacağı belli olmaz."

"Öyle diyorsan."

"Belki okumanız için başka bir şey tavsiye edebilirim," dedim konuyu değiştirmek için.

"Neden olmasın? Nihayetinde konsiyerj olan sensin. Ama tecrübelerime dayanarak konuşmam gerekirse, Robert Benchley gibi davranmanın görev tanımına dahil olduğunu sanmıyorum."

Beni etkileyen Albert Camus'nun bir kitabından bahsettim.

"Olmaz onu sevmem," dedi. "Bana göre fazla Fransız. Ayrıca çok da politik. Kim bilir, belki de bana briç hakkında bir kitap tavsiye edebilirsin. O oyunu öğrenmek istiyorum ve sizin de sık sık oynadığınızı biliyorum, Bay Wolf."

"Kitaplarımdan bazılarını memnuniyetle size ödünç verebilirim, Bayan French. Terence Reese ya da S. J. Simon'un yazdıklarını yeterli olur bence."

"Daha da iyisi oyunu bana bizzat öğretebilirsin. Parası karşılığında, bana özel ders vermeye ne dersin?"

"Ne yazık ki bunu yapmama izin verecekleri ni hiç sanmıyorum, Bayan French. Düşündüm de Iain Macleod'un *Briç Kolay bir Oyundur* kitabıyla başlasanız daha iyi olur."

Hayal kırıklığına uğradıysa bile belli etmedi. "Evet, olabilir. Yarın getirebilir misin?"

"Tabii ki. Yarın burada olmadığımdan size

teslim etme zevkinden mahrum kalacağım ama bırakacağım iş arkadaşlarımın birinden alabilirsiniz."

"Yarın çalışmıyor musun? Yazık. Bu sohbetler hoşuma gidiyordu."

Gülümseyip başımı eğerek selamladım. "Her zaman hizmetinizdeyim, Bayan French."

Briçte buna pas denir.

3

"Doğrusu burada denk gelmemiz hoş bir sürpriz oldu."

Cap Ferrat'ın birkaç kilometre batısındaki Villefranche-sur-Mer, Escher merdivenleri, yüksek binalar ve loş ve yorucu Arnavut kaldırımlı sokakların keyfini çıkaran turistlerle dolu ilginç ve eski bir Riviera şehridir. Gölgelerle örtülü, gizli, acayipliklerle dolu bir Fritz Lang filminin Galler türevinden çıkmış ve birinin sahte bir isimle huzur içinde yaşaması için idealmiş gibi görünen bir yerdi. O yüzden bana eski Berlin'i hatırlatan (kaldı ki oraya o yüzden gitmiştim) üzeri tümüyle örtülü Rue Obscure'deki bir barın dışında Bayan French'e rastlamayı hiç beklemiyordum. Üstelik yalnızdı. La Darse Bar köhne, mezarlığı andıran, zemini talaşla kaplı, masaları yapış yapış ve Şarlken'in zamanından bu yana buradaymış gibi görünen bir yerdi. Çömlekler içinde servis ettikleri ucuz *rosé* şarapları ancak içilebiliyordu ve eğer olur da biri beni arayacak olursa, muhtemelen

burada bulurdu. Bu tarihe kadar kimse beni aramaya kalkmadığından, Bayan French'in beni Rue Obscure'de bulmasının onun iddia ettiği gibi hoş bir tesadüf olduğuna inanasım gelmedi. Üzerinde pembe kapri pantolon, aynı renkte eşarp, bol bir siyah süveter ve boynunda inci bir kolye ile ondan da pahalı görünen bir Leica fotoğraf makinesi vardı. Kadınların ayna önünde uzun saatler geçirerek elde etmeyi başardığı kaygısız ve rahat bir tavra sahipti.

"Bu civarda mı oturuyorsunuz, Bay Wolf?" diye sordu.

"Denebilir. Quai de la Corderie'de bir yerim var. Deniz kıyısında." Ona nerede oturduğumu ve alışkanlıklarımı otelden kimin söylemiş olabileceğini düşündükten sonra, bunun Bayan French'in arkadaşı ve benim patronum Ueli Leuthard'ın marifeti olduğuna hükmettim.

"Aslında komşu sayılırız. Benim evim de Avenue des Hesperides'de," dedi.

Gülümsedim. Benim evim hapishaneye benziyordu. Avenue des Hesperides'deki evler birkaç katlı, güzel bahçeli ve deniz manzaralı, büyük villalardı. Bizim komşu olduğumuzu söylemek bir deniz kestanesiyle dev ahtapotu kıyaslamaktan farksızdı.

"Galiba öyle," dedim. "İyi de sizi bu sokağa hangi rüzgâr attı, Bayan French? Buraya boş yere 'kuytu' adını vermediler."

"Herkes gibi ben de fotoğraf çekiyorum. Yazmadığım zamanlarda fotoğraf çekerim. Hatta birkaç tanesini sattığım bile oldu. Ayrıca lütfen bana Anne deyin. Artık Grand Hotel'de değiliz."

"Ona ne şüphe. Bana kalırsa burada resim çekmeye müsait ışık yok."

"İyi bir resmin özelliği de budur zaten. Mevcut ışık ve gölgeden yararlanırsın. Siyah ve beyazın önemsizmiş gibi görünen yerlerdeki önem ve anlamını yakalarsın. Hatta kim bilir, belki de bir gizemi aydınlatırsın."

Tıpkı bir dedektif gibi konuşmuştu.

"Bana içki ısmarlamayacak mısın?"

"Orada mı?"

"Neden olmasın?"

"Şu kapıdan bir kez bile geçmiş olsaydınız, muhtemelen bunu istemezdiniz. Bence başka bir yere gitsek daha iyi." Başımı kulağına yaklaştırıp kasten yüksek sesle kokladım. "Bu Mystikum. Bu kokuyu balık kokusunu gizlemek için kullanıldığında değil de sizin üzerinizde duymayı tercih ederim."

"Çok etkileyici."

"Ben konsiyerjim. Bu tür şeyleri bilmek benim işim. Diğer taraftan dün gece bana kitabı gösterirken çantada şişesini görmüştüm."

"Çok dikkatlisin."

"Ne yazık ki yeteri kadar değil."

Başını salladı. "Aslında başka yere gitmek fena fikir değil. Burası balık kokuyor."

"Güzel."

"Nereye gideceğiz?"

"Burası Villefranche. Bu şehirdeki bar sayısı posta kutusu sayısından fazla ki galiba mektupların bu kadar geç gelmesinin nedeni de bu."

"Daha iyi bir fikrim var. Neden senin evine gidip o briç kitabını almıyoruz?"

"Galiba sizi yanlış yönlendirdim, Bayan French. Ev derken aslında ıstakoz sepetini kastetmiştim."

"O zaman sen de ıstakoz mu oluyorsun?"

"Kesinlikle. Orada ben ve balıkçının eli dışında kimseye yer yok."

"Tamam. Öyleyse evine gidip kitabı aldıktan sonra benim evime gelmeye ne dersin? Avenue des Hesperides. Sekiz numara. İstersen içkimizi orada içeriz. Orayı kiraladığımdan beri hemen hiç elimi sürmediğim bir şarap mahzeni var."

"Hesperides'in Bahçesi'ni hiç uyumayan ve yüz kafası olan Ladon adında bir ejderha korumuyor muydu?"

"Bir bekçi köpeğimiz vardı ama öldü. Şimdi bir kedim var, adı da Robbie. Bence o konuda endişe etmene gerek yok. Ama istemiyorsan..."

"Beni yanlış anlamamanız için açık konuşmak istiyorum, Bayan French. Kolayca dost olabiliriz ama ardından ayrıldığımızı düşünün. Size briç öğretmemi istiyorsunuz. Bunun için çalışmanız ve ödevleri yapmanız gerek. Diyelim ki çok çalışkan bir öğrenci oldunuz. Sonra ne olacak? Tüm elinizi yanlış oynadığınızda size çıkıştığımı varsayın, ne yaparsınız? Bence ne olacağı şimdiden belli." Omuz silktim. "Ben de tüm ıstakozlar gibi soluğu kaynar suyun içinde almak istemiyorum. Otel çalışanlarının misafirlerle yakınlaşması istenmez ve ben de işimi kaybetmek istemiyorum. Mükemmel bir iş olmayabilir ama hiç yoktan iyidir. Alfred Hitchcock gitti gideli burada film işleri epey kesat sayılır."

"Öyleyse sorun yok. O otelde hiç kalmadım. Otellerde, özellikle büyük otellerde kalmayı hiç

sevmem. İnsan oralarda kendisini çok yalnız hisseder. Tüm kapılarda kilit var ve bana göre klostrofobik yerler."

"Çok ısrarcısınız."

"Tedirgin olmanızı istemem, Bay Wolf."

Yüzünü buruşturdu ve aslında onu benim tedirgin ettiğimi fark edince kötü hissettim. Bu kimi zaman yaşadığım bir sorundu; insanların, bilhassa da Anne French gibi görünenlerin, kendisini kötü hissetmesine neden olmayı istemezdim.

"Lütfen bana Walter deyin. Üstelik memnuniyetle gelirim. Yarım saat sonra olur mu? Bu zaman zarfında kitabı alıp gömleğimi değiştirebilirim. Bir ıstakozun rengini değiştirmesinin en kolay yolu budur."

"Bence pembe sana yakışırdı," dedi.

"Bebekken annem de öyle düşünmüş olmalı ve galiba bu erkek olduğumu anlayana kadar sürmüş."

"Annen olduğunu hayal etmek zor."

"İnanmazsınız ama babam da vardı."

"Demek istediğim çok ciddi bir adama benziyorsun."

"Bu sizi kandırmasın, Bayan French. Ben Almanım ve tüm Almanlar gibi kolayca yoldan çıkarım."

Eve dönünce sadece gömleğimi değiştirmekten fazlasını yaptım. Yıkanıp saçımı taradım. Hatta bir müşterinin giderken oteldeki odasında bıraktığı küçük Pino Silvestre kokusundan bile sürdüm. Eşyalarımın çoğunu bu şekilde elde etmiştim. Naftalinle yılbaşı ağacı karışımı kokuyordu, sivrisinekleri uzak tutmak gibi bir marifeti

vardı ve bugünlerde hiç de hoş olmayan kendi vücut kokumdan çok daha iyiydi.

Bayan French'in villası Villefranche'in üzerinde yükselen kayaların kıyısındaki bir dizi çim kaplı terastan ibaret güzel bir bahçede yer alıyordu ve yüksekliği kafasına takmış Babilli biri tarafından tasarlanmış gibiydi. Yarı rüstik pembe evin yuvarlak bir köşe kulesi ve güneşlikli bir zarif birinci kat terası vardı. Bir havuzla tenis kortuna ek olarak misafir dairesi, kâhyanın evi ve evimden biraz daha küçük olan boş bir köpek kulübesi de bulunuyordu. Sepete ve köpek kâsesine baktıktan sonra acaba köpek kulübesine mi yerleşsem diye düşündüm. Zeminden aydınlatılan zümrüt yeşili havuza bakan terasa oturduk ve bana evle aynı renkte ve ağzımdaki kolonya tadının gitmesine yardımcı olan bir şişe Tavel verdi.

Evin içi kitaplar ve toplaması ya da yapması bir ömür sürecek sanat eserleriyle doluydu ve bende ikisi de olmadığından önlerinde dikilip saf saf başımı sallarken tümünün biraz Picasso'yu andırdığını söylememeye dikkat ettim. Kendisi bunu iltifat olarak kabul edebilirdi ama işin aslı Picasso'ya hiç tahammülüm yoktur. Bugünlerde onun tüm yüzleri en az benimki kadar çirkin ve benim yüzümün de benden en az on yaş daha küçük bir kadına çekici geleceğini hiç zannetmiyorum. Aklından neler geçtiğini, en azından şimdilik, bilmiyordum. Belki gerçekten de ona briç öğretmemi istiyordu ama Riviera'da bile bunun için bir okul ve öğretmenler vardı. Belki fazla abartıyorum ama ona verdiğim kitapla zerre kadar ilgilenme-

di ve biz bir şişeyi bitirip diğerine geçerken kitap masanın üzerinde açılmadan beklemeye devam etti.

Belli bir konudan konuşmadık ki bu tür sohbetlerde üzerime yoktur. Bir süre sonra atıştırmalık bir şeyler hazırlamak üzere mutfağa giderek beni yalnız bırakınca ben de bir sigara yakıp içeri girerek kitapları kurcalamaya başladım. Kitaplardan birini terasa getirip biraz okudum. Çok geçmeden mutfaktan gelerek daha fazla uzatmadan konuya girdi.

"Sanırım neden briç oyununa bu kadar kafayı taktığımı merak ediyorsundur?"

"Bilakis uzun zamandır hiçbir şeyi merak etmemeyi âdet edindim. Misafirler böyle olmasını tercih ediyor."

"Sana yazar olduğumu söylemiştim."

"Evet, kitaplar dikkatimi çekti. Yazacak yeni bir şeyler düşünürken işe yarıyor olmalılar."

"Bazıları babamın." Az önce okuduğum kitabı masadan alıp tekrar yerine koydu. "Bu da dâhil. Philip Jordan'ın *Rus İhtişamı* adlı kitabı. Konusu ne?"

"Stalin ve Rus halkıyla ilgili bir methiye. Bir de kapitalizmin kötülüklerinden bahsediyor."

"Neden öyle bir şeyi okudun ki?"

"Aslında saf bir eski arkadaşa rastlamak gibi bir şey. Savaşta bir süre elimdeki tek kitap oydu."

"Hoş bir döneme benzemiyor."

"Değildi zaten. Her neyse, bana neden briç öğrenmek için can attığınızı anlatıyordunuz."

"Yazar William Somerset Maugham hakkında ne biliyorsun?"

"Sizi ilgilendirmeyeceğini bilecek kadar, Bayan French. Öncelikle yeterince genç değilsiniz. Ayrıca cinsiyetiniz de yanlış."

"Doğru. İşte zaten bu yüzden briç öğrenmek istiyorum. Böylece onunla tanışma fırsatını elde edebileceğimi düşünüyorum. Duyduğum kadarıyla neredeyse her gece kâğıt oynuyormuş."

"Neden onunla tanışmak istiyorsunuz?"

"Eserlerine hayranım. Bence günümüzün en iyi romancısı ve en ünlüsü olduğuna da şüphe yok. O sayede burada Villa Mauresque'de refah içinde yaşayabiliyor."

"Sizin durumunuzun da fena olduğu söylenemez."

"Burası benim değil sadece kiraladım. Keşke benim olsaydı."

"Onunla tanışmak istemenizin gerçek nedeni ne?"

"Ne demek istediğini anlamadım. Belki fark etmedin ama ilk baskılarının tümünden oluşan bir koleksiyonum var ve hepsini ona imzalatmak istiyorum. Bunu da ölmeden önce yapmak istiyorum, çünkü çok yaşlı. Haliyle öldükten sonra kıymetleri daha da artacak."

"Şimdi yaklaşmaya başladık," dedim. "Ama yine de asıl nedenin bu olduğunu sanmıyorum. Hiç de kitap koleksiyoncusuna benzer bir haliniz yok."

Anne French biraz toparlandı.

"Peki, asıl neden Victor Weybright adındaki Amerikalı bir yayıncının onun biyografisini yazmam için bana bir teklifte bulunması," dedi. "Bana tam olarak elli bin dolar teklif etti."

"Şimdi oldu. Elli bin işin içine girince her şey değişir."

"Onunla tanışmak istiyorum ama senin de dediğin gibi cinsiyetim yanlış."

"Neden ona bir mektup gönderip durumdan bahsetmiyorsunuz?"

"Çünkü hiçbir şeye yaramaz da ondan. Somerset Maugham mahremiyetine çok düşkün. Birisinin kendisiyle ilgili bir şeyler yazması fikrinden nefret ettiğinden tüm biyografi tekliflerini geri çevirdi. Teklif edilen paranın bu kadar fazla olmasının nedeni bu, çünkü şimdiye kadar başaran olmadı. Ben de briç öğrenirsem, onun yakın çevresine karışıp belki bazı şeylere kulak misafiri olurum dedim. Onun hakkında bir kitap yazacağımı öğrenirse benimle görüşmeyi kesinlikle kabul etmez. O yüzden beni davet etmesi için geçerli bir mazeret bulmam gerekiyor. Önceden Dorothy Parker'la oynarmış. Son zamanlardaysa İspanya Kraliçesi ve Leydi Doverdale'le oynuyormuş."

"Briç pat diye seçip oynayabileceğiniz türde bir kâğıt oyunu değil, Bayan French. İyi oynayabilmek zaman alır. Bildiğim kadarıyla Somerset Maugham hayatı boyunca bu oyunu oynamış. Sizi kendine denk göreceğini sanmıyorum."

"Yine de denemek istiyorum. Ayrıca buraya gelip bana ders vermeniz için para ödemeye de hazırım. Ders başına yüz franga ne dersiniz?"

"Daha iyi bir fikrim var. Aşçılığınız nasıldır, Bayan French?"

"Eğer tek başımaysam otelde yemeyi tercih ederim ama elimden yemek pişirmek de gelir. Neden sordun?"

"Öyleyse bir anlaşma yapalım. Karım beni bir süre önce terk etti. Ev yemeğini çok özledim. Bana haftada iki kez yemek yaparsanız ben de size briç oynamayı öğretirim. Anlaştık mı?"

Başını salladı. "Anlaştık."

Böylece anlaşmış olduk. Briçte oyuna kâğıtları dağıtan başlardı.

4

Birkaç hafta Anne French'le yaptığımız anlaşma gayet sorunsuz devam etti. Zekiydi ve oyunu kapması uzun sürmedi. Daha da iyisi, tadı ağzınızdan saatlerce gitmeyen harika bir gimlet hazırlıyordu. Belki de bir ya da iki kez beni öpmek istediğine dair bir hisse kapıldım ama kendimi bile şaşırtan bir iradeyle bu dürtüye karşı koydum. Karşımda Mystikum sürmüş bir kadın varken, kendime böyle hakim olabilmem pek rastlanmış şey değildi ve yetmezmiş gibi mutfak kapısının dışındaki ipe asılı olan çamaşırlarını da görebiliyordum. Mesele onu çekici bulmamam ya da kıyafetlerini beğenmemem değildi. Sadece önceden ağzım çok yandığı için şimdi temkinli olmaya çalışıyordum. Davranışlarımın, birisi kafama silah dayamış gibi biraz tuhaf olduğunu da söyleyebilirim. Bu arada haftada iki kez oyun oynamak için La Voile d'Or'a gitmeyi sürdürdüm ve hayatım her zamanki tekdüzeliğiyle akıp gitti. Düzenli bir işiniz ve fena ol-

mayan bir maaşınız olduğunda ve Mısır'da neler olup bittiğinden daha önemli şeyleri bile düşünmekten uzak durabildiğinizde hayatın tadını da çıkarmaya başlıyordunuz. En azından kendime böyle söyledim. Bir akşam Spinola briç oynayamayacak kadar sarhoş olunca, bunu fırsat bilerek Anne'den briçte onun yerini almasını istemeye karar verdim. Ama önce evde olmadığını öğrendiğimde, sonra da kendime ve ona otel misafirleriyle içli dışlı olmama konusunda söylediklerimi hatırladığımda büyük hüsrana uğradım. Bu arada Rose çifti Bentley marka arabalarıyla Spinola'yı evine bırakmak üzere yola çıkınca, ben de içkim ve sigaramla terasta bir başıma kaldım. Acaba Anne telefonu duymadı mı, yoksa kasten mi açmadı diye anlamak için kalkıp Villefrench'teki evine gitsem mi diye düşünmeye başladım. Aslında doğru bir hareket olmayacağını biliyordum ama yine de yapmaya niyetlenmiştim ki yanında köpeği olan bir İngiliz bana bir şeyler söyledi.

"Seni burada çok görüyorum," dedi. "Haftada iki kez briç oynamaya geliyorsun. Sen Grand Hotel'in konsiyerji değil misin?"

"Briç oynamadığım zamanlarda o işi de yapıyorum."

"Bağımlılık yapıyor, değil mi?"

Muhtemelen kırklı yaşlarındaydı, fakat daha yaşlı görünüyordu. Kilolu ve terliydi, çift düğmeli keten ceket, çift kol düğmeli beyaz gömlek ve gri süvari pantolonu giyiyor ve Klondike'a benzeyen altın zincirler ve Güney Amerika jaguarı renginde bir kravat takıyordu. Üst cebinden çıkmış mendil amatör bir sihirbazın cebinden fırlayacak sahte

çiçekleri andırıyordu. Otel girişinde Harold Hennig'le konuşan aynı adamdı.

"Merhaba, ben Robin Maugham."

"Walter Wolf."

El sıkıştık ve garsonu çağırdı. "Size bir içki ısmarlayabilir miyim?"

"Tabii."

İçki siparişi verdik, köpek için su istedik, sigaralarımızı yaktık ve terasta limana bakan bir masaya oturduk. Olabildiğince normal davranmaya çalışıyorduk; daha doğrusu birinin eşcinsel olup öbürünün olmadığı ve diğerinin karşısındakinin bunu gayet net bildiğini anladığı bir durumda olacağı kadar normal. Biraz tuhaf bir durum olabilirdi ama sadece biraz. Geçmişte ahlaki değerlere inanırdım ama Naziler de inanırdı ve onların ahlaki değerleri eşcinselleri toplama kamplarında öldürmeyi de içerdiğinden bu konuda fikrim tümüyle değişti. Hitler'in Almanya'da neden olduğu tahribatın ardından bir adamın diğeriyle yatak odasında ne yaptığına önem vermenin hiçbir anlamı yokmuş gibi geliyor bana.

"Almansın değil mi?"

"Evet."

"Sorun değil. Ben Almanları sevmeyen İngilizlerden değilim. Savaşta sizinkilerden bazılarıyla tanıştım. Çoğu sağlam adamlardı. 1942'de Afrika'daydım ve tankçı olarak 4. Zırhlı Alayda görev yaptım. Alman Afrika Kolordusuna (DAK) karşı savaşıyorduk ve karşımızda 15. Panzer Tümeni vardı. İyi savaşçılar olduklarını söyleyebilirim. Knightsbridge Muharebesi'nde başımdan yaralandım ve savaş benim açımdan bitti. Daha

doğrusu biz öyle söylerdik. Aslında Gazala Muharebesi'ydi ama hep Knightsbridge olduğu söylenir."

"Neden?"

"Gazala hattındaki savunma mevziimizin kodu Knightsbridge'di. Ama açıkçası 8. Orduda Eton, Cambridge ve benim Inn of Court'tan o kadar çok asker vardı ki bazen kendimi Knightsbridge'de alışveriş yapıyor gibi hissederdim. Subay olmaya meraklı değildim. Sıradan bir asker olarak orduya yazıldım, çünkü o zamanlar biraz Bolşevik'tim ve sırf içki paramı ödeyebilmek için yapmıştım. Subaylık pek hoşuma giden bir şey değildi."

Tümünü sanki kriket sahasında geçen bir günmüş gibi anlatıyordu.

"Ya sen, Walter?"

"Ben cepheden uzakta, Berlin'deydim. Galiba onursuz biriydim. Tüm bunlar için fazla yaşlıydım. Genel Karargâh iaşe dairesinde yüzbaşıydım."

"Hmm, şimdi anlamaya başladım."

Başımı salladım. "Savaştan önce Adlon Hotel'de çalışırdım."

"Doğru. Herkes Adlon'da kalırdı. *Grand Hotel.* Filmi kastediyorum. Avusturyalı yazar Vicki Baum'undu değil mi?"

"Evet, galiba."

"Ben de yazarım. Kitap ve oyun yazıyorum. Şu anda bir oyun üzerinde çalışıyorum. Shakespeare'in *King Lear*'i üzerine bir komedi. Üç kızı olan bir adamı anlatıyor."

"Ne tesadüf."

Maugham güldü. "Öyle."

"Eğer buradaki diğer Maugham'la akraba değilsen, bu daha da büyük bir tesadüf olur."

"Amcamdır. Aslına bakarsanız, savaştan önce Berlin'de otururken Vicki Baum'la da tanışırmış."

İçkiler gelince Robin Maugham gerçek bir ayyaşın sabırsızlığıyla garsonun tepsisindeki beyaz şarap kadehini kaptı. Benim yeşile çalan kadehim ise kutsal kâse gibi parlıyordu.

"O da Almanları sever. Willie. İhtiyara öyle deriz. Almancası akıcıdır. Tıp fakültesinden önce bir yıl Heidelberg Üniversitesinde okumuş. Willie Amca Almanya'yı sever. Özellikle Goethe'ye tutkundur. Goethe'yi hâlâ Almanca okuyor ki bunu yapan bir İngiliz olunca bu epey şey ifade eder."

"Demek bir müşterek noktamız var."

"Sen de mi? Ne güzel."

Robin Maugham'ın oyun yazarı olduğunu anlamak zor değildi. Ortaya koyduğu kadarını da saklayan akıcı bir konuşması vardı. Tıpkı ismi daha yukarıda yazdığı için göründüğünden çok daha önemli bir rol üsteleneceğini bildiğiniz bir oyuncu gibi.

"Biliyor musun, madem briç ve Almanlardan bahsettik, belki de bu akşam Villa Mauresque'de bir oyun oynayabiliriz. İhtiyar yeni ve ilginç insanlarla tanışmaya bayılır. Mahremiyetine çok düşkündür ama Grand Hotel'in konsiyerjinin ki meşhur Adlon Hotel'de çalışmandan bahsetmiyorum bile, sır tutmayı bildiğinden hiç şüphem yok."

"Memnuniyetle gelirim," dedim. "Ayrıca sır tutma konusunda endişe etmenize gerek yok."

Anne French'i ve Villa Mauresque'e davet edildiğimi söylediğimde vereceği tepkiyi düşündüm.

Bu daveti kendi stratejisinin doğruluğunun bir işareti olarak kabul edebilirdi: Somerset Maugham'la tanışabilmek için briç öğrenmek. Ama bunu bir tür ihanet olarak görmesi de mümkündü. Bir an onu kırmamak için bunu ona söylememeyi düşünsem de daha sonra benim davet edilmemin bir şekilde onun davetinin de yolunu açacağını anladım. Benzer şekilde onun casusluğunu yaparak Villa Mauresque'de olup bitenleri ona sızdırıp kitabı için ihtiyaç duyduklarını ona sağlayabilirdim.

"Ama romanlarından birini okumam gerekiyormuş gibi hissettim," dedim. "Hiçbirini okumadığımı söylemek hoşuma gitmez. Hangisini tavsiye edersin?"

"Kısa olanı. Ben *The Moon and Sixpence*'i tercih ederim. Paul Gauguin'in hayatını anlatıyor. İstersen sana bendeki kopyayı ödünç verebilirim."

Robin Maugham saatine baktı. "Biliyor musun, şimdi aklıma geldi de yemeği hâlâ villada yiyebiliriz. Tabii daha önce yemediysen. Willie misafir ağırlamayı sever. İtalyan aşçısı Annette de harikadır. Bugün Willie'nin keyfi yerinde. Aslında çok saçma ama Monaco Prensi Rainier ile Grace Kelly'nin düğününe davet edilince sanki evlenen kendisiymiş gibi sevindi."

"Ben de davet edildim ama maalesef gidemeyeceğim. Gitmek için tüm madalyalarımı bulup yeni bir takım almam gerekir ki şimdilerde bunu karşılayacak durumum yok."

Robin belli belirsiz gülümsedi.

Ben de saatime baktım.

"Ama neden olmasın, haydi gidelim. Yemek için içkiye ara vermekten rahatsız olmam."

"Güzel." Robin kadehini kafasına dikti, köpeğini kucakladı ve terasın çıkışını gösterdi. "Gidelim mi?"

Arabama binip yokuş yukarı şehirden uzaklaşan İngilizin kırmızı Alfa Romeo'sunu takip ettim. Hafif bir deniz melteminin olduğu sıcak ve hoş bir akşamdı ve sanki yakınlardaki bir yanardağ patlıyormuş gibi mavi gökyüzünde pembe bir şerit vardı. Arkamızda Hermes'in yarı çıplak uşakları deniz kıyısındaki restoran ve dar sokakları doldururken, minyatür Troya'yı andıran Cap Ferrat'ın minik limanı, sanki kişilerin nereden geldiğini ya da nereye gittiğini hiç umursamayan, neredeyse şeffaf bir camı andıran denizden fırlamış gibi duran yüzlerce işgalci beyaz tekne ve uzun direkle dolup taşıyordu. Ne oldukları benim de hiç umurumda değildi.

5

Çamlarla çevrili dar ve dönemeçli bir yoldan gidilen Villa Mauresque, Cap'in zirvesinde ve üzerindeki beyaz plaster tabelalardan birinde evin adının, bence kem gözlere karşı seçilen, kırmızı renkte yazılı olduğu büyük dökme demir kapının arkasında yer alıyordu. Bu beni yavaşlatmadı ve Robin Maugham'ın peşi sıra, sanki Fransa'daki en güzel mavi bebek gözleri bendeymiş gibi kapıdan geçtim. Belçika Kralı II. Leopold evcil pigmesi, üç metresi ve Kongo'dan çaldığı milyonlarıyla birlikte burada yaşıyor olsa bile burası bu kadar mahrem bir yer havası veremezdi. Kendisi diğer yerlileri ormana gidip kauçuk toplamaya ikna etmek adına pek çok yerlinin elini kesip koleksiyon yapmıştı ki Nazilerin zulüm ve imparator idaresi hakkında bu kraldan epey şey kapmış olduğuna eminim. Hitler'den farklı olarak kral yetmiş dört yaşında hasta yatağında öldü. Geçmişte Cap Ferrat ona aitti ve Villa Mauresque de Charme-

ton adındaki ve Cezayirli geçmişi Fas mimarisine meyilli olmasına neden olan sırdaşlarından biri için inşa edilmişti. Bunu biliyorum, çünkü Grand Hotel konsiyerjlerinin bilmesi gereken ayrıntılardan biri de budur.

Robin Maugham'a göre villa otuz yıldan uzun bir süredir amcasına aitti. Burası romanlarda geçen ama kimsenin varlığına inanmadığı türde bir yerdi çünkü evin hem içi hem de dışı tahmin edebileceğimden çok daha zarif bir yere benziyordu. Anne French'in kiraladığı güzel bir villaydı. Burasıysa muhteşemdi ve Maugham'ın uluslararası şöhreti, muazzam serveti ve eşsiz zevkinin hakkını verecek seviyedeydi. Beyaza boyalıydı, yeşil kepenkleri, yüksek yeşil kapısı, at nalı şeklinde pencereleri, Fas mimarisinden esinlenilmiş girişi ve çatısında büyük bir kümbet vardı. Ayrıca tenis kortu, büyük bir yüzme havuzu ve amberçiçeği, begonvil ve ortamın bir berber dükkânı gibi kokmasına neden olan limon ağaçlarıyla dolu güzel bir bahçesi bulunuyordu. İçeride ise abanoz ahşap, yüksek tavanlar, ağır İspanyol mobilyaları, yaldızlı ahşap şamdanlar, siyah heykeller, Savonnerie halılar ve diğer pek çoğuna ek olarak Gauguin'in bir tablosu mevcuttu: Jersey Joe Walcott'la üç raunt dövüşebilecekmiş gibi duran kocaman uzun ve düz burunlu Tahitili kadınların yer aldığı tablolardan biri. Şöminenin üzerindeki kanatları açık altın kartal bana Berlin'deki eski işverenlerimi hatırlatırken, XVI. Louis masasının üzerindeki kitaplar yeniydi ve Londra'daki Heywood Hill adındaki bir dükkândan gönderilmişti. Alt kattaki banyoda ellerimi yıkadığım sabunun üzerindeki

Floris ambalaj kâğıdı hâlâ duruyordu ve havlular Directoire'in sandalyesindeki ipek minderler kadar kalındı. Villa Mauresque'in yanında Grand Hotel'in esamesi bile okunmazdı. Burası zaman ve dış dünyanın hoş karşılanmadığı türde bir yerdi; savaştan sonra insanların hâlâ karneyle yiyecek aldıklarını unutacağınız türde bir yerdi; bire bir sahibi olan kişinin, bir Londralı terzinin elinden çıkmış gibi duran Robin'inkinin benzeri mavi bir çift düğmeli ceket giyen ve suratı Komodo ejderine benzeyen yaşlı bir adam, düşünce tarzını yansıtacak türde bir yerdi. Yeğeni takdim ederken ayağa kalkıp elimi sıkmak için yanımıza geldi ve ince, geniş ve pembe dudaklarını yaladığında dilinin çatallı olduğunu görsem şaşırmazdım.

"Robin nerelerdeydin? Senin yüzünden akşam yemeğini geciktirdik ki bundan hiç hazzetmediğimi bilirsin. Annette'e karşı büyük nezaketsizlik oldu."

"Bir şeyler içmek için Voile'ye uğradım ve bir arkadaşıma denk geldim. Walter Wolf. Kendisi Alman ve iyi bir briç oyuncusu. Boşta olduğundan belki de buraya getirsem daha iyi olur diye düşündüm."

"Öyle mi? Duyduğuma memnun oldum." Maugham gözüne bir tek gözlük yerleştirip doğruca bana baktıktan sonra sırıttı. "Etrafta yeterince Alman yok. Riviera'ya dönmüş olmanız bence hayra alamet. Gelecekte Almanların tekrar buraya gelebileceğinin göstergesi."

"Galiba beni yanlış anladınız efendim. Buraya tatile gelmedin. Ben konsiyerj olarak Grand Hotel'de çalışıyorum."

"Yine de hoş geldiniz. Demek briç oynuyorsunuz? Sizce de insanoğlunun icat ettiği en eğlenceli oyun değil mi?"

"Evet, bayım, kesinlikle öyle."

"Robin, Annette'e misafirimiz olduğunu haber versen iyi olur."

"Her zaman fazlasıyla yemek olur amca."

"Mesele o değil."

"Daha sonra Alan'la dörtlüyü tamamlamış oluruz."

"Mükemmel," dedi Maugham.

Robin aşçıyla konuşmaya giderken, Maugham da koluma girerek beni koyu yeşil Barok oturma odasına götürdü. Beyaz keten ceket giymiş bir uşak birden bire peydahlandıktan sonra verdiğim talimata uygun şekilde bir gimlet ve yaşlı adama da bir martini yapmak üzere gitti.

"İçeceği içki konusunda kesin konuşmayan kişileri sevmem," dedi Maugham. "En sevdiği içecek konusunda açık olmayan birine güven olmaz. Ne içeceğinden emin değilse, diğer hiçbir şeyden de emin değildir."

Oturduk ve Maugham masanın üzerindeki kutudan bana sigara ikram etti. Başımı iki yana sallayıp kendi sigaramı yaktım ki bu onun daha da hoşuna gitti. Muhtemelen sırf yapabileceğini göstermek için Almanca konuşmaya başladı ki İngilizcesine kıyasla biraz tutuk olsa da epeydir Almanca konuşmamış olduğunu tahmin ettiğimden yine de etkilendim.

"Benimkinden ziyade kendi sigarasını içmeyi tercih eden adamlar da hoşuma gider. Sigara içmek ciddiye alınması gereken bir şeydir. Deneme

yanılma meselesi değildir. Benim için başka bir marka sigara içmek maratona katılmam kadar imkânsızdır. Söyleyin Herr Wolf, Grand Hotel'de konsiyerj olmaktan memnun musunuz?"

"Memnun olmak mı?" Sırıttım. "Böyle bir lükse sahip değilim, Herr Maugham. Sadece bir iş ve savaştan sonra Almanya'da iş bulmak hiç de kolay değil. Mesai saatleri belli ve otel de gayet güzel bir yer. Ama yapıyor olmamın tek nedeni para kazanmak. Para alamayacağımı bildiğim anda bırakırım."

"Haklısınız. Parayla ilgilenmediğini söyleyen bir adamla vaktimi ziyan etmem. Kendisine saygısı olmadığını gösterir. Ben de keyfimden değil, para kazanmak için kitap yazıyorum." Gözleri yaşardı. "Hayır, aslında uzun süredir bu yüzden bile değil. Sadece alışık olduğum için yazıyorum, çünkü başka ne yapabilirim bilmiyorum. Maalesef kendimi başka herhangi bir şeyin de bir önemi olduğuna ikna edemedim. Seksen iki yaşındayım, Herr Wolf. Yazmak benim için bir alışkanlık, disiplin ve bir açıdan da bir mecburiyet ama yazdıklarımı başka hiç kimseye parasız vermem."

"Şu sıralar yazdığınız bir şey var mı efendim?"

"Denemelerden oluşan bir kitap yazmaya çalışsam da bir yere varamadım. Denemeler siyasetçiler gibidir. Bir şeyleri değiştirmek isterler ama bu yaşta değişiklik olmasını istediğimi söyleyemem."

Sedef hastalığı olan rengârenk bir gömlek giymiş şişman bir adam gelip doğruca içki tepsisine giderek sanki uşağı bekleyemeyecek kadar acelesi varmış gibi kendisine bir içki hazırladı.

Maugham İngilizce konuşmaya başlayarak, "Bu arkadaşım Alan," dedi. "Alan gel de Robin'in arkadaşı Walter Wolf'a merhaba de. Kendisi Alman ve bu gece yemekten sonra briç oynamayı planlıyoruz."

Şişman adam gelip elimi sıkarken, Robin Maugham gelip yemeğin hazır olduğunu söyledi.

"Çok şükür," dedi Maugham.

"Sen banyodayken Ronnie Neame aradı," dedi şişman adam Maugham'a. "Anlaşılan MGM *Boyalı Peçe*'yi çekecekmiş ama başka bir isimle. İsmini *Yedinci Günah* olarak değiştireceklermiş."

"Ne?" Maugham'ın yüzü buruştu. "Ne rezil bir isim."

"Yedinci Emir," dedi Robin.

"İsterse Versailles Anlaşması'nda geçsin, umurumda değil. Savaştan beri artık zina hiç kimseyi şaşırtmıyor. Auschwitz'in yanında zina hiç kalır. Bu lafımı unutmayım: Bu film batacak."

Yemeğe gittik.

Robin Maugham abartmamıştı: Amcası mükellef bir sofra kurdurmuştu. Etli jöleli yumurta, tavuk Maryland, minik yabani çilekler, avokadolu dondurma ki hiç ilgimi çekmedi ve içmek içinde Puligny ve daha da iyisi Sauternes vardı. Yemekten sonra Maugham bir pipo yaktı, kemik çerçeveli gözlüğünü burnunun üzerine koydu ve onun rehberliğinde gittiğimiz oyun masasında Robin'le eşleşip iki kez kaybettik. İhtiyar adam tek kelimeyle bir briç şeytanıydı.

"Fena bir oyuncu değilsiniz, Herr Wolf. Ama size söyle bir tavsiyede bulunmak istiyorum: Ortağınız elini açmadan sakın elinizden kart çıkart-

mayın. Onun oyununu boşa çıkarırsınız. Sıra size gelene kadar bir karta uzanmayın."

Başımı salladım. "Teşekkürler."

"Ne demek."

Oyundan sonra kanepede yanıma oturup bacaklarını birleştirdiği için çorap ve çorap askıları meydana çıkan Maugham bana şahsi sorular sormaya başladı.

"Evli misiniz?"

"Üç kez evlendim ama kadınlar yönünden şansımın yaver gittiğini söyleyemem, efendim. En azından evlendiklerimde. Ne yapmak istediklerine karar verecekleri an gelene kadar ne yapmak istediklerini bilmeyen ve o istedikleri şeyi de derhal onlara sunamadığınızda size bozulan tuhaf yaratıklar. Diğer zamanlarda ve diğer kadınlardaysa hata bendeydi. Son karım beni terk etti, çünkü artık beni sevmiyordu. En azından paramın çoğunu alıp giderken, bana öyle söyledi. Ama galiba asıl yapmaya çalıştığı şey beni kibarca terk etmekti."

Maugham gülümsedi. "Aksisin. Hoşuma gitti. Tra la la. Bir içki daha ister misin?"

"Çok teşekkür ederim, efendim, yeterince içtim."

Saat on bire kadar konuştuk ve Somerset Maugham sonunda yatma vaktinin geldiğini ilan etti.

"Sizden hoşlandım, Herr Wolf," dedi üst kata çıkmadan önce. "Tekrar gelin. Arayı da fazla açmayın."

6

Ertesi akşam Villefranche'in üzerinde yükselen tepelerdeki evinde Anne French'e yemek ve kâğıt oynamak için Villa Mauresque'ye gittiğimi söylediğimde çok heyecanlandı.

"Ne kadar heyecan verici. Nasıl bir yer? Çok mu *gay*'di?"

Gay bildiğim bir İngilizce kelime olmadığından Anne izah etmek zorunda kaldı.

"Kökeni neşeli, parlak, hoppa anlamlarına gelen İngilizce bir kelimedir," dedi. "Ama eşcinselliği anlatmak için de kullanılır."

"Öyleyse evet gay tarzıydı. Ama adamın zevkine laf edemem. Yaşamasını biliyor. Her şeyin en iyisine sahip. Bir uşakla birkaç bahçıvan da dâhil olmak üzere on çalışanı var. Fazla yiyip içen biri değil. Sadece konuşup kâğıt oynuyor. Ama kâğıt oynarken konuşulmasına izin vermiyor. Çok saldırgan bir oyuncu. Yerimi alman için seni tavsiye etmeden önce seni yeterince eğitebilmek için çok uğraşmamız gerekecek."

"O zamana kadar benim casusum olursun. Bir daha oraya gittiğinde her şeyi ayrıntısıyla tetkik etmeni istiyorum. Özellikle de evi ve bahçeleri. Çıplak heykeller var mı? Orada kalmaya gelenler var mı? Ayrıca günümüz yazarları hakkında ne düşündüğünü de öğrenmek istiyorum. Kimi sever? Kimi sevmez? Bir de dostları olmalı haliyle. Bildiğim kadarıyla sonuncusu olan Gerald ayyaşın ve soysuzun tekiydi. Ayrıca oğlanlar var mı ve grup yapıyorlar mı?"

"Seni hayal kırıklığına uğratmak istemem ama hayır. Maugham'ın dostu sedef hastalığı olan Alan Searle adındaki biri ki aynı zamanda sekreterliğini de yapıyor. O eşcinsel mi bilmiyorum ama yeğeni öyle ve hiç beklemediğim şekilde ondan hoşlandım. Çok samimi biri ve savaş kahramanı gibi bir şey olduğunu tahmin ediyorum. Petronius'la hiç alakası yok." Başımı iki yana salladım. "İhtiyardan da hoşlandım. Hatta onun adına üzüldüm. Çok zengin, harika bir evi ve ünlü arkadaşları var ama mutsuz. Yani o açıdan benzeriz."

"Sen de mi mutsuzsun?"

Güldüm. "Sıradaki soru?"

"Yazıyor mu?"

"Denemeler."

"Ah. Kimse denemelerle ilgilenmez. Onlar öğrenciler içindir. Çalışma odasına bakma fırsatı bulabildin mi?"

"Hayır, ama bana üç dört yıl önce stüdyoda çekilen ve televizyonda yayınlanan *Quartet* filminde tıpatıp aynısını görebileceğini söyledi."

"Ne zaman tekrar gideceksin?"

"Bilmem. Galiba tekrar çağırdıklarında. Tabii çağırırlarsa."

"Sence çağırırlar mı?"

"Adam seksen iki yaşında. O yaşta her şey mümkündür."

"Aynı fikirdeyim diyemem. Aslında..."

"Onun gibi birinin vakti kısıtlıdır. O yüzden muhtemelen tekrar çağıracaktır."

Tam tahmin ettiğimiz gibi ertesi akşam otel resepsiyonundan o akşam müsait olup olmadığımın sorulduğu bir çağrı aldım: Müsaittim.

Bu sefer büyük adamımız daha bir cana yakındı. Kraliçeyle buluşmasından, Churchill ve H.G. Wells de dâhil olmak üzere villasını ziyaret eden ünlülerden bahsetti.

"Churchill nasıl biri?" diye sordum kibarca.

"Eski bir Çin bebeğine benziyor. Pespembe. Eli ayağı tutmuyor. Saçı örümcek ağı gibi. Eğer benim bunadığımı düşünüyorsan, bir de onu gör." İç çekti. "Ne kadar üzücü. Savaştan önce, yani ilk savaştan, birlikte golf oynardık. Onu güldürürdüm. 1910'larda falandı galiba. Tanrım zaman ne çabuk geçiyor."

Başımı salladım ve ardından da Goethe'den Almaca alıntı yapabileceğimi göstermek istedim.

"Kendimizi zamanın kükremesine ve tesadüflerin girdabına teslim edelim; ıstırap ve zevk, başarı ve başarısızlık dilediği gibi yer değiştirsin; kişiyi insan yapan sadece eylemdir."

"Bu Goethe'den değil mi?" dedi Maugham.

"Faust." Güçlükle yutkundum. "Ne zaman okusam boğazım düğümlenir."

Maugham başını salladı. "Hâlâ genç görünüyorsun, Walter. Önünde en az yirmi yıllık eylemle dolu yıl var. O yüzden ziyan etme."

"Ben de ona gayret ediyorum, efendim."

"Hayatım boyunca çok fazla hata yaptım." İç çekti. "Çoğu zaman da sonuçları aynı oldu. Cidiyim. Eğer bu kadar büyük hatalar yapmasam, çoktan şövalye olmuştum. Ama bence senin de hayatın farklı olmamış. Grand Hotel'de her türden abuk sabuk şeyi görüyor olmalısın."

"Zenginlerin hata yapacak vakti vardır. Fakirlerinse sadece bunları okumaya zamanı olur, çünkü geçimlerini temine çalışmaktan hata yapmaya fırsat bulamazlar."

"Evet, son derece makul."

"Robin bana savaştan önce Berlin'deki Adlon Hotel'de dedektif olduğunu söyledi."

"Doğru."

"O zaman çok daha kötülerine şahit olmuşsundur. Berlin yirmili yıllarda harika bir yerdi. Özellikle de benim gibi biri için. İlk oyunum Berlin'de Max Reinhardt tarafından sahnelendi. Schall und Rauch kabare salonundaydı. Ufak bir yerdi."

"Kantstrasse'de. Hatırladım. Ne yazık ki hâlâ her şeyi hatırlıyorum. Unutmak istediğim çok şey var ama ne kadar denesem de nafile. Nasıl olup da hatırladığımı ben bile bilmiyorum. Istıraba neden olan şeyleri unutmaya çalışmak fazla şey istemekle eşdeğer oluyor galiba."

"Hem aksi hem hassas. Bu da hoşuma gitti." Masa üzerindeki gümüş kutudan aldığı sigarayı yaktı. Akşam yemeğini ve akabinde kaçınılmaz olan briç oyununu bekliyorduk. Maugham "Şimdi hatırladım," dedi. "Funes the Memorious. Borges'in aynı konu üzerine yazdığı bir hikâye. Unutamayan adam."

"Ona ne oldu?" diye sordu Robin.

"Unuttum," dedikten sonra kahkahayı bastı Maugham. "Sevgili ihtiyar Max. O talihli olanlardan biriydi. Yani Yahudilere göre. Otuz sekizde ülkeyi terk edip Amerika'ya gitti ve 1943 yılında orada öldü. Muhteşem Adlon da dâhil olmak üzere arkadaşlarımın çoğu öldü. Çok güzel bir oteldi. Oranın sahibi olan çift, Louis Adlon ve tatlı eşi Hedda'ya ne oldu?"

"1945'te Louis Ruslar tarafından öldürüldü. Binici çizmeleri ve balmumu sürülü bıyıkları yüzünden Alman generali zannetmişler." Omuz silktim. "Kızıl Ordu'nun büyük çoğunluğu köylüydü. Hedda'ya gelince onun yaşadıklarını düşünmek bile istemiyorum. Berlin'deki diğer kadınların başına gelen onun da başına geldi. Defalarca tecavüze uğradı."

Maugham kederli bir ifadeyle başını salladı. "Söyle Walter, Adlon'da dedektif olmak nasıl bir şeydi?"

"1932'ye kadar Berlin emniyetinde polistim. Siyasi görüşlerim yüzünden ayrılmak zorunda kaldım. Ben sosyal demokrattım ki Nazilerin gözünde bunun komünistlerden farkı yoktur."

"Haliyle. Peki, ne kadar polislik yaptın?"

"On yıl."

"Tanrım. Epey uzunmuş."

"Evet, o zaman bana da öyle gelmişti."

Yemekten ve birkaç kadeh içkiden sonra Maugham, "Seninle özel konuşmak istiyorum," dedi.

"Olur."

Beni ahşap bir merdivenden düz çatının üzerindeki desteksiz bir yapının içindeki çalışma

odasına çıkardı. Orada büyük bir yemekhane masasıyla bir şömine vardı ve roman yazmak gibi basit bir işle uğraşacak kişinin dikkatinin dağılmaması için hiç pencere yoktu. Kitap rafında bazı gözde eserler ve sehpanın üzerinde de bir *Life* dergisi vardı. Duvarın dibinde Jersey Joe'nun Tahitili rakiplerinden biri daha vardı ama Cap'in güneybatı ucundaki deniz fenerinden gelen ışıkta kendimi Maugham'ın Kaptan Ahab benzeri bir kaptan olarak yönettiği bir geminin güvertesindeymişim gibi hissettim. Büyük kanepenin zıt uçlarına oturduktan sonra doğrudan mevzuya girdi.

"Bana dürüst bir adam izlenimi verdin, Walter."

"Olabildiğince."

"Bence dürüst bir adam olmasan, Grand'de konsiyerj olarak çalışmak zorunda kalmazdın."

"Belki. Ama şans nadiren size kapıdan arabanıza kadar eşlik eder." Omuz silktim. "Demek istediğim hepimiz geçimimizi sağlamaya çalışıyoruz, Bay Maugham. Bunu yaparken de dürüstçe yaptığımız izlenimi verebiliyorsak ne âlâ."

"Benden bile alaycı bir adamsın, Walter. Seni gittikçe daha çok sevmeye başladım."

"Ben Almanım Bay Maugham. Alaycılık konusunda talim yapmak için çok fırsatım oldu. Hepimizin durumu aynıydı. Weimar Cumhuriyetini çökertip bin yıllık Reich'a yol açan şey Alman alaycılığının bin tonluk ağırlığı oldu."

"Galiba öyle."

"Sizin için ne yapabilirim, efendim? Beni buraya günahlarımı itiraf etmem için çıkarmadınız herhalde?"

"Hayır, haklısın. Aslında ben sana günahlarımı itiraf etmek istiyorum. İşin aslı Walter, bana tekrar şantaj yapılıyor."

"Tekrar mı?"

"Ben zengin ve yaşlı bir eşcinselim. Dolabımda bir Roma yeraltı mezarındakinden daha çok iskelet var. Benim konumumdaki bir adam için şantaj meslek hastalığı gibidir. Sevişirim ve sonra da benden para talep ederler. Hem de tehditle."

"Her kimse parasını ödeyin. Yeterince paranız var."

"Bu sefer ki profesyonel."

"O zaman polise gidin."

Maugham belli belirsiz gülümsedi. "İkimiz de bunun mümkün olmayacağını biliyoruz. Şantajcılar mafya gibi çalışır. Polise gidemeyecek savunmasız azınlıklara yüklenirler. Onların gücü bizim sessizliğimizden gelir."

"Demek istediğim, neden bana söylüyorsunuz?"

"Çünkü geçmişte polistin ve yardımını istiyorum."

"Yardımcı olabileceğimi hiç sanmıyorum, Bay Maugham. Ben bir konsiyerjim. Dedektiflik günlerim geçmişte kaldı. Değil profesyonel şantajcılarla uğraşmak, oteldeki haşarı dullarla uğraşmakta bile zorlanıyorum. Ayrıca bu aralar kafam da eskisi gibi çalışmıyor. Hâlâ nasıl olup da benim bir dedektif olduğumu öğrendiğinizi anlayamadım."

"On yıl Berlin polisinde görev yaptığını sen söyledin."

"Ama size Adlon Hotel'de dedektiflik yaptığımı söyleyen başka biri." Başımı salladım. "Ama

kim? Muhtemelen Hennig. Harold Heinz Hennig. Birkaç hafta önce onu La Voile d'Or'un önünde yeğeninizle tartışırken gördüm. Köstebek o olmalı."

"Bu ismi hiç işitmedim."

"Unutmuşum. Haliyle şimdi başka bir isim kullanıyor. Grand Hotel'e Harold Heinz Hebel ismiyle kaydoldu. Benden bahseden oydu, değil mi?"

"Evet, Hebel. Yeğenime senden bahseden odur. Bu görevi sana vermem de onun fikriydi, Walter."

"Onun fikri mi?"

"Seni savaştan tanıdığını ve güvenilir biri olduğunu söyledi. Dürüst olduğunu da söyledi."

"Eksik olmasın. Gerçi onun güvenilir ve dürüst kelimelerinin manasını bildiğini hiç sanmam. Herif bir savaş suçlusu."

"Biliyorum."

"Öyleyse neden onun tavsiyesine uyuyorsunuz? Neden bir Fransız tutmuyorsunuz?"

"Çok basit, Walter. Bana şantaj yapan kişi Harold Heinz Hebel'in ta kendisi."

"İşte şimdi kafam allak bullak oldu."

"Hebel benim ve diğer bazılarının resimlerini ifşa etmeme karşılığında benden büyük bir meblağ istiyor. Onunla içimde hiçbir şüphe kalmadan anlaşma yapabileceğimi göstermek istiyor. Senin pazarlığı benim adına yürütebilecek tarzda bir adam olduğunu söyledi. Ayrıca bol miktarda para yüzünden gerilecek tipte biri değilmişsin."

"Artık duymadığım hiçbir şey kalmadı diyebilirim. Şantajcılar dedektif ya da eski dedektif tavsiye etmeye başladı. Bir somonun iyi bir balıkçı tavsiye etmesi gibi bir şey."

"Aslına bakarsan çok da mantıksız değil. Eğer taraflardan biri aldatılacağını düşünüyorsa sağlıklı bir anlaşma yapılamaz. Hebel benim paramın karşılığını alacağımdan emin olmamı istiyor."

"Size yardım edemem, Bay Maugham. Sizden hoşlandım. Yemekler çok güzel. Sizin adınıza üzgünüm ama size yardım edemem."

"Hebel senin böyle diyeceğini de söylemişti."

"Dedi gerçekten, ha?"

"Eğer kabul etmezsen ona haber vermemi istedi, çünkü bu sefer kendisi seni ikna etmeye çalışacakmış."

"Peki bunu nasıl söyledi?"

Maugham gülümsedi. "Vay be... Çok ilginç bir adamsın, Walter. Yoksa Herr Günther mi demeliyim? Evet, ilginç bir hayatın olmuş. SS ve SD'de görev yapmışsın. Diğer birçoğuna ek olarak Dr. Goebbels adına çalışmışsın. Birara tüm bunları bana anlatman lazım. Fevkalade şeyler duyacağımdan eminim. Eğer Fransız polisi senin sahte bir kimlikle burada kaldığını öğrenirse işini kaybedip sınır dışı edilerek Berlin'e gönderileceğini söyledi. Orada da Amerikalıların seni asması uzun sürmezmiş. Nedenini söylemedi ama boşa tehdit savurmadığından eminim."

"S.kt.r git," deyip doğruldum. "Senin de, ibne arkadaşının da, ibne yeğenin de..."

"Aslında işbirliği yapmazsak bence hepimizin akıbeti benzer olacak, Herr Günther. Oturun. Bu meseleyi sakin kafayla konuşalım." Başını salladı. "Haklı olduğumu biliyorsun. O yüzden sakin ol ve söyleyeceklerimi dinle."

"Dediğim gibi Hebel de sahte isim. O da sınır dışı edilebilir." Oturup bir sigara yaktım. Sigarayı içmeye başlasam da aslında ihtiyarın gözüne sokmak istiyordum.

"Belki ama o bu riski göze almaya razı. Peki, sen göze almaya razı mısın, Herr Günther? İyi bir işin var. Ayrıca kabul edersen benden de para alacaksın. Ödeyeceğim paranın yüzde beşine ne dersin? Sırf o adama haddini bildirmek için bunları göz ardı etmeye değer mi?"

"İnanın bana o adamı benim gibi tanısanız, bu soruyu hiç sormazdınız."

"Hiç şaşırmam. Adam yılandan farksız. Ama lütfen, böyle olmasına hiç gerek yok, Herr Günther. Tek yapman gereken bu meselede benim aracım olman. Böylece hepimiz bu rahatsızlığı en kısa sürede geride bırakacağız. Arkadaş olabiliriz. Ne dersin?"

"Bana şantaj yapan o mu, yoksa siz misiniz, Bay Maugham?"

"Yapma. Ben sadece Hebel'in dediklerini tekrarlıyorum."

"Öyle mi? Bana kalırsa nasıl baskı yapacağınızı gayet iyi öğrenene kadar bu şantaj işleriyle uğraşmış gibi bir haliniz var."

"Olabilir ve bu nedenle özür diliyorum. Ama çaresiz durumdayım. Açıkçası ne yapacağımı ben de bilmiyorum."

"Çaresiz olsanız da bu herife güvenemezsiniz. Benim aracı olmam da bu hakikati değiştirmez, çünkü ben de aynı sahtekârlığın parçası haline gelirim. Benim hakkımda en önemli şeyi bilmiyorsunuz. Fotoğrafı satın alıp size şantaj yapma-

yacağımı nereden biliyorsunuz? Bilemezsiniz. Şantajın özelliği de budur. Adi bir iştir. Sizi sırtınızdan bıçaklayana kadar herkes dostunuzdur."

"Haklısın ama bu riski göze almaktan başka şansım yok."

"Açık konuşayım mı?"

"Lütfen."

"Dünya üzerinde sizin eşcinsel olduğunuzu bilmeyen yok. Neden korkuyorsunuz? Bu neyi değiştirir? Monaco'daki kraliyet düğününe davet edildiniz. Sizce yatak odasında ne yaptığınız hâlâ insanları ilgilendiriyor mu?"

"Söylediklerin Fransa'da muhtemelen, İtalya'da ise kesinlikle doğru. Ama İngiltere'de işler değişik. Ülkemde eşcinsellik suç ve oraya dönmemin yasaklanmasını hiç istemem. Üstelik fotoğrafta benim eşcinselliğimden fazlası var."

Beş karış suratla oturup birkaç saniye sigaramı içtim.

"Yüzde on. Eğer aracı olacaksam doğru düzgün bir yüzde alırım. Yüzde on."

"Tamam. Yüzde on."

"Şimdi bana fotoğrafı anlat."

7

"Savaştan önce İngiliz istihbaratı adına çalıştım," dedi Somerset Maugham. "Genelde Cenevre'de kalırdım. Kimi zaman o tarihlerde Petrograd denen şehirde kaldığım da olurdu. Seni vazifemin ayrıntılarıyla bunaltacak değilim ama emrimde büyükçe bir İngiliz ajan grubunun olduğunu söyleyebilirim. Açıkçası eşcinseller genelde sırlarıyla yaşamaya alışık olduğundan casusluk onlara hep cazip gelmiştir, en azından eşcinselliğin cezasının iki yıla kadar hapis olduğu İngiltere'de. İngiliz eşcinseller için kim ve ne olduğu konusunda yalan söylemek onların tabiatlarının ayrılmaz bir parçası gibidir. Oscar Wilde'ın zamanından beri pek bir ilerleme kaydedildiğini söyleyemem. O yüzden Isherwood ve Auden gibi eşcinseller yirmilerde Berlin'e yerleşmek zorunda kaldı, çünkü orası ibne cenneti gibiydi. Benim burada oturmamın nedeni de aynı. Neyse hâlâ SIS'te bir sürü arkadaşım var. MI6'in şimdiki başkanı Sör John

Sinclair de dâhil olmak üzere pek çoğu zamanında benim ajanımdı. Ayrıca casusluk emekli olabileceğin türde bir iş değildir."

Beş karış suratla başımı salladım. "Bilmez miyim? Ben de yıllardır dedektiflikten emekli olmaya çalışıyorum ama nereye gitsem peşim sıra geliyor."

"Haklısın. Bu yüzden üzgünüm."

"Acaba?"

Maugham bir süre boş boş baktıktan sonra tek gözlüğünü düzeltti. "O tarihten bugüne orada burada SIS adına birkaç küçük iş yaptım," diye devam etti. "Arkadaş ve tanıdıklarımı da Villa Mauresque'de ağırladım. 1937'de, yani burayı aldıktan kısa süre sonra, aralarında buraya Victor Rothschild'in Bugatti'siyle gelen Anthony Blunt ve Guy Burgess adlı iki gencin de bulunduğu pek çok kişiyi ağırladım. Bu gençler çok geçmeden MI5 için çalışmaya başladılar: MI5, Birleşik Krallığın dâhili ve karşı istihbarat teşkilatıdır. Blunt, en azından güzel sanatlar dünyasından olmayan kişilerin yakından tanıdığı bir sima değildir. Fakat Guy Burgess'in ismi birkaç ay önce Moskova'da düzenlenen bir basın konferansı yüzünden duyuldu. Bu konferansta o ve Donald Maclean adında diğer bir adam uzun zamandır oturdukları ülke olan Sovyetler Birliği adına casusluk yaptıklarını itiraf ettiler. Belki gazetede okumuşsundur. Neyse Guy çok eskiden beri eşcinseldir. Anthony de öyle. Biz ve diğer birkaç kişiyi çıplak olarak bir yüzme havuzunun kenarında yatarken gösteren bir fotoğraf var. Bu fotoğraf şu anda dostun Harold Hebel'in elinde ve beni o fotoğrafı İngiliz ba-

sınına göndermekle tehdit ediyor. İngiliz gazeteleri Guy'la benim içli dışlı olduğumuzu öğrenirse, bunun benim açımdan ne büyük bir mahcubiyet yaratacağını tarif edemem. Herr Günther takdir edeceğin üzere durum sadece eşcinsellikten ibaret değil; ayrıca ülkeme olan sadakatim de sorgulanacak. Ben Sovyet casusu değilim ve hiçbir zaman da olmadım. Ama Petrograd'da görev yapmam ve Guy'la yakınlığım dikkate alınırsa, kim bilir gazeteler başıma ne işler açarlar? Haliyle oradayken VRK ve Cheka, yani KGB'nin ataları için çalışan kişilerle temasım oldu. Bu nedenle vaziyetimin ne kadar nazik olduğu ortada. Özellikle de Amerika açısından, çünkü Senatör McCarthy sadece komünistlerin değil eşcinsellerin de peşine düştü. Mesela eşcinsel avı Lavender Scare'i ele alalım. Birleşik Devletler vizem iptal edilebilir. Kârlı film sözleşmeleri iptal olur. Hâlihazırda MGM kitaplarımdan birini film yapmakla meşgul. United Artist de gelecek sene kısa hikâyelerimden birini çekmeye hazırlanıyor. Dünya üzerindeki en başarılı yazarlardan biri olabilirim ama bu bana halk karşısında dokunulmaz sağlamaya yetmiyor. İngiltere'deki zavallı ağabeyim Frederic'in yaşayacağı mahcubiyetten bahsetmiyorum bile ki kendisi eski başbakan olur. Onunla pek yakın olmasak da onu elimden geldiğince korumaya çalışırım. Artık çok yaşlandı. Benden bile yaşlı."

"Hebel bu fotoğrafı nereden buldu?"

"Birkaç muhtemel açıklaması var. O havuz partisinde fotoğraf çekmesi mümkün birkaç kişi var: Dadie Rylands, Raymond Mortimer, Godfrey Winn,

Paul Hyslop. Ama en muhtemel şüpheli eski dostum ve iş arkadaşım Gerald Haxton. Onunla Cihan Harbi sırasında tanıştım ve hayatının kalanını da birlikte geçirdik. 1944'te öldü. Gerald mükemmel bir adamdı ve onu çok sevdim ama ona karşı fazlasıyla cömert olmama rağmen aşırı müsrifti ve borçları bitmek tükenmek bilmedi, özellikle de kumarhanelere borçlanırdı. Fazladan para kazanabilmek için bu fotoğrafları abayı yaktığı Louis Legrand adındaki erkek fahişeye satmış olabilir. Loulou otuzlarda buraya sıkça gelirdi ve Villa Mauresque'deki misafirlerin çoğu, ben de dâhil olmak üzere onun müteşekkir müşterileriydik. Fotoğrafta o da var. Sonrasında bilmediğim bir nedenle Avustralya'ya gitti. Fakat birkaç yıl önce buraya dönüp ona ve kimi meşhur arkadaşlarıma gönderdiğim bazı mektuplar karşılığında para istedi."

"Sonra ne oldu?"

"Bir çekle istediği parayı ödedim."

"Bu işi senin adına kim halletti?"

"Nice'teki bir avukat. Mösyö Gris adında biri."

"Senin istediğin şekilde mi oldu?"

"Evet. Ama sormadan söyleyeyim onu tekrar kullanamam. Maalesef kısa süre önce vefat etti."

"Fotoğraf Louis Legrand'ın elinde olsaydı, o tarihte kullanmaz mıydı?"

"Evet haklısın. Ama belki kendisi de fotoğrafta olduğundan kullanmamıştır diye düşünüyorum. Neyse kulağıma gelene göre çek onu hüsrana uğratmış ve 'daha yıkıcı' bir şeyle geri geleceği tehdidini savurmuş. Avukatım, Loulou'ya bir mektup yazarak ona eğer daha yıkıcı bir şeyle dönerse, meseleyi polise havale edeceğimi bildirdi. Loulou

Fransa'da, bu ülkede yasadışı olan, pezevenklik suçundan arandığından kolayca sınırdışı edilebilir."

"Yani fotoğrafı daha sonra kullanmaya karar verip Harold Hebel'e satmasının mümkün olduğunu mu söylüyorsun?"

"Evet, öyle."

"Bana gösterebileceğin bir sureti var mı?"

Maugham masaya gidip çekmecesini açtı. Büyükçe siyah beyaz bir fotoğraf çıkarıp hiç utanmadan ya da tereddüt etmeden bana verdi ki onun dışında bunu yapabilecek fazla kişi olduğunu zannetmiyorum. Ama galiba insan seksen iki yaşına gelince özür dilemeyle ya da utanmayla işi bitiyordu.

Güzel bir yüzme havuzuydu; her köşesinde kurşundan bir çam kozalağı süsü, bir ucunda atlama tahtası ve diğer ucunda da okçu hedefi büyüklüğünde mermerden bir Neptün maskesi vardı. Havuzda su da vardı. Hem de tonlarca. Gözlerimi sudan ayırmamaya çalışsam da kolay olmadı. Kendisine saygısı olan herhangi bir satrap yüzme havuzunun lüksü ve muhtemelen de Neptün maskesinin civarına toplanmış ve tüm dikkatleri onun açık ağzında olan çok sayıda ve ereksiyonun farklı safhalarındaki erkek ve oğlanlardan memnun olurdu. Aretino'nun en uçuk çizimleri bile bu fotoğrafın yanında hiç kalırdı. Berlin'in dünyanın pornografi merkezi olduğu Weimar Cumhuriyeti döneminden beri böylesini görmemiştim.

"Kim olduklarını söyler misiniz?" diye sordum. "Ayırt etmek kolay değil."

"Şu Guy," dedi Maugham. "Şu Anthony. Şu da Loulou."

"Oğlanların konuyla alakası yok sanırım."

"Öyle."

"Negatiflerini de vereceğini söyledi mi?"

"Evet."

"Karşılığında kaç para istiyor?"

"Negatifler ve baskılar için nakit olarak elli bin Amerikan doları."

"Bir tatil kaçamağı için epey çok bir miktar."

"İşte bu yüzden bu işi halledecek güvenilir birine ihtiyacım var. O tür adamların neler yapabileceğini bilen birine. Ayrıca gerilmeyecek ve fazla da heyecanlanmayacak biri olmalı. Kısacası bana senin gibi biri lazım. En azından Hebel öyle dedi. Senin şantajcılar konusunda tecrübe sahibi olduğunu söyledi. Bu doğru mu?"

"Evet."

"Berlin'de mi?"

"Evet."

"Bana ne olduğunu anlatmak ister misin? Sırf meraktan soruyorum. Eğer sana beş bin dolar ödeyeceksem, ne tür bir hizmet satın aldığımı bilmeye hakkım var, öyle değil mi?"

"Şantajın özelliği de budur," dedim. "Çok geçmeden hiçbir hakkın olmadığını anlarsın." Omuz silktim. "Sana anlatmamam için bir neden yok ama anlatacak fazla bir şey de yok. Çok zaman önceydi ve bu fotoğraftan farklı olarak benim hafızam epey puslu. Ocak 1938'di galiba. Emniyeti terk ettikten uzun zaman ve Adlon'dan ayrıldıktan bir ya da iki yıl sonraydı. Berlin'de özel dedektif olarak çalışıyordum ve şeyden... neyse artık önemi yok. Ama bir ayrıntıyı zaten biliyorsun ki o da şantajcının kimliği. Gördüğün gibi huylu huyundan vazgeçmez. Şantajcının adı Harold Heinz Hennig'di ve sen onu Harold Heinz Hebel olarak tanıyorsun."

8

Berlin, 1938

"Bana şantaj yapıldı."

"Bunu duyduğuma üzüldüm."

"Eski yaverim geçmişte polis, şimdiyse özel dedektif olduğunu söyleyince eski silah arkadaşı olduğumuzdan senden yardım isteyebileceğimi düşündüm."

"Gelmenize sevindim. Çok zaman oldu, Yüzbaşı."

"Yirmi yıl."

"Çok iyi görünüyorsunuz, efendim."

"Nezaketine teşekkürler, Günther ama bunun doğru olmadığını ikimiz de biliyoruz."

Yüzbaşı Achim von Frisch altmışlı yaşlarında olmalıydı ama çok daha yaşlı hatta çökmüş görünüyordu; saçı kalay rengiydi ve bir zamanlar güzel olan yüzü çökmüş ve yarım yamalak tıraş edilmişti. Kalın kürk yakalı koyu gri bir palto giyip tekli gözlük ve gri çocuk eldivenleri

takmıştı ve gümüş kabzalı bir baston taşıyordu. Fakat imparatorluktan kalma kartal kanadı bıyığındaki balmumu bile aşınıp kurumuştu ve naftalin kokuyordu. Bir Prusyalı süvari subayından bekleneceği şekilde katı ve kibar bir biçimde hareket ediyordu ve 1918'de onun komutasında olduğum zaman emrindeki askerlere kıymet veren, son derece düşünceli bir adam olduğunu hatırladım. Onu görmeyeli yirmi yıl olsa da bu türden bir yakınlık kolay unutulmazdı. Geçmişte yüzbaşım için her şeyi yapardım. Bir keresinde Avusturalyalı bir keskin nişancının görüş hattına girmek gibi bir hata yaptığımda beni yakamdan tutup geri çekti. Bir saniye sonra kafamın olması gereken yere 0.303 kalibre bir mermi isabet etti.

Alexander Haus'un dördüncü katındaki ofisimdeydik. Küçük ama konforlu bir tesisti ve Alexanderplatz'ın karşısındaki Emniyet Müdürlüğündeki, istifa etmek zorunda kalana kadar yıllarımı harcadığım, eski ofisimin penceresini rahatlıkla görebiliyordum. Naziler sayesinde özel dedektifler hiç işsiz kalmıyordu, çoğunlukla da kayıp kişi vakaları yüzünden. Naziler döneminde Berlin'de sürekli birileri kaybolurdu.

İş ortağım Bruno Stahlecker epey bir patırtıyla piposunu yakıp sandalyesinde huzursuzca kımıldansa da zavallı Yüzbaşı von Frisch'in yarısı kadar bile rahatsız olduğunu söyleyemem.

"Bu meseleyi seninle özel olarak konuşmayı tercih ederim, Günther," dedi.

"Herr Stahlecker benim çalışanlarımdan biridir ve kendisine yüzde yüz itimat ederim. Onun

yanında da rahatça konuşabilirsiniz. Pek çok soruşturmayı benim adıma kendisi yürütür."

"Bunu anlıyorum fakat ısrar etmek zorundayım. Bu mevzuyu sadece sana anlatmak bile yeterince zor zaten."

Başımı salladım. "Bruno yarım saatliğine dışarı çıkar mısın? Hatta hazır gitmişken bir paket de Muratti alır mısın?"

"Tabii patron. Sen nasıl istersen."

Stahlecker askıdaki paltosunu alıp piposunu tüttürmeye devam ederek dışarıdaki dondurucu Ocak soğuğuna çıktı.

O gidince son sigaramı yaktım, ateşi karıştırdım, ataşlarımı topladım, tırnaklarımı cilaladım ve sabırla Yüzbaşı von Frisch'in sadede gelmesini bekledim. Şantaja maruz kalan müşteriler karşısında her şeyin anahtarı sabırdır. Kirli sırlarını saklamak uğruna birine para ödemeye o derece alışkındırlar ki birden sessizliklerini bozup o konudan konuşmaya başlamakta, hele bunu Cihan Harbi'nden beri görmedikleri biri karşısında yapmakta fazlasıyla zorlanırlar.

"Son beş senenin cehennem azabından farksız olduğunu söyleyebilirim," dedikten sonra mendilini çıkarıp gözünün kenarına bastırdı. "Sıkça intihar etmeyi düşündüm. Ama böyle bir şey yapsam ihtiyar annemin çok fazla üzüleceğini biliyordum. Doksan yaşında. Sağlığım iyice kötüye gittiğinden bana bakması için bir hemşire tutmak zorunda kaldım. Kalp hastasıyım. Zaman içinde yaşadığım bu stres beni öldürecek. Tek isteğim annemden önce ölmemek, çünkü üzülmesini istemiyorum."

Şu ana kadar çıkarmayı reddettiği (ateş fazla büyük değildi ve üşüdüğünü söylemişti) büyük gri asker kaputu içindeki von Frisch, Scapa Flow'da ıskartaya çıkartılmayı bekleyen büyük ve saygıdeğer bir Alman zırhlısını andırıyordu ve çaresizce iç çektiği sırada bile bu hasarlı gemi çoktan dondurucu Kuzey Denizinin tabanındaki suyla örtülü mezarlığına doğru gitmeye başlamış gibi bir görüntü sergiliyordu.

"Aramanız ya da mektup göndermeniz yeterdi, efendim. Memnuniyetle evinize gelirdim. Nerede oturuyorsunuz?" Kalemimi alıp vereceği bilgiyi yazmaya hazırlandım.

"Güneybatı Berlin. Ferdinandstrasse. Yirmi altı, Doğu Lichterfelde. S-Bahn istasyonunun köşesini dönünce hemen orada. Nezaketine teşekkür ederim ama hemşire çok hoş bir kız ve iğrenç geçmişimle ilgili bir şeylere kulak misafiri olmasını hiç istemem. Günümüzde iyi hemşire bulmak kolay değil. Gerçi benim için gün geçtikçe pahalıya mal oluyor."

"Eminim hâlâ zenginsinizdir, baron."

"Artık değil. Bu korkunç insanlar kanımı iliğimi kuruttu."

"Anlıyorum. Öyleyse neler olduğunu anlatmaya başlasanız iyi olur."

Kaputunun düğmelerini açtı ve biraz gevşemeye başladı.

"Belki biliyorsundur, hiç evlenmedim. Bilmiyorsan da belki neden hiç evlenmediğimi anlarsın, Günther. Bir erkek evlenmek istemediğinde annesine doğru kızı bulamadığı gibisinden bin türlü bahane sunar ama genelde tek bir neden

vardır. Tüm nedenlerin içinde en eski olanı. Gerçekte doğru kız diye bir şey hiçbir zaman söz konusu olmadı. Ne demek istediğimi anlıyorsun, değil mi?" Belli belirsiz gülümsedi. "Bu tür bir şeyle ilk kez karşılaştığını hiç sanmıyorum."

"Gayet iyi anlıyorum, efendim. Weimar Cumhuriyeti döneminde Alex'te polistim ve insan davranışlarının bilinen ya da bilinmeyen her türüne şahit oldum. İnanın bu tür şeylere karşı bağışıklığım var. Günümüzde ahlaki hakların göz göre göre çiğnenmesi sadece Nazilerin tekelinde..."

Haliyle bu doğru değildi ama ona bunu söylemezsem bana içini dökmeyeceğini biliyordum. Benim de Adolf Hitler denilen herif kadar olmaması kaydıyla, herkes kadar ahlaki köpürmelerim olurdu. İngiliz *Daily Mail*'e göre (hikâyenin basıldığı tek gazete olduğundan günümüzde Berlin'in en çok satan gazetesi) Führer ve Alman Erkanı Harbiyesinin büyük bölümü, Savaş Bakanı Feldmareşal von Blomberg'in aşağı ırktan ve ahlaki seviyesi düşük Erna Gruhn adında bir kadınla evlenmesine ateş püskürmüş. Erna Gruhn bir fahişe ve eski bir çıplak model olduğundan ahlaki seviyesindeki bu düşüklük Alex'teki herkesin malumuydu. Dendiğine göre ahlak masasındakilerin onun hakkında hazırladığı rapor Blomberg'in kafası kadar kalınmış.

"Kasım 1933'te Potsdamer Platz istasyonundaki tuvalette bir gençle tanıştım," diye başladı. "Adı Bavarian Joe'ydu ve o..."

Başımı salladım. "Soğuk bir gece için sıcak bir genç. Anladım Yüzbaşı. Olanları bire bir anlatma-

nıza lüzum yok. Bence siz doğrudan şantajcıya gelin."

"Bu ilişkinin ardından batıya giden bir trendeyken diğer bir adam yanıma gelip polis memuru olduğunu söyledi. Adının Komiser Kröger olduğunu açıklasa da sonradan öğrendiğime göre değilmiş. Hatta değil komiser, polis bile değilmiş. Neyse olanları gördüğünü ve beni eşcinsel olduğum için tutuklayacağını söyledi. Hemen ardından da, eğer ona nakit beş yüz mark verirsem, suçlamadan vazgeçeceği teklifinde bulundu. O sırada üzerimde olan iki yüz markı ona verip kalanını da ertesi gün onunla birlikte bankaya giderek ödeyeceğimi söyledim ki öyle de yaptım."

"Hangi banka?"

"Bismarckstrasse'deki Dresdner Bank."

Başımı sallayıp bankanın adını yazdım. Gerekli değildi ama müşterilerin çoğu anlattıklarının kaydedilmesini severdi.

"Böylece sona ereceğini düşündüm. Ama birkaç gün sonra Schmidt, gerçek adı Otto Schmidt'miş, başka bir adamla çıkageldi. Bu adam gerçek bir Gestapo subayı olan Harold Heinz Hennig'di ve sonradan öğrendiğime göre eşcinsellik vakalarını araştıran Daire II-H'de çalışıyordu. Benden yine para istediler: bu sefer bin mark. Yine ödedim. Eğer ödemeyi reddedersem, toplama kampına gönderileceğimi ve orada da bir yıl bile hayatta kalamayacağımı söylediler."

"Nakit mi?"

"Hep nakit ödedim."

"Hmm."

"Ama bu sadece başlangıçmış, çünkü bu iki sahtekâra her hafta bin mark ödemek zorunda kaldım ki şu tarihe kadar toplamda iki yüz elli bin mark yaptı. O hale geldim ki buraya beni getiren taksinin parasını bile zor ödedim."

Islık çaldım. "İki yüz elli bin mark öyle böyle bir miktar değil."

"Çok para."

"Kesinlikle."

"Kusura bakmayın efendim ama bence iş işten geçmiş. Neden şimdi yardım istemeye kalktığınızı anlamadım."

"Çünkü aynı kişiler, daha doğrusu sadece biri yani Yüzbaşı Hennig, tümüyle farklı bir nedenle ve farklı bir yolla bana yine şantaj yapıyor. Para istemiyor. En azından şimdilik. Şimdi de sessiz kalmamı istiyor ki durum bu kadar trajik olmasa gülerdim. İşte sana bu yüzden ihtiyacım var, Günther. Gestapo'nun bir davranış ilkeleri rehberi olduğunu varsayıyorum. Yolsuzluğun ve yozlaşmanın bu kadarına Naziler bile müsamaha göstermez. Bu Yüzbaşı Hennig'in de mutlaka bir amiri olmalı ve kendi dairesinden birilerinin bunları yapmasını hoş karşılayacağını sanmıyorum."

"Hennig denen bu herif neye benziyor?"

"Genç, yakışıklı, kibirli. Akıllı da. Hep sivil giyinir. Giydiği takımlar kalitelidir. Şapkalarını Habig'den alır. Rolex kol saati takar. Siyah bir Opel Kapitan sürüyordu ki bu yüzden onu hiç takip edemedim. Hep halka açık yerlerde buluşur ve aynı yerde iki kez buluşmaz."

Yavaşça başımı salladım. Beladan kaçmazdım. Bu bizim mesleğin bir gereğidir fakat bu vaka gö-

ründüğünden çok daha belalıymış izlenimi veriyordu ki Nazi Almanyasında bu her zaman için büyük tehlike demektir.

"Hatırladığım kadarıyla II-H'nin başında Josef Meisinger ve Eberhard Schiele adında iki rezil var," dedim. "Hennig'in benden sızdırdığı paralardan onların da pay almış olması mümkün. Almamışlarsa gerçekten şaşırırım. Fakat Meisinger'in de bir amiri var. Onun amirinin adı Arthur Nebe ve tümüyle ilkelerini çöpe atmış bir adam değil. Bu türden faaliyetlere iyi gözle bakacağını hiç sanmam. Onu ikna ederek yakanı bu adamlardan kurtarabileceğimi düşünüyorum."

"Umarım öyle olur."

"Ama bir dakika, şimdi de susmanız için şantaj yaptıklarını söylemediniz mi? Eğer sizin için bir mahzuru yoksa nedenini açıklar mısınız? Pek anlayabildiğimi söyleyemem."

"Aslında hiçbir mahzuru yok. Otto Schmidt şu an hapiste. Schmidt hapisteyken Gestapo'dan bazılarına yıllarca benden para sızdırdığını söylemiş ve o salaklar da beni kara kuvvetleri komutanını, Blomberg'in iki numarası Orgeneral Freiherr Werner von Fritsch ile karıştırmışlar. Oysa onun isminde fazladan bir t harfi var. Adam eski usul bir komutan ve kesinlikle Nazi değil. Belki de ondan kurtulmak için bir mazeret arıyorlardı. Diğer bir deyişle adamın itibarını lekeleyip onu istifaya zorlamak için bunu kasten yapmış da olabilirler. Anlayacağın, şimdi de bu konuda bildiklerimden kimseye bahsetmemem için bana şantaj yapılıyor."

"Hennig tarafından."

"Hennig tarafından."

"Peki, General von Fritsch'e iftira atmaya çalışan Gestapo subayı kim?"

"Franz Josef Huber adında bir komiser. Bir de Fritz Fehling adında bir müfettiş."

"İyi de bu çok saçma," dedim. "Zaten Blomberg'ten kurtulmayı denediler. Blomberg'in yerine geçecek en müsait kişi von Fritsch. Neden ondan da kurtulmak istiyorlar?"

"Saçma mı? Bunların hiçbirinin bir manası yok ki zaten. Nazileri ilgilendiren tek şey Hitler'e karşı olan kör ve sarsılmaz sadakatleri. Benim asıl merak ettiğim şu: Emir komuta kademesinde bu ne kadar yukarı çıkıyor? İşte bunu bilmek istiyorum. Fritsch'in tümüyle masum olduğundan Göring ve Hitler'in haberi var mı?"

"Ya varsa ne yapacağız efendim?"

"Şunu yapacağız. 10 Martta Preussenhaus'ta General von Fritsch'in duruşması için bir askeri mahkeme toplanacak. Mahkemeye Göring, Raeder ve Brauchitsch başkanlık edecek ve eşcinselliğin suç sayıldığı Alman ceza kanunu Paragraf 175'e göre suçlamada bulunulacak. Onun öncesinde, bir şeref meselesi olarak, mahkemeye delil vererek Gestapo'nun şantaj yaptığı kişinin general değil, ben olduğumu söyleyip söylemeyeceğime karar vermem gerekiyor. Diğer bir deyişle Gestapo'yu karşıma almakla acaba ne kadar riske gireceğim?"

"Hiç düşünmeden Gestapo'yla didişmenin hayrınıza olmayacağını söyleyebilirim. Toplama kampları onları hizaya sokabileceğini düşünenlerle dolu. Hastalığınız ne durumda efendim?

Yani seyahat edebilir misiniz? Ülkeden ayrılmayı düşündüğünüz mü? Nazilerden kaçmakta utanılacak bir taraf yok. Diğer pek çoğu bunu yaptı."

"İhtiyar annem olmasa belki de gitmiştim," dedi. "Benim başka bir yere gidecek kadar takatim olsa da onun yok. Onu terk etmem de söz konusu bile değil."

"Zor bir durumda olduğunuz açık."

"O yüzden sana geldim."

"Peki, bu konuda General von Fritsch'le konuşmayı denediniz mi? Söyleyeceklerinizle fazlasıyla ilgileneceğinden eminim."

"Hayır, henüz konuşmadım. Dediğim gibi generalle konuşmadan önce bu bilginin ne kadar yukarılara çıktığını öğrenmem lazım. Ama iş o noktaya gelirse onun hukuk danışmanıyla ilk senin temas kurmanı tercih ederim. Ne yazık ki Bendlerstrasse'de onu görmek için beklemeye mecalim yok. Eve döner dönmez yatağa girmek niyetindeyim."

"Hukuk danışmanının kim olduğunu biliyor musunuz? Başka bir kıdemli subay olsa gerek."

"Kont Rüdiger von der Goltz. Onu da Bendlerstrasse'de bulabilirsin."

"Pekâlâ, ama önce Nebe'yle konuşalım. Ayrıca Adalet Bakanı Franz Gürtner'le de görüşmemiz gerekebilir. Belki o ne yapılması gerektiğini bilir."

"Teşekkürler." Von Firsch çıkarttığı cüzdanından aldığı iki Prusya mavisini masaya koydu. "İş arkadaşının bana söylediğine göre bu bir haftalık ücretini karşılayacaktır."

"Fazlasıyla cömertsiniz efendim."

Oysa bu davayla bedava da ilgilenirdim. Ama ihtiyarla tartışmanın bir manası yoktu; Achim von Frisch gururlu bir eski tarz Prusya subayıydı ve onun gözünde bu işi bedava yapmamla ondan ofisimi temizlemesini istemem arasında bir fark olmazdı.

O gittikten sonra Tanrının adını boş yere bolca zikrettim ki bu da tansiyonumu çıkarmaktan başka bir işe yaramadı. Sonunda Bruno, Muratti ile dönünce hemen birini içip masamın çekmecesindeki Korn şişesinden de bir fırt çektim. Von Frisch'in bana söylediklerini ona anlatmamla birlikte o da sövüp içmeye başladı. Tatildeki iki rahibe benziyor olmalıydık.

"Bu polisiye bir vaka değil, su yüzüne çıkmakta olan siyasi bir skandal," dedi. "Beni dinle patron, hiç bulaşma. Bu ihtiyar Fridolin'e yardım etmekle Ameila Earhart'ı aramak arasında bir fark yok."

"Belki."

"Belkisi falan yok. Bana sorarsan kafanı aslanın ağzına sokmakla aynı şey. Nazilerin iktidarı sağlamlaştırma girişimlerinden biri daha, hepsi bu. Önce Reichstag yangını, sonra Ernst Röhm'ü ve SA üst kademesini öldürdükleri Uzun Bıçaklar Gecesi ve şimdi de bu, ordunun zayıflatılması. Hitler'in Wehrmacht'a iktidarın onda olduğunu anlatmaya çalışmasından başka bir şey değil. Tutar da kendisini yeni Savaş Bakanı ilan ederse hiç şaşırmam. Zaten başka kim var ki?"

"Göring," diye mırıldandım, kendim de pek inanmayarak.

"Bizim tombalak mı? Bence o Hitleri rahatsız edecek kadar güçlendi bile."

Başımı salladım. "Haklısın. Çok güçlü ve halk tarafından da çok seviliyor." Başımı iki yana salladım. "Ama bir şey yapmak zorundayım. Yüzbaşı von Frisch, Türkiye'de hayatımı kurtardı. O olmasa kafamda beyin olması gereken yerde koca bir delik olacaktı."

Dalga geçme sırasını Bruno'ya verdim ve o da beni hüsrana uğratmadı; ortağım ne yapacağı kolayca öngörülebilir biriydi ki bence bir ortakta olması gereken en önemli nitelik budur.

"Kafanda zaten beyin olması gereken yerde koca bir delik var be adam. Bu davayı kabul edersen, zerre beynin yok demektir."

"Kabul ettim bile. Ona yardım edeceğime söz verdim. Dediğim gibi ona can borcum var. Onun da kendi canını kurtarmasına yardım etmeye mecburum."

"Bak Bernie, savaşlarda olur böyle şeyler. Fazla bir anlam arama. Cephede birinin hayatını kurtarmak sıradan bir hadisedir. Tıpkı birine sigarasını yakması için çakmağını vermek gibi. Hayatını kurtardığım her kişinin karşılığında on mark kazansam şimdiye zengindim. Unut gitsin. O çoktan unutmuştur. Hiçbir manası yok, Bernie."

"Ciddi değilsin."

"Tamam, ciddi değilim ama bir de şöyle düşün. O tarihte hayatta kalmak tümüyle şans meselesiydi. Şimdi bu kadar önem vermenin ne gereği var?"

Şapkamı aldım.

"Nereye gidiyorsun?" diye sordu.

"Prinz-Albrecht-Strasse'deki Gestapo karargâhına," dedim. "Gidip o aslanı bulacağım."

9

Fransız Rivierası, 1956

Maugham'ın suratsız uşağının üst kattaki çalışma odasına az önce getirdiği kusursuz gimleti yudumlayınca donanmadan çıkmış gibi sert olan cin kaliteli bir formaldehit gibi sertleşen damarlarıma girince yüzümü buruşturdum. İnsan başka neden içki içer ki? Ardından bir sigara yakıp derin bir nefes çekerek tatlı Virginia tütününün alkolün uyuşturucu etkisinin ardından duyularıma son darbeyi indirmesini bekledim. İnsan başka neden sigara içer ki? Bu arada cılız bir siyah kedi odaya girmişti ve onun sessiz ve sinsi hareketlerinden de etkilenerek, ihtiyar İngiliz yazara kendimle ilgili çok fazla şey anlatmamaya karar verdim. Kedi bana sakın bir yazara güvenme der gibiydi; bunlar her türlü şeyi yazarlar. Mesela aslında söylemek istemediğin türde şeyler. Zaten adını biliyor; tutup da daha fazla bilgi vermeye kalkma. Sonra yazacağı kitabın birine koymaya kalkar.

"Tüm bu bilgileri kendine saklarsan minnettar kalırım," dedim. "İnsanların benim geçmişte Berlin'de dedektif olduğumu bilmelerini istemiyorum."

"Elbette. Söz veriyorum."

"Zaten ben de dâhil olmak üzere, kimsenin övgü toplayacağı türde bir hikâye değil."

"Zaten iyi bir hikâye öyle olur," dedi Maugham. "Ben de her zaman kusursuz kahramanlardan nefret etmiş, kusurları olan kişileri yeğlemişimdir. İnan bana günümüzde asıl böylesi satıyor."

"Öyleyse hâlâ hakkımda bir roman yazılmamış olması hayret verici. Ciddiyim. Geriye dönüp baktığımda yüzbaşıya yapmayı planladığı şey hakkında daha fazla baskı yapmam gerektiğini düşünüyorum. Fakat o benim üstümdü ve ben de onun dediklerini yapmaya alışıktım. Geçerli bir mazeret sayılmayabilir ama gerçek bu. Hayatımı anlatacak on ciltlik müdafaa yazısındaki sayısız pişmanlıklardan sadece biri."

"On cilt öyle mi? Kulağa ilginç geliyor."

"Ama büyük puntolu bir on cilt."

"Peki, daha sonra ne oldu?" diye sordu.

"İyi hiçbir şey olmadı," dedim. "Yüzbaşı ve zaman içinde de benim açımdan tam bir felaket oldu. General Heydrich'in beni fark etmesine neden oldu ki o da ertesi sene bana şantaj yaparak, önce ona sonra da SD'ye hizmet etmem için beni tekrar polis olmaya zorladı."

"Şantaj mı? Sana karşı elinde ne vardı ki?"

Gülümsedim. "Kayda değer bir şey yok. Sadece şiddet uygulama tehdidi. En etkili şantaj türüdür. Naziler insanları o kadar farklı yoldan tehdit ede-

bilir ki kimi zaman onların Chicago'lu gangsterler değil de Alman hükümeti olduğunu unutursun. İstediği şeyi, yani onun adına çalışmayı reddetseydim fazla yaşayamazdım. Heydrich her zaman istediğini elde eder."

Kedi, sanki söylediğime pek ikna olmamış gibi, hayret dolu bir ifadeyle bana baktı. Kediler kişinin yalan söylediğini ya da mevcut durumda benim yaptığım gibi gerçeği çarpıttığını kolayca anlayabilir. Muhtemelen bu yüzden hiç kedim olmadı.

"Peki, başını aslanın ağzına sokmak için Gestapo merkezine gittin mi?"

"Evet. Huber ve Fehling'le görüştüm. Von Fritsch davasını soruşturmaktan ikisi sorumluydu. Onlarla tanışır tanışmaz sırtını üst kademelerdeki kişilere dayamış insanlara has bir kibre sahip olduklarını gördüm, işin içinde sanırım Himmler ve muhtemelen de Heydrich vardı. Tahmin edeceğiniz gibi hiçbir konuda yardımcı olmadılar; Otto Schmidt'in yalancı olduğunun ortaya çıkması sonucunda generale karşı açtıkları davanın düşmesi ihtimali hiç hoşlarına gitmedi. Şansıma oradayken amirleri Arthur Nebe'yle görüşme fırsatını da elde ettim. Benimle konuşmadı ama onun Huber'le konuşmasının ardından gitmeme izin verdiler. Nebe bana karşı hep müsamahalı olduğundan bunun onun marifeti olduğunu düşündüm. Fakat beni Yüzbaşı von Frisch ya da generalin hukuk danışmanı Kont Rüdiger von der Goltz'la kesinlikle konuşmamam konusunda ikaz ettiler. Ama dik kafalının teki olduğumdan, yine de karargâha gittim ve orada denk geldiğim başka bir askeri hâkime ki adı Karl Sack'tı, vaziyeti

izah ettim. Generalin avukatlarına bizim yüzbaşının Gestapo'nun şahidi Otto Schmidt'e karşı delil sunmaya istekli olduğu bildiren de işte o oldu.

"Ama işler çoktan benim kontrolümden çıkmıştı ve nihayetinde böyle bir zalimlik olacağını hayal bile etmemiştim. Yüzbaşı von Frisch, Lichterfelde'deki evinde tutuklanıp sözde 'koruma amaçlı gözaltı' için Prinz-Albrecht-Strasse'deki Gestapo merkezine götürüldü. Bu genelde kötü şeylerin olacağına alamettir ki öyle de oldu. Yüzbaşı orada öyle bir dayak yedi ki bir daha kendisini toparlayamadı. Ama akıl almaz derecede cesur bir adam olduğundan hikâyesini değiştirmeyi reddetti, yani Potsdamer Platz istasyonundaki tuvalette eşcinsel ilişkiye giren kişinin general değil de kendisi olduğunda ısrar etti ve sonunda gitmesine izin vermek zorunda kaldılar. Hennig beni ve ortağımı çağırıp von Frisch'i Gestapo merkezinin bodrumundaki hücresinden almamızı istedi ki oraya dair korkunç ayrıntıları hâlâ unutmuş değilim. Bu insanın unutabileceği türde bir şey değil.

"Yüzbaşı hücrenin zeminindeki kan ve idrardan oluşan bir gölün içinde çıplak yatıyordu. Başta onun öldüğünü zannettik. Tüm vücudu mürdüm eriği gibi mosmordu, kulaklarından kan geliyordu ve ancak ona dokunduğumuzda inledi de hayatta olduğunu anlayabildik. Gestapo'nun insanları ölümün kıyısına götürüp öldürmeyecek kadar dövmede üstüne yoktur. Alelacele vücudunu yoklayınca muhtemelen birkaç kaburgası, köprücük kemiği ve çenesinin kırıldığını ve ezik ve çürük içinde olduğunu gördüm. Kerpetenle

tüm tırnakları ve birkaç dişi sökülmüştü, gözlerinden biri iğrenç bir şekilde yuvasından kısmen dışarı çıkmıştı. Daha önce de dayak yemiş insanlar görmüştüm, ama hiç bunun kadarına şahit olmamıştım. Onu koyacak bir sedyemiz olmadığından arabaya kadar pis bir battaniyenin içinde taşımak zorunda kaldık. Onu Charite Hastanesine götürmemize, sadece başına ne geldiğini oradaki görevlilere söylememiz şartıyla izin verildiğinden, biz de Bremen mızıkacılarına yaraşır bir hikâye uydurarak uyurgezer olduğundan uykusunda evden çıkıp tramvay yoluna girdiğini söyledik. İnanmalarını beklemiyorduk zaten. Geçmişte de Gestapo ve SA'dan dayak yemiş pek çok kişiyi tedavi etmişlerdi. Tüm bunlara nasıl tahammül edip hikâyesine sadık kaldığına hâlâ akıl sır erdirebilmiş değilim.

"Başına gelen onca şeye rağmen yüzbaşı beş hafta sonra askeri mahkemeye gidecek kadar kendini toparlamayı başardı. 2 Mart 1938'de şantajcısı Otto Schmidt'inkiyle tezat teşkil eden kendi delilini sundu. Mahkeme tümüyle düzmeceydi. Preussenhaus'da cereyan eden bu gösteriyi başından sonuna kadar izleyip Hermann Göring'in bile mahcup olduğunu fark ettim. Herkes nasıl dayak yediğini görüp bunu kimin yaptığını biliyordu ama nedense görmezden geldiler. Yüzbaşı sayesinde General von Fritsch beraat etti. Ama olan olmuştu ve askeri rütbesini korumakla birlikte tekrar kara kuvvetleri komutanlığına iade edilmedi. Sonunda birliğine geri döndü ve 1939'da Polonya'nın işgali sırasında öldürüldü. Bazıları kahramanca ölmek için bilerek ileri atıl-

dığını söyledi ki onun kültüründe yetişmiş olanlarda sık rastlanan bir niteliktir.

"Duyduğuma göre mahkemede her şeyi berbat etmesinden birkaç hafta sonra Otto Schmidt tekrar tutuklanıp toplama kampına, muhtemelen Sachsenhausen'a sevk edildi ki tahminime göre orada da üzerinde pembe üçgen olduğu halde öldü. Kamptaki Yahudilere sarı yıldız, eşcinsellereyse pembe üçgen takılırdı. Böylece gardiyanlar suçlarına göre ceza verebilirdi ki bu cezaların korkunç şeyler olduğundan eminim. Altı milyon Yahudi öldüğünden, genelde nice Alman eşcinselinin de toplama kamplarında acı içinde can verdiği unutulur. Azınlıklara işkence etmek söz konusu olduğunda, Naziler asla malzemesiz kalmazdı."

"Çok feci," dedi Maugham. "Şantaj gören eşcinsellerin sayısı çok trajik. Bu kadar sık olmasının bir şekilde bu durumu daha az trajik hale getirdiğini düşünebilirsin, oysa çoğumuz buna katlanmakta zorlanır. Yine de benim gibi eşcinseller bunu yaşamlarının bir parçası olarak görürler. Çoğu kez diğer erkeklerin neden eşcinsellere düşman olduğunu anlamaya çalışırım. Galiba bunun nedeni çoğu erkeğin önemsiz gördüğü şeylere olan düşkünlüğümüz ve sıradan insanların manevi dünyalarının temeli olarak kabul ettiği meselelere alaycı yaklaşıyor olmamız. Bir de diğer erkeklerin penisine duyduğumuz sıradışı ilgi."

Güldüm. "Galiba öyle."

"Peki, senin zavallı yüzbaşıya ne oldu?" diye sordu.

"Gestapo'dan yediği dayağın ardından zaten bozuk olan sağlığı bir daha asla eskisi gibi ol-

madı. Onunla bir iki ay daha görüştüm ama nihayetinde parasızlıktan Lichterfelde'deki evinden çıkmak zorunda kaldı ve ne yazık ki teması kaybettik. Akıbetini bilmiyorum ama şu veya bu nedenden sonunun toplama kampı olduğunu zannediyorum. O tarihte yüzbaşının üst düzey silah arkadaşları önemli makamlarda olmadıklarından, böyle bir şeyi engelleyemezlerdi. Hitler istediğine kavuşup birkaç hafta arayla başkomutanlık ve savaş bakanlığı makamlarını elde etti. Von Fritsch'in beraatından birkaç gün sonra Almanya, Avusturya'yı işgal etti ve tüm Almanya ve Avusturya, Hitler'i Mesih olarak selamlarken von Blomberg ve von Fritsch davaları unutulup gitti. Gerçi bunun Berlin'de Viyana'daki kadar coşkuyla karşılandığını söyleyemem. Gururla söylüyorum ki sol eğilimli Berlinliler Hitler'i hiçbir zaman Avusturyalıların yaptığı gibi bağırlarına basmadılar. Ama bu bambaşka ve upuzun hikâyedir.

"Harold Hennig'in rütbesi düşürüldü ve Königsberg'deki emniyete tayin edildi; onunla tekrar 1944'te Berlin'den oraya sevk edildiğimde karşılaştık ama bu da ayrı bir hikâye. Bu adam yirmi yıldan uzun süredir sizin gibilere şantaj yapıyor. Profesyoneldir ve ne yaptığını iyi bilir. Nazilerin General von Fritsch davasında yaptıkları türden hatalar yapacağını hiç sanmıyorum. Yapmayacak. Hatta büyük olasılıkla size ek olarak bana da şantaj yapacak. Nihayetinde kimliğimi ve büyük ölçüde geçmişimi biliyor. Bence bana paramı almak için değil de –çünkü param yok –sırf yapabildiğini göstermek için şantaj yapacak. Adamın huyu böyle. Diğerlerine gücünü böyle gösteriyor."

"Kusura bakma."

Maugham martinisini yudumladı; bardağındaki pelin otu kokusunu alabiliyordum. Soğuk vermut ve votkaya bir tür sıradışı, ihtiyarın adamın kendisi gibi bir hava katıyordu.

"Sana şahsi bir soru sorabilir miyim?"

"Sorabilirsiniz ama cevap vermeyebilirim."

"Hiç birini öldürdün mü?"

"Savaşta öldürmek yasaldır. Ya da bize hep öyle söylendi."

"Bunu evet olarak kabul ediyorum. Peki bunu bir daha yapabilir misin?"

"İçki içmek gibi bir şey. İlkinden sonra durması kolay değil. Ama birini öldürmek roman sayfalarında göründüğünden çok daha zordur."

"Ah, evet, cinayetler olmasa, sanatın hali nice olurdu?"

"Ama bir yönüyle de çok daha kolaydır. Ekmek doğrayabilen herkes birinin boğazını kesebilir. Ama birisine silah doğrultmayalı çok zaman oldu. İster inanın ister inanmayın, ama buraya tüm bunlardan kurtulmaya geldim."

"Demek istediğim belki de Herr Hebel'in başına bir kaza gelmesini sağlayabilirsin. Yani ona bir araba çarpabilir ya da arabasının frenleri bir uçurumun kıyısında birden bozulabilir. Bu civarda uçurumdan bol ne var? Adamın geri gelip daha fazla istememesini sağlaman şartıyla ona ödemeye hazırlandığım parayı gönül rahatlığıyla sana ödeyebilirim. Ciddiyim. Onu aradan çıkarırsan elli bin dolar senin olur. İnsan benim yaşıma gelince huzurla yaşayabilmek için her şeyi göze alabilir. Cinayeti bile. Ayrıca dürüst olmak gere-

kirse, bugünlerde cinayetin o kadar büyük bir suç olduğu da söylenemez, haksız mıyım? En azından savaştan beri. Bak, senden tek istediğim bu teklifimi iyice düşünmen."

"Ne istediğinizi anlıyorum, efendim, ama cevabım hayır. Dostumuz Harold Hebel'i öldürmektense tekrar ortadan kaybolmayı tercih ederim. *Fiat justitia, pereat mundus.* Dünyanın ortadan kalkmasına neden olacaksa bile, bırakın adalet tecelli etsin. İşte benim üzerimdeki yıldızlı gökyüzü ve içimdeki ahlaki kanun budur."

"Bu kimindi? Kant mı?"

Başımla onayladım. "Hebel'e ne olacağı umurumda değil. Başına gelebilecek en büyük musibete müstahak. Ayrıca belki başka bir tarihte olsa, onu hiç düşünmeden, memnuniyetle öldürürdüm. Beni asıl düşündüren ona değil, bana ne olacağı. Size daha önce bahsettiğim on ciltlik *apologia pro vita sua*'ya on birinciyi eklemeye hiç niyetim yok. Ayrıca bu denli sinsi ve kurnaz bir herifin böyle bir teşebbüse karşı nasıl bir tedbir aldığını da bilemeyiz. Öldürülmeyi hesaba kattığına eminim. Kim bilir, belki de ölümü halinde açılmasını istediği bir zarfı Cap Ferrat'ta bir avukata teslim etmiştir."

"Bu fazlasıyla tedirgin edici bir tahmin."

"Giymekte olduğu İngiliz ayakkabılarının içinde ben olsaydım, yapacağım bu olurdu."

"Evet, Robin de onları fark etti. Benimle aynı ayakkabı mağazasından alışveriş yapan biri tarafından şantaja uğramak ne kadar acı. Hiç değilse Louis Legrand olduğu gibi görünüyor: Basit, sıradan bir sahtekâr. Bu adamınsa başarılı bir işadamı gibi görünmeyi sevdiği belli."

Maugham bir sigara yaktı ve gözleri hüzünle buğulandı.

"Yazık," dedi alaycı bir edayla. "Yani onu öldüremiyor olmamız ne acı. Böyle bir suça iştirak etmeyi gerçekten isterdim. Özellikle de bu denli meşhur olduğum bir dönemde. Bir yandan cinayeti planlarken, diğer yandan kraliyet düğününe katılmak ne kadar hoşuma giderdi."

"Sizi onu öldürmekten alıkoyan bir şey yok ki," dedim.

"Rusya'da görevdeyken taşıdığım tabancamı bile ateşlemiş değilim. Üstelik gözlerim de artık iyi görmüyor. Dolayısıyla bir eleştirmene ateş etmediğim müddetçe, hedefi tutturabileceğimi sanmıyorum. Tiyatro eleştirmeni Harold Hobson'ı ilk atışta vurabileceğimden eminim."

"Öyleyse dostlarınızdan biri yapsın. Eğer içki yapmayı bildiği kadar silahlardan da anlıyorsa, uşağınız yapabilir. Ya da Robin."

"Bir tabancam olsa onu teslim edeceğim kişi o olurdu," dedi Maugham. "Ama öyle bir şeyi nereden bulabileceğime dair bir fikrim yok."

"Silah bulmak zor değil," dedim. "Asıl zor olan onu kullanacak cesareti bulabilmek."

"Galiba haklısın." Maugham biraz düşündü. "Bence Robin bu işi halledebilir. Hebel'i o öldürebilir. Savaş sırasında birilerini öldürdüğünden eminim. Gönderdiği mektuplarda öyle yazıyordu. Ancak bir kez daha düşününce, kesin eline yüzüne bulaştırıp yakalanmasına neden olacak bir delil bırakır arkasında: monogramlı altın kol düğmelerinden birini mesela. Ya da kartvizitini orada unutabilir. Robin biraz hayal dünyasında yaşar ki

bu da benim hatam. Hayatının büyük bölümünde onu gerçek dünyadan tecrit ettim."

"Eğer kendisini evet demek zorunda hissedeceğini düşünüyorsanız, ona teklif etmeseniz daha iyi olur."

"Evet, öyle görünüyor."

"Şimdi ne olacak? Hebel onunla temasa geçmem konusunda bir şey söyledi mi? Yoksa o mu benimle temasa geçecek. Ya para? Teslim edilmeye hazır mı?"

"Nakit para alt kattaki kasamda duruyor. Senin için bir not bırakarak paranın ne zaman nereye verileceğini bildireceğini söyledi. Galiba ne kadar çabuk olursa, o kadar iyi."

10

Pazar sabahı hava acayip sıcaktı. Fakat Grand Hotel'in bal rengi mermerli lobisindeki klima öyle bir hışımla çalışıyordu ki kalın ceketimin üzerimde olmasına sevindim. Gerçi ceket, hayatı boyunca devlet memuru olarak çalıştığı Berlin'deki Prusya Halk Meclisi'nde, 1862 yılında Bismarck'ın ünlü "Kan ve Demir" konuşmasını bile dinleyen büyükbabama benzememe neden oluyordu ya neyse... Onu özlemiştim. Bir anlığına küçük bir çocukken yakındaki ayı çukurunu ziyaret etmek için beni Fischerinsel yakınındaki evine götürdüğü zamanı hatırladım. Ne zaman bir müşteri içeri girse, onları mutlu edip bahşiş kazanma isteğiyle masamın arkasında ayağa kalktığımda iki ayağı üzerinde dikilen bir ayıya benziyor olmalıydım. Otel misafirleri binaya ve havuza girip çıkıyor, kahvaltı, öğle ve akşam yemekleri için yemek salonuna gidiyor ve tümü de çok farklı ve hatta otelin konsiyerjinin giydiği tuhaf ve uygunsuz siyah

yün ceket tarzında şeyler giyiyordu. Misafirlerden bazıları Beaulieu'daki kiliseye gitmişti, fakat çoğu serin otelde kalmayı tercih etmişti. Onları suçlayamazdım. Hava dindar olunamayacak kadar sıcaktı ve çoğu Prusyalı gibi benim de temayül ve mazi gereği paganlığa daha yakın olduğum bir gerçekti. Bismarck'a göre Prusya'nın Almanya için önemi askeri harcamalardan, diğer bir tabirle kan ve demirden geliyordu; bana göreyse 1283 yılında Papa'nın Cermen Şövalyeleri tarafından işgal edilene dek Hıristiyanlığa tümüyle uzak kalmış olmasıydı. O tarihten beri Tanrı, Hıristiyanlığı kabul etme yönündeki bu yavaşlığımızdan ötürü bizi cezalandırmakla meşguldü. Bense şimdi bunlara seçilmiş millet diyorum. Alman tarihi hakkında çok şeyi açıklıyor. Ruhum dediğim ışık girmez kara ormanı ve müşterilere adres tarif ederken, tiyatro için bilet alırken ya da genelde doların dâhil olduğu yabancı para alışverişlerinde bulunurken hep iş başında olan mizah anlayışımı da açıklıyor. O yıl Riviera'daki en zengin turistler Amerikalılar olsa da sürekli para takasından zarar ettiklerinden şikâyet ettiler. Amerikalılar aslında her yıl Riviera'daki en zengin turistlerdi ve böyle bilinmek hoşlarına gidiyordu, buna karşın Fransızların utanıp sıkılmadan *le tax americain* adını verdikleri şey yüzünden her şeye diğerlerinden iki kat fazla ödemek zorunda kalıyorlardı. Fahiş fiyatla mal satmak başka bir şeydi ve nakit sıkıntısı çeken Fransızların restoran ve taksiler için gereğinden fazla para talep etme dürtüsüne karşı koyamamalarına fazla bir şey demiyordum. Ama tehditle para sızdırmaya kalkmaksa bambaşka

bir şeydi. Benim kitabımda şantaj en adi suçlardan biridir, çünkü genelde ömür boyu sürer. Hâlâ büyük bir keyifle Berlin'in en ünlü şantajcısı Leopold Gast'ın işlediği suçlar yüzünden 1929 yılında müebbet hapis cezasına çarptırılmasını hatırlıyorum. Şantaj yaptığı kadınlardan birisi intihar etmeden önce polise teslim edilecek ayrıntılı bir mektup yazarak yakalanmasını sağlamıştı. Bence Gast gibi pislik heriflerin hakkı olan ceza giyotindir. İşte şu anda otel lobisinde bulunduğum yere doğru dünya umurunda değilmiş gibi yürüyen Harold Heinz Hennig'e, namı diğer Harold Hebel karşı da benzer derecede bir nefret duyuyordum. Az önce büyükanneyi midesine indirmiş kurt gibi sırıtıyordu ki bu yakışıklı ve benden daha genç olan adama karşı duyduğum kini pekiştirmekten başka bir işe yaramadı. Kesif kolonya kokusu burnuma geldi, masamın üzerine dayadığı kolunun bronzlaşmış bileğindeki altın Cartier saati fark ettim. İçimde o kolu kesip ona yedirme yönünde karşı konulmaz bir arzu peydahlandı. Onunla konuşurken gözümün önünde canlandırdığım bu manzarayla kendimi teselli ettim.

Porselen bir köpek gibi duygusuzca bakarak Almanca "Herr Hebel," dedim. "Sizin için ne yapabilirim?"

Manikürlü elini Savile Row ceketinin göğüs cebine sokup çıkardığı soluk sarı zarfı bana verdi. "Eğer müsaitseniz Fransızca olan bu mektubun Almanca tercümesini yapar mısınız, Herr Wolf? Hem Fransızcam sizinki kadar iyi değil, hem de anlayamayacağım bazı teknik terimler içeriyor."

Ocak 1945'ten beri bana söylediği ilk cümlelerdi ve bunu ona hatırlatmamak ya da burnunun üzerine bir yumruk indirmemek için büyük gayret sarf ettim. Tabii ki Hebel de bunu gayet iyi biliyordu ama ikimizin tümüyle yabancı olması onun oynadığı oyunun bir parçasıydı. Sesi iri bir kedi ya da bekçi köpeğine aitmiş gibi hırıltılı çıkıyordu.

"Elbette bayım. Hemen hallederim."

"Acele etme sevgili dostum," dedi samimi bir ifadeyle. "Telaşa mahal yok. Bu öğleden sonra hazır olması kâfidir."

"Pekâlâ bayım."

"Dilerseniz ikisini de odama bırakabilirsiniz. Ben yarın alırım."

Daha sonra aşırı sıcak olan dışarıya çıktı ve bahşiş verdiği vale hemen arabasını almak için fırladı.

Verdiğim ilk arada zarfı açtım ve Hebel'in şantaj parasını nereye nasıl teslim edeceğime dair daktiloyla yazdığı talimatlarını dikkatle okudum. Ardından ofise dönüp Villa Mauresque'deki Somerset Maugham'ı aradım ve arkadaşı ve dostu Alan telefonu ona götürdüğünde kendisine o akşam teslim edilmesi için parayı hazırlamasını söyledim.

"Demek temas kurdu?" Maugham Almanca konuşuyordu ki benim için daha iyiydi; anlaşılan Almanca konuşmak hoşuna gidiyordu.

"Evet."

"Onun hakkında ne düşünüyorsun?"

"On yıl önce ne düşünüyorsam aynısını. Yani ölüsünü görmeyi tercih ederim."

"Teklifim hâlâ geçerli."

"Hayır, teşekkürler. Kimseye öldürmek gibi bir hevesim yok, Bay Maugham. Sevmediğim insanları dahi öldürmek istemiyorum."

"Ona güven olur mu?"

"Tabii ki olmaz. Adam sahtekârın teki. Ama bu büyük bir para ve her şeyin sorunsuz olmasını istediği belli. O yüzden her şeyin plana göre yürümesini istediğinden eminim. En azından bu akşamlık. Sonrası için ben de sizden fazlasını bilmiyorum."

"Parayı nasıl hazırlayayım? Yani paket mi yapsam?"

"Parayı saymak isteyeceğinden paketleri açmak zorunda kalır. Bu gece işleri yavaşlatacak hiçbir şey olmasını istemiyorum. Bir çanta daha iyi olur. Hebel gibi şerefsizin tekine vermekten çekinmeyeceğiniz türde bir çanta olsun."

"Bir Pan American Airlines çantası nasıl olur?"

"Bilmem. Elli bin dolar sığar mı?"

"Sığar galiba."

"O zaman kullanabiliriz. Her halükarda para saat yediye kadar hazır olsun. Sekizde buluşacağız. Negatifi ve fotoğrafı alır almaz, Villa Mauresque'e getireceğim."

"Elli bin dolar," dedi homurdanarak. "Tarihteki en pahalı fotoğraf bu olmalı."

"Bir fotoğraf bin kelimeye bedeldir derler. Yanlış mı hatırlıyorum?"

"Tanrım, umarım öyle değildir. Yoksa battım."

"Bakın efendim, bence bu resmin anlatacağı kelimelerden hiçbirinin bir Türk hamamı ya da Marcel Proust'un romanı haricinde duyulmama-

sı iyi olur. O yüzden bence kendinizi buna alıştırın."

"Sizin için söylemesi kolay, Bay Wolf. Elli bin dolar az para değil."

"Haklısınız. Kabul etmem gerek ki Washington'un elli bin resmi duymak istediğim elli bin hikâyedir. O zaman parasını ödemeyin ve ona elinden geleni ardına koyma deyin. Tümüyle size kalmış, efendim. Ama kimi zaman mecbur kaldığında herkes sinek yer."

"Ya sana parayı verdikten sonra sen arabanla İtalya sınırına doğru gidersen ne olacak? Gece olmadan Cenova'ya varır ve bir gemiye atlayıp dilediğin yere gidersin."

"Ve Grand Hotel'deki muhteşem işimi kaybedeyim, öyle mi? Hiç zannetmem. Herkes kendisini ahlaki standartları olduğuna inandırır. Yıllardır kendime dünya üzerindeki en namuslu adam olduğumu söyleyip duruyorum. Tabii ki Nazi Almanya'sında yaşarken bunu söylemek kolaydı. Ama siz benim sözüme itimat etmek yerine paralardan bazılarını işaretleyin. Seri numaralarını kaydedin. Böylece izlenmesi kolay olur. Fransız polisi bile bulmakta zorlanmaz. Düşündüm de siz her ihtimale karşı yapın. Ne olacağı belli olmaz."

Pazar gününün kalanı, tamamlanmayı bekleyen önemli bir iş olduğundan, olabileceği kadar yavaş geçti. Hebel öğle yemeğinden hemen sonra otele dönüp bana hiç bakmadan doğruca odasına gitti. Hakkını vermek lazım, soğukkanlı bir adamdı. Aramak için arabasının yanına gittim; Grasse'deki parfüm fabrikasına ait bir broşür vardı ve oradan gelmiş olduğuna hükmettim.

Bu arada uzun süredir ayakta olduğumdan belim ağrımaya başlamıştı ve eve gidip banyo yapmaya can atıyordum. Ama önce halletmem gereken bir iş vardı. Hebel altı civarında tekrar dışarı çıkar çıkmaz, anahtarı alıp üst kattaki odasına girdim. Maksadım eşyaları arasında benim savunmasız ve kolayca sömürülebilen müşterime tehdit teşkil edebilecek bir şey olup olmadığını görmekti. Mektuplar ya da başka fotoğraflar olabilirdi mesela. Benim oda servisi anlayışım budur. Otel kasasına kıymetli bir şey bırakmadığını gayet iyi biliyordum. Ayrıca arabasında da bir şey yoktu. Geriye sadece otel odası ya da Maugham'a söylediğim gibi kasa dairesi ve haftalık ücretiyle bir avukat kalıyordu. Bulduğum şey şaşırtıcıydı ama hiç de bulmayı beklediğim bir şey değildi.

11

Otelin doğu kanadındaki, bayrak direği ve Fransız bayrağının hemen altında yer alan, akşam güneşi ve yeni kesilmiş çiçeklerin kokularıyla dolu, hafif eğimli bahçe ve ötesindeki koyu mavi denizi gören bir manzaraya sahip güzel bir süitti. Limandaki milyoner Yunanlı armatör Aristotle Onasis'e ait, kendine has bacası ve firkateyn çizgileri bulunan ve Charles Ponzi ya da Ferdinand Demara tarafından tasarlanmış ve daha modern ve kârlı bir altın koyun postunu arayan yepyeni bir *Argo*'yu andıran yatın adı *Christina O*'ydu.

Odada etrafıma bakındım. Büyük bir yatak, konforlu bir oturma grubu, bir ebeveyn banyosu ve Champs-Elysees kadar uzun bir güneş terası vardı. Duvarda bana sürekli Bosch ve Goya gibi daha kasvetli ressamları ve bir kâse dolusu taze meyveyi hatırlatan Fransız Riviera'sının teskin edici manzaralarını gösteren Fransız resimleri mevcuttu. Bir komodinin üzerinde Hebel'in sey-

yar Grundig kayıt cihazı yer alıyordu. Açıp bir iki dakika *bebop* caz dinledim ki benim için yetip de arttı bile. Bir adres defteri, bir günlük ve iyimser derecede fazla prezervatifle dolu bir çanta vardı. Dolap ve çekmecelerde bolca kaliteli kıyafet olması beni şaşırtmadı. Fakat Turnbull & Asser'den alınmış gömleklerden oluşan yığının üzerinde Bernie Günther'e yazılmış bir mektup buldum. Üstelik çorap ve iç çamaşırların altında da yeni temizlenmiş dokuz milimetrelik bir Sig vardı. Dolu şarjörlü güzel bir silahtı ve onu gördüğüme sevindim, çünkü burada bıraktığına göre Hebel benimle buluştuğunda üzerinde silah olmayacaktı. Ama beni asıl ilgilendiren bu küstah mektup oldu ve onu okuduğum anlaşılmadan nasıl okuyabilirim diye düşündüm. Görünen o ki odasını araştıracağımı düşünmüştü ki bu durumda burada daha fazla vakit harcamanın bir manası yoktu. Sonuç olarak bir dakika kadar mektubun gömlekler üzerindeki konumuna baktıktan sonra (acaba o çekmeceyi açtığımı anlamak için oraya incecik bir saç teli takmış olabilir miydi) ona hiç dokunmamaya karar verdim. Fakat bir anlık dürtü ve onu kullanarak Hebel'i makul davranmaya ikna edebileceğimi düşünerek tabancayı alıp kemerimin arkasına sıkıştırarak tekrar aşağı indim; silahı aldığım için, bilhassa kafasına doğrultulmuşsa, kimseye beni şikâyet edemezdi. Genelde böyle dürtülerime kapılarak bir şeyler yapmazdım ve zaten sonrasında pişman olmam da uzun sürmedi.

Lobide beni bekleyen iki sivil polis vardı ve aşağı inmemle yüzümü, tavrımı, ceketimi ve yürüyüş şeklimi incelemeye başladılar, gözlerini

benden hiç ayırmıyorlardı. Sivil polis olduklarını anlamıştım, çünkü sivil kıyafetleri böyle otellerde pek yavan kalıyordu. Dünyanın her yerinde polisler aynıdır; hep başka bir yere, ucuz takımların, dar ayakkabıların ve yakası yağlı gömleklerin sıradan olduğu Sovyetler Birliği ya da Alaska gibi ikinci sınıf bir yere aitmiş gibi dururlardı. Bu ikisi gümüş bir kasenin içindeki sıradan taş parçalarına benziyordu. Şamdanları ya da otel Müdürü Mösyö Charrieres'i rahatsız etme ihtimallerine karşı onları derhal ofise götürmeye kalkınca oflayıp pufladılar. Bir an için oraya Hebel'le konuşmaya geldiklerini zannedip onlarla benim hakkımda bir anlaşma yapmaya kalkması ne kadar sürer diye düşünürken hayretle bana Antimo Spinola'yı sormaya geldiklerini anladım. Yağlı plastik kimlik kâğıtlarını gösterip Fransız sigaralarının mavi duman bulutu arasından bana ismini mırıldandılar ama Antimo Spinola'yla olan arkadaşlığımdan ziyade, Hebel'le yapacağım buluşmayı düşündüğümden dediklerine dikkatimi veremedim. İtalyan kendi başının çaresine bakardı; ya da ben öyle sanıyordum. Maugham'ın şantaj parasını sorunsuz teslim edersem, beş bin dolar kazanacaktım ki yeni bir araba almaya yeter de artardı bile. Ya da başka bir yere gidiş bileti; nedendir bilmem bir yerlere gitme fikri her geçen gün gözüme daha cazip görünmeye başlamıştı.

"Onu ne kadar iyi tanıyorsunuz?" diye sordu polislerden biri.

"Spinola'yı mı? Cap Ferrat'taki Hotel Voile d'Or'da haftada iki kez kâğıt oynarız. Benim briç ortağımdır ki bu da onu iyi tanımadığım anlamı-

na gelir. Briç öyle bir oyundur. Kişinin sohbet etmesine fırsat vermez."

"Ne zamandır birlikte oynuyorsunuz?"

"Birkaç yıl oldu. burada çalışmaya başladığımdan beri oynuyoruz."

"Güzel bir otel."

"Değil mi? Gerçekten güzel bir yer." Hemen ardından, "ama aynı zamanda insanın içini kararan bir yerdir. İçinde güzel ve üzgün insanların olduğu güzel ve üzücü bir dünya diyebilirim," diye ekledim. Çünkü polislerle böyle konuşmazsanız sizi soruya boğarlar ve başınızdan ayrılmazlar.

"Briç parayla oynanan bir oyun mudur?"

"Olabilir. Ama bizim için geçerli değil."

"Nasıl tanıştınız?"

"Tanıştırıldık ama kimin tanıştırdığını hatırlamıyorum. Voile'den biri olsa gerek."

"İki yıl uzun bir süre değil. Bence hatırlamanız lazım."

"Haksız da sayılmazsınız. Voile'deki barmen olabilir. Maurice. İyi biridir. Barmenliği de iyidir."

Sorular boksörün yumrukları gibi sağlı solu yağmaya başladı. Ama daha önce de buna benzer müsabakalara çıkmıştım; başımı omuzlarımın arasına gömdüm, yüzümü korumak için sol kolumu kaldırdım ve sadece savunma yapmaya hazırlandım.

"Nice'deki dairesine hiç gittiğiniz mi?"

"Hayır. Hiç davet etmedi."

"Ya kumarhane? Oraya gittiniz mi?"

Surat yaptım. "Kumarhaneleri pek sevmem. Öncelikle kaybetmeyi göze alacak kadar param yok. Ayrıca şansla aram pek iyi değildir. Mimari-

sinden bahsetmiyorum bile. Çoğu kumarhane opera binasına benzer ve ben de pek opera sevmem."

"Para sizin için önemli mi?"

"Pek sayılmaz," diye yalan söyledim. "Nitekim parasız olduğum zamanlar daha huzurlu olduğumu fark ettim. Özellikle de insanlara neler yapabildiğini gördükten sonra."

"Ya Spinola? Onun para sıkıntısı var mıydı?"

"Hayır, ama bana banka hesabını gösterdiğini de söyleyemem."

"Düşmanı var mıydı?"

Bana verdiği ve şu an tuvaletteki rezervuarın üzerinde duran tabancayı düşündükten sonra başımı iki yana salladım. Bir anda haklarında hiçbir şey bilmediğim bir sürü silahım olmaya başlamıştı. Kendimi terk edilmiş bir cephanelik gibi hissettim.

"Hiç bahsetmedi."

"Ya dostları?"

"Ne olmuş onlara? Müfettiş o benim tek gerçek dostumdu ama aynısının onun için de geçerli olduğunu söyleyemem. Üstelik böyle bir şey olmasını da beklemiyorum, çünkü pek arkadaş canlısı biri değilim."

"Ya kadınlar?"

"Kadınlardan pek bahsetmez. Temkinli biridir. Bazen fazla temkinlidir. Galiba bunun nedeni bir kadının olması."

"Neden böyle söylediniz?"

"Müfettiş, adam İtalyan ve yakışıklı. Bekâr olduğunu da hesaba katarsak, Fransız Rivierası gibi bir yerde boş duracağını hiç sanmam."

"Ve siz de Almansınız."

"Ne diyebilirim ki? Kadınlar açısından onun kadar şanslı değilim."

"Ben onu kastetmedim."

"Tamam o zaman, şuna ne dersiniz? Almanlar ve İtalyanların ittifak yapmak gibi bir alışkanlığı vardır. Ayrıca son ittifak için özür dilerim."

"Dün gece neredeydiniz?"

"Gün gece mi? Villa Mauresque'de yemekteydim. Ünlü yazar Somerset Maugham'ın yanındaydım. Kendisi mahremiyetine çok düşkün bir adam olsa da benim için şahitlik yapmaktan çekineceğini sanmam. Çünkü görünen o ki bir şahide ihtiyacım olacak." Bir sigara yakıp durdum, kıyafetleri kadar buruşuk ve son derece sıradan, terli ve esmer suratlarına baktım. "Zahmet olmazsa neler olup bittiğini anlatır mısınız? Mösyö Spinola'nın başı dertte mi? Kendisi iyi mi? Galiba neler olup bittiğini ve bu soruları neden bana sorduğunuzu söylemenin vakti geldi."

Şimdilik geniş zaman kullanarak gayet güzel gidiyorduk ama polislerin birden geçmiş zaman kullanmaya başlaması Spinola'nın akıbeti hakkında tahmini bir fikrim olmasına yeterli oldu. Bu tür bir geçisin düşüncesizlik olduğu söylenebilir ama bu tür şeyleri yumuşatarak ifade etmenin bir yolu olmadığından, en güzeli hiç uzatmadan olup biteni bütün çıplaklığıyla anlatmaktır.

"Ne yazık ki öldü. Mösyö Spinola öldürüldü. Dün gece geç saatlerde birisi onu vurmuş."

"Telefonunun yanında sizin kartvizitinizi bulduk. Günlüğünde de yarın akşam kısmına sizin adınız yazılıydı. Kumarhane bugün açık olmadığından önce buraya gelelim dedik."

Bana öncelik vermelerinin gururuyla yavaşça başımı salladım. "Yarın akşam her zamanki gibi Voile'de briç oynayacaktık. Vurulmuş mu? Nasıl? Yani demek istediğim neresinden vurulmuş?"

"Tek kurşunla kalbinden."

Başımı sallamayı sürdürsem de aklım koca bir taş gibi böbreğime batmakta olan Hebel'in tabancasındaydı ve onun kısa önce temizlenmiş olduğunu hatırladım; namlusundaki yağın kokusunu hâlâ alabiliyordunuz. Riviera'da silah bulmak zor değildi. Villefranche'de bir silah dükkânı vardı. Üstelik Avrupa'daki en gevşek silah kanunlarına sahip ülke de Fransa'ydı. Hitler bile fazla bir sıkıntı yaşamadan burada silah alabilirdi. Koca Fransız ordusunu ele geçirdikten sonra bunun bir sorun olacağını zannetmiyorum.

"Silahınız var mı, mösyö?"

"Benim mi? Hayır. Silahlar misafirleri ürkütür. Gariptir ama Amerikalılar bile silahtan ürker. Açık konuşmak gerekirse herkes faturasını fazla sorun çıkarmadan ödüyor."

"Korktuğu biri var mıydı? Hiç endişeli göründüğü oldu mu?"

"Hayır."

"Mösyö Spinola'nın ölümü sizi pek sarsmışa benzemiyor."

"Aslında sarstı. İyi bir briç ortağı bulmak kolay değildir."

"Bunu söylemek için kişinin kalbinin nasır tutmuş olması lazım."

"Briç oynamadığınız belli. Bilin ki bir şeye ne kadar önem veriyorsam, o kadar umursamaz görünürüm."

"Onu kimin öldürmüş olabileceğine dair bir fikriniz var mı?"

Gülümsedim. Dünya üzerindeki polislerin hepsi aynıdır, başkalarının kendi yerlerine düşünmesini beklerler. Kopya çekmeden okuldan mezun olabilmelerine bile hayret ediyorum. Ama kopya çekmenin de mezun olmanın yollarından biri olduğunu inkâr edemem.

"Hayır. Aklıma kimse gelmiyor. İşin aslı nasıl kâğıt oynadığımı dikkate alırsak, asıl Spinola'nın beni öldürmesi gerekirdi. Neden kumarhanedekilere sormuyorsunuz? Bu civardaki karanlık tipler genelde orada takılır ki bolca para kazanan ya da kaybedenlerden bahsetmiyorum bile, Riviera'da gözünü kırpmadan insan öldürecek birileri varsa işte onlardır. Nice'de örgütlü suç var, değil mi? Çoğunun merkezi de kumarhane. Belki de Spinola yerel mafyayla ters düşmüştür."

"Gereken her şeyi yapacağımızdan emin olun."

"Hepsi bu mu?"

"Yetmez mi?"

Bir otel çalışanının göstermesi gereken bir sabırla, "Demek istediğim bana başka soru soracak mısınız? Çünkü çoktan geç kaldığım bir randevum var," dedim.

"Soruşturmamız bitene kadar Almanya'ya dönmek gibi bir niyetiniz yok, değil mi?"

Berlin'deki evimi son gördüğümde ondan geriye bir şekilde birbirine bağlı kalmayı başarmış ve kocaman bir E harfini andıran, kara tuğlalardan oluşmuş üç katlı tek bir duvar kalmıştı. Kapı, oda ve çatı yoktu. Gökyüzü batan güneş yüzünden öyle kızıldı ki sanki dünyanın sonu gelmiş

hissini veren bir savaşta, Almanya için kendini feda edenlerin tümünün kanından vücut bulmuşa benziyordu. Ona bakıp bu kızıl semada ne kadar ıstırap ve cinayet saklı olduğunu ve bir daha asla maviye dönemeyeceğini düşündüğümü hatırladım. Rüzgârda, sanki Kıyamet Günü gelmiş gibi, ölümün kokusu vardı. Dünyanın sonu her zamankinden daha yakın göründüğünden artık bunların hiçbir önemi kalmamıştı.

"Almanya'ya dönmek mi?" dedim. "Berlin'e mi? Hayır beyler, böyle bir şeyin olacağını hiç sanmam."

12

Çakıl kaplı garaj yolunda ilerlerken, yeşil ön kapı uşak Ernest tarafından açıldı ve az sonra açık yaka mavi gömlek, beyaz keten pantolon ve espadril giymiş Maugham'ı gördüm. Omzunda bir Pan American uçuş çantası vardı. Arabadan inmedim. Motoru kapattım, camı açtım ve Maugham gelip camdan içeri uzandı. Güzel bir yaz akşamıydı, şantaj ve fotoğraf takası yerine aşktan bahsedilecek bir akşamdı.

Sık pembe ve beyaz zakkumlardan oluşan setin ardındaki havuzdan gelen su sesini duyabiliyordum ve havada, hiç düşünmeden ihtiyarın, cephede üzerime atılan klorin gazından farklı olmayan, nefesini kötü kokutan sigara ve martiniye tercih edeceğim, portakal çiçeği kokusu hakimdi.

"Gitmeden bir içki ister misin?" dedi.

"Hayır, teşekkürler. Herr Hebel'le oynayacağım oyundan önce ayık olsam daha iyi. Ama dönüşte içeceğimden hiç şüpheniz olmasın. Siz Ernest'e söyleyin de gereken hazırlığı yapsın."

"Tabii. Hatta sana yemek bile ayırırız."

Çantayı yolcu koltuğuna bıraktı, mendilini çıkarıp katlayarak, terden parlayan alnını sildi. Robin'le Alan Searle de kapıya çıktı. Maugham onların varlığını sezip omzunun üzerinden, sanki onu bunak yerine koyduklarını düşünüyormuş gibi keyifsizce baktı.

"Nerede buluşacaksınız?"

"Volie'de bir oda tutmuş. Bu benim değil, onun fikriydi. Ama tarafsız bir bölge olduğunu söyleyebilirim. Ona orada tuzak kurmam daha zor olur."

"Robin ve Alan içlerinden birinin sana, daha da önemlisi paraya refakat etmesi gerektiğini düşünüyor."

"Hebel'in talimatları böyle değil."

"Biliyorum."

"Peki, neden olmasın? Robin ya da Alan arabadan çıkmadığı müddetçe bir sorun olmaz."

"Gergin değil misin?"

"Hayır." Ama yalandı. Nedendir bilmem içimde sanki kötü bir şey olacakmış gibi bir tedirginlik vardı. Hatta tüm planlamayı sorgulamaya başlamıştım. Her şey, kurnaz İngiliz ihtiyarın çok önceden planladığı, Hebel'in cinayetini üzerime yıkma komplosundan ibaret olabilir miydi? Nihayetinde fevkalade yetenekli bir yazardı ve böyle bir kumpası tasarlamak onun meziyetlerinin haricinde sayılmazdı. Üstelik ilk kez enayi yerine konulmuş da olmazdım. Nihayetinde Harold Heinz Hebel'in takası benim gerçekleştirmemi istediğine dair elimde Maugham'ın sözü dışında hiçbir kanıt yoktu. Hatta Spinola'nın tabancasının hâlâ onu bıraktığım yer olan tuvalette rezervuarın üzerinde

durup durmadığını ve Spinola'nın öldürülmesinin bunlarla bir alakası olup olmadığını bile düşünmeye başladım. Bir kadını ihanetle suçlayamazsınız; tıpkı havaya güven olmayacağı gibi, bir kadına da güven olmaz; tabiatları böyledir. Eski kafalı olabilirim ama W. Somerset Maugham'ın bence kurnaz bir ihtiyar kadından farkı yoktu.

"Hayır mı? Beni şaşırttın. Soğukkanlı bir adamsın ve Hebel'in neden senin doğru kişi olduğunu söylediğini şimdi anlamaya başladım."

"Bana bir şey olmaz," dedim. "Her şeyin yolunda gideceğinden emin olmak için bir arkadaşımı da yanıma alacağım." Ardından onu biraz ürkütmek için torpido gözünü açıp ona Sig'i gösterdim.

"Tanrım, o şey dolu mu?"

"Tabii ki dolu. Mermisi olmayan bir tabanca ancak kâğıt ağırlığı kadar işe yarar?"

"Demek istediğim mecbur kalmadıkça, yani kendi hayatın tehlikeye girmedikçe kullanmazsın, değil mi?" dedi.

Sırıtıp bir sigara yaktım. "Geçen gece benden onu öldürmemi istiyordunuz, Bay Maugham."

"Öyleydi ve hâlâ istiyorum ama bu şekilde değil. Ben araba kazası süsü verilmesini istemiştim. Buraya, villaya gelmenin hemen ardından gidip onu öldürmeni tabii ki istemiyorum. Ayrıca beni ve hatta belki de seni suçlayacak bir mektubu bir avukata teslim etmiş olmasının mümkün olduğunu sen söylemiştin."

"Silah sadece onun beklemediği ve benim lehime bir şey olacak," dedim. "Çünkü bu onun tabancası. Buraya gelmeden önce Grand Hotel'deki odasını kurcalarken dolabında buldum. Bu da ona

ne kadar itimat edilebileceğine dair olan sorunuzu cevaplıyor. Adam bir suçlu." Kol saatime ve akabinde kapıdaki Robin'le Alan'a baktım. "Kararınızı hemen verseniz iyi olur, efendim. Birinin gelmesini istiyor musunuz, istemiyor musunuz?"

"Fark eder mi?"

"Eğer parayı alıp kaçmayı planladıysam, fark etmez. Bence ikisi de güven içinde burada olsa daha iyi olur. İnanın bu tür konularda tecrübeliyim. Hiç olmadık zamanda hiç aklınıza gelmeyecek şeyler olur."

Tepeden ay ışığı altında polen toplayan arılar gibi gelip giden gemilerle dolu limana indim. Arabayı limanın yakınına park edip havayolları çantası sırtımda ve silah da kemerimde olduğu halde meyilli kordondan otelin girişine doğru çıktım. Eğer bir terslik olacaksa arabamın tersliğin olacağı yerden uzak olmasının daha hayırlı olacağına hükmettim. Küçük kilisenin çanı, sanki Cap'te zamanın benim haricimde herhangi biri için önemi varmış gibi, saatin sekiz olduğunu haber verdi. Fazla güneşte kalmış kırmızı ve pembe insanlar sahile çıkmış, yemek için restoranlara gidiyordu. Saat kaçta yemek yedikleri önemli değildi ve oradaki tek güzel restoran da La Voile d'Or'daydı. Gerçi turistlerin çoğu için fazla resmi kaçardı ki galiba benim çok sevmemin asıl nedeni de buydu.

Otelin ön kapısından girerken Hebel ya da sırtımdaki para çantası yerine, zavallı Spinola'yı ve onunla bir daha barda oturmak ya da kâğıt oynamak gibi bir şey yapamayacağımızı düşünüyordum. Kendimi hep yalnız hissederdim ama son kalan arkadaşlarımdan birini kaybetmiş olduğu-

mu idrak etmemle sanki bir kolumu ya da bacağımı kaybetmiş gibi oldum. Anne French'ten hoşlansam da arkadaşım olduğunu söyleyemezdim; onun tek yaptığı Somerset Maugham'a yanaşabilmek için beni kullanmaktı. Benim için fark etmezdi. İnsanlar yapmak zorunda oldukları ya da yapmak zorunda olduklarını sandıkları şeyi yaparlar ve çoğunlukla da bunun başka bir yolu yoktur. Hayatı daha az eğlenceli yapsa da daha ilginç hale getirdiğini kimse inkâr edemezdi. Rose çiftine Spinola'nın öldüğünü ve briç oyunlarımızın artık sona ereceğini söylemek zorunda kalacağımı fark edince iç çektim; sonra belki de Anne French'ten briç ortağım olmasını isteyebilirim diye düşündüm. Çok sevineceğine eminim. Gerçi Somerset Maugham'la oynayacağını bilse daha çok sevinirdi ama yine de bir yerden başlaması gerekiyordu.

Gittiğim danışma masasındaki pezevenk bıyıklı ve mavi papyonlu adam *L'Equipe*'de son Fransa Bisiklet Turunu okuyordu ama göbeğine bakılırsa en son bisiklete binmesinin üzerinden epey zaman geçmişti. Birbirimizi tanıyorduk. Adı Henri'ydi ve Spinola'ya göre, sürekli büyümekte olan bir teşkilat hissi veren Direniş'in bir üyesiydi. Üye sayısının savaş sırasındakinin iki katı olduğu muhakkaktı.

"Yüzbaşı Dreyfus'un gizli sırları bize sattığını iddia eden gazete bu değil miydi?" dedim.

Henri omuz silkti. "Artık siyasetle ilgili bir şey yazmıyor. Sadece bisiklet."

"Fransa'da bunun da siyasetten bir farkı yok."

"Kimi zaman bir Alman için fazlasıyla bir Fransız gibi konuşuyorsun."

"Bunu iltifat olarak alıyorum. Peki, burada bir Alman daha var mı? Mösyö Hebel burada mı?"

"28 numaralı odada," dedi Henri. "İkinci katta. Dilerseniz doğruca odaya çıkabilirsiniz, Mösyö Wolf."

Başımı salladım. "Robin Maugham'ı tanıyorsun, değil mi?"

"Elbette."

"Mösyö Hebel'le arası nasıldır?"

"Onunla içecek kadar iyi."

"Bir kereliğine mi, yoksa birden fazla mı?"

"Birden çok olduğunu söyleyebilirim."

Durup acaba ona Spinola'dan bahsetsem mi diye düşündüm ama vazgeçtim. Cevabını bilmediğim soruları dinleyecek havada değildim. Tek istediğim fotoğraf ve negatifleri alıp iş daha fazla uzamadan çıkıp gitmekti.

"Zavallı Spinola'nın başını gelenleri duymuşsundur," dedi.

"Evet. Polisler Grand'de beni görmeye gelip yarın akşamki oyun hakkında sorular sordu."

"İyi bir adam ve müşteriydi. Onu özleyeceğim."

"Ben de. Nereden duydun?"

"Maréchal Foch'ta bir arkadaşım var."

Nice Polis Merkezi, Avenue Maréchal Foch'ta yer alıyordu.

"Police Judiciaire'de müfettiş. İşin içinde bir kadın olduğunu düşünüyor."

"Tüm iyi yazarlara göre hep öyledir. Peki, nedenini söyledi mi?"

"Hayır. Sadece bu ve bir de vurulduğunu söyledi. Küçük kalibreli bir silahmış."

"Belki de küçük kalibreli bir silahla vurulduğu için kadın olduğunu düşünmüşlerdir."

"Mösyö, mermi kalbinize isabet ettikten sonra büyük ya da küçük olması ne fark eder? Onu bulduklarında yerde en az beş litre kan vardı." Henri, Voltaire ya da Montaigne tarafından yazılanlar kadar zarif bir şekilde bir Galyalı gibi omuz silkti. "Galiba her hafta Bay ve Bayan Rose'la oynadığınız briç oyunları sona erecek. Yazık. Hepinizi özleyeceğim."

Omuz silktim. "Bilirsin Henri, briçteki yazılı olmayan bir kurala göre ortağın öldürüldüğünde onu öldüreni bulman gerekir."

"Bana Mafya tarzı gibi geldi."

"Öncekinin neden öldürüldüğünü bulursan, yerine başka bir ortak bulman daha kolay olur. Hiç kimse vurulan birinin yerine geçmek istemez."

"Hiç şaşırmam."

"Demek istediğim eğer PJ'deki dostun Spinola'ya ne olduğunu öğrenirse, bunu ben de duymak isterim. Bilirsin, eski günlerin hatırına. İtalya ve Almanya. Mihver."

"Belki de intikam almak için."

"O dündü. Bugün elimden geldiği kadar yardım ederim. Ama bunun için bilgiye ihtiyacım var."

Başını salladı. "Evet, bunu takdir ederim. Pekâlâ, ona soracağım."

"Gizlice olursa iyi olur. Ayrıca bana güvenebilirsin. Savaş sırasında müzakere çoğunluğun, icraatsa tek kişinin işidir derdik."

"Kendime bu açıdan bakmayalı çok zaman oldu. Ama bir açıdan yeterli olduğumu söyleyebilirim, yani tek kişiyim."

13

Merdivenlerden çıkıp kalın halı serili koridordan 28 numaralı odanın kapısına gittim. Kapıyı çalıp sabırla beklesem de manzaraya şahit olan biri farklı düşünebilirdi, çünkü elimde Hebel'in tabancası vardı. Şantaja hemen orada son noktayı koyma şeklinde son anda verdiğim bir karar nedeniyle tabancamı şu anda kapı koluna doğrultmuş bekliyordum.

Kapıyı açtığında yüzündeki tebessüm bir anda solarken, ellerini itinayla taranmış saçlarının arkasında havaya kaldırarak geriledi.

"Silaha gerek yok. Bu da nereden çıktı?"

"Senin silahın. Tanımadın mı?" İçeri girdikten sonra kapıyı ayağımla kapatıp Pan Am uçuş çantasını yatağın üzerine attım. "Oysa tanırsın zannetmiştim."

"Benim silahım mı?"

"Evet. Bana yazdığın notun yanındaki çekmecedeydi."

"Notu okudun mu?"

"Hayır. Söyleyeceğin hiçbir şey beni ilgilendirmiyor."

"Anlıyorum."

"Hayır, anlamıyorsun. Sandığın gibi değil. Odanı arayıp negatif ve tüm baskılarını aldığımdan emin olacağım, tekrar şantaj yapmana engel olacak bulacağım başka şeyler olursa, onları da bırakmam. Sadece tedbir, hepsi bu." Silahın namlusunu halıya çevirdim. "Diz üstü çök. Birisini sadece sakatlamak için ateş etmeyeli çok zaman oldu. Keskin nişancılığım konusunda söz veremeyeceğimden bir şeylere kalkışmasan iyi edersin."

Hebel yatağın kenarında diz çöktü ve gevşemeye başladı.

"Bak, Günther, silahım yok. Hep aksi düşünülse de bu işte işin içine silah girmesinin sonu hiç iyi olmaz. Müzakerelerin bittiğine yorulur."

"Şimdi öyle mi oldu? Bir dahaki sefere senden Birleşmiş Millet Genel Meclisine hitap etmeni isterler."

"Bence hemen aramaya başlasan iyi olacak. Baskıların ve negatifin içinde olduğu zarfı komodinin üst çekmecesinde bulacaksın. Tıpkı Herr Maugham'la anlaştığım gibi. Ayrıca satılık başka bir şeyim de yok. Çantanın içinde olduğunu varsaydığım elli bin dolar benim için büyük para. Emekli olmama yeter."

Zarfı buldum ve içinde olması gerekenlerin yerli yerinde olduğunu gördükten sonra çekmeceleri açıp sonra da odaya göz gezdirdim. Liman manzaralı, güzel bir odaydı. Grand Hotel gibi şa-

tafatlı olmasa da hoş ve güzel dekore edilmiş bir mekândı. Neredeyse oraya tercih ederdim.

"Berlin polisindeyken öğrendiğim bir şey var," dedim. "Para emekli maaşı gibidir. Hiçbir zaman yetmez. Hele senin gibi çakallara hiç yetmez."

"Anlaşılan parayı bana vermeyeceksin."

"Evet, öyle düşündüğüm söylenebilir."

"Ama yine de parayı getirmişsin. Eve gittin ve parayı alıp buraya geldin. Bu da demektir ki... Sakın parayı el koymayı düşündüğünü söyleme."

"Düşünmedim desem yalan olur."

"Ya Bay Maugham'a söylersem?"

"Ya tabancanın kabzasıyla ağzına vurursam? Pazar akşamı dişçi bulmak kolay olmaz."

"İstersen parayı yarı yarıya kırışabiliriz. Kimseye söylemem."

"O zaman ortak oluruz ki Königsberg'de yaşananlardan sonra buna müsaade edemem."

"Ah, ben de o konuyu ne zaman açacağını merak ediyordum." Başını iki yana salladı. "Bak o hadiselerin üzerinden çok zaman geçti."

"Yine de unuttum diyemem."

"Bence denesen iyi olur. Grand'da odama bıraktığım mektubu okusaydın, bu yüzden özür dilediğimi görürdün. Gerçi bir önemi de kalmadı. Artık Avrupa'daki herkes dost oldu, değil mi? Komünizme karşı direnen müttefikler haline geldik."

"Bana göre olacak olan şu. Elli bini al ya da alma tekrar şantaj yapacak bir şeyle geri geleceksin ya da gelmeyeceksin. Sakladığın bir fotoğraf ya da tümüyle farklı bir şey, mesela bir mektup olabilir. Bu kadar basit. Benim tahminime göre

tekrar şantaj yapacaksın. Çünkü sizin gibiler asla doymaz. Sen ve şerefsiz Otto Schmidt'in beş yıl boyunca zavallı Yüzbaşı von Frisch'i nasıl sömürdüğünüzü unutmadım. Sen huy değiştirecek türde biri değilsin."

"Ya gerçek kimliğini polise ihbar edersem?"

"Peki, ben de bunu nasıl bildiğini onlara söylersem? Polisi karıştırmak ikimizin de hayrına olmaz ki bunu sen de biliyorsun. Bence ikimiz de, Almanya'nın ya bir tarafında ya da diğer tarafında aranan kişileriz. Bence, hak etmene rağmen, seni vurmadığım için şükret."

"Cesedimi açıklaman biraz zor olur."

"Bu otelden daha önce de kaybolanlar oldu. Savaş sırasında direniş burada toplanırdı."

"Ah. Yanlış hatırlamıyorsam pek işe yaramamıştı, öyle değil mi? Fransa'nın bu kısmı adı haricinde her şeyiyle Nazi'ydi. Haksız mıyım?"

"Bence cevap verme sırası bende değil, sende."

"Söyleyebileceğim her şeyi zaten biliyorsun."

"Hadi oradan. Limon sıkarken yumruğunu birden fazla sıkarsın."

"Bu sefer değil."

Yastığı aldım, Sig'in üzerine koyup el yapımı ayakkabısının topuğuna doğrulttum.

"Numara yapıyorsun."

"Fotoğrafı nereden aldığınla başlayalım."

"Bu ibnelerin nasıl olduğunu bilirsin. Hiçbirine güven olmaz."

"İsim ver."

"Louis Legrand."

"Nerede satın aldın? Fransa'da mı?"

"Fransa'da. Nice'de."

"Ne zaman?"

"Birkaç hafta önce."

"Şimdi de elinde ihtiyara karşı başka ne var onu söyle, yoksa topuğuna sıkarım. Seni öldürmez ama bir daha bastonsuz yürüyemezsin."

"Hiçbir şey. Yemin ederim, başka hiçbir şey yok. Sadece zarfın içindeki negatif ve kopyalar. Tabancam sende olduğuna göre odamı aramışsın. Arabamı da aradığından eminim. O yüzden doğruyu söylediğimi biliyorsun."

"Vaktimi harcamayı bırak." Sırtına dizimle vurup onu yere yıktım. "İkimiz de biliyoruz ki sen her şeyi tek sepete koymazsın. Senin türündeki herifler öyle yapmaz. Senin gibiler limonu sonuna kadar sıkıp sonra da kalanını çöpe atar. O yüzden ya diğer kopyaları nereye koyduğunu söylersin ya da bu odadan tekerlekli sandalyeyle çıkarsın."

Söylediklerimi vurgulamak için tabancanın namlusunu topuğuna dayadım; onu vurup vuramayacağımdan emin değildim ama o bunu bilmiyordu.

"Tamam, tamam söyleyeceğim."

Tekrar diz üstü kalkmasına izin verdim ama konuşmaya başlamakta gecikince onu teşvik etmek için Sig'le birkaç kez kulak memesine dokundum.

"Ne kadar sinirli ve öfkeli bir adam olduğunu unutmuşum, Günther."

"Bir de sigarasız kaldığımda gör. O yüzden ya hemen konuşmaya başlarsın ya da kulağında hoş bir deliğe sahip olursun."

"Bir kaset var," dedi.

"Nasıl bir kaset?"

"Kaset işte. BASF. AEG. Bilmem. Ses kaydı."

"İçinde ne var?"

"Bir adam konuşuyor. Bir tür itiraf denebilir."

"Kim konuşuyor?"

"Dur, asıl ilginç olan bundan sonrası."

O kaseti tarif ederken ben de dikkatle dinledim. Önce kafam karıştı, sonra şaşırdım ve sonunda tüm şaşkınlığım ortadan kalktı. Her şey çok zekice hazırlanmışa benziyordu. Benim gibi sıradan birini fazlasıyla aşardı. Gerçi içimden bir ses bana başından beri bunu söyleyip durmuştu. Tek tuhaf olan Hebel'in beni bu adi alışverişe dâhil etmeye karar vermiş olmasıydı. Üstelik bir şekilde belaya bulaşma yönünde eşsiz bir meziyetim vardı; benzer şekilde belalar da beni bulmakta hiç sıkıntı çekmiyordu. Birisi Mont Boron üzerine on beş metre boyundaki harflerle yazmış olsa ancak belanın geldiği bu kadar aşikar olabilirdi. Açıklamalarının beni etkilediğini fark etmesiyle beraber, ayağa kalkarak gidip yatağın yanındaki masanın üzerindeki *schnapps*'tan kendisine bir kadeh doldurdu ve bir sigara yaktı.

"İster misin?" diye sordu ve cevabımı beklemeden bana da bir kadeh doldurdu. "İhtiyacın varmış gibi görünüyor."

Kadehi elinden alıp kafama diktim. Ocak ayındaki Vistül lagünü kadar soğuk ve kaliteliydi ve ben de böylesini severdim.

"Kaset şimdi nerede?"

"Kasada. Yarın sana bir kopyasını veririm. Sen de Herr Maugham'ın dinlemesi için Villa Mauresque'e götürürsün. Hatta kaseti dinleyebilmeniz için bir teyp bile veririm. Neyse bilahare yapa-

cağını biliyorsun zaten. İhtiyarın iki yüz bin dolar toplamak için kırk sekiz saati olacak. Elli bin doları bulabildiğine göre onun için pek zor olacağını zannetmem. Fotoğrafı iyi niyetimin nişanesi olarak sana bedava veriyorum diyelim."

"Potsdamer Platz istasyonundaki eşcinsellere şantaj yapmakla başlayıp bu seviyeye çıkman çok garip," dedim. "Somerset Maugham'a şantaj yapmanı anlayabiliyorum. Ama bu resmen gözü karalık."

"Bazı limonlar diğerlerinden daha büyüktür ama aynı kolaylıkta sıkılabilirler. Bunu Nazilerden öğrendim. Hitler'in büyükannesinin de şantajcı olduğunu biliyor muydun?"

"Hiç şaşırmam."

Konuşması bitince yatağın kenarına oturup bir iki dakika düşündükten sonra tekrar konuşmaya başladım.

"Burada olmamam gerekiyordu," dedim.

"Bilakis. Herr Maugham'a ona yardımcı olabilecek ideal kişinin sen olduğunu söyledim. Buradasın, çünkü sana muhtaç. İşin aslı ben de öyleyim. İdeal bir katalizörsün, Bernie. Güvenilirsin. Zekisin. Kaybedecek bir şeyin yok. Hem benim hem de Herr Maugham'ın çok işine yararsın."

Başımı iki yana salladım. "Demek istediğim ölmüş olmam gerekiyordu."

"Savaşı atlatanlar gerçekten de çok talihli," dedi Hebel. "Bilhassa da sen ve ben."

"Öyle mi? Emin değilim. Neyse şu an hayatta olmamam gerekiyordu. Kısa süre önce intihara kalkıştım. Arabanın motorunu açıp garajda ölümü bekledim. Neden Fina benzini değil de hava solu-

maya devam edebildiğimden emin değilim ama bir süreliğine de olsa ölümün ne olduğunu anladım. Haliyle hepimiz öleceğimizi biliyoruz. Ama o gün gelene kadar hiçbirimiz ölmenin ne demek olduğunu takdir edemiyoruz. Bense bunu hakkıyla takdir ettim. Hatta ne kadar güzel olduğunu gördüm. Anlayacağın Hebel sen ölmezsin; ölüm birden bire başına gelen bir şey değildir. Aslında sen ölüm olursun. Ölümün bir parçası olursun. Senden önce yaşayıp ölmüş milyarlara katılırsın. Onu bir kez hissettiğinde hâlâ sağ olduğunu düşünsen de seni bir daha bırakmaz. Bu dediklerini her şey sona erdiğinde tekrar düşün. Benim gibi bir ölüyü bu minik tezgâhına kendi rızanla kattığını hatırla."

Akabinde ona bizim, yani benim ve müşterimin kaseti dinler dinlemez onunla temasa geçeceğimizi söyledim. Sonra içinde fotoğraf ve negatif olan zarfı ve içinde para olan Pan Am uçuş çantasını aldım, silahı kemerime sıkıştırdım ve tek laf etmeden odadan çıktım.

Otel lobisine inip danışma masasına gittim.

"PJ'deki arkadaşınla görüştüğünde ona Louis Legrand'la ilgili ne bildiğini sorar mısın?"

"Yaptım zaten," deyip ismi kaydetti. "Yani arkadaşımla konuştum. Kadın eşarbını bırakmış."

"Hangi kadın?"

"Spinola cinayetinin şüphelisi olan kadın. İstediğinizi yapıp PJ'deki arkadaşımı arayıp ona sordum. Onu vuran kişi cesedin yanında yeşil ipek bir eşarp bırakmış."

"Hepsi bu mu? Bir de iç çamaşırını bulurlarsa bir şeyler ispat edebilirler. Cinsel davranış. Saç rengi. Fransa Bisiklet Turunu sevmesi. Ne olursa."

"Eşarp elindeymiş. Onu yakın mesafeden vurduğunda eşarp üzerinde olmalı. Gömleğinde barut yanığı var. Demek ki tanıdığı birisi, en azından arkadaşım böyle söyledi."

"Vay."

"Vay da ne demek?"

"Ben dedektif değilim. O yüzden bu konuda ne düşüneceğimi bilmediğim anlamına gelir, Henri."

Kafamın içinde sayısız düşünce kol gezerken bunda hiç de şaşılacak bir şey yoktu; kafam Marx Kardeşler filmindeki bir gemide yer alan kaçak yolcu kamarasına benziyordu. Ama zeminin büyük bölümü Maugham'ın içinde bulunduğu durumun şantajla uzaktan yakından ilgisi olmadığının ortaya çıkmasını fark edişimle kaplanmıştı. Bu sadece ordövrdü. Hebel'in elinde başka bir şey vardı. 1937 yılında bir yüzme havuzunun etrafında toplanmış çıplak adamları gösteren bir fotoğraftan çok daha önemli bir şey. O herkesin dikkatini çekip farklı düşünmesini sağlamak için tasarlanmış bir yemden başka bir şey değildi. Artık tümünü, beyaz eldivenler giymiş ve devekuşu tüylü bir şapka takmış halde St. James mahkemesine sunacakmış gibi hazırlamıştı.

"Sizin istediğinizi yaptım," derken gücenmiş gibiydi. "Spinola iyi bir adamdı."

"Haklısın, çok haklısın. Neler olup bittiğiyle ilgileneceğim, Henri, tamam mı? Kim bilir, belki işe yarar bir şey bulabilirim."

Ama nedense İngiliz İstihbarat Teşkilatına şantaj yapmak için tezgâhlanmış bir komployla kıyaslandığında, arkadaşım Spinola'yı öldüren kadının kimliği fazla bir şey ifade etmiyordu.

14

Villa Mauresque'de akşam yemeklerini bitirmek üzereydiler; en azından ben fotoğraf ve parayla çıkıp gelene kadar öyle yapıyorlardı. Bir süre için harika bir iş başararak hem fotoğraf, hem negatif, hem de parayla döndüğüme inanmalarına izin verdim. Sandalet giymiş Noel Coward olsam kendimi ancak bu kadar popüler hissederdim. Onlara yaşanan her şeyin *Tristan und Isolde*'den bile uzun olma ihtimali olan bir operanın henüz ilk perdesi olduğunu söylemeye vicdanım müsaade etmedi. Sonuç olarak yıldızlı semanın altında terasta oturduk, bir Pekin köpeği ve bir çift kara ahşap keşiş tarafından izlendik, patatesli kuşbaşı et yiyip Amarone içtim ve hatta Somerset Maugham'ın elimi pembe, gagayı andıran ağzına koyarak eğer Villa Mauresque'de onun için çalışmaya kabul edersem, Grand Hotel'de aldığım iki katını ödeyeceğini söylemesine bile izin verdim.

"Tam olarak ne yapmak için?" diye sordum.

Teklifi tekrar düşünürken esmer derisinin katları arasındaki timsahı andıran gözleri kısıldı. "Ben zengin bir adamım," dedi. "O nedenle bir tür korumaya ihtiyacım var. Özellikle de bu yaşlarda. Kaçırılabilirim. Tekrar şantaja maruz kalabilirim. Ayrıca her zaman istemediğim birinin kapıma dayanıp imza isteme ihtimali söz konusu. Tahmin bile edemezsin. Herr Günther siz benim güvenlik danışmanım olursanız kendimi çok daha emniyette hissederim. Bu sadece benim için değil, misafirlerim için de geçerli. Kimi zaman ünlü kişiler gelip burada kalır. Çok ünlü ve en az benim kadar zengin olan kişiler. Charlie Chaplin, Jerry Zipkin, İspanya Kraliçesi. Ayrıca bir de sanat koleksiyonum var. Senin de gördüğün gibi burada Gauguin, Matisse, Renoir, Pisarro, Picasso, Toulouse-Lautrec, Bonnard, Monet ve Utrillo'ya ait tablolar var. Bence silahlı bir adamın en çok ihtiyaç duyulacağı yerde olması gerekir."

"Şunu hangi ressam yaptı?" dedim.

Robin Maugham hevesle başını sallayıp onaylarken, beklediğim cevap arada kaynadı. "Bu harika bir fikir, Amca," dedi. "Sana ait bir Simon Templar."

"Benim hakkımdaki en önemli şeyi bilmiyorsunuz," dedim Simon Templar'ın kim olduğuna dair hiçbir fikrim olmadan. "Ben iyi bir adam değilim."

"Çevrene bir bak," dedi Searle. "Bu evdekiler içinde şeref madalyası sahibi biri var mı?"

"Çok haklı," dedi Robin.

"Tümüyle gözden çıkarmış olduğum elli bin dolarla geri döndün," dedi Maugham. "Bence bu senin ilke sahibi birisi olduğunu gösterir."

"Öyleyse bir de şöyle anlatayım, efendim. Villadaki erkek ağırlıklı atmosferi kaldırabileceğimi sanmıyorum. Havuz partileri ve kiralık oğlanlar."

"O tür şeyler için artık yaşımız geçti," dedi Maugham. "Haksız mıyım Alan?"

"Kendi adına konuş," dedi Searle.

"Ya siz Bay Wolf? Hayatınızda biri var mı? Bir kadın mesela?"

"Tuhaf bir şeymiş gibi sordunuz," dedim.

"Bize göre öyle," dedi.

"Artık o tür şeylerle ilgilenmiyorum."

"Kalbi kırık bir adam gibi konuştunuz," dedi. "Beni şaşırttınız, Bay Wolf. Sizi hayata küstüren kadın kim?"

Güldüm. "Bunun için tek kadından fazlası gerekti."

"Aşk bana göre türümüzün devamı için oynadığımız ucuz bir oyun," dedi Maugham.

Başımı onaylamayarak iki yana salladım. "Hiç de değil, Bay Maugham. Sizin söylediğiniz gibi sıradan mekanik bir şey değil. Aşk, nefret ve insana has hislerin tümü Tanrının marifeti olan bir yanılsamanın parçaları. Bizi kâinatta bir yerimiz ve önemimiz olduğuna ikna eder ki aslında öyle bir şey yok. Düşündüğümüz ve hissettiğimiz şeylerin tümü kozmik bir şakadan ibaret. Bunu herkesten çok sizin bilmeniz gerekir, Bay Maugham. Altmış yıldır tanrıyı oynayıp kendi karakterlerinize kozmik şakalar yapıyorsunuz."

"Filozof olduğunuzu bilmiyordum, Bay Wolf."

"Ben Almanım, Bay Maugham. Bizim için felsefe bir çeşit yaşam tarzıdır."

Yemeğimi bitirdikten sonra ondan bana bahçeyi göstermesini istedim. O piposunu ben de si-

garalarımı alıp büyük bir Çin gongunun günde bir kez kokteyl saatinin geldiğini haber vermek için çaldığı havuzun yanındaki yeraltı odasına indik. Aklımda içki olmasa da Maugham incelik göstererek, Ernest'ten benim için bir sürahi soğuk gimlet hazırlamasını istedi ve orada oturup konuşup içmeye devam edince moralim düzelmeye başladı. Ya da ben öyle sandım.

"Tanrı'yı oynamanın dezavantajlarından biri çoğu insandan daha çok şeyi fark etmektir," dedi Maugham. "Tanrı sadece her şeyi görür. Ama benim başka duyularım da var. İşitme yeteneğim hâlâ gayet iyi olduğundan, sesinde ve davranışlarında önceden var olmayan bir *weltschmerz* olduğunu sezebiliyorum. Bu da farklı bir şeylerin döndüğünü söylüyor. En iyi zamanlarında bile sıkıcının önde gidenisin. Oysa bu akşam neredeyse ışık saçıyorsun. Anladığım kadarıyla Hebel denen şu herifle işimiz bitmedi, değil mi? Öyle olmuş gibi davranman büyük incelik ama bence elinde bir şey daha var. Fotoğraftan önemli bir şey."

"Haklısınız, efendim."

"Diğerlerine söylemediğin için teşekkürler," dedi. "Böyle düşünmen büyük incelik, çünkü onlar da bir terslik olmasından şüpheleniyordu. Fakat artık neler olup bittiğini anlatsan iyi olur."

"Peki bayım." Bir sigara daha yaktım. "Yine dostunuz Guy Burgess'le ilgili."

"Öncelikle o benim arkadaşım değil, tamam mı? Adam şerefsizin tekidir."

"Anlaşıldı. Anlaşılan o ve casus dostu Donald Maclean 1951'de İngiltere'den kaçtıktan sonra tekneyle gittikleri Saint-Malo'da KGB ajanlarıyla

buluşup oradan Bordeaux'a geçmişler. Oradan da Leningrad'a giden bir Sovyet şilebine binmişler. Hebel'e göre birkaç gün süren bu seyahat sırasında, bu iki hainin kaçışı biraz şüpheli olduğundan, KGB ajanları tarafından ayrı ayrı ve adamakıllı bir sorguya çekilmişler. Neyse bu sorgu kasete çekilmiş ki Hebel'in satmayı teklif ettiği kaset de işte bunlardan biri. Hebel içinde Guy Burgess'in montajsız itirafının olduğunu iddia etti. Elimde sadece bir kaset var ve diğerleri anlaşmanın parçası olarak teklif ediliyor."

"Aman Tanrım," dedi Maugham. "Olacak şey değil. Adam yirmi yıl boyunca MI5 içinde Rus casusu olarak görev yapmış. Neler bildiğini tahmin bile edemeyiz."

"Bence kasetin önemi de bu. Her şeyi anlatıyormuş. Henüz dinlemedim ama yarın aldıktan sonra kopyayı derhal buraya getireceğim. Hatta dinleyebilmemiz için kaset çalar vermeyi bile teklif etti."

"İyi de bu kasetin benimle ne ilgisi var, Walter? Guy Burgess'i neredeyse yirmi yıldır görmedim."

"Bakın bu konuda ben de sizden fazlasını bilmiyorum. Anlaşılan Guy Burgess sarhoş ve bana sansürsüz ve kapsamlı olduğu söylenen kasetteki konuşmasında İngilizlerin yıllardır onun casus olduğundan şüphelendiğine ama Amerikalılarla ilişkilerini bozmamak adına seslerini çıkarmadıklarına dair suçlamalar var; ayrıca 1937'de bir grup sekse katılmak üzere Villa Mauresque'e gelmiş. Bunun hemen ardından da Burgess, önce BBC'ye, sonra da MI6'e katılmış. Bence fotoğraf sadece sizi de meseleye dâhil etmek için kullandığı bir yemdi."

"Eğer bunlar doğruysa, nasıl olmuş da bu kasetler Hebel'in eline geçmiş? Ve bu konuda ne yapmamı istiyor? Artık istihbaratta değilim ki?"

"Bakın kaseti dinlemeden ancak tahminim şu: Bence tüm bunlar Burgess ve sizi kullanarak İngiliz gizli servisine şantaj yapmak üzere tasarlandı. Siz MI6 ve MI5'ın arka kapısı oldunuz."

"Hayatımın hikâyesi," dedi Maugham.

"Harold Heinz Hebel muhtemelen Sovyet istihbaratına çalışıyor. GRU. KGB. Hangisi olduğunu kestirmek zor. Ama bu kasetle çıkagelmesinin nedeni muhtemelen Rusların ona teslim etmesidir. Eğer parayı vermezsek, kaseti *New York Times*'a göndereceğini söyledi."

"Ne kadar istiyor?"

"İki yüz bin dolar."

"Tanrım."

"Bence Hebel parayı önce sizin ödeyeceğinizi, sonra da İngilizlere baskı yaparak, şantaj demiyorum, parayı geri alacağınızı düşünüyor. Hebel'in güvenliği meselesi de var. İngilizlere Fransız Rivierası'nda şantaj yapmakla Londra'da şantaj yapmak arasında fark vardır."

"Ruslar sadece para için mi bu işin peşinde acaba?"

"Bilemem. Bakın bu kadar basit olmaması gerekse de, SSCB'nin çok ihtiyaç duyduğu yabancı paralar için kapitalist ülkelerle ticaret yapabilme imkânı çok sınırlı. Belki de bunun için mevcut en müsait yol şantajdır."

"Para sızdırmak söz konusu olduğunda İngiliz istihbaratından iyisi bulunabilir mi?" dedi Maugham. "John Buchan'ın bir romanından çık-

mışa benziyor. Evet. Yıllardır istihbaratta yer almadım, ancak son birkaç yıldır İngiliz istihbaratının başının dertten kurtulmadığı da bir gerçek. Richard Hannay, Kraliçe ve ülkesi adına günü kurtarmış olabilir ama işleri eline yüzüne bulaştıran bir sürü kişi mevcut: Alan May, Burgess, Maclean ve atom bombası sırlarını Ruslara sattığı için on dört yıllık cezasını doldurmak üzere hapiste bulunan Klaus Fuchs var. FBI'dakiler, İngiliz istihbaratının içler acısı olduğunu düşünüyor ve haksız da sayılmazlar. 1917'de görevde olduğum zamanlardan bugüne çok şey değişti. O zamanlar iyiydik. Aşılmazdık. O tarihte liselerden mezun olan çocuklar Cambridge'e Rus ajanı olmak yerine, avukat ve memur olmak için giderdi. Her neyse, İngiliz hükümetinin tüm bunları örtbas etmek isteyeceğine hiç kuşkum yok. Özellikle de iki ülkenin atom araştırmalarında tekrar işbirliği yapmayı düşündüğü bu dönemde. İngiliz gazetelerinin bu bilgileri ifşa etmesine izin verilmeyeceğini bildiğimizden bir tehlike olmasa da, Amerikan gazetelerini denetleyemeyebiliriz. Atom bombası yapmaya çalışan İngilizlere nelere mal olacağını düşünürsek, iki yüz bin dolar çok küçük bir bedel sayılır. Ama diğer taraftan iki yüz bin benim için büyük para. Hem de çok büyük." İç çekti. "Ya parayı ödersem ve İngilizler zararımı telafiye yanaşmazsa, ne olacak? Whitehall'dakilerin para konusundaki tutumu malum. Çok cimridirler."

"O zaman kasetleri *New York Times*'a siz gönderirsiniz."

"Bu beni hain yapmaz mı?"

"Bence iyi bir avukat sizin kaseti ülkenizi savunmak için aldığınızı ama ülkenizin sizi yüzüstü bıraktığını söyleyebilir."

"Evet, öyle de denebilir."

Omuz silktim. "Önce bekleyip şu kasette ne var görelim. Kim bilir, belki de dinledikten sonra sizinle ilgisi olmadığını görürsünüz."

"Bana Harold Heinz Hebel denen şu adamdan bahset. Onun hakkında başka ne biliyorsun?"

"Sahtekârların bile adını kötüye çıkaracak bir sahtekâr."

"1938'de zavallı Alman Yüzbaşı von Frisch'i nasıl sömürdüğünü anlattın. Ama savaş sırasında onunla tekrar karşılaştığını da söylemiştin."

"Evet, Doğu Prusya'da. 1945 yılının kışında. Grand Hotel'de tekrar görene kadar onunla en son orada karşılaşmıştım."

"Bence daha fazla vakit kaybetmeden bana her şeyi anlatsan iyi olur. Dostumuz Harold Hebel hakkında bildiğin ne varsa söyle. Eğer yardımlarını istemek için MI6'teki dostlarımla temasa geçeceksem, bu rezil adam hakkındaki her şeyi bilmem lazım."

"İnsanlara yakın yaşayan bir fırsatçıdır ve hastalık taşıdığından imha edilmelidir. Adam bir sıçan. Bir kovada boğulması gereken türde bir sıçan. Şimdi de dilerseniz size nedenini açıklayacağım. Size Königsberg'de neler olup bittiğini anlatacağım."

15

Königsberg, 1944-1945

Königsberg'i hep sevmişimdir. Doğu Prusya'nın başkenti olan ve pek çok açıdan Berlin'i andıran güzel ve tarihi bir şehirdir. Annem Königsberg doğumluydu ve çocukken, Kaiser Köprüsü yakınlarında Viyana tarzı bir kafe ve pastane işleten anne babasını ziyarete gider ve arada bir de deniz kıyısındaki Cranz şehrinde tatil yapardık. Ama asıl hatırladığım Avrupa'daki en iyilerden biri olan Tiergarten'deki Königsberg Hayvanat Bahçesiydi. Orada dört yaşındayken filin sırtına bindiğimi ve ayıları gördüğümü hâlâ hatırlarım. Hayvanat bahçesindeki ayı çukuru Berlin'dekinden bile büyük ve iyiydi. Dedemin bir Mercedes-Benz'i vardı ve Königsberg'deki ilk arabalardan biriydi. Bana göre onun arka koltuğuna oturmak, en az filin sırtına binmek kadar muhteşemdi. 1923 yılındaki enflasyonda her şeylerini kaybetmelerine kadar durumları gayet iyiydi. Büyükannem iyi bir

insandı, her zaman başkalarına yardım ederdi. Kafede satılmayan pastaları Luisenthal'daki Yahudi nekahet merkezine götürürdü ve ben de hayır işlemek için neden orayı seçtiğini merak ederdim. Artık nedenini biliyorum; kendisi de yarı Yahudiydi. Çok daha sonra, 1919'da, ilk eşimle balayımızda oraya gittik ve bizim için fazlasıyla lüks bir yer olan büyükbabamın Upper Pond'daki villasında kaldık. Şehirde, aralarında Kehribar Müzesi –Königsberg, kehribar da denen Alman altınıyla nam salmıştı– Prusya Müzesi ve hayvanat bahçesi de dâhil olmak üzere ziyaret edilecek neresi varsa gittik ama çoğunlukla ön bahçede oturup havuza baktık. O zamanlar çok mutluydum. Savaş bitmişti, hayattaydım, sakat değildim ve âşıktım. Karım eve hayran kaldı ve bir süreliğine orada oturmayı bile düşündük. Düşünüyorum da keşke öyle yapsaydık. Böylece belki de ölümüne neden olacak gripten korunmuş olurdu. Grip salgını Königsberg'de Berlin'deki kadar kötü değildi. Galiba daha az insan olduğundan daha az yayılmıştı; yirmili yıllarda Berlin'in nüfusu dört milyonken Königsberg'inki sadece üç yüz bindi.

1944'te Berlin'den sürülerek ceza olarak Königsberg'e gönderildim. Oysa benim için evime dönmekten farksızdı ve özellikle o yaza kadar savaş şehre ve Doğu Prusya'ya uğramamış gibiydi. Kaldı ki Berlin'den ve diğerlerinin gözü önünden uzaklaşmamın hayrıma olduğunu da hemen anladım, çünkü Temmuz 1944'te Kont von Stauffenberg'in düzenlediği başarısız darbe teşebbüsünden sonra orada olsaydım, ben de mutlaka asılanlar arasında olurdum. Königsberg'in yüz

kilometre kuzeydoğusunda Hitler radyoya çıkıp sağ olduğunu ilan etti ve sanki orada sadakat ve sevgilerini göstermek için gelmiş birileri varmış gibi insanlar rahat bir nefes aldılar.

132. piyade tümeni ve Alman Askeri İstihbaratının Doğu Cephesi'nden sorumlu kolu FHO'ya bağlı bir teğmendim ve görevim Sovyetlerin imkân ve kabiliyetlerini tespit edip bunu Paradeplatz'daki komutanlara bildirmekti. Tespitlerim gayet basitti: Kızıl Ordu bizi ortadan kaldırmaya geliyordu.

Bir subay olduğumdan bana Huntertragheim Caddesinde ve Lower Pond'a yakın Park Hotel'de bir oda tahsis edilmişti. 1929 yılında inşa edilen Park modern konforun vardığı son noktaydı; en azından Ağustos 1944 sonunda iki yüz kadar RAF Lancaster bombardıman uçağının iki gece art arda saldırı düzenleyip şehri harabeye çevirdiği hava akınlarına kadar. Adolf-Hitler-Platz'ın güneyindeki, ünlü şato ve Kant'ın gömülü olduğu katedral de dâhil olmak üzere tüm binalar yıkılmış ya da hasar görmüştü. Otuz beş bin kişi öldü ve on binlercesi evsiz kaldı, tüm bunlar Berlin'in başına geleceklerin de tatsız bir habercisiydi. Park Hotel'in üst katları ve oradakiler ateş ve dumanın içinde kayboldu ama benim kaldığım ikinci kat bir şekilde bombardımana direnmeyi başardı. Alman subaylarının, 1944'te bile kuralları çok sıkı olan, kadın destek birimlerinde görevli kızlarla gitmesine izin verilen az sayıdaki yerlerden biri olan otelin bitişiğindeki restoran da hasarsız kurtuldu.

Alman donanması destek birimlerinde görevli Irmela Schaper adındaki muhabereci kız bilhassa hoşuma gitmişti. Kısa süre önce evlenmiştim,

ama bu durum ne Irmela ne de benim için fazla bir şey ifade ediyordu, çünkü şehir az çok Kızıl Ordu tarafından kuşatılmıştı ve ikimiz de akıbetimizin ölüm olacağının farkındaydık. Irmela oralı bir kızdı. Babası eski limandaki donanma karargâhından fazla uzak olmayan Strasemannstrasse'deki Raiffeisen Bank'ta çalışıyordu. Bense Paradeplatz'taki postanenin bodrumunda çalışıyordum ve ilk kez oranın biraz kuzeyindeki Steindamm'da bulunan sigara dükkânında karşılaştık. İkimiz de şehirde sigaranın karneyle dağıtılmaya başlayacağını duyarak oraya doğru aynı anda yola çıkmıştık, buna karşın oraya ilk varıp son sigarayı alan ben oldum. Gerçi o şeye sigara denilemezdi, çünkü kartona sarılı kalitesiz tütünden ibarettiler. O tarihte içtiğimiz şeye sigara demek abartı olur. Neyse tam sevdiğim gibi sarışındı, etine buduna dolgundu ve çift düğmeli donanma üniformasının içinde çok güzel görünüyordu. Onu görür görmez aldığım son paketi paylaşmayı teklif ettim. Bunları anlatıyorum, çünkü Harold Heinz Hebel ya da o zamanki adıyla Yüzbaşı Harold Hennig'le yaşadıklarımın tümünün merkezinde Irmela var. Fakat bu hikâyeyi kendi bildiğim şekilde anlatmak istiyorum; ben sizin gibi profesyonel değilim, Bay Maugham; bana muhtemelen başında değil de ortasında daha güzel anlatmamı söyleyeceksiniz. Kim bilir, belki onu da beceririm.

"Kişi başı on tane," deyip kendi sigaralığımı doldurduktan sonra paketi ona verdim.

"Çok cömertsiniz," deyip sigarasını yakmama izin verdi. Öğrenciler gibi hiç içine çekmeden içi-

yordu ve bu beni biraz gülümsetse de ona güldüğümü düşünmesine neden olacak kadar aşırıya kaçmadım. Çoğu kadın, siz öyle olmadıklarından memnun olduğunuz zaman bile kendisini fazlasıyla karmaşık zanneder.

"Sakın kanma. Zırhım paslandı ve açlıktan ölmemek içinde beyaz atımı yedim. Eğilip selam vermeye kalksam muhtemelen yüzükoyun yere düşerim. RAF şehre uğradığından beri duyularımın pek sağlam olduğu söylenemez. Kafamın içinde sanki hâlâ bando çalıyor."

"Sahiden öyle. Son günlerde ben de doğru düzgün duyamıyorum. Artık ne zaman fırtınada uyumaya kalksam aklıma Thor'un bir Lancaster bombardıman uçağının içindeki nişancı olduğu gelecek."

"Bence uyku peri masallarında geçen süslü bir söz. İnanmak isterdim ama tecrübelerim ve Ivanlar aksini söylüyor."

"İstersen bir gece bir araya gelip içelim ve kim önce esneyecek bir bakalım."

"Benim esnememi hiç bekleme. Gözlerim hep açıktır. Berlin'den geldiğimden beri başıma gelen en ilginç şey sensin."

"Königsberg'i sevmedin mi?"

"Bayıldım."

"Burası benim memleketim. Önceden burada yaşardım."

"Ya şimdi?"

"Sen buna yaşamak mı diyorsun?"

"Diğer seçeneklerden iyidir. Üstelik memleketin olduğunu öğrendikten sonra daha da sevmeye başladım."

"İngilizler yeniden dekore etmeye karar vermeden önce hoş bir yerdi."

"Şimdilik bunu bir kenara bırakalım. Bir kayığa binip Castle Pond etrafında seni gezdirmeme ne dersin?"

"Bu sıcak günde böylesine meşakkatli bir şey yapmayı neden isteyesin?"

"İstediğimden değil ama sana memleketini gezdirme teklifinde bulunmam biraz tuhaf olmaz mı?"

"Neden olmasın? Aslında dün Copernicus Strasse'ye gittikten sonra oranın Richard-Wagner-Strasse olduğunu fark ettim. Kendimi yabancı gibi hissetmeye başladım."

"Fark etmez. Yakında tüm sokakların adı Rusça olacak. Seneye bu zamanlarda Richard-Wagner-Strasse'nin adı Tchaikovsky Proskept ya da Borodin Caddesi olacaktır."

"İnsanın içini ısıtan bir düşünce."

"Kusura bakma. İstihbarat subayı olduğumdan kimi zaman çenem düşüyor."

"Aslında olabileceğin en kötüsünü bilmek iyi bir şey."

"Bu benim iş tarifime uyuyor."

"İstersen bunu akşam yemeğinde konuşabiliriz."

"Uzun süredir duyduğum en güzel şey. Nereye gidelim? Zamanında akşam yemeği için en güvenli yer Şatonun avlusundaki bodrumda bulunan Blutgericht'ti."

"Maalesef orası bombalandı."

"O zaman geriye Park Hotel kalıyor."

"Aslında Erich-Koch-Platz'daki hayvanat bahçesinin yanında bir yer daha var."

Başımı iki yana salladım. "Stadtkeller olamaz, çünkü orası da kapalı."

"Hayır, başka bir yer."

"Donanma yurdu değil herhalde."

Bu yurtlarda hizmet birliklerinde görev yapan kadınlar kalırdı.

"Hayır, bahsettiğim sakin, mum ışıklı ve sadece benim için tek masası olan bir yer."

"Her neresiyse şimdiden sevdim."

"Bombardımanın ardından annemle babam dairemizden ayrılıp Pillau'daki kır evine gitti. Ben kaldım. Hizmet birliği komutanı onların gittiğini bilmiyor."

"Demek ki hizmet birliğindeki kadınlarla ilgili sokağa çıkma yasağına uymak zorunda değilsin."

"Kesinlikle."

"Güzel."

"Kısacası seni yemeğe davet ediyorum. Çoğu konservelenmiş yiyecekler. Ama babamın iyi bir Mosel koleksiyonu var."

"Birden iştahım kabardı."

"Saat sekiz nasıl olur?"

Saatime baktım. "Bu hayatımın en uzun beş saati olacak. O saate kadar ne yapacağım?"

"Kayığa binip kürek çek."

İşte öylece başladık. Akşam yemeği için Hammerweg Strasse'deki ailesinin evine gittim. Bana yemek yaptı, iki şişe güzel Mosel içtim ve oraya gelmemden birkaç saat sonra artık sevgili olmuştuk. O zaman işler böyle yürürdü. Hızlı ve basit. Kimse aşktan, evlilikten ya da sonuçlardan konuşmazdı. Kimse geleceği düşünmezdi, çünkü kimse geleceği olduğunu düşünmezdi. Bir yarı-

nınız olmayacağına inandığınız zaman hayatın ne kadar basitleştiğine inanamazsınız. Haftalar birlikte bu şekilde geçti ve kış yaklaşırken dünya üzerindeki son aylarımız olacağını varsaydığımız dönemi kutladık.

Irmela uzun ve atletikti. Çok da zekiydi ki donanma muhaberesinde kod çözücü olarak çalışmasının nedeni buydu. Mesajları göndermeden önce Scherbius Enigma denen özel dört rotorlu makinede şifrelemek için insanın zeki olması gerekirdi. Savaştan önce Paradeplatz'daki Albertina Üniversitesinde matematik bölümünde okumuştu. Königsberg'deki diğer her şey gibi üniversite de yerle bir olmuştu ve aralarında benim de bulunduğum pek çok kişi tehlikeyi göze alıp üniversite kütüphanesine kitap aramaya giderken –üniversitenin tam karşısında yer alan ve Avrupa'daki en büyük kitapçı olan Grafe und Unzer cam çatısından içeri giren bir yangın bombası yüzünden yanıp kül olmuştu –Hitler'in Kuzey ordusu komutanı General Lasch karargâhını bu enkazın altındaki bir sığınağa taşımıştı. Birkaç hafta boyunca, şansıma, erkekler konusunda epey tecrübeli, hevesli ve gürültücü bir kız olan Irmela'yla görüşmeyi sürdürdüğüm için çok mutluydum. Evli olduğumu biliyordu ve benden yakınlık ve o zamanlar şimdi yaptıklarımdan çok daha iyi olan esprilerim haricinde hiçbir şey istemiyordu. Gerçi tecrübelerim bana ciddi olmanın daha faydalı olduğunu gösterdiği halde, ne kadar denesem de bu konuda bir ilerleme kaydedemedim.

İngiliz bombardımanının ardından Ruslar şehre yönelik saldırılarını durdurup toparlandı-

lar. Hufenallee'deki Alhambra sinema salonu bir bomba isabet etmiş olmasına rağmen, çalışmaya devam ediyordu. Artık eskisi gibi tiyatro oyunları sahneye konmuyordu. Yine de savaşın ne kadar lehimize seyrettiği ve Almanların nihayetinde zafer kazanacağını anlatan haber filmlerini izlemek zorunda kalmamıza rağmen, oraya sık sık film izlemeye giderdik. Filmden sonra kimi zaman Irmela bana gerçekten de her şeyin Gerçek ve Propaganda Bakanlığının iddia ettiği kadar iyi olup olmadığını sorardı ki bu herkesin iddia ettiği kadar kötü olup olmadığını sormanın güvenli yoluydu. Çoğunlukla Rus Cephesine yakın Doğu Prusya şehirlerinden gelen toplu tecavüz ve vahşet haberlerinin abartılı olduğunu söylerdim. Ama yalan söylediğimi ve bu yalanı da nihai zafere inandığım için değil, onun korkmaması için söylediğimi biliyordu. Ekim 1944'ün sonuna doğru bir gün benim yalan ve kaçamak cevaplarıma yeter dedi. Königsberg'in yüz kilometre doğusundaki Nemmersdorf adındaki yerden gelen telsiz mesajlarını okumuştu; üstelik benim de FHO'ya rapor vermek için orada olacağımı biliyordu. Hammerweg Strasse'deki ailesinin evinde yataktaydık ve gürültülü sevişmemizi yeni bitirmiştik.

"Tanrım umarım komşular şikâyet etmez," dedim. "Duyan da sana tecavüz ettiğimi falan zanneder."

Bana vurduğu tek zaman o oldu.

"Bu tür konularda şaka yapma," dedi asık bir suratla. "Hizmet birliğinde İvanlar geldiğinde başına gelecekler hakkında dehşete düşmeyen tek

kız yok. Korkunç şeyler duyuyoruz ve hepimiz korkuyoruz."

"Anlattıkları kadar kötü değil."

"Yalancı," dedi. "Yalan söylüyorsun. Bernie ikimiz de Nazi değiliz. Gestapo'nun dinlediği falan da yok. Sadece bir kez olsun hislerimi düşünmeyi bırak. Endişelenmemi istemediğini biliyorum ama Nemmersdorf yakınlarında olduğunu da biliyorum. İsmin raporda geçiyor. Ayrıntıları söylemek zorunda değilsin. Sadece orası hakkında duyduklarım doğru mu, İvanlar dendiği kadar vahşi mi onu söyle yeter. Belki de tüm bunları teslim olmayalım diye uyduruyorlardır. Çünkü öyle bir dedikodu da var. Gerçek Bakanlığının bizi korkutarak teslim olmamızı engellemeye çalıştığını söylüyorlar."

Bir sigara yakıp kendime babasının brendisinden bir kadeh aldım.

"Lütfen bilmeliyim," dedi. "Königsberg'deki tüm kadınlar başlarına ne geleceğini bilmek istiyor. Özellikle de hizmet birliğinde olanlar, çünkü görevimizden ötürü asker sayılıp sayılmayacağımızı bilmiyoruz. Üniforma giyiyoruz ve askeri emirlere itaate mecburuz ama silah taşımamız yasak ve sivil kanunlara tabiyiz. O yüzden bize sivil gibi mi, yoksa savaş esiri gibi mi davranacaklar bilmiyoruz. Ayrıca Ruslar geldiğinde bunun bir önemi olup olmayacağını da bilmiyoruz. Ölmek umurumda değil, ama ölmeden önce toplu tecavüze uğramayı istemem."

Cevap vermedim. Ona bildiklerimi, yani Nemmersdorf'tan sağ çıkmayı başaran birkaç kişinin söylediği kahredici şeyleri nasıl anlatırdım?

"Lütfen Bernie. Dendiğine göre Nemmersdorf'ta yaşları sekizle seksen dört arasında değişen yetmiş iki kadın ve kız varmış ve tümü tecavüze uğramış."

Başını salladım. "Aslında daha da beter. Duyduklarından bin beter."

"Bu nasıl olur?"

"Tecavüze uğradılar, uzuvları kesildi ve öldürüldüler." Durdum. "Tümü. Kadınlar çarmıha gerildi. Göğüsleri kesildi. Vücutlarına votka şişeleri soktular. Kâbustan farksız. Schulzenwalde'de olanlar daha da feci. Schulzenwalde'de doksan beş kadın vardı. Dr. Goebbels, İsveçli ve İsviçreli gazeteci ve gözlemcilerden oluşan bir grup kurdu. Bu grup söz konusu yerlere giderek tüm dünyaya Almanya'nın en başından beri neye karşı savaştığını anlatacak. Bence haber filmleri gittikçe daha da kötüleşecek. Diğer bir tabirle gerçekleri anlatmaya başlayacaklar. Sanki son kişiye kadar savaşmak bir şeyi değiştirecekmiş gibi, tıpkı senin söylediğin gibi, bizi teslim olmaktan vazgeçirmeye çalışıyorlar."

"Ruslar neden böyle davranıyor? Savaşta riayet edilmesi gereken kurallar yok mu?"

"Var ama Sovyet savaş esirleri ve Yahudilere öyle kötü muamele ettik ki onlardan farklı bir şey bekleyemezdik. Buranın batısında çoğu Polonyalı olan yüz binden fazla savaş esirinin tutulduğu Stutthof adında bir toplama kampı var. Ama bir yıldır orada Yahudileri aç bırakıp öldürüyoruz."

Irmela başını salladı. "Telsiz mesajlarında duyduklarımıza da uyuyor. Donanma yüzbaşıları buradaki ve Danzig'deki amirlerine şikâyet

ediyorlar. SS, donanmaya ait gemileri kullanarak Yahudileri Estonya'daki Klooga adındaki bir kamptan Stutthof'a taşıdı. Bu mahkûmların hiç iyi durumda olduklarını sanmıyorum."

"Merak etme, Kızıl Ordu gelmeden kadın ve çocukları Königsberg'den tahliye ederler. Ama tüm bunlar gerçekleşmeden önce, şehirdeki vaziyet çok daha kötü olacaktır."

Bir gece Katedral Adası yakınlarındaki Kneiphöfsche Langgasse'de bulunan Spätenbrau Restoran'a gidiyorduk. Ama giderken, hayatımızda bir değişiklik olmasını istediğimizden, katedralin enkazı ve pek hasar görmemiş olan Immanuel Kant'ın mezarını ziyaret etmeye karar verdik. Irmela, Kant hakkında çok şey biliyordu ama sağ olsun beni sıkmamak için gereğinden fazla şey anlatmamaya özen gösterdi. Kant hakkında bildiklerimi bir spiral gaz nebulası üzerine yazabilirdiniz. Katedralin kendisi bir kazıdan sonra küller içinde bulunmuş bir kafatasına benziyordu. RAF'ın nereye nişan aldığını kestirmek zordu, çünkü en yakın askeri hedef bir kilometreden uzaktaydı. Kim bilir, belki Almanya'yı yenmenin tek yolunun Almanlar kadar gaddarlaşmak olduğunu keşfetmişlerdi. Eğer öyleyse, kazanma ihtimallerinin yüksek olduğunu söyleyebilirim.

"Hep burada evleneceğimi hayal etmiştim," dedi harabede el ele dolaşırken.

"Damat adayı belli miydi?"

"Belliydi ama Stalingrad'ta öldü."

"Talihli olanlardanmış."

"Öyle mi?"

"O çocukların çoğunu bir daha görmeyeceğiz. FHO'dan öğrendiğim kadarıyla çoğu Sovyet köle işçi kamplarında çalışıyor. Bana sorarsan senin erkek arkadaşının şansı yaver gitmiş." Başımı salladım. "İstersen şu anda burada evlenebiliriz. Ne dersin?"

"Bilmem unuttun mu ama sen zaten evlisin," dedi.

"Bunun onunla ne ilgisi var? Ayrıca karım Berlin'de ve onu muhtemelen bir daha göremeyeceğim. Üstelik sağlam bir mazeretimiz de var: Beni sevdiğini söyledin ve benim de seni sevdiğim kesin. Şu an elimde olan yüzükle merasimi yaptıktan sonra bir diğerini alabilirim. Ayrıca çok geçmeden yine dul kalacaksın. Üstelik zaten cehenneme gideceğimden iki eşliliğin günah olması pek de umurumda değil. Eğer endişen buysa, tüm sorumluluğu ben üstleniyorum. Oraya vardığımızda bu Irmela'nın hatası değil, onu ben ikna ettim diyeceğim."

"Söz mü?"

"İstersen nikâh yeminimize eklerim."

"Rahibimiz de yok."

"Lüteriyen Katedralinde pedere ne gerek var? Alman Reformu'nun ana fikri de bu değil mi zaten? Yani aracı rahipleri ortadan kaldırmak. Ayrıca gereken cümleleri hatırlıyorum. Onları ezberlememe yetecek kadar çok evlendim."

"Sen ciddisin, değil mi?"

"İnan bana bu şartlar altında Tanrı'nın pek umursayacağını zannetmiyorum. Hatta bence Tanrı böyle bir harabenin içinde duranların hâlâ kendisine inanmaya devam ettiklerini görünce memnun olacaktır."

"Bence Tanrı fikri mümkün olsa da inanmakta zorlanıyorum," dedi. "Bu katedralde bombardımandan kaçmak için buraya sığınan yüz çocuk öldü. Tanrı'nın var olmadığını Nietzsche'den bile daha ikna edici bir şekilde gösteren bir örnek değil mi bu?"

"Öyleyse bu onun için ikinci bir fırsat olacak. Tanrı için, evet. Bu şehirde yeni baştan işe girişmesi için iyi bir başlangıç olur. Kendisini bize affettirme fırsatı. Bize gerçekten bir önemi olduğunu göstersin diye. Üstelik iddiaya girerim ki olanlardan sonra bu katedralde evlenen ilk çift oluruz."

"Deli olduğunun farkında mısın?" dese de gülüyordu. "Neden böyle bir şey istiyorsun?"

"Çünkü kelimelerin önemi vardır, değil mi? Çoğu zaman Gestapo tarafından tutuklanmamak için asıl düşündüklerimi söyleyemiyorum. İlk kez gerçekten benim için önemi olan bir şeyler söylemek istiyorum."

Başını salladı.

"Bunu evet olarak kabul ediyorum."

Spätenbrau Restoran'da o sırada uyduruktan fazlasıymış gibi görünen evliliğimizi at eti yiyerek kutlarken, tasasız bir günahtan sonra bekleyeceğiniz üzere, birden şeytanın yanımızda belirdiğini gördük. Masamıza hiç beklemediğimiz son derece kaliteli bir Riesling şişesi ve hemen ardından da tüm şıklığıyla, altı yıldır görmediğim için başta hatırlamakta güçlük çektiğim bir SD yüzbaşısı belirdi. Ama o beni gayet iyi hatırlıyordu. Şantajcıların hafızaları iyidir. Bu gelen Harold Hennig'di ve eski bir dostummuş gibi davranması beni çok tedirgin etti.

"Berlin'di değil mi?" dedi. "Ocak 1938."

Ayağa kalktım; nihayetinde ben teğmen, o da yüzbaşıydı ve ilk birkaç saniyede onunla Frisch davası arasındaki bağı kuramamıştım.

"Evet, öyle. Günther. FHO."

"Harold Hennig," deyip başıyla kibarca Irmela'yı selamlarken, bir yandan da topuklarını çarptı. "Günther beni bu güzel hanımefendiyle tanıştırmayacak mısın?"

"Bu yardımcı hizmetlerden..." derken hizmet birliğindeki askeri rütbesini tam bilmediğimden baktığım Irmela başını sallayınca doğru söylediğimi anladım. "Bayan Irmela Schaper."

"Size katılabilir miyim?"

"Evet."

"Bir şey kutluyor gibisiniz?" dedi.

"Hayattayız," dedim. "Günümüzde bu başlı başına bir kutlama sebebi."

"Haklısın." Yüzbaşı Hennig oturdu, zarif kehribar sigara kutusunu çıkarıp açtığında gördüğümüz, itinayla dizilmiş kaliteli sigaralardan bize de ikram etti. "Çok haklısın. Çıkmadık candan umut kesilmez derler, değil mi?"

Irmela sigaralardan birini alıp acayip bir antikaymış gibi tetkik ettikten sonra büyük bir keyifle tütününü kokladı. "Bunu içsem mi, hatıra olarak mı saklasam bilemedim."

"İçin," dedi. "Ve bir tane de sonrası için alın."

Dediğini yaptı.

"Günümüzde Gestapo bunlardan mı içiyor?" dedim gerçek sigaranın tadını içime çekerek. "Durum zannettiğimden iyi olmalı."

"Ah, ben artık Gestapo değilim," dedi. "Savaş

başlayınca ayrıldım. Erich Koch Enstitüsü'nde çalışıyorum."

"Tragheimer ve Gartenstrasse'nin köşesinde," dedi Irmela. "O binayı biliyorum."

"Bombardımandan sonra Friedrichsberg'e yerleştik."

"Orası daha güzel ve emniyetli olmalı," dedim.

Erich Koch, Doğu Prusya'nın Nazi valisiydi ve şehrin dışındaki Friedrichsberg'de bulunan büyük malikânesi eyaletteki, hiçbir ilke tanımayan ticari faaliyetlerinin merkeziydi. Hâkimiyeti mutlaktı ve General Lasch, Koch'un mütehakkim taleplerine boyun eğmek zorunda kalmıştı. Hâlihazırda Erich Koch'un şehrin Tragheim bölgesindeki Enstitüsü yeniden tasarlanıyordu ve söylendiğinde göre hiçbir masraftan kaçınılmıyordu. Koch'un emirleri doğrultusunda Paradeplatz'da bir uçuş pisti yapılıyor olması da Koch'un gerektiğinde şahsi Focke Wulf Condor uçağıyla kaçmayı planladığını göstermekteydi. Aslında orada vakit harcayacağına kış biter bitmez başlayacak Königsberg Muharebesi için şehri müdafaa edecek daha fazla tahkimat inşa etmesi gerekirdi. Herkes 1945 baharında karlar eriyince Kızıl Ordu'nun şehre saldıracağını düşünüyordu. Şu andaysa her şey, Ruslar bile donmuştu. Erich Koch, General Lasch'ın Doğu Prusya'daki tüm sivillerin derhal tahliye edilmesi yönündeki kapsamlı ve sistematik planını reddedip her şeyini, mevkii ve inşa kalitesi şüpheli bir müdafaa seddi (Erich Koch Seddi) inşa edilmesine bağlamıştı.

"Güvenlik endişesi yüzünden vali şu anda Friedrichsberg'de değil," dedi Hennig. "Ama orası

şehrin müdafaasının komuta ve kontrol edilebileceği en müsait yer. Königsberg'e ek olarak Danzig de tehlikede. Hiç endişe etmeyin, vali hepimiz için çalışıyor."

"Ona ne şüphe," desem de hepimiz Koch'un sadece kendi menfaatini düşündüğünü biliyorduk. Kalmakta olduğum Park Hotel'in Erich Koch Enstitüsü'ne ait olduğu ve ordunun orada kalan her subay için Koch'a günlük dört mark ödemek zorunda kaldığı aklıma geldiği halde, fikirlerimi kendime saklamanın hayrıma olacağına karar verdim. Koch aşırı alıngan biriydi ve mutlak idaresini eleştirenleri hapse attırıp idam ettirmek gibi bir huyu vardı. Königsberg'de halka açık idamlar yaygındı ve cesetler, daha fazla disipline ihtiyaç duyduğuna inanılan, şehrin güneyindeki mülteci kampının yakınlarındaki lamba direklerinde asılı bırakılırdı.

"Vali Koch adına ne yapıyorsun?" dedim şantaj ve yolsuzluğu kastetmemeye özen göstererek.

Başını iki yana sallayıp kadehini şarapla doldurdu. "Onun yaveriyim diyebilirim. Askeri irtibat subayı. Birinci sınıf bir ulak. Vali bir emir verir ve ben de o emri ordu komutanına ya da ilgili her kimse ona iletirim." Irmela'ya gülümsedi. "Peki ya sen, canım? Donanma hizmet birliğinde olduğun belli ama vazifen ne?"

"Muhaberedeyim."

"Ah, sen Valkyrie'sin. Bir yıldırım kızı. Günther'in seninle takılmasına şaşmamak gerek. Adamın yüksek voltaja yakın durmak gibi bir âdeti var. 1938'de az kalsın parmakları yanıyordu. Değil mi, Günther?"

"Hâlâ parmak izimin olmasına şükrediyorum," dedim.

Bunun üzerine Irmela sağ elimi kaldırıp parmak uçlarını teker teker öptü. Her ne kadar bu jesti hoşuma gitmiş olsa da bunu, edindiği her bilgiyi aleyhime kullanabilecek olan Harold Hennig'in önünde yapmamasını tercih ederdim. Karıma söyleyeceğini düşünmüyordum ama yine de birlikteliğimizden haberdar olması beni tedirgin etmişti.

Sırıttı. "Bizler bir şekilde her şeyden sıyrılırız, değil mi?"

"İyi de bu ne kadar devam edecek?" dedim. "Asıl önemli olan bu."

"Sana bir tavsiye eski dostum," dedi Hennig. "Doğu Prusya'da nihai zafere inanan sadece iki kişi var. biri Adolf Hitler, diğeri ise Erich Koch. O yüzden senin yerinde olsam bu tür olumsuz konuşmalardan kaçınırdım. Yabancı işçi ve mültecilere ibret olsun diye bir lamba direğine asıldığını görmek istemem."

"O yaptıkları şeyler çok ürkütücü," dedi Irmela.

"Aksi takdirde bu şehirde düzen nasıl sağlanırdı, bilmiyorum," dedi Hennig. "Ancak demir gibi bir disiplinle bir araya durmaya devam edebiliriz." Başını iki yana salladı. "Neyse bu şeyleri Prinz-Albrecht Strasse tarzında yapmayı bıraktığımıza sevindim. Yani Gestapo'nun işkence odaları ve muştalarından bahsediyorum. Doğruyu söylemek gerekirse ben öyle şeyler için yaratılmamışım. Kanunlar benden yana olduğunda bile benim harcım değil."

Bir an bana baktı ve ortağım Bruno Stahlecker ve benden, Hennig ve adamları tarafından öldü-

resiye dövüldükten sonra, Yüzbaşı von Frisch'i Gestapo merkezinden almamız istendiğini hatırlayıp hatırlamadığını merak ettim. Ama unutmuş olsa bile benzer şekilde hatırlatmaktan bir fayda gelmeyeceğinin de farkındaydım. Hiç kimse güzel bir kadının önünde nasıl bir pislik olduğunun ortaya dökülmesinden hoşlanmazdı.

Hennig ise okul arkadaşlarıyla buluşup eski günleri yad ediyormuşçasına rahat görünüyordu. Ellerini pantolonunun ceplerine soktu ve sandalyesi sadece iki ayağı üzerinde kalacak şekilde geriye yaslandıktan sonra ileri geri sallanıp sanki dinlenilmeye alışık bir adammış gibi rahat görünmeye devam etti.

"İbret infazlarıyla ilgili ne düşünürsen düşün, tatlım, Rusların çok daha beterlerini yapacağını unutma. Bence insanlar daha yeni yeni kime karşı mücadele ettiğimizin farkına varmaya başladılar. Slav barbarlığı Batının çöküşü olacak. Demek istediğim, tarihçi Oswald Spengler haklıymış. Eğer buna delil arayan varsa buraya baksın. Daha doğrusu buranın yüz kilometre doğusuna. İvanlar Doğu Prusya'yı ele geçirirse tüm Avrupa medeniyetinin akıbetinden endişe etmeye başlarım." Güldü. "Demek istediğim seni ofisime götürüp *Red Star* adındaki Sovyet gazetesindeki dudak uçuklatan başlıkları gösterebilirim. Birinde şöyle yazıyordu: Almanları öldürün. Tümünü öldürüp gömün. Bu yeşil gözlü solucanlar nefes aldığı müddetçe bizler yaşamayı hak edemeyiz. Artık ne kitaplar ne de gökyüzünde yıldızlar var; artık hepimizin zihninde tek bir düşünce mevcut. Almanları öldürmek." Bu türden şeyler. Rusların

bize karşı nefreti akıl alır gibi değil. Neredeyse vampirler gibi kanımızı içecekler. Hatta daha beteri de var. Yamyamlıkla ilgili raporları duymuş olmalısın. Kızıl Ordu Alman kadınlarının etinden yapılma köfte yiyormuş."

Hennig'in olumsuz yorumlar yapmakla ilgili uyarısını düşünerek, Rusların barbarlık hususunda çok iyi bir öğretmenleri olduğu yönünde bir beyanda bulunmadım. Ama elimden geldiği kadar onu ılımlı konuşmaya sevk etmeye çalıştım. Yamyamlığın zikredilmesiyle Irmela'nın renginin solduğunu fark ettikten sonra, "Bu tür sözlerle Bayan Schaper'i tedirgin etmek yersiz," dedim.

"Affedersiniz," dedi Hennig. "Teğmen Günther çok haklı. Özür dilerim, Bayan Schaper. Düşünmeden boşboğazlık ettim."

"Sorun değil," dedi sakince. "Neyle karşı karşıya olacağımızı şimdiden öğrenmemiz daha iyi."

"Gerçek bir Alman gibi konuştunuz," dedi Hennig. Sandalyesinde dönüp garsona işaret etti. "Bize brendi getir. İyisinden olsun. Hemen."

On yıllık Asbach Uralt şişesi masaya geldi ve Hennig sanki parasının hesabını bilmiyormuş gibi masanın üzerine birkaç banknot attı; Koch adına çalıştığından bunda şaşılacak bir taraf da yoktu. Paradeplatz'daki söylentilere göre, enstitünün merhametsiz yöneticisi Dr. Bruno Dzubba'nın da yardımıyla, Koch'un şahsi serveti üç yüz milyon marka erişmişti ve Hennig'in elindeki tutamdan ve giymekte olduğu son derece pahalı özel takımdan onun da bir şekilde bu paradan nasibini aldığını anlamak mümkündü. Hennig şişenin mantarını açıp üç kadehi de ağzına kadar doldurdu.

"Daha neşeli şeylerden bahsedelim," deyip Irmela'ya doğru kadeh kaldırdı. "Mesela sizin güzelliğinizden... Teğmen Günther'i çok kıskandığımı itiraf etmem gerek. Küstahlığımı bağışlayın ama umarım yıldırım kızı olan bir arkadaşınız vardır, Bayan Schaper. Teğmen Günther gibi yanımda şımartacağım bir güzel olmadan burada oturmak istemiyorum."

"Aslında beni şımartan kendisi," dedim.

"Bunu düşünmek bile bana ağır geliyor." Hennig kadehini kafasına dikip ayağa kalktı. "Neyse, bu harika akşam için teşekkürler ama görev beni bekliyor. Vali yarın sabah şehirdeki Halk Hücum Kıtasına hitap edecek. Vali Koch yerel komutan olarak atandı. Benden de konuşmasını hazırlamamı istedi. Fakat ne yazacağıma dair hiçbir fikrim yok."

Halk Hücum Kıtası, Goebbels'in yeni duyurduğu milli milis kuvvetiydi; önceden askerlik yapmayan ve yaşları on üç ile altmış arasındaki erkeklerden oluşan savunma birliği. Çoğu Alman mizah anlayışlarının bir ürünü olarak şimdiden Halk Hücum Kıtasına Baba ve Oğul Tugayı demeye başlamıştı ve hatta kimi zaman dalga geçmek için Zafer Silahı dedikleri de oluyordu.

Ancak Irmela onu kız arkadaşlarıyla tanıştıracağına söz verdikten sonra nihayet gitmişti ki bunun üzerine ben de rahat bir nefes alıp brendimi diktim.

"İçki zevkine lafım yok ama o heriften nefret ediyorum," dedim. "İşin aslı bu aralar o kadar çok kişiden nefret ediyorum ki kaç kişiden nefret ettiğimi ve Nazi olmaları haricinde onlardan neden

nefret ettiğimi bile hatırlayamıyorum. Gerçi Nazi olmaları sebep olarak yeter de artar bile. Artık kimden neden nefret ettiğini bilmek çok daha kolay."

"İyi de özellikle ondan neden bu kadar nefret ediyorsun?"

"İnan bana, o heriften nefret etmek için iyi bir nedenim var. Onun gibi birinden nefret etmek kutsal bir vazifedir. Komşunu sevmek mi? Mümkün değil. Bu adam söz konusu olduğunda geçerli değil. Konu Harold Heinz Hennig ise İsa'nın bile bir istisna yapacağından adım gibi eminim. Eğer yapmazsa o zaman Hıristiyan olmanın imkânsız bir şey olduğuna ikna olurum. Tıpkı kiliseye sığınan yüz çocuğun ölmesine izin veren bir Tanrı'nın var olduğuna inanmanın imkânsız oluşu gibi."

Durdum ve o tekrar parmak uçlarımı öptü.

"Lütfen Bernie, bu bahsi burada kapatalım. Bu gece yatmadan önce her karışını öpmek istiyorum. Sonra da aynısını senin bana yapmanı istiyorum."

Ama söyleyeceklerim henüz bitmemişti. "Bu da diğer bir mesele," dedim. "İlişkimizi bilmesinden nefret ediyorum. Beni endişelendiriyor. Onun gibi bir adamın elindeki bilgi dolu bir tabancadan farksızdır."

Irmela iç çekip elimi indirdi. "Onu çok fazla kafana takıyorsun Bernie. Bir düşün. Bize ne zarar verebilir ki? Alt tarafı bir yüzbaşı."

"O sıradan bir yüzbaşı değil. O Erich Koch'un adamı. Buradaki garsonların onun tepesinde beklediğini görmedin mi? Ya da üniformasının

ve kehribar sigara kutusunun kalitesi dikkatini çekmedi mi? Ayrıca adam önceden de şantaj yapıyordu. Muhtemelen hâlâ da yapıyor. Huylu huyundan vazgeçmez. Kim bilir, belki Erich Koch hakkında da bildiği bir şeyler vardır. Belki de şu an sıktığı limon Erich Koch'un ta kendisidir. Aslında hiç şaşırmam, çünkü Erich Koch gibi adi birinin saklaması gereken yığınla şey vardır."

"Biraz açsan nasıl olur? Koch neden limon oldu? Anlamadım."

Ona Frisch hadisesini anlattıktan sonra Irmela şöyle cevap verdi:

"Ama sana karşı elinde hiçbir şey yok, Bernie Günther. Bana karşı da öyle. İkimizin de saklayacak bir şeyi yok. Ona verecek paramız da yok, değil mi? Üstelik savaştayız ve düşünmemiz gereken çok daha önemli şeyler var. Boşa evham yapıyorsun. Birisi şantaj yapacaksa bunu para sızdırmak için yapar, haksız mıyım?"

"Burada ne işi var?" diye sordum.

"Tesadüf."

Brendimi yudumladıktan sonra tırnağımı kemirdim.

"O söz konusu olduğunda hiçbir şey tesadüf değildir. Hiç kimsenin hayatına nedensiz yere girmez. O tür adamlar söz konusu olduğunda her şey farklı işler."

"Nasıl işler peki? Anlat."

Ama anlatmadım. Şarap ve brendinin ardından ona Harold Hennig'i hakkıyla anlatmaya dermanım kalmamıştı. Hennig hakkında neler hissettiğimi tam olarak anlayabilmesi için onun da benimle birlikte 1938'e dönmesi ve hücre ze-

mininde kan ve sidik içinde yatan zavallı Yüzbaşı Frisch'in perişan haldeki vücudunu görmesi gerekirdi. Düşündüm de Pieter Bruegel'in İkarus'un Düşüşü Sırasında Bir Manzara tablosunu andırıyormuşuz: Königsberg'de, sanki böyle bir şey mümkünmüş gibi, sıradan bir gün hayal ettim; Irmela'yla birlikte deniz kıyısında el ele deniz kıyısında yürüyüp manzaranın keyfini çıkarıyor ve rüzgârın süpürdüğü suratlarımızdaki masum tebessümlerle gemilere bakıyoruz. Fakat resimdeki boş ve gri gökyüzüne bakmakta olan Bruegel'in köylüsü ve tombul koyunu kadar olacaklardan bihaberiz. Bu arada tablonun köşesinde bir yerde, hiç kimsenin farkında olmadığı bir trajedi yaşanmakta. *Hubris* bizi semadan aşağı atıyor ve ikimiz de dondurucu kuzey denizinde boğuluyoruz.

Şantajın özelliği budur. Olana kadar nasıl olacağını anlamazsın.

O sene kış erken geldi. Aralık ayında Ruslar soğuk ve demirden pençeleriyle sefil ve kuşatma altındaki şehri daha da sıkıştırırken, gri gökyüzü de dağılmış umut kırıntılarına benzeyen kar taneleriyle doluyordu.

Banyodaki ibriğin içindeki su dondu, hatta pencere pervazının içindeki su bile dondu. Kimi sabah uyandığımda Irmela'yla paylaştığım demir yatağın tabanı sarkan buz sarkıtları yüzünden çatı kenarlarına benzerdi. Noel geldi geçti, sıcaklık görülmemiş seviyelere düştü ve ben Yüzbaşı Harold Hennig'i hemen hemen unuttum. Artık aklımızda sadece nasıl hayatta kalacağımız vardı. Yakıt, yiyecek ve mühimmata ek olarak sabırlar

da tükeniyordu. Yaygın kanaate göre en fazla üç dört ay daha dayanabilirdik. Maalesef bu kanaat Rastenburg'daki kurt inini terk edip daha emniyetli olan Berlin'e dönen büyük iyimser tarafından paylaşılmıyordu. Fakat Irmela'yla benim aklımda sadece hayatta kalmanın dışında da şeyler vardı, çünkü o hamileydi. Çok sevinmiştim ve benim tepkimi gören Irmela da mutlu olmuştu. Eğer bir mucize olur da savaşı sağ salim atlatırsam Berlin'deki karımdan boşanıp onunla evleneceğime söz verdim; eğer sağ kalmazsam da hiç değilse, benim bir parçam hayatta kalmaya devam edeceğinden, kısa da olsa sürdürdüğüm bu hayatın bir anlamı olduğu düşüncesiyle kendimi teselli edebilirdim. Evet, nihayet baba olabilme ihtimalim karşısında böyle düşünüyordum. Savaştan sonra benim bir parçam yaşamaya devam edecekti ki bu trajikomik hayatın belki de tek manası buydu.

Sonra, Ocak sonlarında bir gün, birden bire Yüzbaşı Hennig valinin makam arabasıyla gelip bana bir emir iletti. Emre göre Friedrichsberg'deki malikânesinde bulunan Vali Koch'a tekmil verecektim ve emir bizzat Erich Koch tarafından imzalandığından, ne benim ne de FHO'daki amirlerimin riayet etmekten başka şansımız yoktu. Amirlerim için zaruri olduğumu da söyleyemezdim. En geri zekâlı istihbarat subayı bile Rusların kazanacağını söyleyebilirdi. Ama FHO Karargâhında hiç kimse bana bir daha aynı gözle bakmadı; diğer subaylar anlaşılır nedenlerle bana Koch'un casuslarından biriymişim gözüyle baktılar.

Şehirden çıkıp Holsteiner Damm üzerinden Pregel nehrinin kuzey kıyısı boyunca batıya gittik ve on kilometre kadar sonra, kara nehrin daha da kara olan Vistül lagünüyle buluştuğu yerde, yanında ondan daha az ihtişamlı bir ya da iki sarayın daha olduğu evi gördük. Hennig, valinin neden beni çağırdığını açıklamak yerine, bu evin Prusya Kralı III. Frederick tarafından 1690 yılında av köşkü olarak yaptırıldığını söyledi. Ama orayı görür görmez, böyle bir yerin ancak mamut ya da kılıç dişli kaplan avlamakta kullanılacağına hükmettim. Prens Bismarck buraya çok büyük ve fazla Prusya tarzı diyerek dudak bükerdi ama Gross Friedrichsberg'in ihtişamına şahit olduktan sonra, burasının tam da Büyük Frederick'in en büyük oğluna uygun bir yer olduğuna kanaat getirdim. Kendisi tahminimce, anlaşılır bir şekilde, babasının muazzam itibarının gölgesinde kalmaktan endişeleniyordu. Tabii burası bir de Erich Koch için uygundu. Koch, Potsdamer Platz istasyonu büyüklüğündeki mekânın, kendisi gibi eski bir demiryolu işçisi için mükemmel bir ev olduğunu düşünmüş olmalı.

FHO karargâhından Hennig'le birlikte ayrılmamdan hemen önce bana, birkaç yüz hektarlık büyük bir mülk olan ve orada çalışan herkesin Schloss Gross Friedrichsberg olarak bildiği evin Doğu Prusya Arazi Şirketi'ne ait olduğu söylendi ki galiba bununla Koch'un Alman halkından çalarak zengin olduğunun üstünü örtmeye çalışıyorlardı. Koch'un aynı zamanda Doğu Prusya Arazi Şirketi'nin de sahibi olması talihsiz bir tesadüf olmalıydı.

Kusursuz görünümlü bir uşağın bizi ön kapıdan alıp getirdiği şato kütüphanesinde Koch, sınıf 52 buharlı bir lokomotife bile güç sağlamaya yetecek bir kömür ateşinin başında bizi bekliyordu. İşin doğrusu çok büyük bir odaydı ve kitap raflarının en uzak uçlarında buzullar oluşmaması için böyle büyük bir ateşe ihtiyaç duyulması normaldi. Vali XV. Louis tarzı varaklı, arkası bir zürafa kadar yüksek ve onun olduğundan daha ufak görünmesinden başka bir işe yaramayan bir koltuğa oturmuştu. Diş fırçasını andıran bıyığı ve şık parti gömleğiyle Koch, çakma bir Hitler'e benziyordu ve onunla bizzat tanıştıktan sonra *Völkischer Beobachter*'de yaptığı konuşmada zikrettiği ve en aşağı Alman işçisinin ırksal ve biyolojik açıdan herhangi bir Rus'tan bin kat daha kıymetli olduğu yönündeki sözlerini ciddiye almak daha da güçleşti. Bundan daha küçük Nazileri ancak Hitler Gençliğinde görmüştüm. Irksal açıdan da ancak bir öğrencinin mendilinde bulunanlar kadar önemli görünüyordu. Ayağa kalktığını güçlükle fark ettim ve sonra da birbirimizi geleneksel şekilde selamladık.

"Geldiğiniz için teşekkür ederim," dedi.

Omuz silkip Hennig'e baktım. "Arabayı o kullandı, komutanım. Ben sadece manzarayı seyrettim. Burası çok güzel bir yer."

Koch keyifle gülümsedi. "Hayır, burası bana ait değil. Keşke öyle olsaydı. Bu güzel ev Doğu Prusya Arazi Şirketi'ne ait. Ben onlardan kiraladım ki nedenini de Tanrı bilir. Bu eski Prusya evlerini kışın ısıtmaya kalkmak bir servete mal oluyor. Sırf burayı ısıtmaya çalıştığım için iflas edeceğim." Koch

içki tepsisini işaret etti. "İçecek bir şey ister misiniz, Yüzbaşı Günther?"

"Bir kadeh *schnapps*'a hayır dediğim duyulmamıştır," dedim. "Ayrıca artık Teğmen Günther'im."

"Ah, evet, Dr. Goebbels'le bir fikir ayrılığı yaşamıştınız, değil mi?"

"Bir konuda yanılmışım. Hata yaptım. O nedenle teğmen olarak kalabildiğim için kendimi şanslı addediyorum komutanım."

"Olur böyle şeyler." Koch sırıtıp ikimize de *schnapps* doldurdu. "Doktorla ben de pek anlaşabildiğimi söyleyemem. Doğu Prusya valisi olarak atanmadan önce, onun sakatlıklarıyla dalga geçen bir gazete makalesinin yayınlanmasında parmağım olduğuna dair bir fikre kapılmıştı."

Hatırladığım tek bir sakatlığı vardı ama tek istediğim buradan bir an önce çıkıp gitmek olduğundan itiraz etmekte bir fayda göremedim. Bu iki ufak tefek adamın arasındaki rekabetin bir parçası olmak en son istediğim şeydi. *Schnapps*'ı tatmamla yüzümde gayrı ihtiyarı bir gülümseme belirmesi bir oldu.

"Tekrar yüzbaşı olmak ister miydiniz?"

Savaşın o safhasında artık rütbe ne kadar düşük olursa, o kadar iyiydi. General olmak artık hiç kimsenin istemediği bir sorumlulukmuş gibi görünüyordu. Umursamaz bir şekilde omuz silktim ki muhtemelen tevazu olarak algılandı. Gerçi bu mevzudaki hislerim Koch'un umurunda değildi ve tıpkı onun gibi benim de hayatta hep ilerlemeye ve nerede ve ne zaman fırsat bulursam kâr etmeye düşkün olduğumu anladım.

"Olacaksın da," dedi. "Bunun olması için amirin General Lasch'i aramam yeterli."

"Çok naziksiniz. Ama zahmete girmenizi hiç istemem. Orduda bir geleceğim olduğuna inanmaktan uzun zaman önce vazgeçtim."

"Ah dert değil. Goebbels'le ters düşenlere yardım etmekten hiç erinmem. Haksız mıyım, Harold?"

"Evet, komutanım," dedi Yüzbaşı Hennig. "Doktordan pek hazzetmeyiz."

"Harold bana savaştan önce Berlin'de polis komiseri olduğunu söyledi."

Schnapps'ı bitirdim ve sevdiğim şekilde ağzına kadar doldurmasını bekledikten sonra onu da kafama diktim.

"Doğru." Konunun değişmesine memnun olmuştum. Ya da ben öyle zannettim. "Anne tarafından büyükannem ve büyükbabam Königsberg'lidir. Çocukken hep buraya gelirdik. Prusya'nın eski başkentine gelmek hep hoşuma gitmiştir. Burasının ikinci evim olduğunu söyleyebilirim."

"Ben de benzer şeyler hissediyorum. Ben Elberfeld'liyim. Wuppertal yakınındadır. Ama kalbimin olduğu yer burası, Doğu Prusya'dır. Burayı çok seviyorum."

Kütüphanede etrafıma bakındım. Tüm bu kitaplar onun neden buraya böylesine duygusal ve aptalca bir bağlılığa sahip olduğunu anlamamı kolaylaştırdı. Kitaplar kıymetlidir. İnsanın kendini evinde hissetmesini sağlarlar. Yakıt olarak kullanıldıkları evler haricinde elbette.

"Çocukken buraya geldiğinde kesin Kehribar Müzesine gitmişsindir."

"Ah, evet, komutanım. Prusya altını derlerdi."

"Öyle. Dünyanın en büyük kehribar kaynağı Samland'dir. Özellikle de Palmnicken. Son birkaç yıldır onları Yahudilere, çoğunlukla da kadınlara toplatıyorduk. Kehribar sever misin?"

Sevmezdim. Kehribar bana doğanın plastiği gibi gelirdi, hiçbir kıymeti yoktu ve insanda meraktan başka bir his uyandırmazdı. İnsanların bu maddeye neden bu kadar önem verdiğini aklım almıyor. Ama buraya geldiğimden beri ilk kez ana konuya yaklaştığımızı hissederek kibarca başımı sallayıp "Evet, severim galiba. Bu konuda pek düşündüğümü söyleyemem," dedim.

"Kehribar hakkında başka ne biliyorsun?"

"Pahalı olduğunu ki ona dair bilgim burada sona eriyor. İşin içinde çok para olduğunda beynim genelde hiç tereddüt etmeden el frenini çeker."

"Günümüzde herkesin durumu aynı. İdeolojik düşmanlarımız yüzünden hepimiz bu savaşta büyük fedakarlıklarda bulunmak zorunda kaldık. Ama Harold'ın bana söylediğine göre Königsberg'de pek boş durmamışsın. Hizmet birliğinden görüştüğün bir kız varmış. İsmi ne?"

"Irmela. Irmela Schaper."

"Güzel. Bunu duyduğuma sevindim. Her askerin bir sevgilisi olmalı. Sen ne dersin, Harold?"

"Haklısınız, komutanım. Kızı gördüğüm için çok güzel olduğunu da söyleyebilirim."

"Ama her şey evlenince değişiyor, değil mi?"

Koch kendi dediğine güldü. Ama bahsettiği konuda benim gülmeme mani olacak kadar haklıydı.

Tiger tankı büyüklüğündeki masasına gidip devasa bir çekmeceyi açtı. "Gel Yüzbaşı," dedi. "Gel ve bak."

Çekmece kehribardan yapılma nesnelerle doluydu: kolyeler, broşlar, küpeler, sigaralıklar, hayvan heykelleri; çocukken gördüğüm müze civarındaki tezgâhlara benziyordu.

"Lütfen, kız arkadaşın için bir tane seç."

"Yapamam. Komutanım. Çok naziksiniz fakat..."

"Saçmalama," dedi Koch. "Sence neyi beğenir? Güzel bir kolye ya da bir broş olabilir. Dilersen kendine de bir şey alabilirsin. Harold'ın çok güzel bir antika sigara kutusu var. Kol düğmeleri de Arthur Schopenhauer için özel yapılmıştır."

Hiçbir şey almamayı tercih ederdim; Koch'a borçlu olmak düşüncesi, özellikle de kehribarın nasıl toplandığını öğrendikten sonra, tüylerimi diken diken etmişti. Elimde olmadan bakmakta olduğum şeylerin tümünün, muhtemelen Yahudilerden çalıntı olduğunu düşündüm. Ama sonunda bir seçeneğim olmadığını kavradım. Ucunda damla şeklinde bir kehribar bulunan altın bir kolye alıp göz hizama kaldırıp ateşin ışığında kehribarın içinde korunmuş böceğe baktım.

"Evet, iyi seçim," dedi Koch. "Cihan Harbinden kalma Wilhelmine takısı. Büyüleyici değil mi? Bin yıl önce bir böcek ağaç reçinesinin içinde hapsolup fosilleşmiş."

"Belki de ona beni hatırlatır," dedim.

Koch kolyeyi elimden alıp tıpkı bir esnafmış gibi aynı çekmeceden çıkardığı bir kâğıda sardı; bu tür şeyleri daha önce de yaptığı belliydi. Daha sonra da

sanki itiraz etmeme fırsat vermek istemiyormuş gibi yaptığı paketi gömleğimin cebine koydu.

"Kendini o böcek gibi hapsolmuş mu hissediyorsun, Günther?" diye sordu.

"Bazen biraz," dedim temkinli bir şekilde. Hennig'in olumsuz yorumlar hakkındaki ikazını ve valinin böyle sözler edenleri lamba direklerine asma temayülünü unutmamıştım. "Herkes öyle değil midir? Ama geçici olduğundan eminim, komutanım. Bu kuşatmayı çok geçmeden yaracağız. Herkes öyle düşünüyor."

"Kesinlikle. Işıktan önce mutlaka karanlık olur. Haksız mıyım? Şimdi sana başka bir şey göstereyim."

Koch önde olduğu halde kütüphaneden çıkıp girdiğimiz salonda bir Sakson geyik parkındakinden daha çok geyik boynuzu vardı, o boynuzların oraya konulmasının müsebbibi olduğunu sandığım tüfeklerden bahsetmiyorum bile. Damalı mermer zemin üzerinde yürürken kendimi hiç de onaylamadığım bir hamlenin parçası olacak bir piyon gibi hissettim. Ön kapıdan çıkıp Paradeplatz'a kadar yürüyerek dönsem yeriydi. Ama onun yerine Koch'un peşinden Gotik bir zırhın bana kısık gözleriyle eleştirerek baktığı bir odaya girdim. Zamanında General Heydrich'e çalıştığımdan bu tür şeylere alışık olmalıydım. İki kat aşağıdaki bodruma inip ışığın düğmesini bulmakta zorlandığı, devasa ve karanlık bir odaya girdik.

"Burada komutanım, ben yakarım," dedi Hennig.

Birkaç saniye sonra her biri yarım metre yüksekliğinde ve odanın duvarına dizilmiş dekoratif

panellere bakıyordum. Bu panellerden bazılarının üzerinde İmparatorluk tacı ve büyük bir R harfi vardı. diğerlerinde ise av sahneleri resmedilmişti; ayrıca işlemeler de bulunuyordu: İç içe geçmiş imparatorluk kartalları, klasik savaşçılar, diğer imparatorluk taçları ve yunus tutan deniz adamları; tümü de kehribardan yapılmaydı. İşin doğrusu buradaki kehribar miktarı insanı rahatsız edecek kadar çoktu. Kendimi devasa bir bira şişesinin içindeymişim gibi hissettim.

"Söyle Yüzbaşı Günther, Kehribar Odası'nı hiç duymuş muydun?"

"Hayır, komutanım."

"Gerçekten mi? Birinci Frederick William'ın müttefiki Çar Büyük Petro'ya hediyesi olan meşhur Kehribar Odası'nı hiç duymadın mı?"

Erich Koch'un beni cahil zannetmesini umursamadan omuz silktim. Benim gözümde asılması gereken arsız hırsızın tekiydi ve onun sadece Rus tarihi ve kehribar değil, herhangi bir konudaki görüşünün benim gözümde zerre kadar kıymeti yoktu.

"Demek ki Ruslar o kadar da kötü değilmiş," dedim.

"O komünizmden önceydi," dedi, sanki 1917'yi unutabilecek tek Alman benmişim gibi.

"Evet öyleydi."

"Neyse bir bakalım. 1701'de Petro bu muhteşem panelleri günümüzde Leningrad yakınlarında olan Catherina Sarayındaki özel bir odaya yerleştirdi. Biz onları kurtarıp Gross Friedrichsberg'e getirene kadar da orada kaldılar. O sarayda olduğu sırada o oda dünyanın sekizinci harikası olarak kabul edilirdi."

Etkilenmiş görünmeye çalıştım ama bence Kehribar Odası'na dair bu yarım yamalak tasviri bu konuda fazla bir malumatı olmayan birilerinden öğrenmişti. Koch'un bu turuncu maddeye duyduğu hürmetten iyice bunaldığımdan çabucak sadede gelmesini sağlamaya çalıştım.

"Komutanım, tüm bunların benimle ne ilgisi olduğunu sorabilir miyim?"

"Bu paha biçilmez eşyaları ait oldukları yere, Berlin'e götürmemize yardım edeceksin."

"Ben mi? Nasıl?"

"Merak etme," dedi Koch. "Senden onları paltonun altına saklamanı istemeyeceğiz, Yüzbaşı. Aklımızda başka bir şey var. Değil mi Harold? Aklımızda daha karmaşık bir şey var."

"Onları birkaç gün içinde Gotenhafen limanından yola çıkacak olan bir mülteci gemisine yükleyeceğiz," dedi Hennig. "MS *Wilhelm Gustloff*. Senin de bildiğin gibi Baltık filosuna bağlı ve Finlandiya'daki Hangoe limanında üslenmiş olan Rus denizaltıları sürekli bu gemilere saldırıyor. Eğer Rus donanmasına en kıymetli milli hazinelerinin bu gemide olduğunu önceden haber verirsek, günün birinde anlaşma yaparak tekrar geri alabilecekleri için o geminin güvertesindeki sivillerin ve panellerin emniyette olacağına inanıyoruz."

"O zaman batırmaya daha az hevesli olabilirler," dedi Koch, sanki anlamamış olabilirmişim gibi.

"Bilgi vermek mi? Nasıl? Kartpostal mı göndereceğiz? Yoksa benden cepheye gidip bir mektup teslim etmemi mi isteyeceksiniz?"

Hennig gülümsedi. "Bu da bir ihtimal ama sevgilini, minik yıldırım kızını açık hattan şifresiz bir

mesaj göndererek, dolaylı yoldan Rusları Kehribar Odası'nın *Wilhelm Gustloff*'un güvertesinde olduğundan haberdar etmeye ikna etmeni istiyorum."

"Eğer durup dikkatle düşünürsen bunun herkesin lehine olacağını anlarsın," Koch.

"İkna etmek mi? Nasıl? Ona ne söylememi bekliyorsunuz?"

"Sana dediklerimizi anlatsan yeter."

"Scherbius Enigma'yı kullanarak şifresiz bir mesaj göndermenin cezasının divanı harbe çıkmak olduğunu size hatırlatmama gerek var mı? Casus olduğu için kurşuna dizilebilir ya da daha kötüsü olabilir. Ondan muhabereciliğin ilk kuralını çiğnemesini istiyorsunuz."

"Hayır, hayır, hayır," dedi Koch. "Prusya valisi olarak yetkim tüm yerel ordu ve donanma kural ve protokollerinin üzerindedir. Divanı harbin yanından bile geçmeyecek."

"O gemide en az on bin kişi olacak, Günther," dedi. "Siviller. Kadınlar ve çocuklar. Yaralı Alman askerleri. Bu Rusların umurunda olmaz ama meşhur Kehribar Odası'nın varlığından haberleri olursa saldırmaya cesaret edemezler."

"Onları mı, yoksa paha biçilmez ağaç reçinelerinizi mi düşünüyorsunuz?"

"Bu biraz haksızlık olmuyor mu?" dedi Hennig. "Neresinden bakarsan bak, büyük bir tarihi hazine bu."

"Öyleyse neden Kiel'deki Donanma Savaş Ofisine bir mesaj göndermeleri için emir vermiyorsunuz?"

"Çünkü onlar Kiel'de," dedi Koch. "Yani yetki alanımdan yedi yüz elli kilometre uzaktalar."

"Ayrıca," diye ekledi Hennig, "Ruslar Kiel'den yayınlanan bu şifresiz donanma mesajını dinlerlerse tuzak olduğunu varsayarlar. Fakat Königsberg'deki küçük ve önemsiz bir donanma istasyonundan gelirse, bunun Donanma Savaş Ofisinin denetiminde olmadığını düşünerek büyük olasılıkla daha ciddiye alırlar. Yani bu mesajı gönderen kişinin binlerce insanın hayatını kurtarmak istediğini düşünürler."

"Ya sizin bu kültür şantajınız işe yaramazsa ne olacak? Ya Ruslar sizin kadar kehribara düşkün değilse ne olacak, komutanım? Ya milli hazinelerini korumak umurlarında değilse? Kabul etmek gerekir ki bu savaşta hemen hiçbir şeye pek bir önem vermediler. Stalin matematiği denen şeyi duymadınız mı? Eğer bu savaşın sonunda on Rus ve bir Almanın sağ kalacağını bilse, bunu zafer olarak kabul eder. Kurak arazi taktiğinin uluslararası patenti bile onlara ait."

"Saçma," dedi Koch. "Tabii ki Kehribar Odası'nı kaybetmeyi göze alamazlar. Zaten en başta Sibirya'daki bir sıçan deliğine taşıyabilmek için onu söken Ruslardı. Demek ki kıymetli olduğunu düşünüyorlar. Askerlerimiz oraya tam vaktinde vararak bu sevkiyatı önleyip onun yerine Königsberg'e getirdiler."

Başımı iki yana salladım. "Kusura bakmayın, beyler ama yapamam."

"Yapamam da ne demek?" dedi Yüzbaşı Hennig.

"Bir kızdan böyle adice bir şey isteyemem."

"Kim demiş, sen mi? Günther senden bunu isteyen kişi meyhane arkadaşın değil, Doğu Prusya valisi."

"Kız daha yirmi üç yaşında. O kızdan doğrudan emirlere itaatsizlik edip sadece kendi canını değil, daha binlercesinin de canını riske atmasını isteyemezsiniz."

"Seni salak," dedi Hennig. "Bir de kendine istihbarat subayı mı diyorsun? Senden tuvaletçi bile olmaz."

"Sorun değil, Harold," dedi Koch sakince. "Sakin ol. Kibarlığı elden bırakmayalım. Son sözün bu mu Günther?"

Birden kendimi bitkin hissettim, başıma ne geleceğini umursamayacak kadar yorgundum; belki de içtiğim s*chnapps*'tendi; tüm dünyayı boynuma bağlanmış bir lamba direği gibi algılamaya başladım. Ya da benim boynum o lamba direğine bağlıydı.

"Evet, komutanım. Kusura bakmayın ama ondan bunu isteyemem."

Koch iç çekip yüzünü buruşturdu. "Demek ki yüzbaşı olmak kısmetinde yokmuş."

"Galiba başıma ne geleceğine gerçekten önem vermiyorum."

Hennig hırladı. "Galiba şehre yürüyerek geri döneceksin."

"Beyler bu duyduklarımdan sonra temiz havanın bana çok iyi geleceğinden eminim."

Irmela'ya olanları anlatmadım. Onu endişelendirmenin bir alemi olmadığına karar verdim. Nazi Almanya'sında Erich Koch gibi kudretli birinin teklifini geri çevirmek sıradan bir şey değildi ve hâlâ her an tutuklanıp Stutthof'taki toplama kampına götürülmeyi bekliyordum. Ne beni,

daha da önemlisi, ne de onu tehdit etmişlerdi ama vazgeçeceklerini sanmıyordum. Bir şekilde onların Irmela'ya gözdağı vermelerine engel olmalı ve bunu da en kısa sürede yapmalıydım.

"Yarın işe gitmek zorunda mısın?" diye sordum ona o gece.

"Niye?"

"Sadece merak ettim. Belki burada baş başa vakit geçiririz diye düşünmüştüm."

"Görevim olduğunu biliyorsun. Kafama göre hareket edemem. Burada Salamander ayakkabı mağazasından değil, donanma hizmet birliğinden bahsediyoruz. Ayrıca bana güveniyorlar. Bilmiyorsan hatırlayayım, Baltık denizinde bir sürü şey olup bitiyor."

Yataktaydık ve göğsümün üzerindeki taklit kehribar küllüğün içinde duran sigarayı paylaşıyorduk.

"Peki."

"Sakın seninle vakit geçirmek istemediğimi sanma, sevgili salyangozum. Seninle geçirdiğim bu zaman benim için çok önemli. Nedenini söyleyeyim mi? Çünkü hiç böyle bir şey yaşayacağımı düşünmemiştim de ondan. Sen gelene kadar ben az çok kendimi gerçek aşkı yaşamadan ölüp gideceğime ikna etmiştim."

"Ya Christoph? Stalingrad'da ölen sevgilin?"

"Birbirimizi seviyorduk ama âşık değildik. Arada fark var. Üstelik o daha çocuktu."

"Sen de bir kız olduğuna göre bunda hiçbir sakınca yok."

"Bunu diyeceğini biliyordum. Belki önceden öyleydim ama artık kadınım. Bu da senin sayende

oldu. Sen olmasan ben hâlâ sinema salonlarında kıkırdıyor olacaktım. Bana kıymetli bir şeymişim, senin için bir önemim varmış gibi davrandın. Anlattıklarımı gerçekten dinledin. Bunun bir kadın için ne kadar önemli olduğumu anlatamam. Tek istediğim buydu. Sevdiğim adam tarafından dinlenilmek."

Bundan sonra birkaç saniye sessiz kaldım. Bir erkeği susturmak için kadının ağzından çıkacak sevgi sözcükleri gibisi yoktur.

"Bak eğer birisi sana erişmek için beni tehdit ederse, lütfen onlara cehenneme kadar yolunuz var de. Bu riski göze alıyorum. Hem bu hayatta, hem de diğerinde."

"Bu da nereden çıktı?"

"Sadece söylüyorum. Burada önemli olan ben değilim, sensin."

"İyi de durup dururken neden böyle söyledin?"

"Savaştayız. Savaşta insanlar akla gelebilecek her türden şeyi söylerler."

"Tamam orası öyle ama bunun Yüzbaşı Hennig'le bir alakası yok, değil mi?"

"Hayır," diye yalan söyledim. "Onunla hiçbir ilgisi yok. İşin aslı Spätenbrau'da evlendiğimiz geceden beri onu görmedim."

"Sana hiçbir şey olmasına izin vermem, Bernie," dedi. "Çok tatlı bir adamsın ve bana hayatımı tekrar bahşeden sen oldun."

"Daha neler. Asıl sen bana hayatımı bahşettin."

"Ciddiyim. Hiç kimse bana senin kadar kibar davranmadı. Sensiz ne yaparım bilmiyorum."

"Artık benim yerime bebeği düşünmen lazım.

Anladın mı? Senin ve çocuğun yanında benim hiçbir önemim yok."

"Neden böyle konuşmaya başladın hiç anlamıyorum."

"Senden sadece dikkatli olmanı istiyorum Irmela, hepsi bu."

"Kızıl Ordu tarafından kuşatıldık, yeterli yakıt ve yiyeceğimiz ve bizi kurtaracak gizli bir silahımız yok, memleketimiz Baba ve Oğul tugayına emanet ve sen benden dikkatli olmamı mı istiyorsun? Söylediklerin sana da biraz gülünç gelmiyor mu? Seni bu kadar sevmesem, delirdiğini söylerdim."

"Sana olan düşkünlüğümden olabilir mi? Hiç bu ihtimali hesaba kattın mı? Evet, senin için deliriyorum."

"O zaman ikimiz de deliyiz demektir. Anlaşılan bu bulaşıcı olan türden. Bir sigara daha ver."

"Gömleğimde."

Kehribar kolyeyi ona vermeye niyetli olmadığım halde, ceplerimde sigara ararken buldu ve ona bunu bana verenin Erich Koch olduğunu söyleyemedim.

"Çok güzel," dedi. "Bana mı?"

"Hayır, aslında ben takmayı düşünüyordum."

"Çok beğendim," deyip kolyeyi hemen takıp aynada bakmaya gitti. Bana dönüp "Ya sence?" diye sordu.

Ona çok yakışmıştı ki bu neticeye varmamda tümüyle çıplak olmasının da katkısı olmuştu.

"Evet, üzerinde güzel duruyor."

"Ciddi misin?"

Gülümsedim. "Dünün gazetesi bile senin üzerinde güzel durur, Irmela."

Bir kez daha bunun Erich Koch'un hediyesi olduğunu söyleyemediğimden kendimi biraz garip hissettim ve sonra da ona kolyeyle ilgili gerçeği anlatmadığıma pişman oldum, çünkü bunu Harold Hennig yapıp her şeyi berbat edebilirdi. Aslında bunu yapacağına kesin gözüyle bakabilirdim. Irmela'ya çok fazla değer vermeye başlamıştım ki benim yaşımdaki bir erkeğin bu duruma gelebileceği aklımın ucundan bile geçmezdi. Yirmi üç yaşındaki güzel bir kızı sevmeye hakkım yoktu. Nihayetinde ben elliye merdiven dayamıştım; elli yıl süren başarısızlık ve hüsran. Buna bir de sadece birkaç aylık ömrünüz kaldığı düşüncesi eklenince her dakikanın önemi, her hissin kıymeti katlanarak artıyordu. Onu ve taşıdığı bebeği korumak adına her şeyi yapardım. Ben en iyi yanlarımı ebediyen kaybetmiş olabilirdim ama onun için hâlâ umut vardı.

Ertesi gün, her zamanki gibi Paradeplatz'da yürürken, siyah bir Audi tarafından takip edildiğimi fark ettim. Karla kaplı delik deşik yolda çok az araba olduğundan beyaz bir kâğıdın üzerindeki kocaman mürekkep lekesi gibi hemen fark ediliyordu. On metre kadar gerimdeydi ki fark etmemin nedenlerinden biri de buydu. Ben hızlı yürürüm. İçinde tanımadığım üç adam vardı ama onlarla tanışmamın an meselesi olduğunu biliyordum. İstesem de istemesem de bu olacaktı. Hiç değilse Freemason tokalaşmasının fazla canımı yakmamasını umut ettim. Ne kadar yürürsem onları Irmela'nın kaldığı binadan o kadar uzağa götürürüm umuduyla yürümeye devam et-

tim ama yüz metre kadar sonra bunun beyhudeliğini idrak edip döndüm, buzun üzerinde kayıp düşmeme ramak kalmasına rağmen, hiç istifimi bozmadan arabaya doğru yürümeye başladım. Sürücü camından içeri bakarken az kalsın yine düşecek gibi oldum. Arabadakilerden biri kıs kıs güldü. Rozetlerini göstermelerine gerek kalmadan Gestapo olduklarını anlamıştım. Ancak Koch'un arkadaşları ya da Gestapo'nun arabaya binecek benzini vardı.

"Sen Günther misin?"

"Evet."

"Arabaya bin," dedi rozetli adam.

İtiraz etmedim. Ahşabı andıran suratına karşı daha önce pek çok kez itiraz edilmiş ama bir işe yaramamıştı ve hiç değilse tutukladıkları sadece ben olacaktım. Sonuç olarak Audi'nin arka koltuğuna geçtim, bir sigara yaktım, deri paltolarının araba koltuklarına sürtünürken çıkardığı sesleri dinledim ve Gestapo tarafından alındığım ve bir şekilde paçayı kurtardığım diğer zamanları düşünmeye çalıştım. Haliyle şimdilerde her şey çok farklıydı ve savaşı kaybetmek üzereydik. Gestapo her zaman iyi bir dinleyici olmuştu ama Temmuz 1944 ve Kont Stauffenberg'den sonra gergin bir piyano telinin çıkardığı sesler hariç, dinlemeyi bıraktılar.

Kuzey Demiryolu İstasyonunun arkasındaki Stresemannstrasse'de bulunan Polis Merkezine gitmememiz beni şaşırttı. Onun yerine biraz daha doğu yönünde devam edip Tragheimer ve Gartenstrasse'nin köşesindeki, Königsberg'de üzerinde hâlâ Nazi bayrağı asılı son binalardan

biri olan Erich Koch Enstitüsü'nün önünde durduk. Kırmızısıyla korkudan ve endişeden griye dönmüş şehre renk katıyordu. Yaklaşınca nöbetçiler esas duruşa geçtiler; benzini olan bir arabada mutlaka önemli birileri vardır diye düşünmüş olmalıydılar. Gestapo daha da ileri gidip kapımı açtı ve ikisinin refakatinde yüksek bir kapıdan geçip bir adamın itinayla merdiven çubuklarını çaktığı mermer merdivenlerden yukarı çıktık. Yukarıda Erich Koch'un tunç heykeli yüksek kaidesi üzerinde dikilmiş, İmparatorluğunu seyreden bir satrap gibi tırabzandan aşağıya bakıyordu. Kim bilir, belki de sadece merdiven çubuklarının çakılmasına nezaret ediyordu. Tavanda asılı kristal avizeler dışarıdaki soğuk havanın bir taklidi gibi duruyordu ki bu da yeni seramik fırınların menfezlerinden çıkan sıcak havayı daha da şaşırtıcı hale getiriyordu. Enstitü durmadan boyayan, çakan ve yenileyen işçilerin gürültüsüyle çınlıyordu ki Kızıl Ordu 1945'te tercih edeceği rengi henüz açıklamadığından bana biraz erken harekete geçmişler gibi geldi.

Beni bovling salonu kadar büyük ve kalın ve yeni mavi bir halının döşenmekte olduğu koridordan götürmeye devam ettiler ve bir an için acaba Luisenallee'deki Doğu Prusya Körler Okulu'nda mıyız diye düşündüm. Elimdeki kısıtlı bilgi ve gerçeği kabullenme isteksizliğim yüzünden ancak böyle bir tahminde bulunabiliyordum. Tüm bu karmaşanın içinde Harold Hennig elleri cebinde, gri yeleği açık ve sanki dünya umurunda değilmiş gibi duruyordu ki muhtemelen de öyleydi. Onu ne zaman görsem, İvan balalaykayı

kestiğinde rahat bir sandalye bulamayacak talihsizlerden biri olmadığını düşünmüştüm. Beni görünce çağırdı ve o önde olduğu halde halısı serili ama yerdeki bazı şeyler, iki sandalye ve üzerinde paltosu ve şapkası duran küçük bir masa haricinde fazla bir mobilya olmayan bir ofise girdik. Duvarda Adolf Hitler'in pembe suratlı bir tablosu asılıydı. Yakaları kalkık bir palto giyen ve sivri bir şapka takan Führer sanki halının mavisi gözlerine uyuyor mu diye zemine bakıyordu. Endişe etmesi yersizdi. Siyaha çalan koyu maviydi ki Goethe'nin gayet iyi kavramış olduğu bu derece bir koyuluk gözlerine tam uyuyordu.

"Buranın Doğu Prusya olduğunu ancak içinde yaşadığımız devlet İnkâr'a döndüğünde anlıyorum."

Hennig dudak bükerek homurdandı, elini, hiç hoşuma gitmese de omzuma koydu ve beni yaban domuzu ebadında bir kütüğün, tıpkı benim asabiyetim gibi usulca cızırdamakta olduğu şöminenin yanına getirdi. Şömine rafından bir kehribar kutusu alıp açtı.

"Bir sigara iç, Bernie," dedi usulca. "Dilinin sivriliğini köreltir."

Bir sigara alıp yaktım ve birkaç dakika kendime odaklanmaya çalıştım.

O da bir tane içti. Hatta onunkini ben yaktım. Bir süre tek yaptığımız birbirimize duman üflemek oldu. Sanki gayet iyi anlaşıyormuşuz gibi görünmeye başlamıştı.

"Patologlar cesedini incelediğinde ağzının büyüdüğünü görecekler," deyip esnedi. "1945 yılına geldik ve sen hâlâ sadece sessizlikten daha em-

niyetli olduğu zamanlarda konuşman gerektiğini öğrenemedin."

"Kız hakkındaki fikrim değişmeyecek," dedim.

"Zerre kadar kafan çalışmıyor. İstihbarattaki birine göre çok salaksın. 1938'de de aynısını düşünmüştüm. Aptallık edip Von Fristch meselesini de tepetaklak etmiştin. Bu işlerin nasıl yürüdüğünü bildiğinden eminim. En aptal adam bile nasıl sona ereceğini görebilirdi. O salak generale kumpas kurulması emrini bizzat Himmler vermişti."

"Kabul ettim, çünkü Cihan Harbi'nde Yüzbaşı von Frisch benim komutanımdı ve onu severdim."

"İşte ben de bundan bahsediyorum. Avanaksın. İlkeler senin benim için değil, ilke sahibi olabilecek lükse sahip kişiler içindir. O meseleden tırnakların yerli yerinde çıkabildiğine şükret."

"Olabilir. Ama yine de yardım edecek değilim."

"Ah, edeceksin," dedi. "İşte nedeni de bu, enayi."

Masasından bir dosya alıp bana verdi: Kapağında Ziegelstrasse'deki Saint Elizabeth Hastanesinin resmi pulu vardı ve Irmela Louise Schaper yazılıydı. Açmadım. İçinde ne olduğunu zaten biliyordum.

"Doğu Prusya valisi olmanın avantajlarından biri kimsenin senden sır saklayamıyor olmasıdır. En küçük sırlar bile gözden kaçmıyor ki bunun pek de küçük olduğunu söyleyemem. Königsberg'de doktorlar bile hasta mahremiyetini öne sürmekten çekiniyor. Gestapo'yla ters düşmeyi hiçbiri göze alamaz. Demek kız arkadaşın hamile. Tebrikler. Tahminimce babası sensin. Gerçi o donanma kızları mürettebatı kalabalık gemilerle

açılmayı sever ya neyse. Ayrıca zavallı karın öğrendiği zaman ne diyeceğini de çok merak ediyorum."

"Piç," diye mırıldandım.

"Ben değilim ama bebeğinin olacağı kesin. Neyse, vakti gelince göreceğiz, kaldı ki fazla vakit kaldığını da sanmıyorum. Şimdilik bir şey söylemeden sadece dinle, çünkü artık mevzu seninle ilgili değil. Açıkçası sana sadece kız arkadaşının neyin kendisinin ve haliyle bebeğinin hayrına olduğunu anlamaması halinde ihtiyacım olacak. Evet, bir de bebeğin eklenmesi durumu epey değiştirdi."

Cebinden griye çalan bir kâğıt çıkarıp bana gösterdi. Kâğıdın başlığında *MS Wilhelm Gustloff* Biniş Belgesi yazıyordu. Altındaysa Irmela'nın adı yazılıydı.

"Valimizin cömertliği ve kadirşinaslığı sayesinde donanma hizmet birliğindeki kadınların tümüne bunlardan verilecek. Bu *Wilhelmm Gustloff*'un kendi matbaasında basılan özel bir belgedir. Bununla gemideki her şeyden yararlanabilir; yüzme havuzu, sinema salonu, üç restoran ve hepsinden önemlisi de Almanya'yı tekrar görebilme ihtimali. Hizmet birliğindeki kadınlara onların ne kadar talihli olduğu söylendi bile, çünkü bugün Königsberg'den tahliye edilecekler. Şimdiden hepsi rahat bir nefes aldı. En azından güzel olanları. Tahliyeler 25 Ocak, yani yarın başlayacağından çoğu şimdiden şehri terk etmiş olmalı. Tüm kadınlar derdim ama gördüğün gibi bu belge henüz vali ya da benim tarafımdan imzalanmadı. İmzalanana kadar da hiçbir kıymetleri yok.

"Ancak imzalandıktan sonra Bayan Schaper ve doğmamış bebeğin gemiye binebilecek. Konuyu nereye getireceğimi anlamışsındır, Günther. Ya benim ona vereceğim şifresiz mesajı açık kanaldan göndermeyi kabul eder ya da Ruslar geldiğinde şehirdeki hizmet birliği mensubu son kadın olur. Sonrasında onun ve bebeğinin fazla şansı kalacağını zannetmem. Rusların kadınlarımıza neler yaptığını sana anlatmama gerek yok herhalde. Nemmersdorf hakkındaki raporu hazırlayan sen değil miydin? Kaç kadın tecavüze uğradı? Sanki Rus askerleri Alman kadınlarına tecavüz etmeyi milli bir vazife gibi görüyor. Yani süngü kullanır gibi tecavüz ediyorlar. Acaba kaç İvan tarafından tecavüze uğradıktan sonra çocuğunu kaybeder merak ettim."

"Çok kibarca ifade ettin, Hennig. O kadar kibarsın ki dişlerinin kaç tanesini yumruğumla söksem karar veremedim."

"Bana vurmanı hiç tavsiye etmem, Günther. Bu her şeyi berbat eder. Senin, onun ve karnındakinin geleceği sona erer."

Onu ısırmamak için dudağımı ısırdım. Bunun askeri mahkemedeki cezasının ne olacağını bilmiyordum ama *MS Wilhelm Gustloff*'a biniş bileti olmadığı açıktı.

"Peki, gemi yola çıktığında sen nerede olacaksın?"

"Tabii ki gemide olacağım. Birinin Kehribar Odası'nın Almanya'ya sevkine nezaret etmesi gerekiyor. Kendi başlarına bırakılamayacak kadar değerli olduklarını sen de takdir edersin."

"Çok etkilendim. Bunu nasıl başardın?"

"Kısaca vali Ukrayna'dayken, haliyle orada da valiydi, dört müzenin içinde ne varsa boşalttı. Elbette, bunlar sadece benim haberim olanlar. Artık Hermann Göring'inkine rakip bir sanat eseri koleksiyonu olduğunu söyleyebilirim."

"Ve sen de onu bunlardan Hitler ya da Himmler'e bahsetmekle tehdit ettin. Mevzu bu mu?"

"Bir Alman subayı olarak bu bendenizin vazifesidir."

"Peki, Koch ne yapacak?"

O yiğit bir davranış sergileyerek Königsberg'de kalacak. Onun gibi birinden de böylesi beklenir. Bence son ana kadar kaldıktan sonra sahildeki bir eve kaçıp oradan da bir buz kırma gemisine binerek Flensburg'a gidecek. Ama bence senin valinin selametini düşünmen yersiz. Tek yapman gereken küçük yıldırım kızını görmeye gidip ona bu kimlik kartını göstererek ne yapması gerektiğini anlatmak. Vali adına bu önemli vazifeyi yerine getirirken, meslektaşlarına dert anlamak zorunda da kalmayacak. Hâlihazırda orada ondan başkası kalmadı. Bundan kolay olamazdı."

"Ya hayır derse?"

"Eğer sekiz ay sonra baba olmak istiyorsan, hayır dememesini sağlasan iyi olur. Onun mesajı gönderdiğini görür görmez; evet, işimi sağlama almak için seninle geleceğim Günther, bu belgeyi imzalarım ve sen de onu Gotenhafen'e götürüp kendi ellerinle gemiye bindirebilirsin. Ne yazık ki senin için bir belge olmayacak dostum. Kusurumuza bakma. Sadece denizaltı eğitim birliklerinin gitmesine izin var, çünkü o çocuklara U-botlarda ihtiyacımız olacak. Ya da ağır yaralı

olman gerek. Gerçi istesek bunu da yapmamız hiç zor değil. Genel olarak senin gibi bir domuz için tek bir seçenek vardır. Normalde dışarıdaki iki adama seni götürüp beynini dağıtmalarını emretmem gerek ama işin içinde sen olunca durum değişiyor, Günther. Bence kafadan vurulma ihtimali seni pek tedirgin etmez. Diğer taraftan valinin emirlerine uymamanın cezası Palmnicken'deki toplama kampına götürülmek ki oradaki görevlerin arasında SS'e üç bin Yahudi kadın işçiden kurtulmasına yardım etmek de olacak. Bence bu senin açından ölümden bile beter bir akıbet. Oraya gitmeni sağlayacağımdan hiç şüphen olmasın. O yüzden gördüğün üzere fazla bir seçeneğin yok." Sanki eşyaların kendisi desteklemesini istermiş gibi odada çevresine baktı.

"Bak yapmanı istediğim şey o kadar da kötü değil. Duyan da senden çok zor bir şey istediğimi zanneder. Ben sadece o gemideki insanların hayatlarını kurtarmaya çalışıyorum, hepsi bu."

"Tabii buna seninki de dâhil."

"Haliyle. Birkaç ay sonra savaş bittiğinde sen ölü ya da bir Sovyet çalışma kampındayken, ben de Irmela'yla güven içinde Almanya'da olacağım. O zaman geldiğinde neden daha önce işbirliğine yanaşmadım diye hayıflanacaksın. Aslında istersen sana da bir geçiş belgesi hazırlayabiliriz. Tüm o paha biçilmez kehribarları koruyabilmek için senin gibi birinin yanımda bulunması fena olmaz. Sonuç olarak işbirliğini kabul ediyor musun, etmiyor musun?"

Bütün bu konuşma boyunca, 32 dişini göstererek gülümserken, aşağılık kahkahalar atarken

ve isteklerini harfiyen yerine getireceğime son derece güvenirken, sürekli büyük olasılıkla dahil olamayacağım ve hatta hayalini bile kuramadığım bilinmez bir gelecekte günün birinde onu tekrar göreceğimi ve yaptığı her şeyin bedelini ona ödeteceğimi düşündüm. Bir an için bu hayali gelecekte alacağım intikama dair tehditler yağdırmayı istesem de dilime hâkim olup derin bir iç çekişle yetindim. Onun yerine mevcut çaresizliğimi kabul edip hiçbir şey demedim ve hatta başımı sallayarak kabul ettiğimi göstermem gerektiğini düşündüm. İnsan bir kadın uğruna nelere katlanabiliyor!

Hennig ceketinin düğmelerini ilikledikten sonra paltosuyla şapkasını aldı.

"Gidelim mi?"

16

Fransız Rivierası, 1956

Deniz fenerinden gelen kızıl ışık sanki gece vakti gökyüzünde bombardıman uçaklarını arıyormuş gibi Villa Mauresque'i taradı, ancak onun yerine ama sadece neredeyse hiç hareket etmeyen havuzun yanında, yan yana oturan beni ve Somerset Maugham'ı buldu, sanki her ikimizi de birinin diğerine bir şekilde zarar verebileceği konusunda uyarmak ister gibiydi. Kımıldamadan durmaya devam eden Maugham kırmızı ışık yüzüne vurup simasını kan rengine çevirdiği her seferde bana bir tür vampiri hatırlattı. Ben de uzun süredir sessizdim ve ihtiyar İngiliz, bu acı verici hikâyeyi anlatmamın beni ne kadar üzdüğünü anlayacak kadar hassas biriydi; üstelik tahmin edebileceğimden çok daha fazla etkilenmiştim. On yıldan uzun bir süre geçmesine rağmen duygularımda hiçbir azalma olmamıştı.

"Bu konudan söz etmeyeli çok zaman oldu," dedim. "İşin aslı bir daha anlatacağımı da sanmı-

yordum. Bira içip sosis yerken konuşulacak türde bir şey değil."

"Kusura bakma," dedi.

Kokteyl gonguna tırnağımla vurdum. Tıpkı kalbim gibi ses çıkardı. Ya da bana öyle geldi. Aksi takdirde hikâyemi nasıl bitirecektim ki? Yutkunup devam ettim.

"Königsberg'in 9 Nisan 1945 tarihinde Ruslar tarafından kuşatılmasının ardından, ben ve doksan bin Alman askeri esir düştük. Ben şanslı olanlar arasındaydım. 1947'de birisi kaçmama yardım etti ama çoğu hayatını kaybetti. Bildiğim kadarıyla General Lasch dokuz ay sonra ülkesine iade edildi. Bu arada Temmuz 1946'da şehrin adı, cani bir Bolşevik'in tekine ithafen, Kaliningrad olarak değiştirildi ve Alman nüfusundan tümüyle temizlendi. Şehirden kaçmaya başaramayanlar zorla açlıktan ve soğuktan ölecekleri kırsal kesime gönderildi. Günümüzde orada kalan Almanlar sadece Immanuel Kant ve Schiller'in heykeli olsa gerek."

"İyi de Irmela'ya ne oldu? Almanya'ya döndükten sonra ne yaptı? Hikâyeyi burada sonlandıramazsın. Henüz bitirmiş değilsin."

"Eğer mutlu son istiyorsan tamam."

"Mutlu sonları sevmem. Muğlak sonları severim, çünkü hayat da öyledir. Hey, bir dakika. Sovyet çalışma kampına gönderildiysen, bunun mutlu sonla ne ilgisi var? Hiçbir şey anlamış değilim."

"Şu anda buradayım, değil mi? Ne yazık ki bu hikâyede bulabileceğin mutluluk bundan ibaret."

Maugham başını salladı. "Başlangıçların daha zevkli olduğu doğru. Kimi zaman romancıların

kendi kitap sonlarını yazmasına asla izin verilmemesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü kurguyla gerçeğin ayrıldığı yer burası. Gerçek hayatta bir şeyin tamamen bittiğini fark etmek pek de mümkün olmayabiliyor. Bu da bir kitabı bir ya da iki bölümde bitirmeyi imkânsız hale getiriyor."

Başımla onaylayıp bir sigara yaktım. Çok sigara içmekten boğazım kupkuru olmuştu; konuşamayacak kadar kurumuştu ama durmama izin vermeyeceğini biliyordum. O nedenle sürahiden bir kadeh gimlet daha doldurup kafama diktim. Tümüyle tıbbi nedenlerle tabii ki.

"Her şeye rağmen," dedi. "İkimiz de anlattığın hikâyenin henüz paylaşmadığın başka bir sonu olduğunu biliyoruz. Bunca yıldan sonra öyle olması lazım."

Tekrar başımla onayladım. "Evet öyle."

"Bence anlatsan iyi olur."

Derin bir nefes alıp kendimi hazırladım.

"Tamam, öyle olsun. Hennig'le birlikte Irmela'nın yanına gidip onu şifresiz mesajı göndermeye ikna ettikten sonra ki tahminimden çok daha zor oldu, Hennig arabasını bana ödünç verdi. Irmela'yı Königsberg'den iki yüz kilometre kadar uzaktaki Gotenhafen'e Kızıl Ordu'dan kaçan sivillerle dolu bir yoldan geçerek götürdüm. Hatta bazıları donan denizin üzerinden kestirmeden gitmeye kalktı ki çoğunun akıbeti pek hayırlı olmadı. Bu arada şiddetlenen rüzgâr, kar ve sıfırın altına düşen sıcaklıkla hava gittikçe kötüleşti. Yolun durumu öyle berbattı ki gemiye son anda yetişebildiğimizden doğru düzgün elveda diyecek zamanı bile bulamadım. Keşke ona daha fazla

şey söyleseydim. İnsan hep böyle düşünür. Aslında ne kadar hızlı bir araya geldiğimiz dikkate alınırsa, bu kadar hızlı ayrılmamıza da şaşırmamak gerekirdi. O tarihte yaptığımız her şeyi alelacele yaptık. Her şey son dakikada halledildi. Beni aceleyle öptükten sonra koca bir güruhla birlikte *Wilhelm Gustloff*'a binerken, ben orada onu gemiye bindirebilmiş olmanın huzuru ve onu bir daha göremeyeceğim düşüncesinin neden olduğu endişenin karışımından ibaret korkunç bir hisle bekledim.

"Gemi pek sağlam bir şeye benzemiyordu ama nihayetinde denizci değilim. Daha sonra *Gustloff*'un son beş yılın büyük bölümünü, Norveç'te yaralanan askerleri taşımak için hastane gemisi olarak kullanıldığı Gotenhafen rıhtımına bağlı olarak geçirdiğini ve sonra da Alman donanmasının denizaltı birliklerindeki acemilerin eğitilmesi için yüzen kışla olarak kullanıldığını öğrendim. Yani bu zaman zarfında geminin makinaları hiç kullanılmamıştı ve mürettebatının büyük bölümü Alman bile değildi. Fakat sadece üç gün sürecek bir seyahatti, bu nedenle 1937'de denize indirilen bu gemi için ciddi bir sorun olmadığına hükmettiler. Benzer şekilde gemiyi tıka basa dolduran yolcular için de bir sorun olmayacaktı. Ruslardan kaçmak için o gemiye kaç kişinin bindiği kesin olarak bilinmiyor ama bazıları yüz yetmiş üç kişilik mürettebatı da dâhil olmak üzere, toplam sayının on iki bine kadar çıktığını iddia etti. Oysa gemi bin dört yüz yolcu ve dört yüz mürettebat taşıyacak şekilde tasarlanmıştı. Dolayısıyla Gotenhafen'deki manzarayı hayal edebilirsiniz. Mahşer yeri gi-

biydi. *Inferno*'nun Doré tarafından yapılan ahşap bir gravürü. Tahmin edeceğiniz gibi yeterli filika ya da cankurtaran yeleği yoktu ve gemi herhangi türden bir acil duruma karşı hazırlıklı değildi. İçi tıka basa insanla dolu olduğundan tüm çıkışlar kapalıydı ve acil durum tatbikatı yapmaya zaman yoktu. Ayrıca Rus denizaltılarına karşı müdafaa etmek üzere onlara sadece iki refakat gemisi eşlik edebiliyordu. Aşırı soğuk yüzünden refakat gemilerinden biri olan torpidobotun gövdesi çatlayıp Gotenhafen'e dönmek zorunda kalınca refakat gemilerinin sayısı da bire indi: *Löwe*. Üstelik Danzig Körfezi'nde görev yapan bir grup Alman mayın tarama gemisinin *Gustloff*'la çarpışması riskine karşı geminin seyrüsefer ışıklarının yakılmasına karar verildi. Kısacası savaş zamanında yapılmaması gereken ne varsa yapıldı.

"Tüm bunlar yetmezmiş gibi Hennig'in Irmela'ya açık kanaldan zorla gönderttiği mesaj yüzünden *Gustloff* denize açıldığında zaten Rus denizaltıları bölgeye doğru yola çıkmıştı bile. Kronstadt'daki Rus Baltık donanma karargâhına ek olarak Finlandiya'nın Turku limanındaki denizaltı üssünde de *Gustloff* ve Kehribar Odası hakkındaki mesaj duyulmuş ve nasıl tepki verileceği hususunda kararsız kalınmıştı. Sonunda Rus denizaltısı S-13'ün kaptanı Noel ağacı gibi ışıl ışıl olan *Gustloff*'u gördü. Karargâha ne yapması gerektiğini sorduğunda ona gemiyi takip etmesi ama ateş etmemesi talimatı verildi. Gece olduğundan S-13 güvenle yüzeye çıktı ve ardından da nihai kararı verecek Kremlin'den gelecek cevabı bekleyen Kronstadt karargâhından *Gustloff* ve

onun paha biçilemez yükü hakkındaki talimatı beklemeye başladı. Nihayet Kremlin'den beklenen cevap geldi: *Gustloff* ne olursa olsun batırılmayacaktı.

"Ne yazık ki S-13'ün kaptanı aşırı içtiğinden divanı harbe verilen Alexander Marinesko adındaki bir ayyaştı. Kronstadt'dan gelen mesajı çözdüğünde de zil zurna sarhoştu ve şifreyi hatalı çözdüğünden emri yanlış anladı. Birkaç dakika sonra, 13 Ocak 1945 günü saat 20.45'te, S-13'ün ön fırlatıcılarına dört torpido yüklenmesini emretti. 21.15'te ateş emrini verdi ve torpidolardan üçü hedefine tam isabet etti.

"Nasıl bir şey olduğunu hayal bile edemiyorum. Kar, soğuk, dondurucu su, açık deniz ve karanlık. Irmela Schaper'in de dâhil olduğu donanma hizmet birliğine bağlı kadınların tümü geminin en alt güvertesindeki boş yüzme havuzunun içindeydi ve muhtemelen ikinci torpidonun isabetiyle anında öldüler. Diğerleri o kadar şanslı değildi. Binlerce yolcu hasar alan gövdeden dolan sular yüzünden geminin içinde boğuldu. Binlercesi suya atladı ama ya boğuldular ya da dondular. Torpidoların hedefine ulaşmasından bir saat kadar sonra gemi Baltık Denizinin dibini boyladı. Dokuz binden fazla insan öldüğünden bu hadise denizcilik tarihindeki tek gemide verilen en büyük can kaybı olarak kabul edildi. Mesela Titanic'te ölenlerin sayısı sadece bin beş yüzdür."

"Tanrım," dedi Maugham. "Hiç haberim yoktu. *Wilhelm Gustloff*'un adını bile şimdi duydum."

"Aralarında, malum, Yüzbaşı Harold Hennig, gemi kaptanı Friedrich Peterson ve *Gustloff*'un işe

yaramaz mürettebatının çoğunun da bulunduğu iki bin kişi kurtuldu. Hennig, tahliye sandallarına binmeye başaran ve *Gustloff*'a refakat eden *Löwe* tarafından kurtarılan yaklaşık beş yüz kişiden biriydi. Kırk sekiz saatten kısa bir süre içinde bu insanlar Danzig'in iki yüz elli kilometre batısındaki Kolberg'e getirildiler. Kehribar Odası'na gelince, gemide olup olmadığından bile emin değiliz. Daha sonra bunun bir yalan olduğu, Rusların gemiyi batırmasına engel olmak için uydurulan bir yanıltmaca olduğu söylendi, sözüm ona Kehribar Odası Almanya'ya trenle sevk edilmişti. Ama eğer o gemide idiyse, Irmela, doğmamış çocuğu ve diğer insanlarla birlikte Baltık Denizinin dibini boyladı.

"Elbette o gemide değilse bile 1945 yılında Alman mültecileri taşırken batırılan diğer gemilerden birinde de olabilir. *Goya* battığında yedi bin kişi hayatını kaybetti. *Cap Arcona*'nın batışı da benzer şekilde yedi bin kişinin ölümüne neden oldu. *Steuben*'de de üç bin beş yüz Alman hayatını kaybetti. Altı ay sonra S-13'ün kaptanı Marinesko Rus donanmasından atıldı. Bu anlattıklarımı da dört yıl kadar önce yayınlanan ve o gemiden sağ çıkmış biri tarafından yazılan *Gustloff* adlı kitaptan öğrendim. Harold Heinz Hennig'i Cap Ferrat'ta Harold Hebel adıyla Grand Hotel'e kayıt yaptırırken gördüğümde onu son gördüğümden bu yana on yıldan fazla süre geçmişti."

"Peki, savaştan sonra ona ne oldu? Neden yaptıklarının hesabını vermedi?"

"Kimsenin yakalamaya zahmet etmeyeceği kadar küçük bir balıktı. Müttefikler çok daha

önemli Nazilerin peşindeydi. Dolayısıyla Harold Hennig kimsenin umurunda bile olmadı. Bu özellikle Federal Almanya Cumhuriyeti'nin Dünya Komünizmine karşı verilen savaşta Amerika ve İngiltere'nin ortağı olmak için harekete geçtiği mevcut dönem için geçerlidir. Günümüzde pragmatizm adaletten önce geliyor. Ama Erich Koch 1949'da tutuklandı ve Polonya'daki bir hapishanede işlediği suçlardan dolayı yargılanmayı bekliyor. Polonyalıların hayatını kaybeden yarım milyon Polonyalı hakkındaki düşüncesi Bonn Cumhuriyeti'nden daha farklı. İşin aslı fazla şansı olduğunu sanmam. Onu asacaklar ki bence bunu fazlasıyla hak etti. Erich Koch gibi asılmayı hak eden biri nadir bulunur. Gerçi bu açıdan Hennig'in de ondan geri kaldığını söyleyemem."

"Ama tüm bu yaptıklarına rağmen, onu öldürmek istemediğini söyledin. Bu şartlar altında, yani eğer senin kaybettiklerini kaybetmiş olsaydım, onu öldürürdüm."

"Onu öldürmek istemediğimi söylemedim. Onu öldürmeyeceğimi söyledim. Arada büyük fark var. Bu tür şeyleri geride bıraktım. Artık onu değil, kendimi düşünüyorum. Huzur mu, yoksa intikam alma hırsı mı? Kendime katlanmak zorundayım ki en iyi zamanlarda bile bunu yapmak hiç kolay değil."

"Ama Hebel, Harold Hennig'se ve geçmişte Nazi'yse, nasıl olurda şimdi Komünistlerle işbirliği yapıp Sovyet istihbaratına çalışır? Onun geçmişte Nazi olduğunu biliyor olmalılar, değil mi?"

"KGB ya da HVA tıpkı Amerikan CIA gibidir, yani senin geçmişte kim olduğuna ve ne yaptığı-

na bakmazlar. Onları ilgilendiren tek şey senden bir menfaatleri olup olmadığıdır. Savaştan sonra Doğu Alman Demokratik Cumhuriyetinin istihbarat teşkilatı HVA, Ruslar adına kullanabilmek üzere çok sayıda Nazi'yi bünyesine dâhil etti. Gestapo'nun tekniklerini kusursuz hale getirdiler. İdeoloji haricinde hemen hiçbir şeyin değişmedi. Adları dışında hâlâ Gestapolar. Eğer akıbetin giyotin ya da çalışma kampı olacak bir devlet düşmanıysan, senin için karşındaki Alman tiranın Komünist ya da Nazi olması hiç fark etmez. Aynı faşizm ama farklı bayrak. Eğer pislik önceki gibi görünüp kokuyorsa, bil ki o aynı pisliktir."

"Galiba öyle."

"Sözüme güven. Ben onları çok iyi tanırım." Gülümsedim. "Tanımam da gerek, çünkü onlar benim halkım."

"Beni korkutuyorsun, Walter. Bunun gerçek adın olmadığını biliyorum ama bana gerçek ismini söylemek istemeyeceğini bildiğimden, sana Walter ya da Bay Wolf demeye devam edeceğim. Fakat senin tasvir ettiğin dünyaya artık aşina değilim. 1917'de Ruslara karşı casusluk yapmak epey eğlenceliydi. Tüm bu olup bitenler için ettiğin yardımlardan ötürü minnettarım. Ben ihtiyar bir adamım ve bu adamların benim bilmediğim türde bir oyun oynadıklarının farkındayım. Benim korumam olman yönündeki teklifimin hâlâ geçerli olduğunu bilmeni isterim."

Haliyle hiçbir ilgim olmasını istemiyordum. Beni asıl ilgilendiren Burgess'in söz konusu kasette İngiliz SIS hakkında söyledikleriydi. İngilizleri hiç kafaya takmamıştım. Almanya'ya karşı

verdikleri iki savaşta da son Amerikalıya kadar savaşacak kapasitede olduklarını görmüştüm. Harold Hennig meselesindeki takdire şayan ahlaki tutumuma rağmen, içimden bir ses o herifi temelli ortadan kaldırmam gerektiğini söylüyordu. Bu ihtiyarı sevmiştim ve onun da beni sevdiğini farz ediyordum. Eğer bu adamın Hennig gibi bir şantajcıyı yenmesine yardım edersem, Irmela ve azıcık da bana yaptıklarının bedelini bir şekilde o herife ödetmiş olacaktım.

"Hiç sanmıyorum, Bay Maugham. Fakat bu meselede size memnuniyetle yardımcı olurum. En azından bu kadarını yapabilirim. Ama karşılığında siz de bana bir iyilik yapıp sizinle görüşmek isteyen bir hanım arkadaşımla görüşeceksiniz. O da yazardır."

"Tabii ki. Memnuniyetle. Senin arkadaşınsa sorun değil."

"Öyleyse yarın Hebel bana kaseti verdiğinde, onu doğruca villaya getirecek ve dinledikten sonra da ne yapacağımızı kararlaştıracağız. Eğer ondan sonra hâlâ size bir faydam olacağını düşünürseniz... Neyse yarını bekleyip görelim, olur mu?"

Hikâyemi anlattıktan sonra arabama dönüp önceden kalp ve midemin birlikte huzur içinde yaşadığı yerde ortaya çıkan kocaman boşlukla yola çıktım. Mazinin özelliği budur; zannettiğiniz gibi mazide kalmaz. Uzun zamandır Irmela ve onun doğmamış çocuğu aklıma gelmemişti ama hatırlayınca ölümlerine yine çok üzüldüm. Hiç etkilenmeden onlardan bahsedebileceğim düşüncesi şimdi bana

gülünç geliyordu. Zaman hiçbir şeyi tedavi etmez ve bence zamanla düzelir diyen insanlar neden bahsettiklerini bilmiyorlar. Benim gözümde on yıldan uzun süredir görmezden geldiğim, ameliyatla alınması imkânsız bir tümör bu ve hâlâ olduğu yerde durmaya devam ediyor. Anlaşılan ölene kadar da benimle kalmaya devam edecek.

Kendime acıdığımı söyleyebilirsiniz. Ayrıca biraz da sarhoştum galiba, çünkü doğruca eve gitmek yerine bir şekilde kaldığım yer olan ıstakoz sepetini es geçerek şehir dışına çıkıp Anne French'in tepedeki villasına gittim. Kendime eşcinsellerle fazla vakit geçirince kafa dengi bir kadının yanına giderek dengenin tekrar kurulması gerektiğini söyledim. Yapmakta olduğum şey için yeterli bir mazeret sayılmasa da aklıma ancak bu kadarı geldi.

Dış kapının önünde durdum, bir sigara yakıp eve baktım. Yatak odasının ışıkları yanıyordu ve bir süre orada oturup Anne'i yatakta hayal edip acaba salakça bir şey yapıp her şeyi berbat etmek üzere miyim diye düşündüm. Onun gibi bir kadının benim gibi bir zavallıdan isteyeceği ne olabilirdi ki? Briç dersleri haricinde elbette.

Az kalsın çekip gidecektim. Ama onun yerine yavaşça garaj yoluna girip durdum. Sağduyu, erdemin ayrılmaz bir parçası olabilirdi ama Fransız Rivierası'nda bir yaz akşamı erkekler ve kadınlar arasında olacak şeylerle bunun ilgisi yoktu. Onu rahatsız etmek istemesem de sarhoş olduğumdan bu riski göze almaktan çekinmedim. Sonuç olarak arabanın kapısını açtım, dışarı çıktım ve kulak kesilerek etrafı dinledim. Evin misafir odasından birinin beyhude yere güzel çalan bir kanal aradığı bir

radyonun sesi geliyordu. Az sonra radyonun sesi kesildi, kapı açıldı ve üzerinde kısa ve neredeyse şeffaf bir gecelik olan Anne dışarı çıktı. Çok sıcak bir akşamdı. Cırcır böcekleri onun dekoltesini ve güzel bacaklarını ne kadar beğendiklerini göstermek istercesine seslerini yükselttiler. Kesinlikle bacak aramda da benzeri bir hareketlilik hissettim.

"Ah, sen olduğuna sevindim," dedi. "Ben bahçıvan zannetmiştim."

"Gecenin bu vaktinde mi?"

"Son zamanlarda bana biraz tuhaf bakıyordu."

"Bence çiçek yataklarını sulamasına izin versen iyi olur."

"Aklındakinin o olduğunu sanmıyorum."

"Bu sıcakta mı? Bence yanlış iş yapıyor."

"Buraya çimlerimi biçmeye mi, yoksa sadece konuşmaya mı geldin?"

"Konuşmaya galiba."

"Peki, ne anlatacaksın?"

"Bu gecelik anlatacak bir şeyim yok, Anne. İşin aslı biraz kederliyim."

"Ve benim seni neşelendirebileceğimi düşündün, öyle mi?"

"Onun gibi bir şey. Saatin biraz geç olduğunu biliyorum."

"Briç oynamak için çok geç."

"Kusura bakma, sırf seni görmek istemiştim."

"Özür dileyecek bir şey yok. Aslında gelmene sevindim, çünkü ben de biraz kederliyim." Durdu. "Kısa dalgadan BBC Dünya Servisini dinliyordum. Keşke dinlemeseydim. Mısırlılar Süveyş Kanalını millileştirip tüm İsrail gemilerine kapatmışlar."

"Bu ne anlama geliyor?"

"Öncelikle petrol fiyatları yükselecek demek. Ama daha da önemlisi savaş çıkmasına neden olacak."

"Daha sonuncusunun bedelini ödemeyi bitirmemişken, hiç sanmam."

Omuz silkti. "İngiltere ve Fransa sömürge imparatorlukları olarak etkilerinin sürdüğünü ispatlamak için bir şeylere kalkışabilir. Nihayetinde kanal onların denetimindeydi. Neden olmasın?" Gülümsedi. "Ama buraya uluslararası siyaseti tartışmaya gelmedin değil mi?"

"İstersen tartışırız. Yeter ki bana hangi tarafı tuttuğumu sorma. Bu hiçbir şeyi değiştirmez. Geçmiş günlerde bile öyleydi."

"Kaç yaşındasın?"

"Yaşlıyım. Nazilerin öncesini bilecek kadar yaşlı. Yaşlılardan bahsetmişken, geceyi Villa Mauresque'de Somerset Maugham'la geçirdim."

"O nasıl?"

"Mümkün değilmiş gibi görünse de sanki geçen her saniye daha da yaşlanıyor gibi."

"Ben de öyle hissediyorum."

"Hiç fark etmedim."

"Nasıl olduğunu bilsen şaşarsın. O elli bin dolarlık yayıncı ikramiyesinden ne kadar uzak kalırsam, kendimi o kadar yaşlanmış hissediyorum."

Arabadayken ona her şeyi anlatmaya karar vermiştim; eğer İngiliz için hayatımı riske atacaksam, bundan benim de bir çıkarım olması gerekirdi ki bu da Anne French olabilirmiş gibi görünmeye başlamıştı.

"Öyleyse gelmem iyi olmuş. Sana, seni ve yayıncını çok sevindirecek haberlerim var. Somerset Maugham'ı seninle görüşmeye ikna ettim."

Aslında bu konuda onunla ilgili pek bir çaba harcamamıştım ama onun duymak istediğinin bu olduğunu düşündüğümden, bariz nedenler yüzünden, ona bu şekilde anlatma hevesindeydim.

"Ne zaman?"

"Yakında."

"Sahi mi? Bu harika."

"Ama yine de çok sevinme. Adam bana bir tür vampirmiş gibi geldi."

"Tüm yazarlar biraz öyledir."

"Orasını bilemem. Ama bu gece orada çok kan kaybetmiş gibi hissediyorum. Tükendim."

"O zaman eve gel de sana bir kan nakli yapalım."

"Bence bugünlük yeterince içtim."

"Peki, kahveye ne dersin?"

"Emin misin? Saat çok geç. Belki gitsem daha iyi olur."

"Bak Walter, ben hiçbir zaman ne yapmam ve yapmamam gerektiğini bilen biri olmadım. Hep iyi olmak istedim ama galiba biraz daha az açık olmam gerekiyor. Özellikle de hazır sen buradayken. Şu an sanırım sadece istenilmeyi istiyorum." Geceliğini fazladan bir deri gibi çıkarıp attı ve ay ışığında çırılçıplak kaldı. "Beni istiyorsun, değil mi, Walter?"

"Evet."

"Öyleyse fikrimi değiştirmeden ya da burada böyle çıplak dikilirken bir şey tarafından ısırılmadan içeri girelim. Sivrisineklerin hışmına uğramak istemem."

"Benden onlara fırsat kalmaz."

17

Kasetin konusu şu anda masanın üzerindeki teybin yanında duran kutunun üzerinde yazılıydı. "Guy Burgess'le mülakat, 28 Mayıs 1951, SS *Pamyati Kirova*." Kaseti Grundig'e koydum, o günkü beşinci sigaramı yaktım, uşak Ernest'in benim için getirdiği parlak termostan kendime kahve doldurdum, Renoir'ın domates renkli çıplağının bakışları altında oturup geç kalan Maugham'ın şık misafir odasına gelmesini bekledim. Bahçedeki fıskiyeler semazenler gibi dönüyordu ve şoför arabayı tekrar yıkamıştı. Çıplak bana göre fazla tombul ve pembeydi; tümüyle aykırı olmak için bir lolipopla oyuncak ayısı eksikti. Yorgundum, ancak bu, yalnız yaşayan bir adam için mümkünse eğer, aşırı sevişmekten kaynaklanan bir akşamdan kalmalık ile eşdeğer, güzel bir yorgunluktu. Hayalarım geceyi bir barın bilardo masasında geçirmiş gibiydi. Bir süreliğine gözlerimi kapattım ve tekrar açtığımda Robin Maugham'ın

odaya geldiğini ve kahvaltısını yeni yapmış, blazer ceketli bir adamdan ziyade alışverişten yeni dönmüş ihtiyar bir kadın gibi ağır ağır oturmakta olduğunu gördüm. Keskin bir kolonya ve sahte kibarlık kokuyordu. İçimden bir ses benim onun kolonyasından olduğum gibi, onun da benden rahatsız olmaya başladığını söylüyordu.

"Amcam beş on dakikaya kadar gelecek. Sıcaktan dün gece pek uyuyamadı da."

"Ben de bir parça zor bir gece geçirdim."

"Her zaman söylediğim gibi, bir parça zorlanmak gibisi yoktur." Robin kendi küçük şakasına güldü. "Neyse giyiniyordu, birazdan gelir."

Başımı salladım. "Tamam."

"Bu aralar bu evde ne zaman bir kapıyı açsam, ardında seni görüyorum, Walter. Hayırdır?"

"Seni tedirgin mi ediyorum?"

"Hayır, sadece merak ettiriyorsun? Yani bu işten ne çıkarın olduğunu anlamadım. Bu evden ne istiyorsun, Walter?"

"Briç oynamak için buraya gelmemi isteyen sendin, unuttun mu?"

"Hayır demek istediğim neden amcama yardım ediyorsun?"

"O istedi de ondan."

"Hadi yapma, Walter. Ben salak değilim. Herkes ihtiyardan bir şeyler ister. Senin istediğin ne?"

"İşin içinde benim payıma düşecek bir miktar para olduğunu söylersem için rahat eder mi?"

"Evet, eder galiba. Demek istediğim, tıpkı Dr. Johnson'ın yazar olmakla ilgili söylediği şey gibi: Kimse, mankafa değilse, para haricinde bir şey

için kitap yazmaz. Bu bilhassa senin gibi eskiden özel dedektif olan biri için iki katı geçerli."

"Bunu sana kim söyledi?"

"Neyi?"

"Eskiden bir özel dedektif olduğumu."

"Galiba amcamdan duydum."

"Hayır, o olamaz. Ona bundan kimseye bahsetmemesini istemiştim. O da bana kimseye söylemeyeceğine dair söz verdi."

"Onunla aramızda sır yoktur. Bunu şimdiye kadar anlaman gerekirdi."

"Bu da doğru değil. Bence amcan Willie sana senin sandığın kadar güvenmiyor. Üstelik amcan sözüne sadık bir adam, bu da demektir ki bunu başkasından duydun."

"Kimden mesela?"

"Neden sen söylemiyorsun? Kim bilir? Belki ufak bir itirafta bulunmak isteyebilirsin. Hayır mı?" Sabırla gülümsedim. "Zaten para alıyorum, o nedenle bu işin içindeyim. Madem sordun söyleyeyim, amcan bana beş bin dolar ödeyeceğini söyledi. Belki bunu da sana söylememiştir."

"O para oteldeki para takasını halletmen içindi ve onu hallettin. Bu kaset işi daha karmaşık bir şeye benziyor."

"Tümü Grand Hotel konsiyerj hizmetinin kapsamında."

"Evet, öyle de kabul edilebilir."

"Ben ediyorum."

"Ne kadar iyisin. Teşekkürler."

"Kaseti bizimle birlikte dinleyecek misin?" diye sordum.

"Tabii, elbette. Bunu hayatta kaçırmam. Sen daha önce dinledin mi?"

"Hayır, üstelik beni ilgilendirmez. Ayrıca amcan gelene kadar beklemek daha ince bir davranış olacak gibi görünüyor. Nihayetinde kaset karşılığında iki yüz bin dolar ödemesi istenen kişi o. Zaten dinlesem de pek anlayacağımı sanmıyorum. İngilizcem iyi olsa da kusursuz değil. Siz İngilizlerin tam olarak ne kastettiğinizi hâlâ anlayamıyorum. Bu açıdan İngilizce Almancadan çok farklı. Almanlar ne demek istiyorlarsa, tastamam onu söylerler. Başka bir şey söylemeyi tercih edecekleri zamanlarda bile."

"Ah, evet. Haklısın."

Elimdeki kozu kullanmanın vakti gelmişti.

"Belki de açıkça konuşabilmemiz için bir fırsat bu."

"Ne hakkında?"

"Bu pis iş süresince bir konuda gönüllü olmayı isteyebileceğini umuyorum."

"Anlayamadım."

"Bence anladın."

Robin gülümseyip gergin bir şekilde altın kol düğmeleriyle oynarken, hiçbir şey olmamış numarası yaptı. "Hayır ihtiyar, hakikaten anlamadım."

"Görünen o ki amcanın eski dostu ve eşi Gerald Haxton'ın Nice'deki kumarhaneye bolca kumar borcu varmış. Orada bir süre müdürlük yapan eski bir arkadaşıma sordum. Gerald gırtlağına kadar borca batmış."

"Hiç şaşırmadım. Gerald böyle biridir."

"Geçmişte Louis'i amcana şantaj yapması için teşvik eden Gerald'mış. İkisi de bu şantajdan pay alacakmış."

"Olabilir. Louis benim değil, Gerald'ın arkadaşıydı."

"Her şeye rağmen Louis'le sen de yatağa girdin. En azından amcana göre öyle. Büyük olasılıkla Gerald da."

"Ne olmuş?"

"Olan şu: Bence Gerald ölmeden önce mektup ve fotoğraflardan bazılarını sana sattı. Bir tür miras ya da sigorta poliçesi olarak düşünmüş olabilir. Sen de onun yolunu takip edip onları arada bir para sızdırmak için kullanmayı düşündün. Mesela kullandığın Alfa Romeo gibi oyuncakları almak istediğin zamanlarda."

"Sandığım şeyi mi söylüyorsun?"

"Açıkça anlatamadım galiba? Şantajcılardan biri de sensin, Robin."

"Saçmalama. Ben yazarım ve yazarlıktan çok iyi kazanıyorum. Birkaç yıl önce yazdığım roman *The Servant* çok iyi sattı. Bak, burada oturup senin hakaretlerini dinleyecek değilim."

"Amcana sizi La Voile d'Or'da gördüğümde, Harold Hebel'le hangi meseleyi tartıştığınızı anlatmamı istiyorsan, git."

Robin Maugham dondu kaldı, elde dikilmiş yaka ucuna kadar kızardı ve ardından da bir sigara yakarak umurunda değilmiş gibi görünmeye çalıştı ama başaramadı. "Sır falan yok," dedi. "Bunun apaçık ortada olduğunu anlamam gerekirdi. Elinde amcamla ilgili bir fotoğraf vardı ve ben de onu geri almaya çalışıyordum."

"Tecrübelerime göre insanlar şantajcılara böyle davranmazlar."

"Ne yani bunun da mı bir usulü var? Saçmalama."

"İnsanlar korktuklarından fazlasıyla çekingen olurlar."

"Şantaja uğradıkları için olsa gerek."

"Voile'nin müdürüne göre sen ve Hebel buluşup içmişsiniz. Hem de birkaç kez. Adın Hebel'in adres defterindeydi. Ve günlüğünde. Geçen akşam Grand'deki odasını araştırdım. Bence eskiden özel dedektif olduğumu Hebel'den öğrendin. Ayrıca o fotoğrafları kimden aldığını çok merak ettiğini söylemiştin."

"Louis Legrand'dan tabii ki."

"Hayır, bu Hebel'in iddiası ama mümkün değil. Louis Legrand birkaç aydır Marsilya'da hapiste. Nice polisinden kontrol ettim. Hebel'in senin minik dostun Loulou'yla görüşmüş olması mümkün değil."

"Sesinin tonunu hiç beğenmedim."

"Ben de öyle. Haklısın. Kulağa ibneymişim, şerefsizmişim gibi geliyor. Belki tırnaklarımı boyayıp bir de ipek gömlek alırsam, Villa Mauresque'de daha az göze batarım. Her halükarda amcanın bana inanmakta sorun yaşayacağını sanmıyorum. Ruj sürmeden de son derece ikna edici olabilirim."

Robin Maugham iç çektikten sonra sanki tozlu ahşap avizeden bir cevap bulmayı umarmış gibi tavana baktı. Fransız pencerelerin de pislikte avizeden geri kalır yanı yoktu; parlak gün ışığında penceredeki örümcek ağları bir devin parmak izlerini andırırken, masanın altındaki bir köşede içinde izmarit söndürülmüş bir şampanya kadehi duruyordu. Belki ben de böyle bir yere aittim, çünkü pek de ışıldadığım söylenemezdi.

"Beni yanlış anlama, Robin. Senden daha iyi biri değilim. Hatta pek çok açıdan daha kötüyüm. Uzun zaman önce bir ruhum olmadığına kanaat getirdim. En azından artık yok."

"Bak, sana gerçeği anlatırsam, amcama söylemeyeceğine söz verir misin?"

"Belki. Bilemem. Bana anlatacaklarına bağlı."

"Bu konuda sessiz kalman için sana para veririm."

"Beni diğer ikiyüzlü şerefsizlerle karıştırdın galiba, Robin. Ben şantajcı değilim. Ayrıca amcana yardım etmek üzere buradayım, başkasının ondan para sızdırmasına yardım edeyim diye değil."

"Bak, tamam, hatalarım oldu. Sadece bir insanım. Fakat asla Willie amcayı incitecek bir şey yapmam."

"Bilinçli olarak yapmamış olabilirsin. Madem öyle neden olup biteni anlatmıyorsun? Harold Hebel nasıl oldu da o fotoğrafı ele geçirdi?"

Robin Maugham ayağa kalkıp odanın sürmeli kapısını kapattı. Sigarasının kül tablasında olduğunu unutarak bir tane daha yaktı ve gergin bir şekilde odada birkaç tur attıktan sonra tekrar yerine oturdu. Daha saat on bir bile olmadığı halde terden sırılsıklam olmuştu.

"Dürüst olmam gerekirse, ben de tam olarak bilmiyorum."

"Acele etme, vaktimiz var. Bu sabah izinliyim."

"Londra'da amcamın dostu olan bir adam vardı. Herifin adı Anthony Blunt'tı ve o da eşcinseldi."

"Blunt, Villa Mauresque'de çekilen fotoğraftaki çıplak adamlardan biri değil mi?"

"1937'de çekilen, evet."

"Devam et."

"Kendisi şimdi önde gelen sanat simsarlarından... Çok sağlam ilişkileri var. Queen's Pictures'ın mimarı. Courtauld Sanat Enstitüsü'nün Müdürü. Neyse biraz paraya sıkışmıştım ve Londra'ya son gidişimde Anthony ile kulübümde buluşup yemek yedik. O sırada fotoğrafı ve onun Gerald'e gönderdiği mektupları ona satmayı teklif ettim. Blunt, Guy Burgess denen bu herifin de dostudur. Hatta yanılmıyorsam savaş sırasında aynı evde kaldılar. Doğal olarak bu fotoğraf gazetelerin eline geçerse, Blunt tüm unvanlarından vazgeçmek zorunda kalacaktı. Mevcut şartlar altında ondan istediğim de bir servet sayılmazdı. Sadece bin sterlin istedim, hepsi bu. Hebel'in istediğine kıyasla hiçbir şey."

"Peki, Blunt'a şantaja başladıktan sonra ne oldu?"

"Ağır ol, moruk. Buna tam olarak şantaj denemez. Demek istediğim onu mektupları ya da fotoğrafı gazetelere göndermekle ya da bunun gibi bir şeyle tehdit etmedim. Hatta ona yardım etmeye çalıştığım bile söylenebilir, çünkü böylece başkasının eline geçmesine engel olup kafasının rahatlamasını sağlayacaktım. Evet, onları imha da edebilirdim ama öyle yapsam sürekli onlara ne olduğunu düşünecek ve onları ölene kadar aklından atamayacaktı. Herhalde aradaki farkı anlamışsındır."

"Sen sandığından çok daha iyi bir şantajcısın, Robin."

Robin Maugham öne eğilip sigarasını, sanki küllük benim gözümmüş gibi, büyük bir hışımla söndürdü.

"S.kt.r, Walter."

"Beni kendinle karıştırma. Konumuza dönelim. Blunt senin bu kadar ucuza teklif ettiğin şeyleri aldı. Kopyalar, negatif, mektuplar. Kurdeleyle sarılı koca bir paket. Nakit mi?"

"Evet nakit. Biraz sızlansa da sonunda parayı ödedi. O yüzden Hebel denen herifin o fotoğrafla buraya gelip elli bin dolar istediğini görünce şaşırdım. Yani elli bin dolar öyle büyük para ki benim istediğim devede kulak kalır."

"Bu konuyu Blunt'la konuştun mu?"

"Evet. Benden satın aldıktan kısa süre sonra fotoğrafın Courtauld Enstitüsü'ndeki dairesinden çalındığını söyledi."

"İnandın mı?"

"Yani olabilir. Orası hep kiralık oğlanlarla doludur. İçlerinden biri çalmış olabilir. Ayrıca o resmi kendisine şantaj yapabilecek birine vermesinin ne anlamı var? Bana kalırsa bunun amcama olduğu kadar, Anthony Blunt'a da zararı olur."

"Ama bazı açılardan da menfaatine olur. Blunt zengin mi?"

"Pek sayılmaz. Demek istediğim bazı kıymetli tabloları ve zengin arkadaşları var ama kendisinin çok parası yoktur."

"Yani Willie amcan kadar zengin değil."

"Yanına bile yaklaşamaz. Amcam gibi zengini zor bulunur."

"Peki, Blunt ve Hebel'in bu işi birlikte planlamış olabileceği hiç aklına gelmedi mi? Nihayetinde Blunt fotoğrafı gazetelere göndermekle tehdit etse, amcan hayatta inanmazdı, çünkü bu riski göze alamayacağını düşünürdü. Ama bunu baş-

ka birisinin yapabileceğini biliyordu. Hebel gibi kaybedecek hiçbir şeyi olmayan biri. Hebel'in Guy Burgess'in kasetini nasıl elde ettiğini de açıklar bu. Belki de Blunt'la Burgess arasındaki dostluk aynı daireyi paylaşmaktan çok öteye gitmiştir. Bu kasetin Rus gemisinde mi, yoksa Londra'daki bir dairede mi kaydedilip kaydedilmediğini bilmiyoruz."

"Evet, galiba mümkün. Blunt resmi senin tarif ettiğin şekilde kullanmış olabilir. Ama o kaset apayrı bir şey. Amcam onu ancak gizli servis masrafını karşılamayı kabul ederse satın alacak. Onlarsa kendileri de dinlemeden parayı ödemezler. Bu yüzden Blunt hâlâ daha okkanın altında olmayacak mı?"

"Pek sayılmaz. Fotoğraf artık amcanda."

"Evet, dediğin gibi."

"Sonuç olarak kasette Anthony Blunt'ın adı geçmediği müddetçe ona hiçbir şey olmaz. Öyle ya da böyle."

"Anthony Blunt mı?" Somerset Maugham odaya girip kendisine bir kahve aldı. "Anthony'nin bunlarla ne ilgisi var?"

Robin Maugham bir kez daha ama bu kez boyalı saçlarının dibine kadar kızararak, bir cevap geveledi. "Walter'a Blunt'ın Londra'da Guy Burgess'le kaldığını anlatıyordum. Sen de arada bir ondan Londra'daki açık artırmalarda senin adına resim almasını istiyorsun, değil mi?"

"Evet, bu doğru. Usta ressamlar uzmanlık alanıdır. Poussin, Titian, benim zevkim değiller. Üstelik çok da pahalılar. Ama yıllar içinde benim adıma çok güzel birkaç şey satın aldı. Esasen empresyonist eserler. Anthony işini bilir."

"Ama nasıl olduysa bir Rus casusuyla aynı dairede kaldığını anlayamamış," dedim.

"Sen Guy Burgess'i bilmezsin," dedi Maugham. "Çok çekici bir adamdı ve hiç de casus olacak birine benzemezdi. Herkes böyle düşünürdü."

"İngilizcenin güzelliği de bu," dedim. "Çekici kelimesinin ihanet ve sahtekârlık da dâhil olmak üzere her şeyi mazur göstereceği sanılıyor."

"Evet, çok doğru," dedi Maugham piposunu yakarak. "Diğerlerini korumak adına böyle mazeretler uydurmamız büyük hata. Çekicilik Almanlarda ancak ilahi bir şekilde bahşedildiğinde işe yarar."

"Guy Burgess'i en son ne zaman gördünüz?" diye sordum.

Maugham biraz durdu. "Muhtemelen 1949'da Tanca'da. Hatırladığım kadarıyla Cebelitarık'ta başı belaya girmişti. Kaldı ki Guy'ın olayı buydu; başı mutlaka belaya girerdi. Davranışları yüzünden casus olduğunu düşüneceğim son kişiydi. Hep sarhoştu ve saldırganca eşcinseldi; saf değiştirdiğinde herkes onun bu kadar uzun süre kimliğini nasıl gizlediğine hayret etti. Aslında yaptığı çok akıllıcaymış. O kadar uygunsuz davrandı ki hiç kimse ondan şüphelenmedi."

Maugham kahvesini bırakıp sandalyeye doğru ilerledi.

"Hazır mısın?" diye sordum.

"Evet."

Ayağa kalkıp Grundig'in yanına gittim. Yeşil Tolex taşıma çantası içindeki teyp eski bir düğün pastasının unutulmuş bir katına benziyordu. Altın rengi düğmesini çevirdim ve iki çemberi yavaşça dönmeye başladı.

18

Grand Hotel ve Villa Mauresque'de yakın zamanda ahbap olduğum pek çok İngiliz gibi Guy Burgess de sanki dilinde pelteklik varmış gibi burnundan konuşan biriydi ama bunun nedeni sarhoş olması da olabilirdi. Leningrad'a yaptığı üç gün sürecek deniz seyahati sırasında içmeyip de ne yapacaktı ki? Nazik, sürüngeni andıran ve sanki Ruslar tarafından sorguya çekilmeyi hor görüyormuş hissi veren sesi bana daha önce bir kez gördüğüm Henry Daniell adındaki alaycı kötü karakterleri canlandıran bir İngiliz aktörünü hatırlattı. Burgess'i dinlerken, sanki herif bizim yanımızda, Maugham'ın salonunda, eylemlerini açıklamak için hafızasını ve hatta vicdanını yokluyor gibiydi. En az Somerset Maugham kadar kibardı ve büyük yazarın yeğeni kadar da kendisini haklı çıkarmayı isteyen sızlanmalarla doluydu. Kayıt kaliteliydi ve sessizliğin olduğu zamanlarda muhtemelen geminin makinalarına ya da

kimsenin görmediği bir deniz canavarının nefes alışverişine ait olan tekdüze, ritmik nabzı duyabiliyordunuz.

"İsmim Guy Francis de Moncy Burgess. 16 Nisan 1911'de Devonport, İngiltere'de doğdum. Kayda geçmesi maksadıyla söylüyorum: 1944'te MI5 adına kod adı Orange olan bir İsviçreli kaynakla irtibat halindeydim ki kendisi Trier'de hayatını kaybetti. MI5 dediğim haliyle İngiltere iç istihbaratıdır. Babam donanma subayıydı ve ben de Dartmouth'taki Kraliyet Donanma Akademisi'ne gittikten sonra Eton'a ve Cambridge'deki Trinity Üniversitesine devam ettim.

"Bugün 28 Nisan 1951 ve birkaç hafta önce kırk yaşına girdim ki epey keyfimi kaçırdı. Şu anda ismini vermek istemediğim bir Rus şilebindeyim ve Dışişleri Bakanlığından meslektaşım Donald Maclean, çantamdaki Jane Austen'in koleksiyonu ve Old Bond Street'teki Gieves'ten aldığım yeni yağmurluğumla birlikte Leningrad'a gidiyorum. Ama size Donald'la birlikte *Falaise*'deki Saint Malo'ya Southampton'dan geldiğimizi söyleyebilirim. Bunun öncesinde de Southampton'a gelebilmek için Crawford Caddesindeki Welbeck Motors'tan bir araba kiraladım. Galiba bir A-40'tı. Krem renkli. Saint Malo'da bir taksi sürücüsüne Rennes'e gidip ikimiz adına Paris'e bilet alması için para ödedim. Bu arada biz de bu Rus gemisine bindik. Sosyalist olduğumdan ve Sovyetler Birliği de sosyalist bir ülke olduğundan, hayatıma orada devam karar verdim. Galiba Donald da benim gibi düşünüyor. Daha doğrusu öyle düşündüğünü biliyorum.

"Bunları Rus dostlarımın BBC'ye göndermesi için kaydediyorum. Umarım yayınlarlar ve İngiltere'deki tanıdıklarım da kararım hakkında İngiliz hükümetinin onlara söyledikleri yerine gerçeği öğrenebilirler. Gazetelerin çoktan bana hain demeye başladığından eminim ama tabii ki öyle bir şey yok. Tümü saçmalık. Aynısı Donald Maclean için de geçerli. Ayrıca artık o kelimenin manasını bildiğimden de emin değilim. Ben vicdanıma kulak verip inandığım bir şey adına hareket ettim ve bunun da eski moda kral ve ülkeye sadakatten daha önemli olduğunu düşünüyorum. Ben ülkemi çok seviyorum ama şimdikinden çok daha iyi şekilde yönetilebileceğine inanıyorum. (Eğer gözlerim iyi görse şimdi ben de muhtemelen babam gibi donanma subayı olarak görev yapacaktım.) Ailem İngiltere'de ve bir noktada bir ya da birkaç aylığına gidip onları tekrar görmeyi isterdim. Ancak tabii ki İngiltere'den çıkıp Rusya'ya döneceğimden emin olmadıkça, bunu yapmamın imkânsız olduğunun farkındayım.

"Beni eleştirecek kişilerin bunu bir itiraf olarak göreceğini biliyorum; oysa ben bunu bir açıklama olarak görüyorum. Voltaire'in de bir zamanlar dediği gibi '*Tout comprendre c'est tout pardonner*'. Affedilmeyi beklemesem de bunları neden yaptığımın günün birinde daha iyi anlaşılacağını umuyorum. O yüzden bu açıklamayı fazla geçe bırakmadan açık ve net bir şekilde yapmaya karar verdim. Bence 1929 yazında Cambridge'e gitmemle başlamam gerekiyor, çünkü orada arkadaşlarımın büyük çoğunluğunun Komünist Partisi üyesi olduğunu ya da o görüşe meyilli olduğunu gördüm.

Gerçekten de 1932'ye gelindiğinde Cambridge'deki ortam öyle hararetliydi ve faşizm meselesi kafamızı öyle meşgul ediyordu ki ben de partiye üye oldum. Batı Demokrasileri Nazi Almanya'sına karşı kayıtsız ve tavizkâr bir tutum takınmıştı ve Avrupa'da tiranlığa karşı yegâne engel Sovyetler Birliği olarak görünüyordu. Bana göre savaş sırasında Rus halkının yapmış olduğu fedakarlıklar müttefiklerin toplamından daha fazla olsa da İngiltere ve Amerika Sovyetler Birliği'ne hiçbir zaman güvenmeyip tam bir müttefik olarak davranmadı.

"Komünist Parti'ye katıldıktan sonra çoğu kişi gibi ben de bolca konuşmaktan başka bir şey yapmadım. Ama Ocak 1933'te Adolf Hitler'in Almanya Şansölyesi seçilmesiyle artık bunun yetmeyeceğini fark ettik. 1937 yılında olsak belki İspanya'daki iç savaşta savaşmaya giderdim ama henüz 1933 yılında olduğumuzdan inançlarımı verimli kılabileceğim başka bir yer aramam gerekti. Aralık 1934'te tanıştığım Alexander Orlov adındaki bir Rus vasıtasıyla Rus istihbarat servisi KGB'nin atası olan Rus İçişleri Halk Komiserliği'ne (NKVD) katıldım. Beni Komünist Parti'den istifa edip Sovyetler Birliği adına casusluk yaparak faşizme karşı daha verimli mücadele edebileceğime ikna eden o oldu.

Orlov'un beni tanıştırdığı kod adı Otto olan Arnold Deutsch adındaki diğer bir adam beni BBC'ye girmeye teşvik etti. Orada asistan olarak göre yaptım; ardından savaş yaklaşırken İngiliz dış istihbarat servisi MI6'te göreve başladım. Deutsch ileride yerine getireceğim vazifelerim için kim-

liğimi gizlememe o kadar özen gösteriyordu ki beni Winston Churchill'in yeğeniyle evlenmeye ikna etti. İnanabiliyor musunuz? Ben bir Churchill'le evlenecektim. Bana söylenileni yaptım ve müstakbel bir koca olarak bariz bir dezavantajım olsa da bir ay kadar kızın peşinde koştum. Bir süre aramız gayet iyiydi. Hatta onu bir hafta sonu Dadie Rylands ve ailesiyle birlikte kalması için Devon'a götürdüm ve onu onlara nişanlım olarak takdim ettim. Clarissa Churchill bildiğiniz üzere hâlihazırda İngiltere başbakanı Antohny Eden'in eşidir.

"Mädchen (Almanca kız demek) kod adını bana veren Deutsch'tu ve düşünüyorum da Arnold'un ilginç bir mizah anlayışı varmış. İlk büyük görevim, öyle tarif edilebilirse tabii ki, hükümet ve kamudan olabildiğince kişiyle dost olmaktı ve bir nevi NKVD adına çalışan yetenek avcısı haline geldiğim söylenebilir. Önemli herkesle tanıştım. Tarihçiler G. M. Trevelyan ve Stuart Hampshire, John Maynard Keynes, Noel Annan, şair W. H. Auden, Anthony Blunt, Maurice Bowra, Isaiah Berlin. Bu insanlar günümüzde hükümetin en önemli kademelerinde yer alıyor. Bunu gizli kapaklı da yapmadım. Bu adamları casus olarak kullandığımı falan iddia etmiyorum; ben sadece Rus davasına sıcak bakan ve Rusya ve komünizmin lehine konuşabilecek kişilere yaklaşıyordum ki haliyle bu bambaşka bir şeydir. George Bernard Shaw gibi ünlü isimlerin 1931'de Sovyetler Birliği'ni ziyaret edip Rus komünizmi taraftarı haline geldiği genelde unutulur. Geçen sene ölene kadar da onun sağcı muhalifleri ona hain derdi.

"Galiba 1937 yılında, yani İspanya İç Savaşı sırasında yazar Somerset Maugham'ın Fransız Rivierası'ndaki meşhur villasına gittim. Sanırım beş kişiydik. Dadie Rylands, Anthony Blunt, Victor Rothschild, Victor'un kız arkadaşı Anne Barnes ve ben. Victor'ın yeni ve güzel bir Bugatti'si vardı ve Monte Carlo'dan Cap'e o arabayla gitmiştik. Onu davamıza katabileceğimizi düşünsem de Maugham siyasetle ilgilenen biri değildi; onun asıl ilgi alanı oğlanlardı ve Victor ve Anne gittikten sonra, misafiri olarak harika vakit geçirdiğimi hatırlıyorum. Benim gibi genç ve hassas bir eşcinsel için bu bir anahtar deliğinden Trimalchio'nun partisine bakmak gibiydi ve hiç çekinmeden eşcinsel gibi yaşamanın nasıl bir şey olabileceğini orada anladım. O adama nasıl imrenmiştim. Hepimiz imrendik. Daha doğrusu eşcinsel olan herkes.

"Fransız Rivierası'ndan Roma'ya, oradan da Paris'e gittim ki bu iki yer Rus askeri istihbaratı GRU ve KGB tarafından adam toplama ve irtibat merkezi olarak kullanılır. Amirimle daha rahat, gözetlenme riskinden uzak bir ortamda görüşmek benim için daha iyi oldu. Hatta Daladier'in kabine bakanı Edouard Pfeiffer'e yanaşmayı bile denedim. Ona ağ yerine çıplak bir adam koyarak pinpon oynamayı teklif etmiştim. 1937 Noel'ine kadar Paris'te kaldım. Paris Komintern Bürosu beni çoğu, Claud Cockburn ve John Cairncross gibi komünizm sempatizanı İngilizler olan birçok insanla tanıştırdı. Bu arada Arnold Deutsch beni, tümü tarafımıza çekilebilecek türde olmayan, çok sayıda insanla akşam yemeğine çıkardı.

Lisan bilmeyen ve hatta bazıları üniversite bitirmemiş kişiler. İçlerinden kimisi tam anlamıyla yavandı. Aptallıklarına girmiyorum bile. Bir sigara şirketinde çalıştığı Çin'den henüz dönen, sönük bir İngiliz genci hatırlıyorum. Bu adam değil Cambridge'e, üniversiteye bile gitmemişti. Adamın bahsettiği konular sigara, Çince ve Somerset'te evlenmiş olduğu berbat bir kızdan ibaretti. Evlenip sigara satmaktan başka bir hayali olmayan böyle bir adamı saflarımıza katmanın ne anlamı var diye düşündüğümü hatırlıyorum. Ruslar casus bulma telaşıyla böylelerine kadar düşmüş müydü? Gerçi Arnold'ın verdiği rubleyi de almamıştı. Neyse derdimiz bu değildi zaten. Tabii ki bu insanların çoğu artık ölü. Savaşta öldüler. Kayboldular. Ya da Tanrı bilir, ne oldular?

"1938'de Paris'ten Londra'ya dönüp MI6 D Şubesine katıldım. Ardından katıldığım MI5 ise beni tekrar BBC'ye gönderdi ve oradayken Eylül 1938'de Bay Winston Churchill'le mülakat yaptım. Bu, beni çok üzen ve BBC'den istifa etmeme neden olan Münih krizi sırasındaydı. Neyse pek sevdiğim bir Ford V8'im vardı bir sabah Westerham'a, Chartwell'deki Churchill'in evine gittim. Ona yaşananlar nedeniyle çok üzgün olduğumu söyleyince, bana Prag'dan Edvard Benes'in gönderdiği bir mektubu gösterdi. Mektupta şunlar yazılıydı: 'Sevgili Bay Churchill sizden talihsiz ülkem hakkında tavsiye ve hatta gerekirse yardım istemek için yazıyorum.' Churchill bana bakıp, 'Nasıl bir tavsiye ya da yardım sunabilirim ki Bay Burgess?' dedi. 'Ben gücü ve partisi olmayan ihtiyar bir adamın. Nasıl yardım edebilirim?' Ben

de, "Cesaretiniz kırılmasın, efendim, ona belagat yeteneğinizle yardım edin. Nutuklarınızla bu ülkedeki halkı uyandırın,' dedim. Bunu duyduğuna memnun oldu. Sonra Neville Chamberlain'e duyduğumuz müşterek nefretimizi paylaştık. Münih bahsini bitirdikten sonra bana kendi nutuklarını içeren ve benim için imzaladığı bir kitap verdi ki hâlâ saklarım. 'İkimiz de savaşın kaçınılmaz olduğunu biliyoruz,' diye ekledi; 'eğer yönetime geri dönersem ki muhtemel görünüyor ve bir işe ihtiyacın olursa gelip beni gör, bu kitabı ver ve ben de sana yeteneklerine uygun bir iş vereyim.' Ardından arabama binip evime döndüm. Bence çok ilginç bir hikâye, BBC'de yapımcılığını üstlendiğim *The Week*'in Westminster programı dinleyicileri için ilginç olduğuna şüphe yok. Bu hikâyeyi anlattım, çünkü her ne kadar Komünist ve sözde hain olsam da hâlâ Winston Churchill gibi birine hayranlık duyacak kadar vatanperver bir İngiliz im.

"BBC'den Dışişleri Bakanlığının haber şubesine geçtim ve savaştan sonra mevcut İskoçya Dışişleri Bakanı ve o tarihte F. O.'da bakan olan Hector McNeil'in yardımcısı oldum. Kendisi kimi zaman Dışişleri Bakanı Ernest Bevin'in yerini aldığından, pek çok MI6 belgesi benim elime geçiyordu.

"Bunun ardından her hafta gizli belgeleri Ruslara teslim etmeye başladım. Şimdi dönüp baktığımda McNeil sürekli Glasgow'daki seçim bölgesine, Greenock'tu sanırım, gittiğinden işimi daha da kolaylaştırdığını görebiliyorum. Birkaç kez ben de onunla gittim ve bana dediklerinden hiçbir şey anlamadığımdan kendimi yabancı gibi hissettim.

Hector McNeil denen adamın yaptığı işten zerre kadar haberi yoktu ve benim işim de ancak bu kadar kolay olabilirdi. İnsanlar casusların sürekli gizli kapaklı bir hayat sürdüklerini zanneder. Alakası yok. Ne silah, ne görünmez mürekkep, ne de kılık değiştirme. Dosyaları zavallı ihtiyar Hector'un dosya dolabından ya da MI6'ten gelen sarı kutudan alıp arabayla eve götürürdüm ve KGB'den gelen biri de banyoda sabaha kadar resimlerini çekerdi. Ertesi sabah onları dosya dolabına geri koyardım. Hatta belgeleri almak istediğimde onu rahatsız etmemek için kendi anahtarımı bile yaptırdım. Bir keresinde McNeil'le birlikte New York'taki Birleşmiş Milletlere gittik. Yanındaki kutudan bazı evrakları alıp o öğle yemeği yerken fotoğraflarını çektirdim. Bunların çoğu hükümet politikalarıyla ilgili belgelerdi: İngilizlerin hangi konuda ne düşündüğü ve daha da fenası Sovyetler Birliği'ne karşı harekete geçtiğimizde hangi Rus şehirlerini bombalamamız gerektiği yazıyordu. Demek istediğim yaptıklarım yüzünden hiç kimse zarar görmedi. Hiç kimse.

"Söylemek istediğim son ve çok önemli bir şey var. Yaptıklarımı yapmak pek cesaret ve zekâ gerektiren şeyler değildi; büyük risklere girmek zorunda da kalmadım. Başlangıçta haliyle biraz heyecanlansam da bilahare alıştım. Açıkçası eğer benim gibi birisi on beş yıl boyunca hükümette casusluk yapabiliyorsa, demek ki herkes yapabilir. Bana göre emniyet ve istihbarat İngiltere'yi gerektiği gibi koruyamıyor. Bir işe yaradıkları yok. FBI'ın MI5 ve MI6'e güvenmemesine şaşmamak lazım. Benzer şekilde MI5 ve MI6'nın da birbirleri-

ne olan itimatlarının sıfır olmasına çok da şaşırmamak gerek. Amansız rakipler. Buna ek olarak istihbarat servislerimiz sözde hainlerle..."

Bu noktada başka birisi, muhtemelen Rusça bir şey söyleyince Burgess sustu ve birkaç saniye sonra da kaset bitti. Teybi kapattım. Masanın kenarına oturarak ihtiyar adamın yorumunu bekledim.

"Bu ne yüzsüzlük," dedi Somerset Maugham. "Amerikalıların artık bize güvenmemesinin asıl nedeni Guy Burgess ve Donald Maclean'dır."

"Yani bunun gerçekten de Guy Burgess olduğunu mu söylüyorsun?" dedim.

"Onu en son birkaç yıl önce gördüm ve onu benden daha iyi tanıyan pek çok kişi olduğundan eminim ama evet, sesi ona çok benziyor. Ama bunun o ve Maclean Londra'dan Leningrad'a kaçarken, bir Rus gemisinde kaydedilip kaydedilmediğine dair hiçbir fikrim yok."

"Bazıları çok ciddi konular," dedi Robin. "Sizce de öyle değil mi? Trimalchio'nun evi hakkında söyledikleri mesela. Bunun duyulması hiç hoş olmaz Willie amca."

"Kesinlikle öyle," dedi Maugham beş karış suratla.

"Ama Clarissa Churchill hakkında söyledikleri filan epey komikti."

"Öncelikle bu kasetin nereden geldiğini öğrenmeliyiz," dedi Maugham. "Harold Heinz Hebel'in eline nasıl geçmiş? KGB bir kopyasını BBC'ye göndermiş mi? Eğer yaptılarsa, henüz kullanmadıkları belli. Bunun tümünü yayınladıklarında ola-

cakları düşünmek bile istemiyorum. Bence öyle bir şey olsa burada bile kulağımıza gelirdi. Ya BBC'ye gönderdi ve BBC de istihbarata bildirdiyse ne olacak? Eğer yapmadıysa da neden? Kasetin BBC'den çalınmış olması mümkün mü? Diğer taraftan kaseti Hebel'e KGB'den biri mi verdi? İstihbarat servislerimizde kargaşa çıkarmak isteyen biri olabilir. Belki de Walter'ın daha önce dediği gibi istihbarat servislerimizden büyük miktarda para koparmak isteyen birinin marifetidir. İngiliz hükümeti bu kasetin bir Amerikan radyo istasyonuna gönderilmesine engel olmak için iki yüz bin doları gözden çıkarır mı?" Maugham piposunu tekrar yakıp düşünceli bir şekilde tüttürdü. "Daha da önemlisi benim için iki yüz bin dolara değer mi? Ayrıca kaseti aldığımda kopyası olmadığından nasıl emin olabilirim?"

"Şimdilik fotoğrafı almaktan hiçbir farkı olmaz," dedim. "Negatifi satın alsan bile kaç kopyası olduğunu bilmen imkânsız."

"Bunlar çok makul sorular ama cevapları nasıl buluruz emin değilim," dedi Robin.

"Bilmem," dedi Maugham. "Ama bilecek birini tanıyorum."

19

Cap Ferrat'taki Grand Hotel'e gittim, siyah ceketimi giyip sanki dünyada düzen tekrar sağlanmış gibi hissettim. Sanki tekrar sıradan biri olmuştum; daha düzgün, insani, medeni, kibar ve düşünce yerine geçecek karanlık duygusal gölgelere sahip olmadan. Misafirlere basit sorunlarını çözmede yardım etmek, oda anahtarlarını bulmak, para takası yapmak, komileri organize etmek, telefona bakmak, çalışma cetvelini belirlemek; tüm bunlar Sovyet casusları ve eşcinsel şantajın bayağı dünyasından olabildiğince kadar uzaktı. Pahalı bir otelin resepsiyon masasının ardındayken medeniyetin hâlâ parlak bir geleceği olduğuna inanmak zor değildi. Hatta gülümsemeyi bile başardım. Lobinin diğer ucundaki yüksek Fransız pencerelerden gördüğüm denizin üzerindeki bulutsuz gökyüzü insanı sükûnete davet eden mavi kenarlı bir davetiye gibiydi. Derin bir nefes alıp tekrar gülümsedim. Guy Burgess'in kime ne de-

diğinden bana neydi? Bu insanların hiçbirinin gözümde bir kıymeti yoktu. Hatta özel olarak kendimi bile taktığımı söyleyemezdim.

Öğleden sonra otelin yüzme hocası Pierre Gruneberg eve giderken masamın önünde durup bana körfezdeki Medusa denizanaları yüzünden ikinci yüzme dersimin biraz beklemesi gerekeceğini söyledi. Nedense yüzmeyi bir türlü doğru düzgün öğrenememiştim ve Pierre de harika bir hoca olmasıyla nam salmıştı; Picasso'dan David Niven'a kadar bir sürü kişiye ders verip bana da yüzmeyi denizde öğreteceğine söz vermişti, açıkçası otelin havuzunda öğrenmek bana yetmezdi. İlk dersine hep aynı şekilde, öğrencilerinden başlarını içi su dolu bir kâseye daldırmalarını isteyerek başlardı. "Islanmadan yüzmeyi öğrenin," derdi; Villa Mauresque'de yaşananlardan daha tuhaf ya da çarpık gelmiyordu kulağa.

Otelde Harold Hebel'den eser yoktu ama beş civarında Anne French çay içmeye geldi. Birbirimizi büyük ölçüde görmezden gelerek aramızdaki yakınlaşma hiç yaşanmamış gibi yaptık; ama tabii ki yaşanmıştı. Onun şehvetli ağzından büyük yatağının üzerindeki yastığa dökülen vahşi hisleri unutmuş değildim. Onun lobiden geçişini izledikten sonra gazeteyi açıp zihnimi onun çıplak bedeni ve meraklı bir böcek bilimci gibi önümde eğildiği zaman oluşan manzarayı hayalimden uzaklaştıracak bir haber aradım. Bu işi görecek bir haber bulamadım ve yirmi dakika sonra bile kendi erotik talihime minnet duymakla meşguldüm.

Sekizden hemen sonra işim bitti. Aslında briç gecem olsa da La Voile d'Or'a kâğıt oynamaya git-

mek yerine, arabayla Grande Corniche boyunca, tepedeki konumu nedeniyle sakinleri tarafından büyük ölçüde terk edilmiş bir ortaçağ köyünden ziyade Hitler'in deniz kıyısındaki Berghof'unu andıran Eze'ye gittim. Kim bilir, belki de bu civarda Berghof'u hatırlayan benden başka kimse yoktu. Kimi zaman Hitler'i unutmak kolay olmuyordu. Bizim büyük liderimiz dağ tepelerinden çok, sahillerde zaman harcasaydı, belki de Almanya tarihi bambaşka olurdu.

Kıyıdan biraz içeride Jack ve Julia Rose'un mütevazı bir Fransız mezrası ebadındaki villasının yer aldığı La Turbie köyü vardı. Uçurum kıyısındaki evin biraz uzağına park ettim, bir sigara yakıp içmeye başladım. Jack'in krem renkli Bently otomobili garaj yolundaydı ve huylarını doğru hatırlayıp hatırlamadığımı görmek istedim; o ve Julia briç oynamadıkları gecelerde Jack bakara oynamaya Monte Carlo'daki kumarhaneye giderdi. Spinola'nın söylediğine göre bakarayı iyi oynarmış. Evi sessiz ve dönemeçli bir yolun üzerindeydi ve Monaco'ya yakınlığı da dâhil olmak üzere Jack ve Julia'nın neden orada oturduğunu anlamak zor değildi. O yol üzerindeki evlerin hiçbirinin bir yaz sarayından aşağı kalır yanı yoktu. Öfkeli arılar gibi büyük bir ses çıkararak geçen iki mobilet beni biraz şaşırttı; ama güneş batınca ortalık sakinleşti ve ben de gözlerimi kapattım. Rüyamda Anne'i ve karım Elisabeth'i gördüm; nedendir bilmem Carlton'daki Cannes'da yaşamakta olan film yıldızı Dalia Dresner de girdi rüyama. Sonunda üzgün ve efkârlı olmam haricinde rüyamla ilgili fazla bir şey hatırlamıyorum. Bu aralar gördüğüm her

rüya bende üzüntü ve efkâra neden oluyordu ki muhtemelen nedeni sadece rüya olmalarıydı.

On civarında kapanan bir araba kapısıyla uyandım. Krem renkli Bentley bir televizyon gibi aydınlanmış ve garaj yolunda hareket ediyordu. Ay ışığında Cap limanına demirli bir tekneyi andırıyordu. Yolda gözden kaybolana kadar bekleyip arabamdan inerek ön kapıya gittim. Kapı tokmağı yoktu ama bir at üzengisi büyüklüğünde pirinç bir kol görüp çekmem gerektiğini düşündüm. Çektim. Zil sanki ucuna, muhtemelen İsviçre'deki bir otlaktaki bir ineğe bağlıymış gibi bir ses çıkardı. Julia elinde bir martini kadehiyle kapıya geldi ki belki de beni gördüğüne sevinmesinin nedeni buydu.

"Walter. Bu ne hoş bir sürpriz. Ama Jack'i arıyorsan kılpayı kaçırdın."

"Yazık. Neyse önemli değil."

"Bakara oynamaya gitti."

"Bu hiç aklıma yatmıyor. Briç yetenek, bakara şans gerektirir."

"Jack çok şanslıdır. Şansı sakın hafife alma."

"Ah, hayır, hiç yapar mıyım?"

"Hazır buradayken, içeri gelip bir şeyler içmek ister misin? Daha yeni bir sürahi martini hazırladım."

"Hiç sormayacaksın sandım."

Gülümseyerek yana çekilerek beni büyük misafir odasına aldı. Fransız pencereleri yarı açıktı ve denizden esip odaya giren hafif rüzgâr ancak masanın üzerindeki saksıdan düşen yaprakları titretmeye yetiyordu. Julia Rose'un üzerinde yuvarlak yaka beyaz gömlek ve konik ve ekmek

renginde pantolon vardı; sarı saçına küçük kiraz şeklinde kırmızı bir toka takmıştı; dondurma külahına benziyordu. Yüksek cam sürahiden bana büyük bir kadeh doldurdu ve kanepelerden birine geçip oturduk.

"Oda güzelmiş. Bilmediğin köşelerine kimi zaman bir misyoner göndersen iyi olur. Geriye kim bilir ne yeni bitkiler ve keşfedilmemiş kabilelere ait bilgilerle dönüp gelir."

Julia gülümsedi. "Evet, biraz büyük galiba."

"Ama Eze ve La Turbie'yi severim. Monaco manzarasının en güzel olduğu yerler oraları."

"Nietzsche de öyle düşünmüş. Eze'de, yolun aşağısında kalırmış."

"Şimdi anlaşıldı. Demek o yüzden kendimi evimde hissettim. Tam deli Almanların yerleşeceği türde bir yer."

"Bizim hoşumuza gidiyor."

"Siz İngilizsiniz. Yani en az Almanlar kadar delisiniz."

"Sen bana gayet aklı başında biri gibi geliyorsun, Walter. Cap Ferrat'taki Grand Hotel'in konsiyerjinin delice bir şey yapacağını düşünmekte zorlanıyorum."

"En büyük deliler en aklı başında olanların arasından çıkar, Julia. En uçuk şeyleri o tür insanlar yapar. Tarih böyle yazıldı."

"O zaman gözümü senden ayırmamam gerekecek, Walter."

"Bir de diğer tarafı var."

Bir sigara yakıp biraz gergince gülümsedi. "Sen beni dert etme, Walter. Lloyd's sigortacılarından oluşan bir aileden geliyorum. Hepimiz aşırı dere-

cede aklı başında insanlarız. Ayrıca Eze'de delirmek için hemen hiç sebep yok."

"Nietzsche değilsen tabii ki."

"O delirdi mi? Nietzsche hakkında pek bir şey bilmiyorum."

"Deli olsa da bariz şekilde değildi. En azından Almanya'ya göre." Odada tekrar etrafıma bakındım. "Neyse, eviniz çok güzel. Burası cennetten farksız. O kadar değilse bile yakın olduğu şüphesiz."

"Walter buraya daha önce gelmiş miydin? Hatırlayamadım."

"Bir kez Antimo'yla gelmiştim. Voile yazın kapatıldığında briç oynamaya gelip kaybetmiştik."

"Zavallı Antimo," dedi. "Başına gelenler ne acı. Polis buraya gelip sorular sordu. Düşmanı olup olmadığını sordular. Senin hakkında da bir sürü şey sordular. Evet, seninle epey ilgilendikleri belli. Ama Antimo çok iyi ve tatlı bir adamdı. Onu çok özleyeceğim."

"Ben de."

"Kimin yaptığına dair bir fikirleri var mı?"

"Hayır," dedim. "Onların bir fikri yok ama benim var."

"Öyle mi? Şaşırdım. Kimmiş?"

"Bence hiç şaşırma, Julia, çünkü onu sen vurdun."

"Ben mi? Daha neler."

"Neleri falan yok. Onunla ilişkin vardı ve senden ayrılmak istediğinde intihar edeceğini söyledin. Spinola bunu yapmana mani olmak için silahını ya da bir silahı senden alıp götürdü. O silah benim evimde bir yerde. Galiba birden fazla sila-

hın olacağını ya da kendin yerine onu vuracağını tahmin edemedi." İçkimi yudumladım. "Martini güzelmiş, Julia. Bu işlerden anlıyorsun."

"Söylediğin şeylere bakılırsa sen iyice sarhoş olmuşsun, Walter. Dediğin şeyler kabul edilir gibi değil. Bence çok ileri gittin. O yüzden gitsen iyi olur."

Cevap vermedim.

"Yoksa polisi mi arayayım?"

"Evet, dilersen arayabilirsin."

Sessiz durma sırası Julia'ya geldi.

"Polis suç mahallinde yeşil şifon bir eşarp buldu," dedim. "Sen onu yakın mesafeden, kalbinden vurduğunda zavallı Spinola elinde tutuyormuş. Dolabında o şifon eşarba tam uyan bir elbise var. Onu bir gece La Voile d'Or'da giymiştin. Hatırlarsan yere düşürdüğünde ben eğilip alarak sana vermiştim. Hatta etiketindeki ismi dahi hatırlıyorum. Christian Dior'du. Elbiseyle aynı marka olduklarına bahse girerim. Gerçi o bahse o elbiseyi alırken ödediğin kadar büyük bir meblağ yatıramam. Bence polisin çok ilgisini çekecektir, çünkü birisini üzerine kan bulaştırmadan yakın mesafeden vurmak kolay değildir."

"Bence yanılıyorsun." Ama gözleri dolmaya başlamıştı.

"Hayır, hafızam gayet iyidir. İster inan ister inanma ama kadınların kıyafetlerine dikkat etmek işimin bir parçasıdır. Çünkü yeni bir şifon eşarp gibi acil bir şey için tekrar alışverişe gitmesi gerekebilir. Bunu yapmanı hiç tavsiye etmem, çünkü bu tür şeyler polislerin dikkatini çeker. İşin doğrusu seni tanıyan biri var mı diye öğrenmek

için Riviera'daki en pahalı kadın kıyafeti satan mağazaları dolaştım. Üstelik yeşil sana hiç yakışmıyor, Julia. Bence maviyi tercih etmelisin."

Julia Rose nefes cihazını kontrol eden bir dalgıcı andıran bir sesle iç çekti.

"Ah, Tanrım," diye fısıldadı. "Ne yapacağım?"

"Ne mi yapacaksın? Bana olanları anlatmak haricinde yapacağın bir şey yok."

Birkaç dakika ağlamasına izin verdim.

"Çok pişmanım," dedi hıçkırarak.

"Tahmin edebiliyorum. Ama bana söylemen yersiz. Gerçi eşi bulunmaz bir briç ortağı olduğunu inkâr edemem."

"Onu sevdim. Hem de çok sevdim. O benim hayatımın aşkıydı. Onu ölene kadar unutabileceğimi sanmıyorum."

"Sana inanıyorum. Ne zamandır sevgiliydiniz?"

"Üç yıl. Jack'ten ayrılıp Antimo'yla evlenmek istedim ama yanaşmadı. Evliliğe parasının yetmeyeceğini ve böyle devam etmemizi tercih ettiğini söyledi. Jack'le yaşamayanlar için söylemesi kolay. Ona paranın umurumda olmadığını söylesem de inanmadı.

"Sonra birden bire ayrılmak istediğini söyledi. Bunu kaldıramadım. Onun dairesinde intihar edecektim. Planım buydu. Salakça ve gülünç derecede melodramatik olduğunu biliyorum, Walter. Delirdiğimi düşünebilirsin, çünkü ben de öyle düşündüm. Aslında hâlâ öyleyim ama aşk kimini bu hale getiriyor. Onu o kadar seviyordum ki onsuz yaşamayacağımı düşündüm ve onun da bunu bilmesini istedim. Yani emin olmasını istemiştim.

Saat geçti ve önceden bana vermiş olduğu anahtarla gizlice dairesine girdim. Yataktaydı ve geldiğimi görünce kalktı. Konuşmaya başladık, ondan fikrini değiştirmesini istesem de kabul etmedi. Sonunda silahı çantamdan çıkardım. İnan ki onu vurmak aklımın ucundan bile geçmiyordu. Silahı kalbime dayayıp tetiği çekecektim ama silahı elimden almak için hamle yaptı ve silah ateş aldı. Onu öldürdüm. Ardından paniğe kapılıp kaçtım."

Başımı salladım. "Hâlâ kendini öldürmek istiyor musun?"

"Hayır, sanmıyorum. Emin değilim. Aslında o konuyu hiç düşünmemeye çalışıyorum."

"Hayır, sakın bunu yapma. Dinle rahip ve psikiyatristlerin söylediklerini unut ve bunu tecrübe etmiş biri olarak bana kulak ver. Kimi zaman bir geceyi atlatmamı sağlayan tek şey intihar düşüncesi oldu. Gerçekten de çok teselli edicidir."

"Asla şaka yapıp yapmadığını anlayamıyorum."

"Evet, ben de aynı dertten mustaribim. Söyle bana, Jack'in bütün bu olup bitenlerden haberi var mı?"

"Hayır. Şüpheleniyorsa da bir şey demedi."

"Emin misin?"

Başını salladı. "Jack çok içer. Dağıttığı kâğıt haricinde de pek bir şeyin farkına varmaz. Nasıl oluyorsa kâğıt dağıtırken dikkati hiç dağılmıyor."

"Tabancaya ne oldu?"

"Üst katta. Ayrıca haklısın. Kıyafetin üzerinde kan var."

"Gidip silahı ve kıyafeti al. Ayrıca hâlâ sendeyse Spinola'nın dairesinin anahtarını da getir."

"Beni polise mi teslim edeceksin?"

"Neden? Kaza değil miydi?"

"Evet. Ama kendimi öyle suçlu hissediyorum ki sanki kasten yapmışım gibi geliyor. Kendimi katil gibi hissediyorum."

"Bırak da ona ben karar vereyim."

"Kendimi kötü hissediyorum. Fransa'da hâlâ giyotinle idam var, değil mi?"

"Evet, ancak bu vakada olmayacak. Eğer dediklerimi dinlersen, bu işten yırtmanı sağlayabilirim. Git ve dediğim şeyleri getir."

Odadan çıkıp bir çantanın içindeki küçük bir Berretta ve yeşil elbisesiyle geri döndü. Bana teslim ettiği ve üzerindeki etikette Spinola yazan anahtarı cebime koydum.

"Onları ne yapacaksın?"

"Tabancayla anahtarı muhtemelen denize atacağım. Elbiseyi de otelin kazanında yakacağım."

"Galiba sessiz kalmak için karşılığında bir şey isteyeceksin."

"Sana şantaj yapacağımı mı düşünüyorsun?" Gülümseyip başımı iki yana salladım. "Sana şantaj yapacak değilim, Julia. Çoğu katil sadece bir kez suç işler ama şantajcılar sürekli yapar. O yüzden şantaj cinayetten bile kötü bir suçtur. Bu konudan bir daha bahsetmeyeceğiz. Tekrar birbirimizi gördüğümüzde bu akşamı dahi konuşmayacağız."

"İyi de neden böyle bir şey yapıyorsun? Bana neden yardım ettiğini anlamıyorum. Biz tanışıyoruz ama dost olduğumuz söylenemez. Benden hoşlandığını bile sanmıyorum ve bana hiçbir borcun yok."

"Sen katil değilsin, Julia. Gözlerini bakmamla anlamam bir oldu. Ben bu tür konularda tecrübe sahibiyimdir. Ayrıca cinayetle ilgili kanunlar eskisi gibi ciddiye alınmıyor. Çünkü cinayet siyasetin başka vasıtalarla sürdürülmesi haline geldi. Von Clausewitz'in tarifi böyle. Daha doğrusu 1945 sonrası vaziyet bu. Seni hapse göndermek, bilhassa da Fransa'da, kimseye bir şey kazandırmaz. Üstelik briç ortağımı da geri getirmez.

"Ya polis?" diye sordu.

"Polis mi? Beni iyi dinle, Julia. Polis dediklerin sıradan insanlardır. Silah, kıyafet ve anahtarla imkânsız mümkün olur ve mümkün de muhtemele dönüşür ki muhtemelin de mahkemede tutar tarafı olmaz. Ne kadar görmek için beklesen de polisler bile mucize yaratamaz. Kanıtlara ihtiyaçları var. Kanıtsız, hiçbir şey olmaz. Bunu diyen Nietzsche'ydi. Demek ki çoğu kişinin zannettiği kadar deli değilmiş."

20

Geç saatte evinde yediğimiz yemeğin ardından Anne French'e, "Somerset Maugham'a şantaj yapılıyor," dedim. "Anladığım kadarıyla ilk kez de gelmiyor başına. Başta düşünülmeden yazılmış birkaç aşk mektubuyla yapılmış. Ama şimdiki çok daha ciddi. Tahminimce kimi bayağı iyi tanınan çeşitli çıplak erkeklerle çekilmiş, eski bir fotoğrafı mevcut. Bir de kaset var. Fazla ayrıntıya girmeden sana ihtiyarın başına epey dert açabileceklerini söyleyebilirim. İşin içinde büyük miktarda para da var."

"Sormamda mahzur yoksa, senin bu meseledeki rolün ne?" dedi. "Çünkü açık konuşmam gerekirse, bana sıradan bir otel konsiyerjinin görev tanımının epey dışındaymış gibi geldi. Gerçi senin görev tanımının neleri içerdiğinden de pek emin değilim."

"Ben de pek emin değilim. Genelde aptalca sorulara cevap veririm. Misafirlerin odasından iç

çamaşırı çalarım. Arada bir anahtarları atarım. Bir ya da iki tabancayla ilgilenirim. Kanlı elbiselerden kurtulurum. Her zamanki şeyler. Ama hâlihazırda başı dertte olanlara yardım etmekle meşgulüm."

O gecenin büyük bölümünü bahsettiğim şeyleri yaparak geçirmiştim. Julia Rose'un tabancası ve Spinola'nın dairesinin anahtarı ceket cebimde emniyetteydi. Julia'nın yeşil elbisesi otelin kalorifer kazanını boyladıktan sonra temize çıkmış olacaktı. Bahşiş peşinde bile değilim.

"Buradaki rolün bu mu yani? İnsanlara yardım etmek."

"Elbette. Bir tür aracı gibi bir şeyim. Rıhtıma veya başka bir tekneye sürtünüp boyası çizilmesin diye limandaki teknelerin yanlarına asılan usturmaçaların insan olanı. Ama ben onlardan farklı olarak Maugham ve şantajcı arasında asılıyım."

"Bu işe nasıl bulaştın?"

"*Nice-Matin*'deki bir ilana cevap verdim: Aptal Alman Aranıyor. Neyse önemi yok. Yıllar önce Berlin'de polistim. O yüzden bu tür şeylere aşina sayılırım. İnsanların beni hüsrana uğratmasına yabancı değilim."

"Evet, her halinden belli oluyor."

"Tipim öyle. Sonunda Somerset Maugham'a benzeyeceğimden korkuyorum." Omuz silktim. "Nedenini bilmesem de ihtiyara üzülüyorum. Etrafındaki herkes sadece kendini ve banka hesabını düşünüyor."

"Ya sen?"

"Sadece benim gibi sıradan biri kadar."

"Şantajcıya parasını ödeyecek misin?"

"Öyle görünüyor. Yarın Dışişlerinden birileri kasetin doğruluğunu tespite gelecek."

"Dışişleri mi? Tanrım. Ciddi bir mevzu olmadı."

"Öyle gibi."

"Tehlikeli de galiba. Bu tür şeyleri gazetelerde okuyoruz. Tehditle para istemek tehlikeyi de beraberinde getirmez mi?"

"Genelde. Bu örnekteyse kesinlikle."

"O zaman lütfen dikkatli ol."

"Tehlikede olduğumu sanmıyorum. Ama sana kesin sonucu ancak yarın söyleyebilirim."

"Walter eğer bir yardımım olacaksa lütfen çekinmeden söyle."

"Elbette. Ama yapabileceğin bir şey olduğunu sanmıyorum."

"Elini benden gizlemen manasız. Bana güven olmaz diye mi düşünüyorsun? Aynı yatağa giriyoruz."

"Bu biyografiyi yazmaya can attığını biliyorum ve tüm bunlar sona erdiğinde, muhtemelen birkaç gün sonra, seni onunla tanıştıracağım. Ama onun güvenine ihanet etmem. Bence fena biri değil. Yani bir İngilize göre."

"Almanların İngilizlere hayran olduğunu zannederdim."

"Bence bu Dresden ve Hamburg'daki çocukların üzerine yağdırdıkları bombalar yüzünden gözlerine uyku girmeyen bazı İngilizlerin uydurduğu bir safsata."

"Siz başlattınız."

"Doğrusunu söylemek gerekirse, Neville Chamberlain başlattı."

Terastaki masada oturuyorduk. Karanlıkta çitin ardındaki ağaçların etrafında dolanan domuzları duyabiliyorduk. Gece çökünce tepelerden inip geliyorlardı. Ahalinin çoğu onları baş belası olarak görse de Anne seviyordu. Hatta oturma odasındaki şömine rafının üzerinde güzel bir tunç yaban domuzu heykeli vardı. Beni kendi domuzu olarak tasvir etmeyi seviyordu ki benim açımdan bir mahzuru yoktu.

"*Sanglier* benimle gel," dedi. "Sana bir şey göstereceğim."

Terastan bahçeye inip misafir evine gittik. Bizi duyan domuzlar homurdanarak kaçıştı. Nihayetinde onlar da Fransızdı. Bu arada Anne bir yazara göre tasarlanmış büyük odanın ışığını yaktı. İçi kalemle dolu kutular, bolca kitap rafı, birkaç dosya dolabı ve masa üzerinde, pembe bir Smith Corona Silent Super daktilo vardı. Onun yanında daha küçük ve seyyar bir daktilo açık çantasının içinde duruyordu. Büyüğün güzel kızını andırıyordu. Duvarlardan birine dayalı duran masanın üzerinde bir Hallicrafters kısa dalga radyo vardı. Anne, öğrendiği haberlerin çoğunun kaynağı olan BBC Dünya Servisini dinlemeyi pek severdi.

"Burası benim ofisim, yazılarımı burada yazıyorum," dedi. Büyük pembe Smith Corona'ya ve onun yanındaki kâğıt destesine sanki hemen oturup bir şeyler yazmak istermiş gibi şefkatle dokundu.

"Güzel. Çok güzel. Gerçekten çok beğendim. Burada ben bile bir şeyler yazabilirim."

"Yazacağın kitabı okumayı çok isterdim."

"Kitapla uğraşamam. Çok uzun. Yıldız falını yazabilirim mesela."

"Peki, falımda ne yazacak?"

"Hayatına yakışıklı bir adam girecek. Onunla henüz tanıştın. Biraz yaşlıca olabilir ama onu daha çok, umarım çıplak olarak, görmek isteyeceksin. Tabii ona canını sıkan şeyin ne olduğunu anlattıktan sonra."

"İyisin. Bir dergiye yazabilirsin. Aslında haklısın, canımı sıkan bir şey var. İşin aslı sana bir özür borçluyum, çünkü sana karşı tümüyle dürüst olmadım, Walter."

"Bunu da falında okumuştum."

"Daha doğrusu sana karşı hiç dürüst olmadım."

Söylediklerinde samimi olduğunu düşünsem de, sanki benimle bir deste kâğıtmışım gibi oynadığını hissettiğimden, yine de tedirgin oldum. Gerçi çok da önemli değildi. Kadının biraz kaypak olanını severdim. Üstelik beni Somerset Maugham'a yaklaşmak için de kullanıyor olamazdı, çünkü bana ilk yaklaştığında ihtiyarı tanıdığımı bilmiyordu. O zaman tek derdi briç dersi almaktı. Üstelik daha asıl adımı bile bilmediğinden dürüst olmadığı için onu suçlayacak konumda değildim.

"Sen ilk sayılmazsın Anne. O yüzden dert etmen gereksiz."

"Sana Victor Weybright'ın bana Maugham'ın biyografisini yazmam için elli bin dolar teklif ettiğini söylediğimde, sözleşmeyi çoktan imzaladığımdan bahsetmemiştim."

"Tebrikler."

"İşin aslı birkaç aydır ihtiyarın biyografisi üzerinde çalışıyorum. Kusura bakma, Walter ama ben muhtemelen Somerset Maugham hakkında

senden daha fazla şey biliyorum. Hatta belki de hiçbir zaman öğrenemeyeceğinden bile fazla."

Anne anlatırken bir yandan da dolaptaki çekmecelerden birini açtı ve kırmızı kapaklı bir dosyayı çıkararak bana uzattı. Köşesinde "MAUGHAM, SYRIE née Gwendoline Maud Syrie Barnardo" yazılıydı.

"Mesela bunlar araştırma dosyalarımdan sadece karısı Syrie hakkında olanlar."

"Ama ben sanmıştım ki... Demek istediğim, evli olduğunu bile bilmiyordum."

"Tanıştıklarında Bayan Wellcome zengin bir Amerikalı ilaç üreticisinin karısıymış. 1914'te evlenmişler. Onu sonsuza kadar kadınlardan soğutan Syrie olmalı. 1928'de boşanmışlar. Kadın bir daha evlenmediğinden adam ona nafaka ödemek zorunda kalmış. Kadın geçen sene öldü. Maugham'ın bu kadar nasıl sabrettiğinden şüpheliyim, çünkü ondan nefret ettiği çok açık. Galiba kadının onu evlilik tuzağına düşürdüğüne inanıyor. Onu, Henry Wellcome'dan kurtulabilmek için kullanmış."

Anne bana başka bir dosya daha gösterdi. Üzerinde HAXTON, GERALD FREDERICK yazılıydı.

"Bu ismi biliyorum," dedim. "Dostu ve eşiydi. Diğer bir eşcinsel İngiliz. İngiltere'nin havasından olmalı. Siste pek çok şeyi gizlemek mümkün. Neyse epey antika birine benziyor."

"Öyleymiş. Ama İngiliz değil Amerikalıydı. San Francisco'dan. Maugham onunla Cihan Harbi sırasında Gerald'la birlikte Amerikan Kızılhaç'ındayken tanışmış. İngiltere'ye Şubat 1919'da sadece bir kez gidip bir haftadan az kalmış. Mau-

gham'ı görme umuduyla Londra'ya gitse de yakalanıp sınır dışı edilmiş. Bir daha da dönmemiş."

"Bu çok şeyi açıklıyor. Demek ki Maugham'ın bunca zamandır burada kalmasının nedeni bu."

"Kısacası Walter sana yardım edebilirim. Bilmek istediğin ve ona soramayacağın bir şey varsa bana sorabilirsin. Muhtemelen soracağın şeyi biliyorumdur, çünkü senin gibi ben de ona hayranım. Tabii ki tümüyle farklı nedenlerle. Sen onu sırf mizacı nedeniyle seviyorsun. Bense onun yirminci yüzyılın en büyük yazarlarından biri olduğuna inanıyorum. Bu konuda sana karşı dürüst olmadığımı biliyorum ama söz veriyorum bana söyleyeceğin her şeyi o ölene kadar sır olarak saklayacağım. Ya da en azından sen söylememe izin verene kadar. Kabul mü?"

"Olur, herhalde," diye mırıldandım tereddüt ederek. "Bilemiyorum."

"Yardımının bedelini ödeyeceğim tabii ki." Durdu. "Masraflarını karşılaman için."

"Nedendir bilmem, birden herkes bana para yağdırmaya başladı. Kendimi sigara makinesi gibi hissettim. Bunu yapanların tümü de İngiliz. İşin garibi istediğim şeyin para olmaması. Bunların hiçbirini para için yapmıyorum, Anne. İhtiyar zor bir döneminde ona yardım etmem için bana küçük bir miktar ödedi, hepsi bu. Aramızda kalsın, hiç ödememesini tercih ederdim. Eğer sana yardım edersem ki henüz bir söz vermiş değilim, bunu sadece ama sadece senden hoşlandığım için yapacağım. Hepsi bu. Para her şeyi bozar. Özellikle de âşıkların arasını."

"Elbette, anlıyorum."

"Gerçekten mi? Emin değilim."

"Bak, eğer kullanmak istersen dosyalar orada. Tek yapman gereken istemek."

"Bilmek istediğim bir şey var," dedim.

"Söyle."

"1917'de SIS'teki görevi hakkında ne anlatabilirsin?"

"Aslında istihbaratla bağ kurmasını sağlayan Syrie olmuş. Arkadaşlarından biri istihbarattaki Binbaşı John Wallinger adındaki birinin metresiymiş. Maugham'a iş teklif edip onu 1915'te İsviçre'ye gönderen de Wallinger olmuş. 1916'ya gelindiğinde Maugham İngiliz Gizli Servisi Haricîye Şubesinin başı Sör Mansfield Cumming adına çalışan değerli bir saha ajanı haline gelmiş ve Maugham, Cumming adına yerleştiği Cenevre'deki Hotel d'Angleterre'den Doğu Almanya'daki bir casus şebekesini yönetmeye başlamış. Böyle bir şey herkesin harcı değildir. 1917'ye gelindiğinde, Rusya'daki Şubat Devrimi'nden sonra, çalışmakta olduğu Petrograd'daki İngiliz elçiliğinde Alexander Kerensky ile birkaç kez görüşmüş. Kerensky, Menşeviklerin lideriydi. O tarihte sadece Maugham'ın emrinde birkaç yüz ajan varmış. Bolşeviklerin iktidara geldiği Ekim Devrimi'nden iki gün önce Petrograd'dan ayrılmış olması sana ne söylüyor: Maugham'ın istihbaratı gayet iyi çalışıyormuş, çünkü herkes onun gibi vaktinde kaçamamıştı. O tarihten sonra İngiliz hükümetine ne ölçüde hizmet ettiğini kimse bilmiyor, fakat dünya çapında ünlü bir yazar olmanın bir casus için ideal bir paravan olduğuna şüphe yok. Maugham Çin, Orta Amerika ve hatta Birleşik Devletler'deki

İngiliz dostlarıyla irtibatını hiç kesmedi. Pek çok açıdan ideal bir ajandır: Sezgileri çok kuvvetli olduğu gibi doğuştan sır tutmaya da yatkındır. Hatta *Ashenden* adında casusluk hakkında bir roman bile yazdı. İstersen sana ödünç verebilirim."

"Evet, çok iyi olur."

Rafa gidip kitabı aldı.

Sıcak basınca ceketimi çıkarıp banyolardan birinin kapısının arkasına astım. "Onun hakkındaki bilginden etkilendim," dedim.

"İşim bu. Bana şu Dışişlerinden gelecek adamlardan bahset. Sana kim olduklarını söyledi mi?"

"İki isim zikretti. İlki Sör John Sinclair adında biri."

"Hiç duymadım."

"Diğeri de Blunt diye biri. Anthony Blunt."

"Onu tanıyorum. Kraliçeye çalışıyor."

"İyi de hangisine? Bu hikâyede o kadar çok kraliçe var ki. Artık hepsini birbirine karıştırıyorum."

Gülümseyip boynuma sarıldı. Lamba ışığında kahverengi saçları aslan yelesi gibi yüzünü örtmüştü. Saçlarını bir perdeymiş gibi kenara çekip onu şefkatle öptüm ve elimi bacaklarının arasına soktum. İzlediğim bir filmde erkeklerin sarışınları tercih ettiği söyleniyordu. Ama ben o erkeklerden değildim. Nefesini tutup elimin üzerine bastırdı. Dışarıda yaban domuzları geri dönmüştü. Ağaçların arasında toprağı eşelerken çıkardıkları homurtuları işitebiliyordum. Yaban domuzları olduklarını düşünmüştüm ama kim bilir, belki de homurdananlar benim beyin hücrelerimdi.

21

Ertesi akşam somon pembesi bir gökyüzünün altında Somerset Maugham, Robin, Alan Searle ve ben ihtiyarın sürücüsünün İngilizleri Cap'teki otelden getirmesini bekliyorduk. Dördümüz kokteyl ve sigara içerken aşçı Annette soğuk büfe yemeği hazırlayıp terasa getirmekle meşguldü. Grundig teyp masanın üzerinde hazır bekliyordu. Ortam gergin ve insanlar beklenti yüklüydü, yani bir Weimar kabaresindeki bekleme sırasından pek de farklı değildi.

"Göğe bakın," dedi Robin. "Bu Leander pembesi değil mi?"

"Bana daha ziyade Garrick Club pembesi gibi geldi," dedi amcası. "Gerçi senin aradaki farkı bildiğini sanmıyorum."

"Garrick Club'a hiç gitmedim," dedi Alan. "Üyesi olduğu halde Willie beni hiç götürmedi."

"Garrick'e giremeyecek kadar gençsin tatlım," dedi Maugham. "Kulaklarında ve burnunda yeterince kıl olmadan kapıdan içeri girmene izin ver-

mezler. Hatta üyelik şartı olduğunu dahi söyleyebilirim."

"O zaman seni kulüp sekreteri yapmışlardır," dedi Alan.

Maugham, Annette'e hitap etmek için sandalyesinde döndü. "Mutlaka Victoria şampanya kadehi kullan," dedi. "Bu akşam geleceklerden birisi şövalyedir."

"Öyle mi? Kimmiş?" dedi Alan. "Kim gelecek, Willie?"

"Sör John Sinclair ve Patrick Reilly adında biri," dedi Maugham. "Sinclair, MI6'nin mevcut başkanı ve Reilly de Dışişleri Bakanlığı mandarini. Galiba geçmişte, MI5 ve MI6'e nezaret eden, Müşterek İstihbarat Heyeti başkanıydı. Benim parayı nereye harcayacağımı denetleyip umarım masraflarımı da karşılayacaklar."

"Madem bu kadar önemli kimseler, neden Belle Aurore'de kalıyorlar?" diye sordu Robin.

"Çünkü Grand ya da La Voile d'Or'dan çok daha ucuz," dedi Maugham.

"Neden burada, villada kalmıyorlar? Bir sürü boş oda var."

"Özel Şube'den bazı adamları da yanlarına almışlar. Bunun Rusların onları kaçırmak için kurduğu bir tür tezgâh olduğundan şüpheleniyorlar. Ama her zamanki gibi majestelerinin hükümetinin mali durumu pek iyi değil. Ayrıca Sinbad, Aurore'de kalmayı tercih eder. Diğer otellerden çok daha sade bir yer."

"Sinbad da kim?" diye sordu Robin.

"Sör John Sinclair, MI6 başkanı olmadan önce Kraliyet Topçusu'nda tümgeneraldi," dedi Ma-

ugham. "Onun öncesinde de Dartmouth Deniz Akademisi'ne gitti ve Kraliyet Donanması'nda iki yıl deniz asteğmeni olarak görev yaptı. Denizci Sinbad. Ben de onu bu sayede tanıdım. Kuzey Rusya'da Murmansk kuvvetinde görev yapıp bir süreliğine benim ajanlarımdan biri oldu."

"Belle Aurore nerede onu bile bilmiyorum," dedi Searle aksi bir ifadeyle.

"Denis Semeria bulvarında," dedim. "Villa Ephrussi'nin az aşağısında."

"Otel konsiyerjine kulak ver," dedi Robin.

"Villefranche'e giden ana yol üzerinde mi?"diye sordu Alan.

Başımı salladım. "Hemen her gün önünden geçiyorum."

"Gürültülü bir yerde demek ki," dedi Alan.

"Guy Burgess de Dartmouth Deniz Harp Akademisi'ne gitmedi mi?" dedim. "En azından kasette öyle söylüyor."

"Evet, öyle," dedi Robin.

"Sinbad, Guy Burgess'ten çok büyük," dedi Maugham. "Aralarında en az on beş yaş var. O yüzden orada aynı zamanda okumalarına imkân yok. Ayrıca Burgess, Sinbad'ın tipi değil."

"Ne yani eşcinsel değil mi?" dedi Alan.

"Hayır değil. Adam evli."

"Birilerinin de evli olması lazım," dedim.

"Karısının adı yanılmıyorsam Esme'ydi. Uzun yıllardır evliler."

"Esme adında bir kadınla yıllarca evli kalan kişi bence eşcinseldir," dedi Robin.

"Kraliyet donanmasında asteğmen olan birinin biraz eşcinsel olmaması mümkün değilmiş gibi geliyor bana," dedi Alan. "Kraliyet donanma-

sının geleneğinin rom, eşcinsellik ve kamçıdan ibaret olduğunu askerlik şubelerindeki posterlere koymuş olsalardı, hiç düşünmeden bahriyeli olurdum. Oysa tutup Yorkshire'da orduya katıldım. Bir insanın içindeki eşcinselliği tamamen kurutmak için bire bir."

"Sizin tek konuştuğunuz konu bu mu?" dedim. "Kimin eşcinsel olup olmadığından başka derdiniz yok mu?"

"Bu ya da Süveyş," dedi Alan. "Ancak şu anda Süveyş'ten konuşmamayı tercih ederim."

"Cidden, hayır," dedi Robin. "Çingeneler yine başımıza iş açacak."

"Bir anlığına bile senin hakkında da benzer bir tartışma yapmadığımızı aklından geçirme, Walter," dedi Maugham. "Nazilerden önce Berlin eşcinsel cennetiydi. Aşırı gizli geçmişinde birkaç ölü eşten çok daha ilginç bir şeyler olmadığına inanmakta zorlanıyorum doğrusu."

Oturduğum yerde huzursuzca kımıldandım, bir sigara yaktım ve kendi kendime Villa Mauresque'den ne kadar çabuk gidersem o kadar iyi olur dedim. Buradaki ortam, sanki ben de eşcinselmişim gibi düşünmeme neden olduğundan, beni tedirgin ediyordu. Belki de öyleydim. Sudan çıkmış bir balık; suyun dışında ve oksijensiz. Kendime bir içki daha alıp olabildiğince rahat görünmeye çalıştım.

"Gizli bir mazim olduğunu söyleyemem," dedim. "Zaten büyük bölümünü size anlatmadım mı?"

"Eğer bir kurgu anlatıcısı olsaydın, sana itimat edilmemesi gerektiğini söylerdim," dedi Maug-

ham. "Tristram Shandy gibi. Sakın beni yanlış anlama. Bu kötü bir şey değil. Ne senin ne de onun için. Sadece eğlendirici."

Robin kaşlarını çatarak önce bana sonra da amcasına baktı. "Zaten Walter'ın burada ne işi olduğunu anlamış değilim. Benim asıl bilmek istediğim bu. Adam Alman. Burada sadece İngilizlerin olması gerekmez mi? Sör John gibi birinin böyle bir toplantıda bir Jerry olmasını hoş karşılayacağını zannetmiyorum."

"Çok haklısın," dedi. "Her İngiliz içgüdüsel olarak neyin doğru veya yanlış olduğunu bilir. Almanların aksine, her zaman da sana kazık atmayacağına güvenebilirsin. Özellikle de Eton ve Cambridge'e giden birine. Mesela Guy Burgess gibi birine."

Alan güldü.

"Ayrıca güvenliğe dikkat eden tek kişi Sinbad değil," dedi Maugham. "Ben de dikkat edebilirim."

"Bence koruma olamayacak kadar yaşlı," diye çıkıştı Robin.

"Bu doğru değil mi, Walter?"

Herkesin, bilhassa Robin'in görmesi için La Voile d'Or'da Spinola'nın bana verdiği otomatik tabancayı pantolonumum cebinden çıkardım.

"Demek oymuş," dedi Robin. "Ben de pantolonundaki şişkinliği başka bir şeye yormuştum."

Sakince gülümsedim; bana silahla pembe ve terli suratına vurmaktan daha medeni bir hareketmiş gibi geldi. Ama bir iti tekmelemenin birden fazla yolu vardır.

"Belki de yeğeniniz bu gece gelenler arasında Anthony Blunt'ın da olduğunu bilmek ister," dedim Maugham'a.

"Blunt mı? Buraya mı geliyor?" Robin Maugham telaşlandı. Onu suçlayamazdım. Şantaj yaptığın kişilerle yüz yüze gelmek rahatsız edici olmalıydı. Doğruldu, yüzü kıpkırmızıydı ve amcasının süs havuzundaki sazanlar gibi pufluyordu. Sigarasını attı. "Kimse bana bir şey söylemedi. Anthony Blunt ne halt etmeye geliyor ki buraya? Aklım almıyor. Zaten onu kim davet etti ki?"

"Gelmesini Sör John teklif etti," dedi Maugham. "Blunt da Guy Burgess'i iyi tanır. Ayrıca savaş sırasında Anthony MI5 adına çalıştı. O nedenle buraya gelmeyi fazlasıyla hak etti. Alan lütfen gidip yangın çıkartmadan önce şu izmariti al. Bahçedeki her şey kupkuru. Sen de biraz dikkatli olmaya çalış, Robin."

Alan gidip izmariti bulup kül tablasına getirirken Robin de Blunt'ın beklenmedik gelişiyle ilgili söylenmeye devam etti.

"Teşekkürler Alan."

"MI5'a çalıştığını bilmiyordum," dedi Robin. "Onun bir sanat tarihçisi olduğunu sanıyordum, bir casus değil."

"Sanat tarihçilerinden iyi casus olur," dedi Maugham. "Sanatta da tıpkı hayatta olduğu gibi hemen hiçbir şey göründüğü gibi değildir. Son savaşta ben de Lizbon'da MI6 adına bir şeyler yaptım. Sonra New York'ta Rockefeller Center'den İngiliz Güvenlik Koordinasyonu'nu yönetmesi için Bill Stephenson'a yardım ettim. Ama hâlâ bu konuda fazla konuşmama müsaade edilmiyor."

"Londra'da istihbarata çalışmayan eşcinsel kaldı mı ki?" diye söylendi Robin Maugham. "Merak ettim. Yani keşke biri bana onun geldiğini haber verseydi, hepsi bu."

"Şimdi söylüyorum ya," dedi Maugham.

"Geldiklerinde buralarda olmayı planlıyorsan, amcana bilmediği şeyi anlatmak için belki şimdi en iyi zamandır," dedim bariz bir şekilde tedirgin olan Robin'i daha da huzursuz etmek için. "Yani seninle Blunt arasında geçenleri."

"Tanrım, onunla da yatmadın değil mi?" dedikten sonra pürüzlü ihtiyar sesiyle gülmeye başladı Maugham. "Seni küçük şeytan?"

Robin Maugham bana büyük bir nefretle baktı.

"Belki de amcana bizzat Blunt anlatmadan, sen anlatsan daha iyi olur. Muhtemelen de anlatacaktır, sence de öyle değil mi? Sadece bir teklif, Robin. Seni yok yere mahcup olmaktan kurtarmak istiyorum."

"Seni piç kurusu."

"Onunla da yattı değil mi?" Maugham hâlâ büyük bir keyifle gülmeye devam ediyordu. "Söyle."

Ama Robin'in sabrı tükenmişti ve terastan öfkeli bir fino gibi çekip gitti. Birkaç dakika sonra Alfa Romeo'sunun yola çıktığını işittik.

"İşte şimdi iyiden iyiye etkilendim," dedi Maugham gülmeye devam ederek. "Nesi var bu çocuğun?"

Vakti gelmişti. İhtiyara fotoğrafı, yeğeninin onu kullanarak nasıl Anthony Blunt'a şantaj yaptığını ve daha sonra Blunt'ın fotoğrafın Londra'daki dairesinden çalındığını iddia ettiğini anlattım. "Robin ve Harold Hebel senden para sızdırmak için işbirliği yapmış olabilir," dedim. "Elli bin dolar, bilmem ne demek istediğimi anlatabildim mi?"

"Evet anlıyorum. Ah, zavallı Robin. Aslında hiç de komik değilmiş."

Kendisini toparlayan Maugham martinisinden bir yudum aldı, bir zeytin yedi ve iç çekti. "Bak Walter, senden bunu anlamanı beklemiyorum ama ben, Robin ve Alan gibiler, yani kim ve ne olduklarını gizlemek zorunda kalanlar için sürekli tetikte olmak bir tercih değildir. Hatta saplantı haline dönüştüğünü bile söyleyebilirim. İtin iti kırdığı bir sömürü ve şantaj dünyasında, diğerlerinin din ve siyasetle bir arada yaşadığı gibi yaşıyoruz. Şantaj denen hastalık hepimize öyle bir bulaştı ki onun sadece kurbanı olmadık, faili de olduk. Âşıklar bizim en büyük baş belalarımız haline geldiler. Bir sürü hediye ve para akıttığımız oğlanlar hürriyetleri adına dönüp kendilerini cömertçe besleyen elleri ısırdılar. Yazdığımız mektupları bize işkence edip bizi batırmak için kullandılar. Yeğenimi yaptıkları yüzünden reddetmek benim için çok kolay olurdu, ama bunu yapacak değilim. Senin de hatırlayacağın üzere bana yardım et diye ben de sana şantaj yapmıştım. O yüzden gördüğün gibi ben de en az Robin kadar bozulmuş ve ilkesiz biriyim."

"Bence onun adına bahane uyduruyorsun," dedim.

"Tabii ki öyle yapıyorum. Robin benim yeğenim ve tüm yaptıklarına rağmen onu seviyorum. Onun için hiç durmadan bahane üretmeye devam edeceğim. O sevdiğim tek akrabam. Ah, hayır bir yeğenim daha var. Kardeşimin kızı Kate. Onu da severim. Ama Robin zayıf biridir ve bana ihtiyacı var. İhtiyaç sevgiden daha önemli bir kelimedir, Walter. Özellikle de benim yaşımdaki biri için. Belki de her yaş için öyledir. İhtiyaç duyulmak güzel bir şey. Belki bir gün sen de anlarsın."

22

Sör John "Sinbad" Sinclair bacak bacak üzerine atıp yazlık takımının pantolonundaki kırışıklığı düzeltti. Cilalı kahverengi ayakkabıları lamba ışığında parlarken uzun kafasının tepesindeki gri saçları bir asker beresine benziyordu. Tıpkı olduğu şeye benziyordu: İngiliz ordusu mensubu, muhtemelen askerlerine evladı, astlarına da küçük kardeşleri gözüyle bakan ve çok sevilen, babacan, emekli bir general. Kaseti dinlerken dolmakalemiyle not alıp arada bir sola yatık kırık burnunu ovaladı. Altmış yaşlarında yakışıklı bir adamdı ve kendisine refakat eden diğer İngilizlerden daha hayat doluydu. Patrick Reilly, Sinclair'den en az on yaş küçüktü ve Sinbad'la yaklaşık aynı boydaydı, ancak onun kadar yapılı değildi. Bir çift gerdanı ve bir yerli bungalovunun verandasındaki koltuğa daha çok yakışacak bir duruşu vardı. Sinclair'in yüz ifadesi eğitimli bir avcı köpeğininki gibi canlı ve maceracıyken, küçük

ve fırıl fırıl yeşil gözleri ve bir Frizyeli cimrinin kesesi kadar sıkı ağzıyla Reilly'ninki kedimsi ve temkinli görünüyordu. İkisi de pek konuşmasa da Reilly'nin diğerinden daha zeki olduğunu anladım. İki adam da benden hayli şüphelenmiş ve Maugham geçmişte özel dedektif olduğumu söylediğinde de epey şaşırmışlardı.

"Winston'ın da Villa Mauresque'e geldiğinde yanında öyle biri vardı," diye ekledi Maugham, sanki mazeret üretmek istermiş gibi. "Adını hatırlayamadım."

"Walter Thompson'dı galiba," dedi Sinclair. "Reklam ajansında olduğu gibi."

"Hayır o öncekiydi," dedi Reilly. "Hatırlasanıza... Kalın kafalı bir şeydi. Winston'ı korurken, yaşadıklarına dair bir kitap yazmaya kalktığında epey uğraşmıştık."

"Sahi ya."

"Benim dedektifimin adı da Walter," dedi Maugham. "Kendisi bu gece bizimle burada, çünkü şantajcı Harold Hebel'le yapacağım anlaşmada bana yardımcı oluyor. Burada bulunmasına itiraz etmeyeceğinize eminim, çünkü onun vereceği hüküm benim için mühimdir. Her halükarda kalmasını istiyorum. Tıpkı sizin yanınızda Özel Şube'den gelen iki kişiyle kendinizi daha emniyette hissetmeniz gibi. Tabii gerçekten de oradan geliyorlarsa." Maugham başıyla bahçede dolaşan ve umursamaz görünmeye çalışan, silahlı ve iri kıyım iki İngilizin göründüğü Fransız pencereyi işaret etti.

"Nereden geldiklerine dair bir fikrim yok." Reilly, Sinclair'e baktı. "Senin var mı?"

"Benim bölümümden değiller. İkisini de depodan aldım. Bu tür intikallerde zaruri uygulamadır. Galiba Fort Monckton'dan geliyorlar. Portsmouth desteği."

Londra'dan gelen üçüncü ziyaretçi, Sinclair ve Reilly'den çok farklı olarak sanki Villa Mauresque'e aitmiş gibi görünüyordu. Eşcinsel olduğu bariz olan Anthony Blunt ellili yaşlarında, uzun boylu, Giacometti'nin tunç heykelleri kadar ince, saçları bir çocuğunki gibi taranmış ve az önce dikkatsizce karıştırılmış bir şeriyi az önce tatmış gibi görünen bir adamdı. Kısa kollu ve açık yakalı bir gömlek giyiyordu ve diğer ikisinden farklı olarak bu sıcak akşamda ceketini çıkarmıştı. Ağzının etrafındaki gülme çizgilerini kullanmaktan çekinmiyordu. Her fırsatta espri yapıyordu ve bende sıcakkanlı, çok zeki ama hiç güven telkin etmeyen bir adam izlenimi bıraktı. Bu adamın MI5'ta casus olması anlaşılır bir şey değildi ama hiç de şantajcıya benzemediğinden, Maugham'dan para sızdırmak için Hebel'le işbirliği yapmış olabileceği ihtimalini çabucak zihnimden sildim. Onun tehditle gazete bile isteyebileceğini sanmıyordum. O da not alıyordu ve kaset bittikten sonra ilk konuşan o oldu. İngiltere Kraliçesi sesine belki de kendi sesi kadar aşinaydı ve kim bilir belki kendisi de böyle konuşuyordu.

"Bence en bariz sorunun, yani kasette konuşan kişi Guy Burgess mi, sorusunun cevabının evet olduğunu söyleyebiliriz. Hayatının ilk yıllarına dair verdiği ayrıntılar ve tarihler doğru. 1944'te MI5 adına idare ettiği İsviçreli kaynağa dair verdiği kod isim olan Orange da öyle. Bu ismi sadece Guy ve biri ben olmak üzere diğer iki kişi biliyor.

Ayrıca zavallı Orange'ın Trier'de Gestapo'nun eline düştüğünden de haberi var. Bu da kasetin doğru olduğunu gösteriyor. Ayrıca Guy'ın asılsız hayallerinin de paradoksal bir biçimde kasetin doğruluğunu ispatladığını söyleyebilirim.

"Geçmiş tecrübelerinin ağırlığının ona aksini düşündürtmesi gerektiği halde, Guy BBC'nin bu kaseti yayınlayabileceğine inanıyor, söylemek zorundayım ki bu, onun gibi tamamen hayalci birinden beklenecek bir şey. Guy her zaman BBC'yi ve yaptıklarını fazlasıyla eleştirdi. O da benim gibi BBC'nin önemsiz şeyleri önemliymiş gibi gösteren bir kurum olduğuna inandığından, bu kaseti onun istediği şekilde kullanacaklarını düşünmek hayalcilikten başka bir şey değil. Belki de BBC'deki hükümeti utandırmak isteyen sol eğilimli birine bel bağlamış ve onun bu kaseti yayınlayabilecek *Manchester Guardian* gibi bir gazeteye sızdıracağını düşünmüştür. Ama Savunma Yasası nedeniyle ulusal güvenlik meselesi olduğu için onlar da bunu yayınlayamazdı. Medyamızda güvenlik birimlerinin açıkça eleştirilmesine izin verilmemesi fikri gerçekten çok gülünç. Öte yandan benzer şekilde Guy'ın hassas belgeleri ne kadar kolayca çaldığından saygıdeğer İngiliz halkının haberi olmasına da izin verilemezdi."

"Evet, böylesi bir bilgi bize çok zarar verebilir," dedi Sinclair. "Ayrıca bizi bir avuç beceriksiz gibi gösteriyor."

"Guy'ın Churchill'le mülakat yapmak için Chartwell'e gittiği de doğru," dedi Blunt. "Daha önce de duymuştum ve zaten iyi bilinen bir hikâye olsa gerek. Guy her sarhoş olduğunda Reform

Club'ta anlatırdı. Ama Guy'ın, Churchill'in yeğeni Clarissa'nın, kendisi artık Bayan Anthony Eden, peşinde olduğu çok daha az bilinen bir hikâyedir. O dönemde haberim yoktu ve malum nedenle duyunca elbette şaşırdım. Rus bağlantısı kod ismi Otto olan Arnold Deutsch'un ona böyle bir talimat verdiğinden haberim yoktu."

"Bildiğim kadarıyla MI6'nın Otto kodlu Arnold Deutsch isimli bir Rus bağlantıdan haberi yok," dedi Sinclair.

"Ben de duymadım," dedi Reilly. "Büyük gayrı meşrulardan biri olabilir. Komintern'e inanan ama Rusya'da doğmayan Troçkist Komünistler. Ama hepsinin adını bildiğimi zannederdim. Dosyalarımızda Deutsch, Otto ya da Arnold adında biri yok. Eminim."

"Ya sen Anthony?" diye sordu Sinclair. "Sen hiç duydun mu?"

"Hayır, hiç duymadım. Cambridge'de bu tarife uyan kimse olduğunu hatırlamıyorum. Ayrıca Guy'la yolları kesişenler arasında da böyle birine denk gelmedim."

"Tabii ki diğer gayrı meşrular gibi 1938'de, yani Guy'ın NKVD'ye katıldığını söylediği tarihten birkaç sene sonra Stalin tarafından öldürüldüyse, Ruslar onun kimliğini ancak şimdi ifşa ediyorlardır," dedi. "O yüzden mantıklı."

"Bana göre Hector McNeil hakkındaki mevzu çok yıkıcı," dedi Sinclair.

"Özellikle de o dönemde devlet bakanı olduğu düşünülürse..."

"McNeil'in kendisi için olmasa da İşçi Partisi için yıkıcı olacağı kesin. McNeil geçen sene öldü."

"Öyle mi?"

"Evet. Daha kırk sekiz yaşındaydı."

"Tanrım. Glasgow işçi sınıfından bir İskoç. Hiçbiri fazla yaşamıyor, değil mi?"

"İngiltere'nin engelleyici bir saldırıda hangi Rus şehirlerinin vurulacağına dair bir liste hazırladığının bilinmesi de zarar verir," dedi Reilly. "İngilizler kendilerini saldırgan olarak görmekten hoşlanmaz. Bunun yayınlanması mümkün değil."

"Deutsch ve Guy'ın Paris'te kimle buluştuğunu merak ettim," dedi Sinclair. "Guy'ın Deutsch'un yoldaşlara katmak istediğini söylediği kişi kim?"

"Çin'den yeni dönen biri," dedi Blunt. "Evet, ilginç bir bilgi."

"Bana bir yerden tanıdık gelse de çıkaramadım," dedi Sinclair.

"Bir sigara şirketinde çalışıyor olduğundan bulmak zor olmaz," dedi Reilly. "Ama ben en çok kasetin nereden geldiğini merak ediyorum. Kasetin BBC'nin eline geçip geçmediğini öğrenmemiz lazım. Eğer ellerine geçtiyse, onlara kim verdi ve kasete ne oldu? Önemini idrak etmemeleri mümkün değil."

"Eğer Hebel denen bu herife kaseti KGB'den biri verdiyse Sovyetler, Burgess ve Maclean Rusya'ya iltica ettikten beş yıl sonra bu kaseti göndermekle ne elde etmeyi düşünmüş olabilirler," dedi Blunt. "İfşa mı, yoksa bilgi kirliliği mi? Kafa karıştırıcı."

"Katılıyorum."

"Walter'ın kaset hakkında ilginç bir tahmini var," dedi Maugham. "Değil mi Walter?"

"Evet, efendim." Onlara çabucak Hebel ve onun şantajlarla dolu Almanya'daki mazisini anlattım.

"Bu sadece bir şantaj vakası olabilir. Eğer öyleyse bunu Ruslar adına Hebel'den daha iyi halledebilecek biri olmadığına eminim."

"Evet ama ne istiyor olabilirler?" diye sordu Reilly.

"Para," dedim. "Başka ne olacak? Sovyetler Birliği'nin acilen yabancı paraya ihtiyacı var. İngiltere ile Amerika arasındaki ilişkinin ne kadar nazik olduğunu da biliyorlar. Amerikalıların bu kaseti dinlememesi için elinizden geleni yapacağınızın farkındalar. Takasın parçası olarak teklif edilen diğer kasetlerde neler olduğu da belli değil."

"Onlar çok daha küçük düşürücü olabilir," dedi Reilly. "Evet, demek istediğini anladım."

"Bu şartlar altında bunun ve diğer kasetlerin *New York Times* ya da diğer yabancı gazetelerde yayınlanmasının neden olacağı diplomatik maliyete kıyasla iki yüz bin dolar devede kulak kalır."

"Eğer Walter haklıysa, o zaman Rus istihbaratındaki birinin çok iyi bir mizah anlayışı olduğu kesin," dedi Maugham. "İngiliz hükümetinin KGB'ye bir numaralı vatan hainiyle ilgili bilgileri sızdırmasına mani olmak için para ödemesi gülünç değil de nedir? En azından parayı benden istemeseler öyle olurdu."

"Doğru," dedi Sinclair.

"Anthony'nin Willie'nin yeğeni Robin'den aldığı suçlayıcı fotoğraf da şu an Hebel'in elinde," dedi Reilly. "Bin sterline almıştı, değil mi?"

"Evet," dedi Maugham. "Bu konuda çok üzgünüm, Anthony. Ödediğin o bin sterlini sana ödemek istiyorum."

"Lütfen bu yüzden kendini suçlu hissetme," dedi Blunt. "Bildiğin gibi bu o kadar da büyük bir

mesleki tehlike sayılmaz. Resim ve negatif birkaç ay önce dairemden çalındı. Courtauld Enstitüsü'nde yöneticilik yaparken pek çok öğrenciyi ağırladım. Anlaşılan onlardan biri çalıp bu rezil adama sattı. Kim olabileceğine dair bir tahminim var. Avusturyalı bir çocuk. Umut vaat eden öğrencilerimden biri olduğundan durum daha da üzücü."

"Bu adam bana Sherlock Holmes hikâyesindeki birini hatırlattı," dedi Sinclair. "Charles Augustus Milverton'ın macerası."

Reilly sakince gülümsedi. "Evet doğru. Şantajcılar kralı. Çok güzel bir hikâyedir."

"Milverton karakteri gerçek bir şantajcıdan ilham alınmıştır," dedi Blunt. "Ressam Dante Gabriel Rossetti'ye şantaj yapan Howell adında bir adam. Howell boğazı kesilmiş ve ağzında bir yarım İngiliz altını olduğu halde bulunmuş. Nedense bana uygun bir son gibi geldi."

"Keşke birisi de şu Hebel'in boğazını kesse," dedi Maugham. "Walter'a onu öldürmesini teklif etsem de reddetti. Portsmouth'tan gelen arkadaşlarınız onu yakalayıp kızgın demirle biraz dürtse nasıl olur? Bence bu şekilde istediğiniz tüm cevapları alırsınız."

"Fransızların bunu tasvip edeceğini pek sanmam," dedi Reilly. "Bütün şu Süveyş meselesinde aramızdan su sızmıyor. Doğrusu hoş bir değişiklik. Bir kez olsun aynı telden çalıyoruz. Eğer dediğin gibi zorbalık edersek, hiç hoşlarına gitmeyecektir, Willie."

"Üstelik buna tepki olarak Hebel'in efendileri kaseti doğrudan Amerikalılara gönderebilir," dedi

Sinclair. "Bu da tam bir felaket olur. Şantajcının blöfünü gördüğünde işte bu türden riskleri göze alırsın. Ondan sonra da bütün her şey sarpa sarar."

"Eğer bu sadece biraz para kazanmak için yapılan bir şeyse, o zaman epey zekice olduğunu söyleyebilirim," dedi Reilly. "Willie, küçük düşmemek adına en kısa sürede şantajcının parasını öder. Biz, hükümetlerin her zaman yaptığı gibi epey uzatarak ona parayı öder ve böylece Willie'yi mağdur olmaktan kurtarırız. Galiba Walter haklı. Bu kasetlerin hakkı bu kadar. İki yüz bin gibi bir miktar onların ederi kadar olduğu gibi, Willie'nin onları almaktan vazgeçmesine neden olacak kadar fazla da değil."

23

Kaseti tekrar dinledik ve bu sefer kaset bittiğinde oturma odasından terasa çıkıp yıldızlar altında şampanya içip soğuk ıstakoz yedik. Daha sonra Sör John Sinclair müsaade isteyip, nakit sıkıntısı çeken hükümetten Maugham'ın ihtiyaç duyduğu miktarı toplayabilmek için gereken süreci başlatabilmek adına, Londra'daki "dostlarını" aramaya gitti. Robin Maugham'ın Villa Mauresque'den uzak durmaya devam etmesi amcasının da işine geliyordu ve tahminimce canı sıkılan Alan Searle arabasına atlayarak çekip giderken, sigara ve brendi içip sohbet etmeye devam eden beni, Reilly, Blunt ve Maugham'ı geride bıraktı. Ardından kollarını bir Mısır mumyası gibi göğsünde kavuşturan ve gözlüğü uzun burnunun ucunda duran Blunt müsaade isteyip ihtiyar kraliçenin resimlerini incelemeye koyuldu. Arada bir Maugham'ın koleksiyonuna duyduğu hayranlığı dile getiren şeyler mırıldandığını duyduk ve sonunda,

"Müzeler haricinde hiçbir yerde bu kadar iyisini görmedim," demesi yazarı fazlasıyla memnun etti. Onun morali de epey düzelmişti; öncesinde bu kadar büyük miktarda parayı kayda değer bir teminat olmadan riske atacak olmak çok canını sıkmıştı.

"İtiraf etmem gerekirse çok rahatladım. Parayı kastediyorum. Stanislas Lépine'e ait, hoş ve küçük bir tablonun alımını ertelemek zorunda kalacağımı sanıyordum. Çok pahalı. Pastanın üzerindeki krema, hatta vişne gibi. Benim yaşımda hangisi olduğunu kestirmek zor. Bu arada para Nice'deki bankam Hottingers'de yarın sabah on birde hazır olacak."

"Bizi aramakla çok iyi yaptın, Willie," dedi Reilly. "Teşekkürler. Çok teşekkürler. Bu kasetin yanlış ellere geçmesine engel olmak adına ne gerekiyorsa yapmak zorundayız. Eğer Bay Wolf için sakıncası yoksa, takası onun üstlenmesini rica ediyoruz. Bu aşamada yeni insanları dâhil ederek Hebel denen herifi huylandırmak istemeyiz. Buna ek olarak Fort Monckton'dan gelenler bir süre sana refakat edip parayı korumana yardım edebilirler."

"Bu Walter'a kalmış bir şey," dedi Maugham. "Hebel denen adamı sadece o ve Robin gördü."

"Takas Menton'da bir teknede yapılacak," dedim Reilly'e. "Anlaşılan parayı alır almaz kaçmayı planlıyorlar. Arabayla Nice'ten Menton'a gideceğim."

"Neden Menton?" diye sordu Reilly.

"Çünkü İtalya sınırında," dedi Maugham. "Parayı aldıktan sonra bir saat içinde Ventimiglia'daki boktan bankalardan birinde olabilir."

"Tabii ki bir sorunumuz da şu: parayı ödemenin bu işe bir son vereceğine dair hiçbir teminatı yok," dedi Reilly. "Bu parayı ödedikten sonra bunların devamı niteliğinde pek çok kaset ortaya çıkabilir. Kaldı ki şantaj dediğin de böyle işler. Çok geçmeden kendimizi daha bir sürü uygunsuz malzemeyi almak zorunda kalmış bir vaziyette bulabiliriz. Doğrusunu isterseniz böyle olacağına kalıbımı basarım. Donald Maclean 1944-1948 yılları arasında dört sene Washington'daydı ve akabinde Kahire elçiliğine tayin edildi. Amerikalılar açısından işleri epey zorlaştırabileceğine hiç şüphe yok. Hâlihazırda J. Edgar Hoover bize su alan gemi gözüyle bakıyor. Burgess, Maclean ve MI6'nın haline bakıp İngilizlerle sır paylaşmanın ne anlamı var diyebilir. Süveyş meselesi devam ederken Maclean, Mısırlılarla aramızın daha da açılmasına yol açabilir. Demek istediğim dilediğinde güvercinlerin arasına bir kedi yerleştirmesi mümkün. Kral Faruk'u destekliyoruz ve Sovyetler Birliği'ni bombalama tatbikatları yapan Amerikan uçaklarının kanal bölgesine inip yakıt ikmali yapmasına izin veriyoruz. Tüm bunlar General Nasır'ın taleplerinin gayet makul görünmesini sağlıyor. O yüzden gördüğünüz gibi ya ellerindekileri satın alacağız ya da büyük bir rezaletle cebelleşmek zorunda kalacağız."

"Evet anlıyorum," dedi Maugham. "Kaseti dinler dinlemez ne kadar yıkıcı olabileceğini anladım. Sadece benim açımdan değil, Majestelerinin hükümeti açısından da durum böyle. Şantajcının dayandığı tek şey İngiltere'deki eşcinsellik karşıtı kanunlar değil; Resmi Sırlar Kanunu da söz konu-

su. Bir şeyi sır olarak saklamaya çalıştıkça, bundan maddi çıkar sağlamaya çalışanlar da olacaktır."

"Biliyorsun, değil mi, bu sana şövalyelik bile kazandırabilir," dedi Reilly, Maugham'a.

"Ciddi misin sen?"

"Neden olmasın? Bir daha onu gördüğümde, Selwyn Lloyd'a bundan bahsedeceğim."

"İngiltere Dışişleri Bakanı," dedi Maugham bana dönerek. "Kendisi benim biraz hayranımdır da."

"Asıl mesele Burgess ve Maclean'in hiçbir bedel ödemeden pek çok fesatlık yapabilecek olmaları. Guy Burgess aynısını dilediği zaman tekrar yapabilir ve Amerikalılar da ona inanırlar. O ve Maclean'in sabdığımızdan çok daha iyi ve becerikli casuslar olduğu görülüyor. Bu kadar uzun süre kimliklerini gizleyebilmeleri yeter de artar bile."

"Zaten kusursuz casusun tanımı da bu değil midir," dedim. "Yakalanmamak ki bu örnekte yaklaşık yirmi sene."

"Walter haklı," dedi Maugham. "Bundan daha büyük ne başarabilirlerdi merak ediyorum."

"İltica ettiklerinde çevrelerindeki ağ daralıyordu," dedi Reilly. "Bu konuda daha fazla açıklama yapamam ama onları yakalamamıza ramak kaldığına kuşkum yok."

"Bunun Bay Hoover'ı çok rahatlattığına eminim," dedi Maugham sivri bir dille. "Onların kılpayı, Amerika'yla İngiltere arasındaki ilişkilere esaslı bir darbe indirmeden kaçtığını bildiğinden, geceleri rahat uyuyordur."

Bir sigara yakıp sırıttım. İhtiyarın espri anlayışı hoşuma gidiyordu. Pek çok açıdan benimkine

benziyordu: sert, keskin ve kimi zaman hiç de komik değil. Berlin'de insanları kahkahayla güldürecek türden bir kara mizah.

"Haliyle insan acaba İngiliz hükümetinin kalbinde casus olarak sadece bu ikisi mi vardı diye düşünmeden edemiyor," diye ekledi. "Guy Burgess'in 1929'da Cambridge'e gittiğinde, arkadaşlarının çoğunun o ateşli faşizm karşıtı atmosferde ya Komünist Parti'ye katıldığını ya da ona yakın olduklarını söylediğini duyduğumda, acaba Burgess gibi vatanına ihanet eden başkaları da var mıdır diye düşündüm. Belki birkaç kişi daha vardır. Belki de Burgess ve Maclean ileride denk geleceklerimize sadece iki örnektir."

"Ben de Oxford'a gittim," dedi Reilly. "New College. Burgess'le aynı yıl mezun oldum. Orada Bolşevik'e falan denk gelmedim. Cambridge Üniversitesine gidenler hakkında tuhaf bir durum varsa, o da onları sevebilmenin gerçekten çok zor olmasıdır. İngiltere'nin o bölgesindeki havayla bir ilgisi olsa gerek. Cambridge bildiğiniz üzere bir hayli soğuk olur."

"Şu anda bile Burgess ile Maclean gibi aile sırlarını gümüş tepside Ruslara sunan Cambridge mezunları olabilir," dedi Maugham üsteleyerek. Hiç bu ihtimal üzerinde durdunuz mu? Umarım bunu da hesaba katmışsınızdır, Patrick. Felaket tellalı gibi konuşmak istemem ama bence bu ihanetin ne kadar derine indiğinin tespiti için yapılması gereken çok şey var."

Reilly sanki böyle bir şey mümkün değilmiş gibi hafifçe gülümsedi ki bu da bizim tam tersini düşünmemizden başka bir işe yaramadı ve konu-

yu gayri diplomatik bir telaşla değiştirdi. "Bana kendinizden bahsedin, Bay Wolf," dedi. "Gittikçe daha çok ilgimi çekiyorsunuz."

"Anlatacak pek bir şey yok. Denebilir ki romandan ziyade kısa bir hikâye olur. Üstelik ilginç bir tarafı da yok." Reilly'e muhtemelen eskiden politik üstlerine üç nüsha halinde geçtiği türden, hayatımın sansürlü, gözden geçirilmiş bir özetini aktardım. Bir zamanlar Berlin'de polis olduğum haricindeki kısımların neredeyse tümü yalandı ve her tekrar edişimde en az Somerset Maugham kadar kurgu yeteneğim olduğuna kendim bile ikna oldum. Belki de gerçekten yetenekliydim, kim bilir; eğer benim gibi yalancının önde gideniysen, bir yazar olmak her zaman cazip bir iş gibi gelir insana.

"Komünist değilsiniz anladığım kadarıyla," dedi Reilly. Öyle bir demişti ki sanki medeni bir insan için böyle bir şey söz konusu olamazdı.

"Hayır, komünizmden hep nefret ettim. Bilhassa 1917'den sonra."

"Yine de Almanya'da gençken solcu olduğunuza dair bir his var içimde."

"Eğer kastettiğiniz buysa, Naziler iktidara geldiğinde sosyal demokrattım. Bunun sol olduğunu düşündüler. Ama nihayetinde onlar Nazi'ydi. İlginçtir, komünistler de sosyal demokratların en az Naziler kadar kötü olduğunu düşünüyordu. 1933'te sosyal demokrat olmak siyasi bir tercihten çok bir çıkmazdı."

"Mevcut siyasi fikriniz nedir?"

"Aynı yerdeyim. Yol ortasında. Ne balık ne tavuk. Fransa gibi bir ülkede olunabileceği kadar.

Fransızların imparatorluk aşkı hesaba katılırsa, bu ülkede orta yolda kalınabileceğini hiç sanmıyorum." Omuz silktim. "Gerçi aynısı İngiltere için de geçerli."

Reilly sabırla başını salladı. "Çalışmadığınız zamanlarda ne yaparsınız?"

"Briç oynarım. Bolca içerim. Gündüz güneşten uzak dururum. Çok okurum. Benim için gece insanı demek daha doğru olur herhalde."

"Yakın zamanda Berlin'e gittiniz mi?"

"Hayır ve gidebileceğim kanısında da değilim. Doğu Almanya, bolca dikenli tel ve yalanlarla çevrildiğinden, pek mümkün değil."

"Bunu senin yanında sorduğum için kusuruma bakma, Willie, ama hiç eşcinsel ilişkiye girdiniz mi, Bay Wolf?"

"Hayır."

"Ya casusluk yaptınız mı?"

"Casusluk mu?"

"Demek istediğim hiç üstü kapalı görevler icra ettiniz mi?"

"Sadece Grand Hotel'de. Bay Maugham'a yardım etmediğim zamanlarda orada konsiyerj olarak çalışıyorum. Her fırsatta anahtar deliklerinden bakmak gibi bir âdetim var. Ayrıca doğal mı, değil mi diye anlamak için de gözlerimi sarışınlardan ayırmam."

"Sonuç?"

"Bugünlerde çoğu sadece saçlarını boyuyor."

"Anlaşılan Walter'ın kadınlarla ilişkisi pek de kolay olmamış," dedi Maugham. "Kalbinin çok fazla kırıldığını tahmin etmek zor değil."

"İnsanı mutsuz bir aşk ilişkisi kadar güldürecek bir şey yoktur," dedim.

"Hem de nasıl!" dedi Reilly neşeyle. "Sadece güvenilir biri olup olmadığınızı anlamak istedim. Bunu neden yaptığımı da takdir edeceğinizden eminim. Kimin ne olduğu belli değil. Whitehall'daki herkes biraz paranoyak oldu."

"Tahmin edebiliyorum." Acaba az önce denetlendim mi diye merak ederek belli belirsiz gülümsedim; Patrick Reilly'nin beni bu kadar kısa sürede tehdit olmaktan çıkarması sayesinde ilk kez Burgess ve Maclean'ın nasıl olup da Ruslar adına bu kadar zaman başarıyla casusluk yapabildiğini anladım. Burgess abartmamıştı. Geri zekâlı bir çocuk bile onun kadar iyi bir casus olabilirdi. Reilly beni temize çıkardıysa, kolaylıkla Julius ve Ethel Rosenberg'i de temize çıkarabilirdi.

Neşeyle "kriket maçının sonuçlarını bilen var mı?" diye sordu.

24

Sör John Sinclair kütüphaneden geldi, Reilly'i acilen alıp oturma odasına götürerek beni terasta Somerset Maugham'la baş başa bıraktı. MI6 başkanının yüzü kıpkırmızıydı ki bir İngiliz için çok da sıra dışı bir durum sayılmazdı. Londra'dan onu telaşa sevk edecek bir haber aldığı ortadaydı. Biraz sonra geri gelip sanki mutlak mahremiyet gerekiyormuş gibi Fransız pencereyi sertçe kapattı.

"Bir şey mi oldu?" diye sordu Maugham.

Kendime bir brendi daha aldım. Gereğinden fazla içmiştim ama brendi Villa Mauresque'deki kadar kaliteli olunca insanın istisna yapası geliyordu. Ayrıca canım da sıkılmıştı. İngilizlerin vasıflarından biri de buydu. Casusları bile can sıkıcıydı.

"Tanrım, umarım parayı ödemekten vazgeçmemişlerdir," dedi Maugham. Yılanı andıran gözleri kısıldı. "Bakın ben kararımı verdim. Eğer tazmin edileceği yönünde bir teminat verilmezse,

parayı ödemeyeceğim. Sen endişe etme Walter, çünkü sana söz verdiğim ödemeyi yapacağım. Duke Wellington örneğini takip edip o Almana ne halin varsa gör diyeceğim. O Lépine'e boyun eğmektense hepsine rest çekmeyi tercih ederim. Nihayetinde burada bana ne baskı yapabilirler ki? Zaten sürgündeyim. Kardeşimi biraz uğraştırabilirler ama onunla zaten yakın değildik ve bir şekilde buna katlanmak zorunda kalacak."

Sinclair, oturma odasındaki masanın üzerinden kaseti dinlerken aldığı notlara sabırsızca baktı; sonra vazgeçip not defterini bir kenara atarak Grundig'i tekrar açtı.

"Sorun parayla ilgili değil gibi," dedim. "Bence Burgess'in dedikleriyle ilgili bir şey."

"Acaba kasetin sahte olduğunu mu düşünüyorlar?" diye sordu Maugham.

"Blunt'ı duydun. Konuşanın Burgess olduğundan emin. Ayrıca onun Burgess'i herkesten daha iyi tanıdığını siz söylediniz. Artık bu ne demekse! Hayır, bu başka bir şey. Kimsenin bilmediği bir şey olabilir. Keşke oturma odasında olup bitenleri duyabilseydik."

"S.kt.r." Maugham topukları üzerinde döndükten sonra ayağını yere vurdu.

"Sabırlı olmak haricinde yapacak bir şey yok," dedim. "Çok geçmeden öğreniriz."

"Çok geçmeden çok geç olabilir." Maugham başını iki yana salladı. "Walter, orada konuşulanları dinlemenin bir yolu var," dedi. "Ama bunu yapacak kişinin benden çok daha genç ve çevik olması lazım. Bu metodu *Ashenden*'de kullanacaktım fakat editörüm işe yarayacağına inanma-

dı. Ama inan bana işe yarıyor. En azından Villa Mauresque'de. Çalışma odama gidip çatıya çıkarsan hemen her şeyi duyabilirsin. Oturma odasındaki şömine tüm sesleri bacadan yukarı çeker. Pek çok kez oraya çıkıp misafirlerimin hakkımdaki düşüncelerini öğrenmek için onları dinledim. Diana Cooper'ı bir daha kesinlikle davet etmem. Hadi durma. Git çabuk. Ben de peşinden çalışma odasına geleceğim."

Villanın içine girdim ve serin koridordan geçip demir tırabzanı tutarak merdivenleri ikişer ikişer çıkmaya başladım. Köşe sahanlıktaki yaldızlı üç metre yüksekliğindeki ahşap tüneğinde duran kartal benim hızlı ilerleyişimi kayıtsız bir ilgiyle izledi. Bu kartalda bana Nazizmi hatırlatan bir şey vardı. Zamanında Brandenburg Kapısından, bir SA'nın başı üzerinde ve bir bandonun önünde bir fener alayının parçası olarak muzaffer bir şekilde geçmiş olduğunu duysam şaşırmazdım. Kimi zaman Berlin'i fazlasıyla tuhaf bir şekilde özlüyordum.

İkinci kata varıp ahşap merdivenden düz çatıya çıktım. Desteksiz binanın diğer tarafında Maugham'ın çalışma odası ve kısa kiremitli Fas çatısı ve onun da ilerisinde yaklaşık bir insan boyunda, büyük kare şeklinde bir baca vardı. Kiremitler üzerinde dikkatle yürüyerek bacanın yanına gidip tutundum.

Bu kadar kolay olacağını tahmin etmemiştim ama Maugham abartmamıştı. Şömine kocaman bir mikrofon gibiydi ve şimdiden Guy Burgess'in kasetten gelen sesini duymaya başlamıştım. Henüz haberim yoktu ama Maugham beni yukarı göndererek aslında hayatımı kurtarmıştı.

25

"Paris Komintern Bürosu beni çoğu, Claud Cockburn ve John Cairncross gibi komünizm sempatizanı İngilizler olan birçok insanla tanıştırdı. Bu arada Arnold Deutsch beni, tümü tarafımıza çekilebilecek türde olmayan, çok sayıda insanla akşam yemeğine çıkardı. Lisan bilmeyen ve hatta bazıları üniversite bitirmemiş kişiler. İçlerinden kimisi tam anlamıyla yavandı. Aptallıklarına girmiyorum bile. Bir sigara şirketinde çalıştığı Çin'den henüz dönen, sönük bir İngiliz genci hatırlıyorum. Bu adam değil Cambridge'e, üniversiteye bile gitmemişti. Adamın bahsettiği konular sigara, Çince ve Somerset'te evlenmiş olduğu berbat bir kızdan ibaretti. Evlenip sigara satmaktan başka bir hayali olmayan böyle bir adamı saflarımıza katmanın ne anlamı var diye düşündüğümü hatırlıyorum. Ruslar casus bulma telaşıyla böylelerine kadar düşmüş müydü? Gerçi Arnold'ın verdiği rubleyi de almamıştı. Neyse

derdimiz bu değildi zaten. Tabii ki bu insanların çoğu artık ölü."

Ardından birisi, Sinclair olsa gerek, teybi kapatıp biraz dolandı. Ayak seslerinden anladığım kadarıyla ayağında asker botları vardı.

"Ne oldu?" diye sordu Reilly. "Birden bire fazla telaşlandın."

"Burgess, Çin'den bahsedince aklıma bir şey geldi ve araştırdım," dedi Sinclair.

"Sonuç?"

"Ofisi arayıp oradaki birinden MI5'taki bize borcu olan birini aramasını istedim. O da Leconfield House'daki kişisel dosyalarda derinlemesine bir inceleme yaptı. Önceden adı Ardath Sigara Şirketi olan İngiliz Amerikan Şirketinin Çin'deki en yaygın ürünü State Express 555'ti. Haziran 1937'de, aynı yılın Temmuz ayında Wells Cathedral'de evlenmesinden evvel, BAT, State Express'in Çinlilere satışıyla ilgili olarak yeni bir yurtdışı müdür yardımcısı tayin etti. Ama Ağustos 1937'de Şanghay'a varmasından hemen sonra Japon ordusu şehri işgal etti ve BAT'ın yeni yurtdışı müdür yardımcısı Bund'daki yeni ve güzel villasını terk edip Paris üzerinden memleketi Londra'ya dönmek zorunda kaldı." Sinclair dramatik etkiyi artırmak için durdu. "Bu adam sevgili dostumuz Roger Hollis'ten başkası değil."

"Tanrım," dedi Reilly. "Daha neler."

"Maalesef öyle. Ne yazık ki hepsi bu kadar da değil. Roger Hollis, Londra'ya döndükten sadece birkaç gün sonra BAT'taki işinden ayrılıp MI6'e başvurdu; çok şükür kabul edilmedi. Ama birkaç ay sonra, Ocak 1938'de stajyer olarak, MI5'a ka-

tılmayı başardı. Ağustos 1937'de Ealing Tennis Club'daki, Dick White'la da tanıştığı, bir maçın ardından Jane Sissmore tarafından tavsiye edilmiş. Güvenlik araştırması dedikleri bu olsa gerek. Tenis maçı. Dahası var, Ekim 1937'de Hollis Londra'daki Kraliyet Orta Asya Cemiyeti'nde Çin'de kısa süre önce yaşanan çatışmalara dair bir konferans vermiş. Bil bakalım başka kim Kraliyet Orta Asya Cemiyeti'ne üye? Eski dostumuz Kim Philby."

"Çok ilginç olduğunu kabul ediyorum ama MI5'ın Peach soruşturmasında Philby'e karşı somut hiçbir şey bulunamadı, John. Sovyet ajanlığı suçlamasından aklandı."

"Sadece resmen ve kamuoyunun önünde ve sırf Amerika-İngiltere ilişkilerinin selameti için. Bunu sen de biliyorsun, ben de... Burgess ve Maclean'e yakalanacaklarına dair haberi Kim Philby'den başka kim uçurmuş olabilir ki? Ondan başkası olması mümkün değil." Sinclair durdu. "Bir de Hollis var tabii ki."

Sinclair tekrar durdu.

"Şimdi düşünüyorum da belki de Hollis'i suçlamak Kim Philby'nin aklanmasını sağlayabilir."

"MI6'teki sizlerin nasıl olduğunu iyi bilirim Sinbad. Philby'i aklayıp suçu rakip teşkilat MI5'ın adamına yıkacaksınız. O yüzden bence biraz daha düşün. Çünkü mevcut MI5 başkan yardımcısının, on yıldan uzun süredir MI5'ın Sovyet daire başkanlığını yapan adamın Sovyet ajanı olduğunu iddia ediyorsun," dedi Reilly. "Philby'nin Rus ajanı çıkmasından daha iyi bir şey mi bu, Tanrı aşkına?"

"Bence dahası da var. Burgess'in ilticasının ardından MI5'ın yürüttüğü John Cairncross soruşturmasını sona erdirmek isteyen kişinin Roger Hollis olduğunu unuttun mu? Hatırlarsan Cairncross'un Liszt kod adlı Sovyet ajanı olabileceği düşünülüyordu. O tarihten beri şüphe altında."

"Ama itiraf etti değil mi?" dedi Reilly. "Yani Philby'nin yapmadığını yaptı."

"Evet, sence de bu Hollis hakkındaki pek çok şeyi açıklamaz mı?" dedi Sinclair. "Yapma Patrick, Roger Hollis'ten tek şüphelenen ben değilim. Gouzenko hadisesinden beri Kanadalılar da ondan şüpheleniyor. 1945'te Hollis'in Ottawa'da Gouzenko'yu sorgulamasının numara olduğunu herkes biliyor. Ayrıca Rusların İngiltere'deki en iyi atom casusu Klaus Fuchs'u da aklayan Roger Hollis'ti. *Hollis*. Başka kimleri akladığını ancak Tanrı bilir. Ayrıca geçen ay Rusların Binbaşı Crabb'ın görevinden nasıl haberdar olduklarını ve gizlice bir Rus gemisini denetlemek için suya gireceği sırada onu bekliyor olmalarını da açıklar. Hollis onlara söylemiş olmalı. Bana kalırsa Hollis daha 1937'de Çinlilere sigara satarken Sovyetlerin safına geçti. Ardından Guy Burgess'ın dikkatsizlikle açık ettiği gibi Paris'teki Komintern'le de görüşmüştür. Yoldaşlar onu BAT'tan ayrılıp MI6 ya da MI5'a katılmaya teşvik etmiş olmalı. Artık hepsi bir anlam ifade etmeye başladığından, bunun Kim Philby'yi Sovyetlerin en iyi ajanı 'Stanley' olduğu suçlamasından akladığını bile iddia edebilirim. Neden olmasın? Roger Hollis, MI5'ta olduğu müddetçe Rusların yaptığımız her şeyden bizden bile daha önce haberi olur."

Reilly yüksek sesle iç çekti. "Evet, ama muhteşem teorinde bir açık var, John. Eğer Hollis önemli bir Sovyet ajanıysa, Guy neden kasette bu kadar bariz bir şekilde onu açık etti?"

"Guy sarhoş olduğunda hep çok konuşur. Dolayısıyla değişen bir şey yok. Ancak sanırım Wells Katedralinde evlenen sıkıcı sigara satıcısının Roger Hollis olduğunu unutuvermiş. Bu da tam ona göre bir hareket. Ayrıca herkesin bildiği üzere Hollis ağırbaşlı ve öne çıkmayı sevmeyen biridir. Öyle geri planda kalan biridir ki genelde insanlar onu unutur. Dil bilmez. Rusça bile konuşamaz. Rus karşı istihbarat biriminin başındaki adamın Rusça bilmediğini düşünsene. Kulağa nasıl geliyor?"

"Tamam, diyelim ki Guy bahsettiği kişinin İngiltere'deki en iyi Sovyet ajanı olduğunu unuttu," dedi Reilly. "Peki, Ruslar bu önemli ayrıntıyı nasıl gözden kaçırdılar? Çünkü bize bu kasetle şantaj yapmak istediklerinde bunu da ifşa etmiş olacaklardı."

"Haklısın."

Uzunca bir sessizlik oldu ve o sırada bacada daha rahat bir konuma geçtim. Ay ışığında beni gören biri hırsız ya da Noel Baba zannederdi. Gerçekten de gülünç durumdaydım. Şu anda tek yapmak istediğim Villa Mauresque'den Villefranche'ye giderek Anne French'le yatmaktı. Bahçede iki İngiliz ajanın futboldan konuştuğunu işitiyor ve ucuz sigaralarının kokusunu alıyordum. Eğer oturma odasındakilerin bacadan kokusunu alacağından çekinmesem bir tane de ben yakardım. Etrafıma baktığımda Maugham'ı kare şeklindeki çalışma odasının maviye çalan ışığında oturur-

ken buldum. Muhtemelen zehirli nesli tükenmiş tropikal bir balığa benziyordu. Yine de bana Alman Abwehr ve SD arasındaki rekabeti hatırlatan, MI5 ve MI6 arasındaki rekabetten daha zehirli olamazdı. Böyle bir rekabetin ne kadar tehlikeli olabileceğine ilk elden şahit olmuştum. Kim Philby ya da John Cairncross'un kim olduğuna dair bir fikrim yoktu ama Maugham'ın İngiltere'nin istihbarat teşkilatlarındaki casusların Burgess ve Maclean'den ibaret olmayabileceği yönündeki ifadesinde ne kadar haklı olduğunu anlamıştım.

"Ama bir de gerçekten öyle olduğunu düşün," diyen Sinclair, tekrar konuşmaya başladı. "Occam'ın usturasu ve diğerleri. En basit açıklama en muhtemel olandır. Guy hep müthiş kibirli biri oldu ve tanıştığı bir sigara satıcısını unutması da normal, öyle ki Ruslar bile onun Roger Hollis'ten bahsettiğini fark etmediler. Ama benim daha ikna edici bir açıklamam var. Öteden beri Sovyet GRU ve KGB'nin İngiltere'de birbirinden bağımsız casus şebekeleri olduğundan şüpheleniyoruz. Bu şebekeler birbirlerinin yaptıklarından bihaberler. Hatta Moskova'daki Milli Savunma Heyeti GKO'dan özel izin gelmedikçe birbirlerine danışmalarının bile yasak olduğunu düşünüyoruz. Bu Stalin paranoyasının doğal bir sonucu. Sovyet karşı istihbaratının, her kaynağın iki kez kontrol edilmesini sağlamak için, hem KGB hem de GRU ajanları tarafından yürütülmesini isteyen oydu. Guy Burgess'in KGB'ye çalıştığını ve onu İngiltere'den onların kaçırdığını ve bunu yaparken de bilinmeyen bir nedenle bu kaseti kaydettiklerini varsayalım. Hollis de GRU'ya, yani Rus askeri

istihbaratına çalışıyor olsun. Bu durumda bu ihmalin nedeni kendiliğinden ortaya çıkıyor. KGB, Hollis'in GRU olduğunu bilemez. Bu kadar basit. Her şeyin olduğu gibi güvenliğin fazlası da zarar."

"Evet, mümkün."

"Sadece bu kadar da değil: GRU askeri istihbaratındakiler KGB'den çok önce Çin'e casus göndermişlerdi. Jim Skardon, MI5 adına 1949'da Klaus Fuchs'u sorguladığında kendisinin GRU tarafından casus yapıldığını ve bu iki teşkilatın arasındaki husumetin MI5 ve MI6 arasında olandan bile büyük olduğunu söylemişti. Demek ki Fuchs KGB'ye nakledildiğinde GRU, Milli Savunma Heyeti'nde epey hır çıkarmış. Onların adamı rakipleri için çalışmaya başlamış."

"Sinbad sen böyle söyleyince yoldaşların tahmin ettiğimden de dağınık çalıştıklarını düşünmeye başladım."

"Ama bizim Sovyet Milli Güvenlik Heyeti'nin başkan yardımcısı olan bir casusumuz yok. Ben dağınıklık diye buna derim."

"Öyle. Alexander Shelepin'in MI6 için çalışması gibi bir şey olurdu bu."

"Eğer Hollis, GRU'ya çalışıyorsa, en az Shelepin kadar önemli demektir, Patrick. Burgess ya da Maclean kadar büyük bir haindir. İngiltere'deki tüm Sovyet ajanlarına karşı yapılan soruşturmaları boşa çıkaracak bir yetkiye sahip demektir. Klaus Fuchs ya da John Cairncross gibi mesela. Belki de belli etmeden Kim Philby'nin Sovyet ajanı olduğunu ima ediyordur. Belki de en başından beri Hollis'i işaret eden Philby'dir. Belki de masum olduğuna dair söyledikleri doğrudur."

"Peki şimdi ne yapacağız?" diye sordu Reilly.

"İlk olarak bu kasetleri satın almamız şart. Melbury Road'daki banka bölümüne talepte bulundum bile. İngiltere'de şimdiden ilk kasetin varlığı hakkında tahminler yürütülmeye başlandı. Diğer kasetler de varsa, onlarda ne olduğunu bir Tanrı bilir. Bu bile tek başına yeter de artar. O yüzden derhal paralarını ödememiz gerek."

"Guy Burgess'in konuşmasının hassas bir mevzu olduğunu biliyorum. Maugham da haklı. Amerikan medyası böyle bir şeye balıklama dalar. FBI bir daha bizi ciddiye almaz. Zaten şimdiden olmadıysak eğer, bundan sonra Batı istihbaratının paryaları oluruz."

"Patrick, ayrıca Broadway'deki adamlarımdan Hollis hakkında ayrıntılı bir soruşturma başlatmalarını isteyeceğim. Bu gece."

"Bunu yapabilmek için Müşterek İstihbarat Heyeti ve Sör Patrick Dean'den onay alman gerek. Hatta bakandan da. Peki ya MI5'taki Dick White ne olacak? Ona da söyleyecek misin?"

"Herif Hollis'e fazla yakın. Dediğim gibi Hollis'in güvenlik soruşturmasını yapan muhtemelen White. Kendisinin de GRU ajanı olması muhtemel. Hollis'in de şüphelenip Burgess ve Maclean gibi kaçmasına izin veremeyiz."

"Ben Dick White'in casus olacağına ihtimal vermem. İlticaların ardından Percy Sillitoe ayrıldığında, o da MI5'tan istifa etmek istemişti. Sillitoe onunla konuşup kalmaya ikna etti. Eğer White, Rus casusuysa yoldaşların onun istifasına izin vereceğini hiç zannetmem. Ayrıca Cambridge değil, Oxford mezunu."

"Makul. Yine de Hollis ve White birbiriyle çok sıkı fıkı. Bence şimdilik onu soruşturma haricinde bırakmak hayırlı olur. Dick White'ın Hollis'i her zaman desteklediğini herkes bilir."

"Tamam, bu gece Patrick Dean'i ararım. Sen de MI6'tekileri ara. Ama buradan olmaz, otele dönelim. Somerset Maugham'a yazar olarak ne kadar hayran olsam da, o ihtiyar kulamparaya günahım kadar güvenmiyorum. Çevresindeki ibnelere ve özellikle de o Walter Wolf denen yavşak Almana da zerre kadar güvenim yok. İbne değilse de herifte tam bir Nazi tipi var. Ayrıca Maugham'ın da geçmişte Rusya'da olduğunu unutmayalım. Biz kısa pantolonla dolaşırken, o Rusya'da bir sürü casusu yönetiyordu. Sadece Rusya'da değil, Washington'da da öyleydi. Guy Burgess'in 1937'de burada kalması belki de tesadüf değildir."

"Anthony Blunt'ta öyle."

"Bu da içimi iyimserlikle doldurmuyor zaten. GRU'nun yönettiği Komintern'in merkezi Paris'te. Ama Riviera'da da en az o kadar faallerdi ve İspanya İç Savaşı'ndan Marsilya'ya kaçan komünistleri saflarına katmaya çalışıyorlardı. Güney Fransa'da ajan bulmaya kalkan birinin 1937'de Somerset Maugham'a misafir olanlara kayıtsız kalması pek ihtimal dâhilinde görünmüyor. Nihayetinde cinsel tercihleri yüzünden tümü gizli bir hayat sürmeye alışık. Bu nitelik Rusları her zaman cezbetmiştir."

"Yine Blunt."

"Muhtemel bir şüpheli olarak MI5 tarafından sorgulanmamış mıydı?"

"Birkaç kez. FBI da onu birkaç kez takibe aldı. Ama onu sorgulayan Courtney Young, Anthony Blunt'ın masum olduğu hususunda ısrarlı. Onun suçu sadece bazı kişilere yakın olmak. Yine de fotoğrafın Londra'daki Courtauld'da bulunan daireden çalınmasına dair elimizde Anthony'nin sözünden başka bir şey yok."

"1937'de burada kalanlardan biri önceden kızılların tarafına geçmiş olabilir. Bence Maugham o malum resmi bize gösterse iyi olur."

"İzin vereceğini hiç zannetmem. İhtiyar ibne tam bir kapalı kutudur."

"Sence Rus ajanı olması mümkün mü? Picasso sahibi ilk komünist olmazdı."

"Picasso da dâhil olmak üzere."

26

Maugham aydınlık ofisinde masada oturuyordu. Yirmi dakikadır bacaya tutunduğumdan kirlenen ellerimi silmem için bana bir havlu attı.

"Baca konusunda haklıymışsın," dedim. "Her şeyi duydum. Sana parayı ödeyecekler. Bu kesin. Ama söyledikleri diğer hiçbir şeye inanmadım. Kaset bu ikisini epey korkutmuş."

Maugham asık bir suratla başını salladı.

"Kimi zaman galiba bu masada öleceğim diye düşünürüm," dedi usulca. "Koşumları takılmış topal bir at gibi. Muhtemelen bir kitabım ya da oyunum yarım kalacak. Dickens'a olan şeyin benim de başıma gelmesi için yeni bir kitaba başlamayı düşünüyorum. Diğer zamanlarda yatak odamdaki boyalı karyolaya bakıp son nefesimi burada verip Bayan Havisham'ın düğün kahvaltısı gibi yayıldığımda neye benzeyeceğimi hayal ederim. Kanımca pek matah görüntü olmaz. Ne yazık ki, hem de hiç."

"Öldüğünde güzel görünmenin bir yolu var mı?"

"Tahnitçiler öldüğünde bile gayet güzel görünmeni sağlayabiliyorlar. Sağlıklı bir beniz, kırmızı yanaklar, pembe dudaklar. Aslında benim açımdan biraz ürkütücü. Sanırsın, böyle bir şeyden zerre kadar rahatsız olmam. Oysa her sabah kalktığımda, aynaya bakıyorum ve şimdiden ne kadar cesede benzediğime inanamıyorum."

"Hayatım boyunca pek çok ölü gördüm. İşin doğrusu benim için iyi olmayacak kadar çok. Genellikle ölüler nasıl göründüklerini takmazlar. Ayrıca kanımca yüzün ne kadar boktan görünüyorsa, o kadar dolu bir hayat geçirdin demektir. En azından kendimi böyle teselli ediyorum."

"O açıdan bakarsak ben, ikisi de Dorian Gray'in resmini andıran, iki ömür sürdüm demektir. Kaldı ki kusurdan azade bir vücut da yok, öyle değil mi? Hatta yanlışlıkla idealize ettiklerimizde bile... Duvardaki resme bak. Paul Gauguin'in yaptığı *Havva* tablosu. Onu neden satın aldığımı biliyor musun? Çünkü kadınları ne kadar çirkin bulduğumu hatırlatıyor bana. Bir de sol ayağında yedi parmağı olduğu için. Sanki Gauguin hepimize ne kadar kusurlu olduğumuzu, hiç birimize güvenilemeyeceğini hatırlatmak istemiş. Onun bir çift topuklu ayakkabı giydiğini hayal etsene. Gerçekte neye benzediğini anlaman imkânsız olurdu."

Resme bakıp başımı salladım. "Tipim değil," dedim. "Bu kadarından eminim. Bana göre kadının Wallace Beery'den daha çok kadına benzeyeni makbuldür. Zaten yüksek topuklar kadınlar bize benzemesin diye icat edilmedi mi?"

"Bir de neden kadınlarla ilişkilerim iyi gitmiyor diye merak ediyorsun. Gauguin'i dinle. Batının güzellik anlayışına güven olmaz, Walter. Her melek gerçekte şeytan ve her kadın fahişedir."

"Hepsi değil, sadece para isteyenleri öyle."

"Hepsi para ister."

"Senin erkek arkadaşların çok mu farklı?"

"Onlar fahişe değil. Merhametsizler, çünkü içinde yaşadığımız dünya onları bu hale getirdi. Kadınlarsa çalışarak kazanmak zor geldiğinden, kolay yoldan kazanabilmek için fahişe olmayı seçerler."

Omuz silktim. "Kime güveneceğiz? Belki de hiç kimseye. İngilizlere güven olmadığı kesin. Aşağıdaki tiplere de öyle. Özellikle de Sör Lancelot ve onun silahtarına." Anne'i düşünüp aramızda bir ölçüde de olsa güven tesis edilmiş olduğundan, kendimi daha iyi hissettim.

"Peki, bu herifler başka ne söyledi?" diye sordu.

"Şimdilik Guy Burgess'in kazara MI5'ın başındaki üst düzey bir casusun varlığını ifşa ettiğini düşünüyorlar."

"Yok artık."

Reilly ve Sinclair'in, MI5'taki Roger Hollis'in tıpkı Guy Burgess gibi otuzlarda Rusların safına geçtiğinden şüphelendiklerini anlattım.

"Roger Hollis mi? Hiç duymadım," dedi Maugham.

"Tecrübelerime göre, eğer insanlar adını biliyorsa, iyi bir casus değilsin demektir."

"Doğru, ama bu söylediğinin tam zıddının yaşayan kanıtıyım. Yazar olduğum müddetçe kimi

zaman İngiliz casusluğu yaptım. Şöhretim ne kadar arttıysa, o kadar iyi bir casus oldum."

Masanın etrafından dolanarak gelip kanepede yanıma oturup elini dizime koydu. Rahatsız olmadım, çünkü müşfik ve babacan bir tavrı vardı.

"Başka bir casus demek," dedi. "Eğer bu ortaya çıkarsa, İngilizler 'özel ilişkilere' elveda diyebilirler. Burgess ve Maclean neyse ama bu bin kat beter bir şey olur. MI5'ın başındaki bir casus felaket değilse nedir? Bunu düşünmek bile Hoover'in kalp krizi geçirmesine yeter."

"Duyduğum konuşmanın ana fikri buydu."

"MI5 ve MI6'te tepeden tırnağa kadar adamakıllı bir tasfiye yapmak zorunda kalacaklar. *Eğer bu doğruysa*... Hollis'in casus olduğundan sadece şüpheleniyorlar dedin, değil mi?"

"Bak, Patrick Reilly olmadıysa bile ben ikna oldum. Sakın ikisinin de işinde iyi olduğunu düşündüğümü zannetme. Bence en kötü casuslar devlet memurlarından çıkar. Sinclair ve Reilly gibi adamlar için bu çocuk oyunu gibi bir şey. Whitehall'ın basamaklarında yükselip şövalye olabilmek için gereken bir araç. Ama bu iş böyle yürümez. İngilizler Ruslarla savaş halinde olduğu halde onları zerre kadar tanımıyorlar. Rusların sadece ideolojiden ibaret olduğunu varsayıyorlar ama bundan çok daha fazlası var. Biliyorum, çünkü bir Sovyet toplama kampında iki yıl kaldım."

"Petrograd'da ben de Rusları yakından tanıma fırsatı elde ettim," dedi Maugham. "Elbette hâlâ hatalarım oluyor. Bir keresinde az kalsın yanlış adamı öldürüyordum. Ama çoğunlukla ne yaptığımı bilirdim ve günümüzde işleri yürütenlerin

bildiğinden şüpheliyim. Ruslardan mükemmel casus olur. Bizimkilerden çok daha iyiler, çünkü yalan söyleme konusunda ustalar. Ayrıca kendilerini kandırabilmek gibi bir meziyetleri de var ki iyi yalan söylemenin anahtarı budur. Önce kendini ikna etmen gerekir. İngilizler yalan konusunda onların yanında umutsuz vakadır. Biz kendi hakkımızda fazla dürüst, fazla içe dönüğüz ve yalan söylemek bizi afallatır. Burgess ve Maclean'in İngilizleri bu denli dehşete düşürmesinin asıl nedeni onların mükemmel yalancılar olmaları. Tıpkı benim ve muhtemelen senin gibi Walter. Öte yandan, belki de başka çaren yoktu."

"Son yirmi yıl boyunca iş hayatta kalmaya geldiğinde, dürüstlüğün fazlasıyla abartılmış bir erdem olduğuna tanık oldum."

"Çok doğru. Hayatım boyunca yalan söylediğimden, istesem de itiraz edemem zaten. Peki, Sinclair ve Reilly ne yapmayı planlıyor?"

"Galiba otele dönecekler," dedim. "Londra'yla özel telefon görüşmesi yapacaklar. Acilen bir cadı avı başlatmak istiyorlar. Onlar gittikten sonra, senin için bir sakıncası yoksa, ben de eve gideyim. Paranın teslimini halletmek için iki gün sonra geri gelirim. O tarihe kadar nerede olduğumu biliyorsun zaten."

Maugham başını salladı. "Her şey için teşekkür ederim dostum."

"Tüm bunlar bittikten sonra otele gidip resepsiyon masasına yerleşerek dünyadan habersiz turistlerin gereksiz sorularını cevaplayacağım. Yani şu hayatta en iyi olduğum işin başına döneceğim."

Maugham esrarlı bir ifadeyle gülümsedi. "Hiç numara yapma, Walter. Sen de tıpkı benim gibi hayatta kalmayı bilen birisin. Tek farkın benim kadar yaşlı değilsin. Henüz değil. Ama elbette yeterince yaşarsan sonunda sen de böyle olacaksın."

"İnsana asıl ağır gelen de bu değil mi? Hiç kimse yaşlanmak istemiyor, ama öte yandan kimse ölmek de istemiyor." Omuz silktim. "İşin aslı bu yaşa geleceğimi bile hiç hesaba katmamıştım."

İngiliz casusların Belle Aurore'ye dönmesinin ardından ben de Villefranche'e gittim. Otelleri evime giden yolun üzerindeydi ve girişin dışına park edip bir süre uçurum kıyısındaki minik bahçeye gizlenip konuşmalarına tekrar kulak misafiri olmayı düşündüm. Üst katın tüm ışıkları yanıyordu ve hatta pencerede kulağında telefon olan Sinclair'i gördüm. Ama bugünlük yeterince casuslarla ve şantajla uğraşmıştım. Yorgundum ve tek istediğim Anne'le yatmaktı. Vazgeçmemin bir diğer nedeni de adamların ikisinin de silahlı olmasıydı.

Saat onu epey geçmiş olsa da gittiğimde Anne büyük pembe Smith Corona daktilosunda yazı yazıyordu. Ayrıca Hallicrafters radyo da açıktı. BBC Dünya Servisinin arka fondan gelen sesini duyabiliyordum.

Felaket yakındı ama diğer herkesin beklediği türde bir felaket değildi. Bu daha çok benim için ısmarlama yaratılan felaket cinsinden bir felaketti.

"Süveyş hakkında bir şey var mı?" diye sordum. "İngilizler işgale kalkıştı mı? Ya Fransa?"

"Hayır, ama durum pek iç açıcı sayılmaz."

Üzerinde, kenarlarında minik çiçekler olan, dantelli bir beyaz elbise vardı. Ayakları çıplaktı. Aslında aklıma gelseydi, yedi tane olup olmadıklarından emin olmak için sol ayak parmaklarını sayardım. Makyajı yoktu ve hatırladığımdan daha ufak tefek ve savunmasız görünüyordu. Hatta biraz da kederliydi. Bir şişe şarap açtı ve birazını terasta içtik. Ona Villa Mauresque'e gittiğimi söyledim. Şaşırtıcı şekilde sessiz ve içine kapanıktı. Üstelik çok sigara içiyordu; küllükte en az bir düzine izmarit vardı.

"Ceset nerede? Havuzda mı, yoksa yatak odasında mı?"

"Tam karşında."

"Hayırdır, bir terslik mi var? Biraz gergin gibisin."

"Ciddi bir şey değil. Sadece ölü katılığı. Somerset Maugham gibi birini araştırırken, ister istemez bulaşıyor."

Manikürlü parmaklarıyla yüzüme dokununca birden onu ne kadar istediğimi fark ettim. Onu çok özlemiştim ve onunla olmak istiyordum. Mystikum'un kokusu da burun deliklerimde olduğundan artık hemen her şey yerli yerine oturmuş denebilirdi.

"Tüm gün biyografi üzerinde mi çalıştın?" diye sordum.

"Evet. Biraz fazla tek başıma kaldım galiba. Şehre ya da yüzmek için Grand Hotel'e gitmem gerekirdi ama gitmedim. Üstelik hâlâ zihnimin içinde. Kitaplar bazen böyle olabiliyor. Başka şeylere ayırdığın vakti kıskanırlar. Kocan gibi bir şey olup çıkarlar."

"Çok kocan oldu mu?"

Acı acı gülümsedi fakat cevap vermedi ki bu da bana fikir yürütmekten başka seçenek bırakmadı. Daha önce evlenmiş miydi? Bilmiyordum ve morali biraz daha düzeldiğinde ona kendi hakkındaki her şeyi sormaya karar verdim. Bir ihtimal.

"Kitap nasıl gidiyor?"

"İyi." Durup bir sigara yakarak nefesini tüm gücüyle içine çekti. "Olabileceği kadar iyi."

"Bir kazazede gibi konuştun."

Omuz silkti. "Kolay iş değil."

"Benden daha iyi vakit geçirdiğinden eminim. Tüm akşamı Villa Mauresque'de geçirdim. Epey çetin geçtiğini söyleyebilirim."

"Ne oldu? Daha fazla şamata mı?"

"Onun gibi bir şey."

İlk kez ona ne kadar itimat edebileceğim konusunda tereddüt ederek duraksadım.

"Bak bu konuyu tekrar açmak istemiyorum ama anlaşmamızı unutmuş gibisin," dedim. "Adam ölene ya da izin verene kadar o konuda bir şey yazmayacaktın."

"Yazmadım zaten. Anlaşma anlaşmadır. Sormana şaşırdım."

Omuz silkti. "Ama istemiyorsan hiçbir şey anlatma. Alınmam. Ciddiyim. Ben sadece sohbet ediyorum." Gülümseyip uzaklara baktı.

"Villada ortam iyice gerildi, hatta tehlikeli hale geldi diyebilirim. Sadece onun için değil, belki benim için de geçerli. Bu durum bana yakın olanları da içerebilir." Söylediklerimi sindirmesi için biraz durdum. "Haliyle seni kastediyorum."

"Mevzu ilginçleşmeye başladı. Devam et."

"Ciddiyim."

"Farkındayım ama benim için endişe etmen yersiz, Walter. Ben başımın çaresine bakarım."

"Senin hakkında endişelendiğimi ben de şimdi fark ettim. Hatta gerektiğinden bile fazla."

"İlişkimizi bilen yok, değil mi?"

"Yok."

"Güzel." Çok sakin konuşuyordu, hatta öyle sakin konuşuyordu ki mutlaka ters giden bir şeyler olması gerektiğini düşündüm. "O zaman telaşa mahal yok, değil mi?"

"İşin içinde silahlı tipler olduğunda telaşa da mahal var demektir. Villaya bahsettiğim türde tipler geldi. Eski askere benziyorlar. Yani önce vurup sonra soru soranlardan. Tabii zahmet buyurup sorarlarsa."

"İyi de silahlı adamların orada işi ne? Somerset Maugham bana hiç de tehlikeli biriymiş gibi gelmedi."

"Ondan biraz şüpheliyim. Adamın mazisi biraz farklı bence. Hatta bence birkaç mazisi var ve tümü de sır. Bitirdiğinde elinde muazzam bir kitap olacak. Sadece bu gece olanlardan bile uzun bir bölüm çıkar."

Ardından ona Londra'dan gelen iki casustan ve onların Guy Burgess'in kasetini dinledikten sonra İngiliz istihbarat teşkilatının kalbindeki diğer bir Sovyet ajanını tespit ettiklerini düşünmelerinden bahsettim.

"Somerset Maugham'ı kastetmiyorsun, değil mi?"

"Hayır, başka biri."

Güldü. "Tanrım biri daha mı? Buna skandal demek az kalır. Bu bir salgın. Bu sefer kim?"

"Roger Hollis adında biri."

"Hiç duymadım."

"Zaten duymamış olman lazım, adam casus."

"Tanrım, yoksa diğer ikisi gibi o da mı eşcinsel?"

"Zannetmem. Adam yirmi yıldır evliymiş."

"Bu bir şeyi değiştirmez."

"Geçmişte bir kadını ömrünü onunla geçirecek kadar sevdiğinde, bu bir şeyleri değiştirirdi. En azından benim gözümde hâlâ böyle."

"Beni şaşırtıyorsun. Neyse, İngiltere'de dutum farklı. Pek çok eşcinsel sırf kendini gizlemek için evleniyor. Somerset Maugham da yirmi yıldan uzun süre evli kalmadı mı?"

"Evet. Karısını unutmuşum."

"O unutmadı. Unutamadı. Gerçi unutmak için elinden geleni yaptığını söyleyebilirim. Zavallı Syrie. O sefil ihtiyarla berbat zaman geçirmiş olmalı. Ona acıdım." İç çekti. "Tanrım, erkeklerden nefret ediyorum."

"Bunu bir an için bir kenara bırakırsak, ayrıca yanlış hatırlamıyorsam ben de erkeğim, ihtiyara hayran olduğunu sanıyordum."

"Yazar olarak evet. İnsan olarak hayır. Hem de hiç. En azından sonunda edindiğim izlenim bu oldu. Peki, bu iki İngiliz casus şu an nerede?"

"Villefranche'deki Belle Aurore Hotel'de."

"Villa Mauresque'de kalmıyorlar mı?"

"Hayır. Şanslı adamlar."

"Niye? Onları Londra'dan çağıran Maugham değil miydi?"

"Çağırdı ama adamlar şahsi korumalarını da beraberlerinde getirmekte ısrar ettiler. Ports-

mouth'lu iki fedaiyle gelmişler. Sadece gergin gezginler olsa gerek. Fransız garsonlar epey ürkütücü olabiliyor."

"Kaç gün kalacaklar?"

"Birkaç gün galiba. İş bitene kadar gitmezler. İşin aslı Patrick Reilly kriket maçıyla daha ilgiliydi."

"İngiltere Avustralya'ya karşı."

"Aklımın almadığı şeylerden biri de bu. İngiltere Mısır'a asker göndermek üzereyken tüm İngilizlerin aklı fikri krikette."

"Aklının almadığı diğer şey ne?"

"Sen tabii ki. Bence bana söylemediğin bir şey var."

"Ah?"

"Nihayetinde ne olduğunu bana söylediğinde onu da kriket maçı kadar anlamakta zorlanacağıma dair bir his var içimde."

"Ne kriketi ne de beni anlamak zor."

"Öyle umarım."

"Yorgun olduğumdan galiba."

Yatmaya gitti ya da ben öyle düşündüm. Aşağıda durduğum uzun zaman zarfında küllükleri boşalttım, iki şişe maden suyu aldım ve küçük bir vazonun içine bahçeden aldığım tek bir çiçek koydum. Ben yatak odasına girerken o banyodan çıkıyordu, üzeri hâlâ giyinikti ve benimle göz göze gelmekten kaçınıyordu.

"Oda servisi," deyip şişeyle çiçeği yatağının yanındaki masanın üzerine koydum. "Yastığına koymak için çikolata da getirirdim ama çikolatan bitmiş. Aslında evdeki pek çok şey bitmiş. Dolaplarında hemen hiçbir şey yok. Sanki bir yere git-

meyi düşünüyorsun gibi bir durum var." Yatağını açtım. "Biliyorsun, değil mi, şu anda bana bakan biri senden çok hoşlandığım gibi çok yanlış bir fikre kapılabilir. O ve bir de oteller konusunda çok tecrübeli olduğum fikrine... Zamanında otelim olduğunu söylemiş miydim? Dachau'daki bir çöplüktü. Evet, ne diyeceğini tahmin ediyorum. Dachau otel işletilecek yer değil. Ama bunlar uzun zaman önceydi."

"Bırak," dedi.

"Ve işimi kaybetme riskine mi gireyim? Yok artık." Gülümsedim. "Yeni havlu ister misin?" Çok konuşuyordum, çünkü duymaktan hoşlanmayacağım bir şey söylemesini istemiyordum. Haklıydım da.

Üstünü çıkarmadı. Yatakta yanıma oturdu, dizlerini çenesinin altına kadar çekip düşünceli bir ifadeyle durmaya başladı. Bana mutsuz bir öğrenciyi hatırlatıyordu.

"Boşa konuşmayı bırak lütfen. Oturup dinle."

Yatağa oturdum ve midemin bundan pek memnun olmadığını fark ettim. Birden Mystikum kokusu midemi bulandırmaya başladı ve o andan itibaren bu kokunun bana hep felaketleri hatırlatacağına dair bir hisse kapıldım.

"Ne oldu?"

"Haklısın. Sana anlatmadığım bir şey var. Lütfen affet."

"Affettim bile."

"Sana bu gece söylemeyecektim ama madem konuyu açtın, uzatmanın anlamı yok. Buna daha fazla devam edemeyeceğim."

"Neye?"

"Seninle olmaya Walter. Seninle sevişmeye. Senin âşığın olmaya."

Gerildim. "Bunu duyduğuma üzüldüm Anne."

"Ben de."

"Fikrini değiştirmek için yapabileceğim bir şey var mı?"

"Londra'ya dönmeye karar verdim."

"Bunu hayır olarak kabul ediyorum. Ya kitap?"

"Aldığım ikramiyeyi geri vereceğim."

"O niye?"

"Artık bunu yazmak istemediğime karar verdim. Aslında hiç istememişim. Neyse artık devam edemiyorum. O yüzden en kısa sürede gideceğim. Ne kadar çabuk o kadar iyi. Yarın. Muhtemelen ilk iş."

Yumruk yaptığım elimi ısırdım; kafamı yumruklamaktan daha kibar bir hareketmiş gibi geldi. "Sanırım artık sana bir faydam kalmadı," dedim. "Evet, bu işlerin nasıl yürüdüğünü bilirim."

"Dediğin gibi değil."

"Öyle mi?"

"Öyle."

"Öyle diyorsan." Durup dağılmış olan düşüncelerimi toparlamaya çalışsam da işe yaramadı.

"Evet."

"Kusura bakma ama dişlerimi sıkmışken konuşmam biraz zor."

"Gerçekten çok özür dilerim."

"Gitmemi ister misin?"

"Sence de en iyisi bu değil mi? Böylece sabah yaşanacak tuhaf vedalaşmadan kurtulmuş oluruz."

"Böyle bir şeyi kim ister, değil mi?" Elimden geldiğince gülümsedim. "Özellikle de bu gece ya-

şadığımız tuhaflığın ardından. Aslında Villa Mauresque'e telefon edip bir haber bırakarak beni buraya gelme zahmetinden kurtarabilirdin. Numara sende var. Ofisindeki dosyalarda görmüştüm. Öte yandan belki de yüz yüze konuşmanın beni daha az kıracağını düşündün."

Alt kata indim ve yeşil bahçeden geçip şimdiden kıyıya çarpan dalgalar gibi kulaklarımda uğuldayan bir sessizlik içinde arabama bindim. Böyle bir şey olacağını hissetsem de bunu görmezden gelecek kadar salakça davranmıştım. Aslında yaşananları dikkate alırsak çok da önemli bir şey sayılmazdı. Bernie Günther'in çoktan alıştığı trajediler silsilesindeki sıradan bir trajediydi hepsi bu. Kendime eğer bu darbeyi kaldırabilecek biri varsa, o da benim dedim. Belki insan hayatının özeti buydu. Bir trajedi gelip kendinden öncekileri örterdi. Artık yemekte yediğim ıstakozun ölümünden ya da sigaramın içinde yanan tütün yaprağından daha mühim ne vardı? Hiçbir şey. Eğer durup da hayatta ne kadar ıstırap verici şey olduğunu düşünürseniz bu sizi öldürür. Tıpkı yakın mesafeden ateşlenip kalbe giren bir mermi gibi.

27

Özel bir hadise için sakladığım iki tane yirmi yıllık Schinkenhäger şişesi vardı ve eve vardığımda o özel anın gelmiş olduğunu anladım. Yoğun acı kendi eşsizliğini oluşturur. Şişelerden birini açıp ilk kadehe baktım, sarhoş olmak haricinde hiçbir şey düşünmüyordum: Kendi kendini meşrulaştıran mutlak ve kayıtsız şartsız itaat edilmesi gereken bir ihtiyaç. İşte size esaslı bir felsefi kavram. Yatmadan önce tüm şişeyi bitirdim ve diğerini de sabah uyanır uyanmaz hallettim. Bu ikisinin arasında bir yerlerde de oteli arayıp hasta olduğumu söyledim. Gerçekte hasta olduğumdan değil. Alkolü midemden çıkarmak zorunda kalacak ve halime duyduğu acıma hissiyle tiksintiyi bir arada hissedecek zavallı hemşire haricinde, hiç kimse buna hastalık demezdi. İşte o kadar hastaydım. *Wilhelm Gustloff*'un Baltık Denizinin soğuk tabanında yattığını öğrendiğimden beri bu kadar içmemiştim.

Grand Hotel'i aradıktan epey sonra kapı zilini duyarak uyandım. İçimdeki sarhoş ve enayi parça gelenin, korkunç bir hata yaptığını söyleyerek özür dileyecek Anne olduğunu sandı. Onu yaptığından dolayı affetme hayaliyle yerden kalkmayı becerebildim. Tabii ki onu affedecektim. Sarhoştum.

İçimde iki şişe *schnapps* olduğundan minik yatak odamda sürünerek kapıyı açmak için aşağı indim. Saatin kaç olduğunu bilmesem de ertesi gün öğleden sonra ya da akşamüzeri olmalıydı. Kapıyı açtığımda yüzüme vuran güneş ışığıyla, en azından ben öyle olduğunu düşündüm, neye uğradığımı şaşırdım. Oysa bana çarpan kırmızı suratlı bir İngilizin yumruğuydu ve çeneme inen yumruk beni alkolden bile beter ederek birden ipleri kopan bir kukla gibi geriye doğru fırlamama neden oldu. Ayaklarım öne uzanmış halde merdivenlere oturdum, kulaklarım çınlıyordu ve kusmak üzereydim. Ben hâlâ kusmayı düşünürken İngiliz beni kaldırıp birkaç kez duvara vurduktan sonra tekrar yumrukladı.

"Eğer sevdiğim bir şey varsa," dedi, galiba uzunca bir süre duyduğum son cümle bu olacaktı, "o da bir Almanı yumruklamaktır." Güldü. "Bir de bunun için para alıyorum. Aslında bedava bile yaparım."

Başım döndü. Tekrar iki casusu dinlediğim Villa Mauresque'in çatısına geri dönmüştüm. Az sonra da bilincimle hayatın yaşamaya değer olduğu düşüncesini ardımda bırakarak bir bacadan içeri düştüm. Hayat buna değmezdi ki bu kadarı açıktı. Bacanın ağzı olan tünelin ucundaki ışık

gittikçe küçüldü ve nihayet bir metal para ve uzak bir galaksideki bir yıldızdan daha küçük hale geldi. Kayboluyordum ve bu kayboluşum belki de temelli olacaktı. Berlin'de Nazilerden önce bile kayıpların aranması her yıl şehre milyonlarca marka mal olurdu. Peki, neye yaramıştı? Belki benden öncekiler gibi beni de bir daha kimse bulamayacaktı. Bacanın karanlığı çevremi sararken tıpkı arabamda oturup kendimi karbon monoksitle öldürmeye çalıştığımda olduğu gibi hayatımın sona erdiğini düşündüm. Derin bir nefes alıp yorgun ve işe yaramaz zihnime bir daha ihtiyaç duyulmamasını ümit ettim. Artık başka bir şey bilmek istemiyordum. Zaten ne fark ederdi ki? Hayata böyle sıkı sıkı sarılmanın bir manası yoktu. Ben de bıraktım. Gitmesine izin verdim. İngiliz bana iyilik etmişti. Bir çocuğun Noel'i karşılaması gibi karanlığı bağrıma bastım.

28

Uzunca bir süre koyu yeşil tavandaki sarı ampule baktım. Hiç sönmüyordu. Sarı sadece sarı olarak kalmayıp bazen turuncu ve bazen de yeşil oluyordu ki belki de basit bir ampulden fazlasıydı. Yutmaya değer miyim diye anlamak için ruhumun derinliklerini görmeye çalışan görünmez bir tepegözün kem gözü gibiydi. Onu kırmak amacıyla bir iki kez kalkmayı düşünsem de tavan yatmakta olduğum ahşap zeminin en az dört metre üzerinde olmalıydı. Oda balo salonu kadar büyüktü ama bunaltıcı derecede sıcaktı, kusmuk (bana ait) kokuyordu ve bu beklenmedik pislikten memnun olan sineklerin seslerini işitebiliyordum. Ter içindeydim ve terle kaplı gömleğimin yakası bir tereyağı ambalajı gibi enseme batıyordu. Ayağımda ayakkabı olsa ampule fırlatırdım, çünkü düğmesinin yerini göremiyordum. Villa Mauresque'nin bahçe kapısı kadar büyük pencere kepenkleri kapalıydı ve onları açmadan bile pencerelerin

demirli ve benim de mahkûm olduğumu anlamıştım. Gerçi ayakkabı fırlatmak ya da pencere açmak gibi zahmetli işleri yapacak mecalim de yoktu. Ayrıca ellerim arkamda sıkıca bağlıydı. Sanki kan kırmızı duvarların dibindeki süpürgelikleri yiyerek kaçmaya çalışmışım gibi çenem ağrıyordu. Kafamdaki saçlar bile ağrıyordu. Yetmezmiş gibi feci susamıştım. Bağırıp su istesem de gelen olmadı.

Tozlu mermer şömine rafında eski bir Fransız saati vardı ama tıpkı hayatım gibi onun da, on ikiyi on geçe durduğunu fark ettim. Villefranche-sur-Mer'deki boş bir villada olabileceğimi tahmin ettim. Duyduğum okyanus sesi beni biraz teskin etti; bana hürriyetim ve bir de gemi verilse gidebileceğim yerleri düşündüm. İskoçya, Norveç, Kaliningrad veya Ümit Burnu. Ümit pek kolay bulunmadığından oraya gitmenin doğru olacağına karar verdim. Kepenklerin ötesinde hava kararmış gibi görünse de gözlerim sızladığından pek emin olamadım. Ampule o kadar uzun süre bakmıştım ki artık her şeyi fotoğraf negatifi gibi görüyordum. En azından benzeri negatif bir şey. On ikiyi on geçe kapı açıldı ve Portsmouth'lu iki İngiliz içeri girip beni ayağa kaldırdı.

"Altına işemiş," dedi biri tiksintiyle yüzünü buruşturarak.

"İyi ya işte onu tuvalete götürme zahmetinden kurtulduk."

"Patronun hoşuna gitmeyecek."

Beni en az önceki kadar büyük başka bir odaya götürüp uzun bir masanın önündeki sandalyeye oturttular. Başımın üzerinde cam bir avize vardı

ama pencere kepenkleri kapalı olduğundan ışığın çoğu köşelerdeki lambalar ve masanın üzerindeki Anglepoise'dan geliyordu.

Masada oturan soluk yüzlü adamın üzerinde çizgili bir takımla, gözünde kalın gözlükler vardı ve benden ziyade piposunun içindekilerle ilgiliymiş gibi görünüyordu. Saçı seyrekti ve burnu, ağzı ve tahminimce kanı da inceydi. Odanın diğer ucundaki kapı açıktı ve orada kimin olduğunu göremesem de sigara dumanının oluşturduğu buluta bakılırsa, birden fazla kişi olduğu anlaşılıyordu. Belki de Londra'dan gelen iki casus oradaydı.

"Evinden yedek kıyafet getirdiniz mi?" diye sordu soluk yüzlü adam diğer ikisine.

"Evet, efendim."

Başını salladı. Onu daha önce görmemiştim ama İngilizdi ve sanki manastır keşişiymiş gibi sakin ve ağır bir tavrı vardı.

"Kokuyor. Onu yıkayın, karnını doyurun ve kıyafetlerini değiştirip bana getirin."

On beş dakika sonra tekrar karşısına geldiğim keşiş bana kibar bir kayıtsızlıkla, sanki sıkıcı bir kriket maçını izlermiş gibi baktı. Ben oturunca keşiş yavaşça ayağa kalkıp bir dosyadan bazı kâğıtlar çıkarıp sanki delillermiş gibi masada önüme koydu. Oturduğum yerden açıkça göremiyordum ama içimde bana hürriyetime ya da hayatıma mal olacak ciddi suçlamalar yönelteceklerine dair çok kuvvetli bir his vardı. Keşişin elinde duran şey benim pasaportumdu. Erich Mielke'nin verdiği pasaport.

"Sen Walter Wolf'sun," dedi. "Cap Ferrat'taki Grand Hotel'de konsiyerj olarak çalışıyorsun."

"Evet, ama itiraz ediyorum. Beni neden buraya getirdiniz?"

"Ama gerçek bundan farklı değil mi? Gerçek adın Bernhard Günther."

"Hayır."

"Gerçek adın Bernhard Günther ve bu pasaport sana Stasi olarak da bilinen Demokratik Alman Cumhuriyeti istihbaratı tarafından tedarik edildi." Ses tonu özür diler gibiydi, sanki böyle sıcak bir günde beni buraya getirdiğine üzgünmüş gibi bir hali vardı.

"Hayır."

"Aslında Doğu Alman Devlet Güvenliği Bakanlığı Dış İstihbarat Dairesi Hauptverwaltung Aufklärung'un ajanısın. Komünist HVA'ya çalışıyorsun değil mi, Herr Günther?"

"Hayır."

"Geçmişte Nazi istihbaratı SD'de görevli bir subaydın. 1946'da Johanngeorgenstadt'taki esir kampında savaş esiri olarak tutuluyordun ve Stasi'ye orada katıldın."

"Hayır."

"Seni esir kampından Stasi adına çalışman şartıyla saldılar."

"Hayır. Savaş esiri olduğum doğru. Ayrıca isimlerini bilmiyorum ama benden Stasi'ye çalışmamı da istediler. Reddettim. Ama daha sonra kaçtım."

"Kaçtın mı? Ne kadar hünerliymişsin," dedi keşiş.

Uzun, sarışın, düzgün konuşan, derin ve yumuşak sesli bir adamdı ve casustan ziyade çok yaşlı bir öğrenci ya da çok genç bir okul müdü-

rüne benziyordu: adamda ne fizik vardı ne de atletik yapı. Katile de benzemiyordu; bu adamın gaddarlığı için değil, zekâsı için seçildiği belliydi. Portsmouth'lu iki fedaiden farklı olarak bu adam birini yumruklamak yerine, yazı yazmaya meyilliydi. Sanki söylediklerimden çok daha makul bir cevap vermem adına bana zaman tanımak istermiş gibi çoğu zaman susup piposunu tüttürdü. Bana bağırıp vuran ve gerçekleri benden döverek çıkarmaya çalışan birini bu adama tercih ederdim. Çünkü sorgu dediğin öyle olurdu. Ama bu adam benim dostum olmaya çalışarak sonunda, tek kurtuluş ve aklanma kaynağım İsa haline gelene kadar psikolojik olarak beni kendine bağımlı hale getirmeye çalışıyordu.

"Rusya ve Doğu Almanya'daki esir kamplarından kaçmayı başarabilen Alman esir sayısı çok olmamalı. Hatta kaçabilen olduğunu hiç sanmıyorum."

"Bilmem. Doğrudur. İşin aslı bir fırsat yakaladım ve değerlendirdim."

"Çok şanslıymışsın, Bernhard."

"Ben hep şanslıyımdır."

"Ah, öyle mi?"

"Tabii ki. Yoksa burada sizinle konuşuyor olur muydum?"

Gülümseyip piposunu tekrar yakmadan önce tırnaklarına baktı.

"Senin bahsettiğin şansın Seneca'nın bahsettiğiyle benzer olduğunu söyleyebilirim," dedi. "Fırsatla hazırlığın bir araya gelmesi. Senin fırsatın. Ama başka birinin hazırlığı olduğu kesin. Erich Mielke'nin hazırlığı."

"Seneca da kim?"

"İmparator Nero'nun danışmanı olan Romalı bir stoacı."

"Oh, iyi bari. Tanıdığımı varsaydığınız diğer bir Doğu Alman casus olduğunu düşünmüştüm."

"İlginç. Seneca'nın kim olduğunu sordun ama Erich Mielke'nin kim olduğunu sormadın."

"Sanırım Romalı bir stoacı değil."

"Değil gerçekten de. Yoldaş General Erich Mielke, Stasi'nin başkan yardımcısıdır."

"Hiç duymadım. Ama normaldir, çünkü Almanya'dan ayrılalı epey oldu."

"Tıpkı senin gibi o da Berlinli Herr Günther."

"Avusturya'daki Fucking'den olsa bile umurumda değil. Hata yapıyorsunuz. Sizin zannettiğiniz kişi değilim. Size yardım etmeye çalıştığımı ne çabuk unuttunuz. Minnettarlığınızı gösterme şekliniz de pek garipmiş doğrusu. Bakın, bu tür şeylere ayıracak vaktim yok benim. Derhal gitmek istiyorum."

"Emin ol, vaktimiz bol."

"O zaman su ve sigara istiyorum."

Keşişin başıyla işaret ettiği fedailerden biri sanki resmi geçitte yürüyormuş gibi yanıma gelerek ağzıma bir sigara koydu, kalitesiz çakmağıyla yaktı ve ardından bana bir bardak su getirdi.

"Teşekkürler," dedim. "Şimdi, nerede kalmıştık? Ah, evet. Size neden bahsettiğinizi bilmediğimi söylüyordum. Yanlış adamı yakaladınız ki bunu şimdiye kadar anlamanız gerekirdi."

"O zaman hafızanı tazeleyeyim, Herr Günther. CIA'deki dostlarımızla birlikte ismini araştırdık. Bana kalırsa 1954'te Berlin'deki Fransız bölgesinden üç ajanın kaçırıldığı Stasi operasyonuna

katılan Bernhard Günther sensin. O üç Amerikalı ajan Amerikan pasaportu ve yirmi beş bin dolar karşılığında senin Erich Mielke'yi kaçırmaları için onlara yardım edeceğini zannetmişti. Ama sen onlara ihanet ederek herifleri Mielke'ye sattın. İkisinin hâlâ Doğu Almanya'da hapiste olduğunu biliyor musun?"

Başımı iki yana salladım. "Hata yapıyorsunuz. Benim adım Walter Wolf ve Grand Hotel'de konsiyerjim. Neden bahsettiğinize dair en ufak bir fikrim yok. CIA adına çalışan kimseyle tanışmadım. Tekrar söylüyorum, Mielke isminde birini tanımıyorum."

"Fransa'da titizlikle planlanmış bir operasyon yürütüyorsunuz, değil mi? Epey zaman ve para harcamış olmalısınız."

"Paralıya benzer bir halim mi var? Oturduğum daireyi gördünüz. Banka hesaplarıma da bakın. Çok az param var. Grand Hotel'den kazandığımla geçiniyorum. Doğu Almanların beni maaşa bağladığı falan yok."

"Elimizde aksini söyleyen biri var. Bir şahit"

"Öyleyse o kişi ya yanılıyor ya da yalancı."

"Hazır banka hesabından bahsetmişken," diyen keşiş, masanın üzerindeki kâğıtlardan birini bana uzattı. "Monaco'daki Crédit Foncier bankasının müdüründen gelen Şubat 1956 tarihli mektubun bir nüshası bu. Mektupta Harold Hebel'le müşterek bir hesabınız olduğu yazılı. Hesapta da yirmi bin franktan fazla para var, Herr Günther. Para hesaba Batı Almanya'daki Bonn'da bulunan Schönefeld İhracat Şirketi tarafından yatırılmış. Bize göre bu şirket Stasi'ye ait."

"Şu ana kadar bu bankanın ismini duymuş değilim."

"Bu para masrafları karşılamak için mi gönderiliyor?"

"Bakın, ben bankaya mektup falan yazmadım. Bu benim imzam değil. Ayrıca Bonn'daki Schönefeld İhracat Şirketinden de haberim yok."

"Ama Harold Hebel'i tanıyorsun, değil mi?"

"Tabii ki tanıyorum. Eğer Somerset Maugham'la konuşsaydınız, bunu çoktan öğrenmiş olurdunuz. Size söylediklerimi onaylayacaktır: Harold Hebel savaştan önce de şantajcıydı. Maugham'a şantaj yapan herif o. Anlaşılan şimdi de İngiliz gizli servisine kancayı takmış. Ben de talebi üzerine Bay Maugham'a yardım ediyorum. Sorun ona."

"Ne yazık ki bu mümkün değil çünkü kendisi hafif bir felç geçirdi."

"Bakın bu işe dâhil olmayı ben istemedim. Benden yardım talep edilene kadar Grand Hotel'de kendi işime bakmakla meşguldüm. Şimdi de sizce mahzuru yoksa, otele işimin başına dönmek istiyorum."

"Harold Hebel. Gerçek ismi Harold Heinz Hennig. Geçmişte Gestapo'da görevliydi, şimdiyse komünist HVA'ya çalışıyor."

"Hiç şaşırmam. Ona kaseti veren de onlar olmalı. Onlardan önce de KGB. Şahidiniz Hennig mi?" Başımı iki yana salladım. "O adam yalancıdır. Yerinizde olsam hiçbir lafına inanmam."

"Ama en başından beri ikiniz Riviera'da birlikte çalışıyorsunuz."

Sigaramın dumanını çektim ve kafama doğru ağ salarak inmekte olan bir örümceği kaçırma umuduyla avizeye doğru üfledim.

"Hayır, ondan nefret ederim. Onunla çalışmaktansa onu öldürmeyi tercih ederim. Onunla aramızda çok öncelere dayanan bir husumet var."

"Bu operasyonu yürüten Mielke mi, yoksa adaşın mı?"

"Adaş mı? Neden bahsediyorsun sen?"

"Tümgeneral Markus Wolf."

"Onu da hiç duymadım. Tanımam gereken bir sürü general saydınız. Korkarım birazdan benim de general olduğumu iddia edeceksiniz."

"Bildiğimiz kadarıyla Markus Wolf, Doğu Alman HVA'nın başı ve doğrudan Mielke'ye bağlı."

Tekrar sadece bir anlığına gerileyen örümceğe baktım.

"Yoldaş General Mielke'yi ne kadar yakından tanıyorsun?"

"Size söyledim. Adını bile duymadım."

"Yapma, Herr Günther. Elisabeth Dehler, yakın zamana kadar Güney Fransa'da karın olan kadın, Erich Mielke'yi gayet yakından tanımıyor mu? Hem de önceden tanışıyorlar. Yetmezmiş gibi o da HVA'ya çalışıyor."

"Elisabeth mi?" Güldüm. "Hiç sanmam."

"Onlara çalıştığından hiç kuşkumuz yok ve kendisi güven içinde Berlin'e döndü."

"Döndüğünü biliyorum." Omuz silktim. Evet, söyledikleri doğruydu. Elisabeth, Erich Mielke'yi tanırdı. Savaştan önce Mielke KPD'ye bağlı silahlı bir örgüt üyesiyken tanışmışlardı ama bunu söylemeye gerek duymadım, çünkü neyle suçlandığımı bilmiyordum. "Bakın beni bir süre önce terk etti. Sıcağa dayanamadı. Dilin bir türlü üstesinden gelemedi. Almanya'yı tahmin ettiğinden çok

daha fazla özledi. Döndükten sonra yaptıklarına dairse bir fikrim yok. Bana mektup yazmadı."

"İstersen biraz da malum operasyondan konuşalım?"

"Neden bahsettiğiniz hakkında hiçbir fikrim yok."

"Karlshorst'un MI5'ın başkan yardımcısı Roger Hollis'i Sovyet askeri istihbaratı GRU adına çalışan bir Sovyet ajanı olarak gösterme komplosundan bahsediyorum."

"Karlhorst mu? Berlin'de bir bölgedir. İyi de bunun bana ne ifade etmesi gerekiyor?"

"Bu aralar HVA'nın merkezi orada."

"MI5. GRU. HVA. Bunların ne olduğunu bir açıklasanız nasıl olur?"

"Hauptverwaltung Aufklärung. Doğu Alman dış istihbarat teşkilatı. İngiliz MI6 ya da Amerikan CIA'in karşılığı."

"İnsan yaşadıkça neler öğreniyor. Guy Burgess'i ya da MI6'i ancak birkaç gün önce öğrendim ama Roger Hollis diye birini hiç duymadım. Ayrıca eğer Sovyet casusuysa ona iyi şanslar. Umurumda bile değil. Bunların hiçbirinin benimle ilgisi yok. Ben Hennig'le Maugham arasında aracılıktan başka bir şey yapmadım. Sanki Hollis'in casus olduğunu iddia eden benmişim gibi konuşuyorsun. Ayrıca Sör John Sinclair ya da Patrick Reilly'e de böyle birinden bahsetmedim."

"Bahsetmene gerek yoktu. İşin inceliği de orada zaten. Her şey Burgess'in sözüm ona kasetteki itirafında Erich Mielke ve Markus Wolf'un tespit etmemizi umduğu bir ayrıntıda gizli. Tespit ettik de. Doğruca tuzağa düştük. Dilersen buna Şangay

bağlantısı adını verelim. İngiliz Amerikan Sigara Şirketi. Hakkınızı teslim etmem gerek, sayenizde bir süre kendi kuyruğumuzu kovaladık. Bunun Whitehall'da nasıl bir paniğe yol açtığını hayal bile edemezsin. Ama sizden birinin tam vaktinde taraf değiştirmesiyle, Roger Hollis büyük bir şüphe altına girmekten kurtulmuş oldu."

"Peki, benden ne istiyorsun? Tümüyle aklanması için ona kefil mi olayım? Tamam. Bildiğim kadarıyla Roger Hollis iyi adamdır ve bir Rus casusu değildir. Duymak istediğiniz bu mu? Öyle olsun. Bana bir kâğıt verin, onun namına Kraliçe'ye bir mektup yazıp onu şövalyeliğe önereyim. Siz İngilizler bu unvanları önünüze gelene dağıtıyorsunuz zaten."

"İtirafı mektuba tercih ederim. Bizi vakit kaybından kurtarır."

"Diğer bir tabirle deliliniz yok. Bu bir briç oyunu olsa blöf yaptığınızı söylerdim."

"Briç dedin de Somerset Maugham'ın yeğeni Robin..."

"Robin'e pek güven olmayacağını biliyor olmalısın. Neden ona fotoğrafın nereden geldiğini sormuyorsun?"

"Ah, sorduk. Onu Anthony Blunt'a sattığını itiraf etti. Ama Harold Hennig resimle buraya geldiğinde Hennig'in kendisinden istediği şeyi yapmaktan başka çaresi olmadığını düşünmüş. Robin seni Villa Mauresque'e briç oyunu için davet etme fikrinin Hennig'e ait olduğunu söyledi. Çok ısrar etmiş. Ayrıca şantajda aracı olarak seni tavsiye eden de Hennig. Konuyla ilgisi olmayan ve itimat edilebilecek türde biri. Ama başından beri bu gizli operasyonda birlikteydiniz, değil mi?"

"Alakası yok."

Başımın birkaç santim üzerine kadar inen örümcekten sakınmak için öne doğru eğildim ve sigaramı masadaki kül tablasında söndürdüm. Yorgundum. Tek istediğim uyumaktı. Ama öne eğilince keşiş önüme birbiri ardına iki fotoğraf koydu. İki fotoğrafta da üzerimde Stasi üniforması vardı. Sahte olduklarını kolayca anlayabiliyordum ama İngilizler bu fotoğrafların doğruluğuna inanmayı tercih ettiklerinden yapabileceğim bir şey yoktu.

"Bunları nasıl izah edeceksin?" dedi keşiş bana bir fotoğraf daha göstererek.

Son fotoğrafı daha önce de görmüştüm; Prag'da, Çek suikastçılar tarafından öldürülmeden kısa süre önce, SD Generali Reinhard Heydrich'le çekilmiş fotoğrafımdı.

"İlginç bir hayatın olmuş," dedi keşiş. "Ona şüphe yok. Bu kadar bilgili olduğuna göre senin gibi bir konsiyerj zor bulunur. Bilmediğin şey yok herhalde."

"Nesin sen, bir casus mu? Polis? Devlet memuru?"

"Onun gibi bir şey."

"Beni Harold Hennig'le aynı odaya koy," dedim. "Ve ona soru sormama izin ver. Bir numaralı şahidinin ne kadar güvenilir olduğu hemen ortaya çıkar. İşin doğrusu, elinde benim sözüme karşı onunkinden başka bir şey yok."

"Olabilir."

"Bak, Erich Mielke denen bu adam ve Stasi'nin başınıza epey iş çıkardığı ortada. Ama kendinize şunu sorun: Eğer tüm bu zahmete adamınız Hol-

lis'i gözden düşürmek için katlandılarsa, planları nasıl oldu da bu kadar kolay boşa çıktı? Eğer Harold Hennig benimle çalışıyorsa, nasıl oluyor da elinde beni suçlayacak fotoğraflar bulunuyor? Hiçbir mantığı yok."

"Adamın şantajcı olduğunu sen söyledin."

"Bir düşün. Burgess'in söylediklerini nasıl bu kadar çabucak ve kolayca göz ardı ettiniz?"

"Her şeyi kısa süre sonra anlayacaksın. Tüm mevcut delilleri gözden geçirmek ve müdahil olan herkesin söyleyeceklerini dinleyebilmek adına ilgili tüm tarafları bir araya getirmeye karar verdik. Böylece her şeyi açığa çıkarmak istiyoruz. Makul değil mi?"

Birisinin öksürdüğü odanın diğer ucundaki açık kapıya baktım.

"Beni yargılayacak kişiler orada mı?"

"Yargılamak mı?"

"Çünkü tarif ettiğin şey mahkemeye benziyor," dedim.

"Evet, öyle de denebilir."

"Peki, suçlu bulunursam?"

"Bu çok güzel bir soru."

"Bir zahmet cevap ver o zaman."

"Bence vereceği cevaplar üzerine düşünmesi gereken kişi sensin, Herr Günther. Soruları biz sorarız ve işbirliği yapmanı da şiddetle tavsiye ederim. Bu şekilde göreceksin, her şey çok daha kolay olacak."

29

İki fedai beni yeşil tavanlı kırmızı odaya geri götürdü ve kocaman gümüş rengi bir anakondaya benzeyen bir kalorifere kelepçeledi. Şansıma, tavandaki ampulden farklı olarak, kalorifer açık değildi. Bana büyük bir bardakta su ve bir sigara daha verdiler ve biraz da olsa hayat yaşamaya değermiş gibi hissettim. Ama sadece birazcık. Başım ağrıyordu ama içtiğim iki şişe *schnapps* ve en az o kadar sert iki yumruk dikkate alınırsa, bunda şaşılacak bir şey yoktu. Gerçi her şeyi hesaba katacak olursak, içkiyi yumruğa tercih ederdim. Açık yaraları dağlamak için bundan daha güzel bir yol yoktu ama etkisi geçince haliyle moraliniz yerlerde sürünüyordu. İki şişenin etkisi geçince istediğiniz tek şey içine girebileceğiniz güzel bir mezar olurdu. Zaten durum böyle devam ederse, İngilizler beni hiç zahmete sokmadan bahsettiğim mezarı benim için hazırlayacaktı. Riviera'daki metruk bir villada toplanan bu uyduruk mah-

kemede İngiliz adaletinin tecelli edeceğine dair bir umudum olmadığından hayatımın tehlikede olduğunun farkındaydım. Cihan Harbi sırasında İngiliz ordusunun vahşet örneklerine yeterince şahit olduğumdan, beni hiç tereddüt etmeden öldürebileceklerini biliyordum. İngilizler kendilerini hep adil olarak pazarlasalar da bu bakımdan Almanlardan hiçbir farkları yoktur. Cephede tanıdığım hemen herkes kendi hatlarının gerisine götürmek zahmetine girmemek için öldürdüğü savaş esirleriyle ilgili bir şeyler anlatmıştır. Bu durum İngilizler için ne kadar doğruysa, Almanlar için de öyleydi. Şu anda ben de esirdim ve bu İngilizlerin Fransızlarla diplomatik bir kriz riskini göze alarak beni bir İngiliz hapishanesine nakledeceklerini hiç sanmıyordum. Bir sürü bürokratik işlemle uğraşmaktansa öldürmek çok daha basit bir çözümdür. Uyumayı denesem de fayda vermedi. Kelepçeliyken ancak suçlu olanların gözüne uyku girer.

Birkaç saat sonra beni tekrar avizeli odaya getirdiler. Bir terslik olmalıydı, çünkü Harold Hennig de oradaydı ve benim gibi kelepçeliydi. Gözünün biri mosmordu ve gömleği de yırtıktı. Kendi şahitlerine böyle muamele etmeleri pek mantıklı değildi. Bizi odanın zıt uçlarında oturttular. Onu görmezden gelmeye çalıştım ki sağ olsun, o da aynısını yaptı. Masada şimdi keşiş de dâhil olmak üzere üç adam vardı. Diğer adamlardan biri zemin döşemelerinin altından gelen kötü kokunun farkındaki bir düşese benziyordu. Bu evde döşemenin altında her şey olabilirdi. Diğer adam yamuk dişli ve koca kulaklı babacan bir tipti. Boynundaki

çizgili kravat keşişinkiyle aynı olduğundan acaba aynı okula ya da Londra'daki aynı sıkıcı şeyler satan mağazayı mı gidiyorlar diye düşündüm. Portsmouth'lu iki fedai de oradaydı ama yanlarında onlara benzeyen başkaları da vardı. Bir kez daha diğer odada açık kapıdan bizleri dinleyen başkalarının da olduğuna dair bir hisse kapıldım. Arada bir çakılan kibritler ya da zemine sürten sandalyelerin seslerini duyabiliyordum.

"Evet, hepimiz neden burada olduğumuzu biliyoruz," dedi keşiş.

"Keşke bilseydim," dedim.

"O zaman lafı uzatmadan hemen başlayalım." Diğer kapının yanında duran iki fedaiden birine başıyla işaret etti. "Şahidi getirir misin lütfen?"

"Demek bu bir mahkeme," dedim.

Fedai dışarı çıktı ve peşinde Anne French olduğu halde geri geldi. Midemin kasıldığını hissettim. Neden burada olduğunu henüz kestirememiştim ancak akıbetimin hiç de hayırlı olmayacağına dair içimdeki his büyük bir süratle güçlenmeye devam etti. Nedeni gözlerini benden kaçırması değildi. Nedense buna o kadar şaşırmadım; beni asıl şaşırtan Harold Hennig'in dediği şey oldu.

"Anne, aşkım burada ne işin var?"

"Lafı ağzımdan aldın," diyerek ben Grand Hotel'de çalışmakla meşgulken, onların ne kadar yakınlaştıklarını merak ettim.

Benim olduğum tarafa bakmadığı gibi Hennig'e de cevap vermedi. Şeytana inanmasam da ondan korkardım. Onun benimle ilgili pek feci planları olduğuna dair bir his tüm vücuduma yayılmaya başladı.

Anne French masaya oturup doğruca karşısına baktı. Üzerinde kolsuz, mavi, sade bir elbise vardı. Saçını başının arkasında topuz yapmıştı. Masum bir öğrenciye benziyordu. Parfüm kokusu burnuma vurduğu anda masanın üzerinde duran kırmızı dosyanın nereden geldiğini anladım. Onun Villefranche'deki dolabında duran araştırma dosyalarından biriydi.

"Adın ne?" diye sordu keşiş.

"Anne French."

"Bize buraya neden geldiğini söyler misin?"

Bana ihanet edebileceği yönündeki eksik ve kısmi belirtiler süratle daha somut bir hal aldı.

"Ben bir yazarım." Yüzünde buruk bir gülümseme belirdi. "Pek iyi olduğum söylenemez. Bu iş sayesinde pek çok yere gidip kolayca casus olduğumu gizleyebildim. Somerset Maugham gibi diyebiliriz. Yakın zamana kadar Büyük Britanya Komünist Partisi mensubu ve HVA, yani Doğu Alman Hauptverwaltung Aufklärung casusuydum."

"Doğu Almanya'yla ilgin nedir?"

"Annem aslen Almandır. Leipzig'den."

"Almanca biliyor musun?"

"Evet."

Bunları ilk kez duyuyordum. Almanca bildiğinden şüphelenmeme neden olacak tek bir açık bile vermemişti.

"Peki, ne zamandır Doğu Almanya adına casusluk yapıyorsun?"

"İleride HVA olacak teşkilata 1950'de Leipzig'i ziyaret ettiğim sırada katıldım; o tarihten sonra Riviera'da pek çok gizli operasyon düzenledim. Son olarak benden Grand Hotel Cap Ferrat'ta ka-

lan Fransa Savunma Bakanı Mösyö Bourgès-Maunoury ile yakınlaşmam istendi. HVA adına onu gözetleyebilmek için metresi olacaktım. Ama başarılı olamadım. Mutlu bir evliliği olan iki çocuklu bir adam. Kısa süre sonra Berlin'den gelen yeni emirle..."

"Bu iş için özel bir eğitim aldın mı?" diye sordu keşiş.

"Biraz. Berlin-Pankow'da bulunan Tschaikowskistrasse'deki casus okulunda birkaç derse katıldım. Ama bence sosyal inceliklerden habersiz Doğu Alman gençlere sofra adabını ve benzeri kuralları öğretmekten başka bir şey yaptıkları yok. Bu tür şeyleri zaten bildiğimden bana pek bir faydası dokunmadı. Öte yandan telsiz kullanmayı da öğrettiler. Bir de silah."

"Berlin'den gelen emirleri nasıl alıyordun?"

"Çoğunlukla telsizle."

Nihayet Anne'in Hallicrafters ve BBC Dünya Servisine olan düşkünlüğü farklı bir anlam kazanmıştı.

"Affedersin, tatlım. Anlatmaya devam et."

"Tatlım" demesi hoştu; demek ki önceden onlara her ne anlatmışsa, ona inanmışlardı ve en kötüsünü beklemem gerekiyordu.

"Başarısızlıkla sonuçlanan Mösyö Bourgès-Maunoury'nin metresi olma teşebbüsümün ardından Berlin'de tanıştığım iki HVA ajanıyla yürüteceğim bir operasyona dâhil olmam emredildi. Bernhard Günther ve Harold Hennig."

"Palavra," diye mırıldandı Hennig. "Bu da nereden çıktı?"

"Bu adamları teşhis edebilir misin?"

"Evet," dedi. "Bu ikisi."

Anne hiç şüphe kalmasın diye ruhsuzca bizleri işaret etti. Mahkemede bana baktığı nadir anlardan biriydi, ama kim bilir, belki de postacıya bakıyordu.

"HVA operasyonunu izah eder misin?"

"Tabii. HVA'nın başı Yoldaş General Mielke tarafından bizzat hazırlanmış bir plandır. MI5'ı başkan yardımcısı Roger Hollis'i ortadan kaldırmaya ya da en azından etkisiz hale getirmeye ikna etmek üzere tasarlanmıştır. İngiliz istihbaratını, en verimli ve sadık casuslarından birinin Sovyet askeri istihbaratı GRU'nun ajanı olduğuna ikna edecektik. Günther zaten daha önce Fransız bakanı kandırma operasyonunda bana yardımcı olabilmek adına Grand Hotel'de konsiyerj olarak çalışmaya başlamıştı. O plan başarısız olunca Roger Hollis'i gözden düşürmeyi hedef alan Othello kod isimli plan devreye sokuldu."

"Bu planı ayrıntılarıyla açıklar mısın?" dedi keşiş.

"Bunların hepsi yalan," dedi Hennig.

"Senin de sıran gelecek," dedi keşiş. "Lütfen Bayan French'in bitirmesine izin ver."

Anne sabırla başını salladı. "Teşekkürler. General Mielke bu planı Shakespeare'in oyunu *Othello*'dan ilham alarak hazırladı. Oyunda Iago, Desdamona'nın adını ve itibarını karalamaya koyulur. Burada da aynısı olacaktı. Harold Hennig işadamı kılığında otele geldi. Görevi Somerset Maugham'a Guy Burgess, Anthony Blunt ve onun da içinde bulunduğu bir fotoğrafla şantaj yapmaktı. Fotoğraf yazarın yeğeni Robin tarafından

Anthony Blunt'a satıldı, sonra Bay Blunt'ın Londra'daki dairesinden çalınıp Hennig'e satıldı."

"Kim çaldı?" diye sordu kötü dişli babacan adam.

"Bir HVA ajanı. Galiba Blunt'ın Courtauld Enstitüsü'ndeki öğrencilerinden biri. İsmini bilmiyorum. Berlin'e gönderdiği resim Hennig'e teslim edildi ve Hennig buraya geldiğinde Robin Maugham'la temasa geçti ve o da Blunt'a şantaj yapmakta kullandığı aynı resim olduğunu onayladı. Sonuç olarak Hennig, Robin Maugham'a kolayca baskı yaparak önce Günther'i Villa Mauresque'e davet ettirdi, sonra da Somerset Maugham'ın Günther'i kendisiyle onun arasında aracı olarak kullanmasını sağlandı. Plana göre Günther hiç para vermeden fotoğrafı alarak Somerset Maugham'ın gözüne girecekti ve bunu takiben de Hennig, Maugham'a ve ona bağlı olarak İngiliz İstihbaratına şantaj yapabileceği yeni bir malzeme çıkaracaktı. Şantajı burada yapmanın, konuyla ilgili hemen herkesin tutuklanma ihtimalinin bulunduğu Londra'da yapmaktan çok daha emniyetli olacağı düşünüldü."

"Bize yeni malzemeden bahset," dedi keşiş. "Bu bir kasetti, değil mi?"

"Evet. Sovyet ajanı Guy Burgess'in KGB adına nasıl çalışmaya başladığını anlattığı bir kaset. General Mielke, Somerset Maugham'ın Burgess'in söylediklerini duyduktan sonra kasetin MI6'teki eski dostları için nasıl bir önem taşıdığını anlayacağına inanıyordu. Ayrıca Somerset Maugham'ın kaseti istihbarat teşkilatı adına alacak paraya da sahip olduğu düşünülüyordu. Tabii ki Burgess'in

kaseti, bu arada kasette konuşan gerçekten Guy Burgess ama kaset denizde değil, Moskova'da doldurulmuştur: Desdemona'nın mendiline karşılık gelebilecek çok küçük ve önemsiz bir ayrıntı içeriyordu. O da şuydu: Burgess 1937'de Paris'te Şanghay'daki İngiliz Amerikan Sigara Şirketinde çalışan biriyle tanışmış ve bu kişi de Sovyet GRU adına çalışmaya başlamıştı. Mielke İngiliz istihbaratından birinin bu adamla Roger Hollis arasında bir irtibat kuracağını temenni etmişti. Ardından da Burgess ve Maclean'in ilticası yüzünden iyice paranoyaklaşan MI5 ve MI6, Roger Hollis hakkında gerekeni yapacaktı. Hollis hakkında sadece şüphe tohumları ekmenin bile o adamı devre dışı bırakmak için yeterli olacağına inanmıştı. Tıpkı Iago'nun Desdemona'nın gözden düşmesi için gerekenlerin çoğunu Othello'ya yaptırması gibi."

"Mielke operasyon onayı almak için Othello planını KGB'ye sundu mu?"

"Galiba sundu. HVA'nın geçmişte olduğu gibi büyük bir istihbarat teşkilatı olduğunu ispatlamasını sağlayacak ilk büyük operasyondu. HVA hâlâ Sovyetlerin güvenini kazanmaya çalışan nispeten yeni bir teşkilattır."

"KGB kasetleri HVA'ya doğrudan mı verdi?"

"Hayır. Belli bir kaynağa dayandırmak için önce Savignyplatz'daki BBC'nin Berlin ofisine teslim edildi. Sanırım BBC muhabirlerinden biri HVA'ya çalışıyor ve ona sanki önce yayınlamayı düşünüp sonra da satmaya karar vermiş gibi Hennig'e satması emredildi."

Anne durup bir bardak su istedi ve sonra kaldığı yerden devam etti.

"Görevim Günther ve Hennig'le buluşup operasyonun gidişatını kısa dalga radyo üzerinden şifreli mesajla HVA'daki amirime aktarmaktı. Günther ve Hennig, Maugham üzerinden İngiliz istihbaratından büyük miktarda para kopartacak ve ardından diğer teşkilat çalışanları hakkında da yanıltıcı bilgiler içeren yeni kasetler çıkaracaklardı. Yanılmıyorsam diğer kasetlerde de Holllis'in gözden düşmesine yardımcı olacak bilgi kırıntıları var ama ne olduklarını bilmiyorum. Şantajdan alınan para üçümüz arasında bölünecek ve bu bölgedeki diğer operasyonlarda kaynak olarak kullanılacaktı."

"Ve söz konusu kasetler de işte bunlar. Onları Villefranche-sur-Mer'deki kiralık villandaki ofisinde tutuyordun."

"Evet."

Anne o kadar ustaca yalan söylüyordu ki neredeyse ben bile inanacaktım. Bir an bile tereddüt etmiyordu ve acaba İngilizlerin beni ve Harold Hennig'i kurşuna dizeceği ihtimalini hiç düşündü mü diye merak ettim. Sesi sakin ve seksiydi; hatta birkaç kez sanki söyleyeceği şeye üzülüyormuş gibi sesini titretmeyi bile başarmıştı. Çok başarılıydı. Mielke hainini iyi seçmişti. Jean Simmons ya da Deborah Kerr'in bile ondan daha iyisini yapacağından şüpheliydim. Ama en zoru da onu sevdiğim halde bunları dinlemek zorunda kalmamdı.

"Peki, titizlikle hazırlanmış bu planın bir parçası olmaktan vazgeçmeye seni ne ikna etti?" Keşiş ona bakıp, sanki Erich Mielke, Harold Hennig ve benim gibi vicdansız adamlar tarafından kullandığına üzülürmüş gibi acıyarak gülümsedi.

Anne iç çekti.

"Rahat ol, tatlım. Acele etmene gerek yok. Hata olsun istemeyiz." Keşişin sesi, sanki Anne bana ve Harold Hennig'e ihanet etmekte zorlanıyormuş gibi endişeli çıkıyordu.

"Evet, hiç acele etme," dedim. "Ama yardımı olacaksa beni yanağımdan öpebilirsin."

Kılı bile kıpırdamadı.

"Devlet ve sınıfların varlığına inanmadığımdan Komünist Parti'ye katıldım ama asıl amacım Süveyş'te de şahit olduğumuz İngiliz ve Fransız emperyalizmine karşı mücadele etmekti."

"Şimdi o mevzuya girmeyelim," dedi yamuk dişli adam.

"Demek istediğim ben bir idealistim," dedi Anne. "Babam gibi. En azından öyleydim. Ama bu iki adamla temasım sırasında Günther'in karısı Elisabeth bana o ve Hennig'in savaş sırasında faşist SD ve Gestapo adına çalıştıklarını söyledi. Gördüğünüz fotoğrafları bana o verdi. Bunun üzerine parti ve HVA'ya olan sadakatimi sorgulamaya başladım. Alman Komünist Partisi'nin bu ikisi gibi eski Nazileri kullanması düşüncesine tahammül edemedim. Günther'e bunu bir kez sordum ve inkâr etmek ya da utanmak yerine Nazi geçmişiyle böbürlendi. Gestapo ve Stasi arasında bir fark olmadığını söyledi. Faşizm ve komünizm benzermiş. Üniformalarını aynı terziler dikiyormuş ve siyasi suçlular için de aynı toplama kamplarını kullanıyorlarmış. İtiraz ettiğimde gülüp bana safsın dedi. Şimdi düşünüyorum da gerçekten safmışım."

Onunla göz göze gelmeye çalışsam da fayda vermedi. Yalanlarını sıralamaya kaldığı yerden devam etti.

"Bana İngiliz casusların Cap'e geldiğini ve Belle Aurore Hotel'e yerleştiklerini söylediğinde ben çoktan partiye inanmaktan vazgeçmiştim, bildiklerimden sonra bunu yapabilmem imkânsızdı. Kendimi kandırılmış hissediyordum. Sanki gözümden bir perde kalkmıştı."

"Operasyonun hedefinde başından beri Maugham'ın MI6'ten dostlarını buraya çağırmasını sağlamak mı vardı?"

"Evet. Çünkü İngilizlerin masrafını tazmin edeceğine inanmadan parayı ödeyeceğine ihtimal verilmiyordu. Üstelik o yaşta kalkıp Londra'ya da gidemezdi. Yoldaş Mielke, her zaman İngilizlerin buraya gelip kaseti bizzat dinleyeceklerine inandı."

"Günther sana bu casusların geldiğini söyleyince ne düşündün?"

"Taraf değiştirmek için elime bir fırsat geçtiğini düşündüm. Böylece kendimi affettirecektim. Ben de onlarla bizzat görüşüp durumu açıkladım ve onlara Roger Hollis'i gözden düşürme planıyla ilgili bildiğim ne varsa anlattım." Tekrar iç çekti. "Bu yüzden hapse girmem, değil mi?"

"Buna karar verecek ben değilim. Ama bu şartlar altında sanmıyorum. Tabii işbirliğine devam etmeniz şartıyla, Bayan French."

"Teşekkürler."

"HVA'nın bize Othello hakkında anlattıklarından haberi var mı?"

"Henüz yok. Son planlı görüşmemi iki gece önce yaptım."

"Bir sonraki görüşmense bu gece galiba?"

"Doğrudur."

"Yani bu gece Othello operasyonundaki gelişmeler hakkında onları bilgilendirmen gerek, değil mi?"

"Evet."

"İşte bu mahkemeyi bu yüzden bir an önce bitirmemiz gerek," dedi keşiş. "HVA ile teması sürdürmekte ve amirlerine operasyonun sorunsuz devam ettiğini bildirmekle ilgili bir sorunun yok, değil mi?"

"Evet, elbette."

Bu türden daha pek çok soru vardı ve anladığım kadarıyla Elisabeth, Berlin'e döner dönmez Erich Mielke ancak onun sağlayabileceği, buradaki hayatıma dair her türlü bilgiyi zorla söküp almıştı. Muhtemelen bu soruları ona bir HVA operasyonu yüzünden sorduğunun bile farkında değildi. Aynı zamanda benimle ilgili herhangi bir fotoğrafa ya da dosyaya ulaşmak Mielke gibi bir herif için atla deve değildi. Berlin Alexanderplatz'daki Emniyet Müdürlüğündeki kayıtların neredeyse tümü Rusların eline geçmişti ve artık Stasi'nin malıydı. Her şeye rağmen Elisabeth'in Stasi adına çalışıyor olabileceğini bir türlü kabullenemiyordum ama Stasi'nin bu konudaki yetenekleri de herkesin malumuydu. İnsanları şantajla en yakınları hakkında casusluk yapmaya mecbur etmekte Gestapo bile ellerine su dökemezdi. Muhtemelen ellerinde Elisabeth'e karşı kullanabilecekleri, benim bile bilmediğim bir kozları vardı.

Anne French'e gelince bu konuda kendimden başka suçlamam gereken kimse olmadığını açıkça görebiliyordum. Sanki Zion Dağının tepesinden bir taksiyle doğruca Gethsemane'ye inmiş-

tim. Elisabeth beni terk ettikten sonra ne kadar yalnız olduğumu anlamış olmalıydı. Anne French otelde benle konuştuğu ilk andan itibaren Mielke'nin emirleri doğrultusunda hareket ediyordu ve beni tıpkı Grand Hotel'in havuzunu kullandığı gibi rahatça kullanmıştı.

Aynı zamanda Mielke'nin kurduğu tuzağın ayrıntılarını da çözmeye başlamıştım. Hakkını vermem gerek iyi operasyondu. Bu komplonun ana amacı Hollis'in MI5'taki itibarını pekiştirmekti. Bunu onun itibarını karalamayı hedefleyen bir operasyonu açığa çıkarmaktan daha iyi ne yapabilirdi ki? Anne'in anlattıklarını dinledikten sonra Roger Hollis'in gerçekten bir casus ve şüphe bulutu altında olan bir casus olduğunu anlamıştım. Fakat bu operasyondan sonra Hollis aklanacaktı. Bir daha ondan hiç kimse şüphe etmezdi. Bizim durumumuzsa bunun tam tersiydi. İnkar etmenin bir manası yoktu. Akıbetimin ne olacağı belliydi. Anne sayesinde beni ölümden hiç kimse kurtaramazdı.

30

Yavaşça ve bitkin bir halde gözlerine daha küçük görünme isteği ve sanki yüz kızartıcı kaderime razı olmuş bir halde ayağa kalktım. Aslında razı da olmuştum ama bir anlık tefekkür hâlâ bir şansım olabileceğine beni ikna etti. Tek yapmam gereken Anne French'in bana verdiği sigara kutusunun kapağını kapatmak ve tıpkı briçteki gibi, zaten yetineceğimden daha fazlasını kazanmamı sağlayacak bir deklarasyon vermekti. Kimi zaman kaybedecek hiçbir şeyiniz olmadığında bu size büyük cesaret verir ve kapalı bir kutudaki beş zarla hayal bile edemeyeceğiniz şeyler kazanabilirsiniz. Kadın çok iyi bir yalancıydı ama Somerset Maugham'ın Villa Mauresque'de söylediği gibi yıllar boyunca pek çok kez mecbur kaldığımdan ben de çok iyi bir yalancı olmuştum; hatta belki Anne French'ten bile iyiydim ki bunu biraz sonra görecektik.

"Tamam," dedim keyifsizce keşişe bakarak. "Sen kazandın İngiliz. Sorguya başladığında ben-

den tam teşekküllü bir itiraf istediğini söylemiştin. Öyle olsun. Sana her şeyi baştan sona anlatacağım. İsimler, tarihler, ne istersen. Hepsini yazar ve imzayı basarım. Her ne istersen." Omuzlarımı alçalttım, sanki teslim olmuş gibi başımı öne eğdim ve bir elimi yağlı saçlarımın arasına daldırdım. Berlin Alex'te cinayet masasında görevliyken pes etmiş çok adam gördüğümden nasıl davranmam gerektiğini biliyordum. "Bu orospunun da dediği gibi Roger Hollis'i gözden düşürmek için planlanan bir işti. MI5'ın en önemli adamını alaşağı edecektik."

İç çekip sanki içimde bulunduğum umutsuz durum beni etkilemiş gibi başımı iki yana salladım. Aynı zamanda açık vermemek için göz göze gelmekten de mümkün olduğu kadar kaçınıyordum. Bu gösteri için tüm hünerimi sonunu kadar kullanmaktaydım.

"Ne anlatıyorsun sen be adam?" dedi Hennig. "Kadın yalan söylüyor, salak herif. Burada neler dönüyor bilmiyorum ama büyük bir hata olduğu belli."

"Tabii ki bir hata var," diye bağırdım. "Onun yüzünden yakalandık. Bak Harold boşa uğraşma artık. İşimiz bitti. Oyun sona erdi."

"Ne oyunu? Oyun falan yok."

"Adi orospu bizi sattı. Onlara her şeyi anlatmış ve göründüğü kadarıyla da ona inanıyorlar. Artık inkâr etmenin bir anlamı yok. Daha fazla direnme. Bizi artık ne parti ne de Stasi kurtarabilir."

"Günther, sen ne anlatıyorsun?"

Farkında olmadan gerçek adımı kullanması elimi daha da güçlendirdi.

"Dahası söylediklerinde haklı ve bunu sen de biliyorsun. Almanya'nın günümüzdeki efendileri en az geçmişte hizmet ettiklerimiz kadar berbat. Belki daha da beterler. Hitler hiç değilse insanların gönlünü kazanmaya çalışmıştı. Şimdikilerinse hiçbir şey umurlarında değil, çünkü hiçbir şeye mecbur değiller. Zaten kim olduklarını bile bilmiyoruz. Karlshorst kim oldukları belirsiz bürokrattan geçilmiyor."

"Günther salak mısın sen? Uzatma artık. Senin yüzünden ikimizi de kurşuna dizecekler, haberin var mı?"

"Kör müsün? Çift taraflı çalışan orospu çoktan işimizi bitirdi zaten. Benden bu kadar, bıktım usandım bu işlerden. Bence en iyisi istediklerini verelim de bu soytarılık bir an önce sona ersin. Haydi, ne dersin? Ne biliyorsak anlatalım bakalım ne olacak?"

Hennig kelepçeli ellerini, sanki dua ediyormuş gibi, dizlerinin üzerinde kavuşturmuştu ve ben konuşurken boğumlarının bembeyaz kesildiğini görebiliyordum. Çenesi, iki tektonik tabaka gibi hiddetle titriyordu ve burun delikleri içinden sıcak su boşalmış gibi kızarmıştı. Beni gırtlaklamak istermiş gibi bir hali vardı. Edindiğim intibada yanılmıyordum, çünkü az sonra birden ayağa fırlayıp Krampus gibi çığlık atarak koşup beni yerin dibine göndermek istermiş gibi üzerime çullandı. Neyse ki fedailerden biri tam vaktinde müdahale edip Floyd Patterson'ı bile yere serecek bir aparkatla Hennig'i boylu boyunca yere uzattı.

"Kaldırın şu herifi yerden," diye bağırdı keşiş. Adamın sesi ilk kez yükselmişti. "Onu bir yere

tıkın ve nasıl davranacağını öğrenene kadar da orada kalsın." Sanki bir şantajcı ve muhtemel Stasi casusundan değil de yaramaz bir öğrenciden bahsediyor gibi konuşuyordu.

Gülümsedim, çünkü o keşmekeşin içinde Anne French'in bana baktığını fark etmiştim, iki fedai yarı baygın Hennig'i sürükleyerek odadan çıkardıktan sonra İngiliz casuslarına ne söyleyeceğimi merak ettiği belliydi. Daha önce anlattıkları yüzünden benim şimdi anlatacaklarıma itiraz edemezdi. Bunun, yani onunla hemfikir olmamın Stasi'deki kurnaz efendisinin hiç hesaba katmadığı bir şey olduğunu tahmin ediyordum. Her kelimesine katılacak ve hatta daha fazlasını ekleyecektim. Dolayısıyla Cap Ferrat'taki Grand Hotel'de onu gördüğümden bu yana ilk kez güzel gözlerinde korkuya şahit oluyordum.

31

"Bana bir sigara daha ver," dedim hâlâ odada olan fedaiye.

Baktığı keşiş başını salladı. Gümüş rengi sigaralığını çıkardı, açtı ve ben içinden iki sigara alırken yüzünü buruşturdu. Sigaralardan birini kulak arkası yapıp diğerini de yaksın diye bekledim. Sigaradan öyle bir nefes çektim ki tadı şu anda idam mangasının karşısında olsam ancak bu kadar güzel gelirdi.

"Aslında anlatacak fazla bir şey yok," diye söze başladım.

"Dua et ki dediğin doğru olmasın," dedi keşiş.

"Kadının anlattıkları doğru tabii ki." Bunu söylerken doğruca Anne'e bakıp gülümsedim ve o da ne kadar tedirgin olduğunu belli etmemeye çalıştı. "En başından itibaren bir komploydu. İşe de yaradı. Daha doğrusu her şeyi açık etmese yarayacaktı. Bu tür operasyonlarda kestiremediğin tek şey bu olur; birisi vicdan azabına katlanama-

yıp her şeyi açık eder. Neyse size her şeyi en başından itibaren anlatacağım."

"Zahmet olmazsa."

"Othello operasyonu Erich Mielke tarafından yürütülmektedir. Onu yıllardır tanırım, Naziler iktidara gelmeden önce silahlı ve Lenin şapkalı KPD'lerden biri olduğu günlerden beri. O tarihten sonra çok kilo aldı. Demek istediğim 1932'deki Erich Mielke bugünkü Erich Mielke'yi görse herhalde zor tanır. O sene Berlin'de iki polisi öldürdü ve ben de tutuklanmadan şehirden kaçmasına yardım ettim. Benim yardımımla Berlin'den Antwerp'e kaçıp oradan da Zimmer adındaki diğer bir komünistle birlikte gizlice, tıpkı dostlarınız Burgess ve Maclean gibi, Leningrad'a giden bir gemiye bindiler. O tarihlerde ben parti üyesi değildim ama von Papen'in yarı faşist hükümetinden nefret ettiğimden Mielke'nin giyotine gitmemesi için elimden geleni yaptım. Ayrıca o iki polis başlarına geleni hak etmişti. Herkes öyle söylemişti. Ayrıca 1940'ta SD'deyken Le Vernet'teki Fransız esir kampından kaçmasına da yardım ettim. Oraya onu teşhis etmem için gönderilmiştim."

"Bir KPD tetikçisinin kaçmasına yardım eden biri nasıl olup da SD'de görev yapar?"

"Burgess'in MI5'ta çalışması gibi diyebilirim. Benim gibilere biftek Nazi'si derlerdi: dışı kahverengi ama içi kırmızı. Üstelik RSHA'da çalışan tek kızıl ben değildim. Heinrich Müller, yani Gestapo Müller de kızıldı."

"SD'deki görevin neydi?"

"Çoğunlukla General Reinhard Heydrich için çalıştım," dedim.

"Dönemin Bohemya Protektörü. İşim pürüzleri fazla sorun çıkarmalarına izin vermeden ortadan kaldırmaktı." Kendi dediğime güldüm. Zaten başka gülen de olmadı.

"Yoldaş Mielke'yi tekrar ne zaman gördün?"

"1947'de çalışma kampından kaçmama yardım edince, önce partiye, sonra da Stasi'ye katıldım. Evet, onunla yaklaşık yirmi beş yıl birbirimize yardım ettik. Eski karım onu daha uzun süredir tanıyor, çünkü annesi öldükten sonra Mielke'yi o büyütmüş. Mielke, Elisabeth için her şeyi yapar ama aynısı benim için geçerli değil. Benim dostum değildir. Yoldaş General Erich Mielke gibi bir adamla arkadaş olunmaz. Benimle bira içtikten hemen sonra beni vurdurtması mümkündür. Aynısı Heydrich için de geçerliydi. Al birini vur öbürüne."

"Bize kasetten bahset," dedi keşiş. "Kimin fikriydi?"

"Galiba büyük ölçüde Markus Wolf'un fikriydi. Ondan farklı olarak Mielke pek ince eleyip sık dokuyan biri sayılmaz. O eylem adamıdır ve her şeyi kaba kuvvetle çözmeye kalkar. Eğer dövülecek, öldürülecek, çalışma kampına gönderilecek biri varsa adamınız Erich Mielke'dir. Ona Alman Komünizminin balyozu demek de mümkün. Ama sorunlara zekâsını kullanarak çözüm getirmeye çalışan birini arıyorsanız, adamınız Markus Wolf'tur. Wolf satranç oyuncusudur. Onunla ilk kez Berlin'de, 1954'te Amerikalılarla yapılan o işten önce tanıştım ve satranç oynadık. Kendisi Yahudidir ve onların nasıl olduğunu bilirsiniz. Numaracı, kurnaz ve ukala, tıpkı iyi bir satranç

oyuncusu gibi her şeyin birkaç hamle sonrasını hesaplamayı sever. Pek çok Alman göçmenin satranç ve casusluk konusunda ustalaştığı Moskova'da büyümüştür. Karlshorst'taki Stasi Karargâhında ona boş yere amiral denmiyor: Hitler'in meşhur casusu ve benim de bir kez tanışmış olduğum Amiral Canaris'e ithafen."

Kendimi yalana öyle bir kaptırmıştım ki eski mesleğimi özlediğimi düşünmeye başladım. Kim bilir, belki de Alman Somerset Maugham olabilirdim. En azından Anne French öyle düşünüyor olmalıydı, çünkü uydurduğu hikâyede onunla hemfikir olmamdan gittikçe daha tedirgin olmaya başlamıştı. Ama tüm yalanlar gibi bunun da makul bir temeli vardı. En iyi yalanlar kısmen doğru olanlardır.

Baron Münchhausen görevime ısınmaya başlamıştım. "Neyse," diyerek sözlerime devam ettim. "Wolf'un aklına 1951'de Sovyetler Birliği'ne iltica etmelerinin hemen ardından Guy Burgess ve Donald Maclean'i kullanarak İngiliz istihbarat teşkilatına şantaj yapmak gibi bir fikir geldi. Ama bu fikrin Moskova'daki Devlet Savunma Heyeti GKO'ya kabul ettirilebilmesi için Mielke'nin yardımına ihtiyacı vardı. Erich Mielke partinin kıdemlilerindendir ve Kremlin'de işlerin nasıl yürüdüğünü iyi bilir. Pek çok eski Alman komünistin öldürüldüğü ya da çalışma kamplarına gönderildiği 1937'deki büyük tasfiyeden bile kurtulmayı başardı. Gerçi Mielke'nin kurtulmasının asıl nedeni o tarihte İspanya'da olmasıydı. Cumhuriyetçiler safında parti komiseri olarak görev yapıyordu.

"Üç dört yıl önce o ve Markus Wolf Moskova'ya gitti. İki İngilize zaten şüpheyle bakılıyordu. Moskova onların kaçmasına müsaade edildiğini düşünüyordu, yani İngilizler Burgess ve Maclean'in Londra'da kalmasına izin vermek yerine, onları bir sürü yalan yanlış bilgiyle Sovyetler Birliği'ne göndermişlerdi. Stalin sırf emin olmak adına ikisini de ortadan kaldırmayı ya da kimseye zarar veremeyecekleri Sibirya'nın ücra bir köşesine göndermeyi düşündü. Kendisi pek minnettarlığıyla bilinmez. Neyse GKO'daki daha aklı başında olanlar galip geldi ve böylece hayatta ve serbest kaldılar. Ama ikisine de KGB ya da GRU'da ancak sıradan vazifeler verildi. Diğer taraftan Markus, GKO'ya Burgess ve Maclean'in hâlâ çok önemli ve kıymetli istihbarat kaynakları olabileceklerini ve İngilizlerin de onlardan en az Ruslar kadar korkmaya devam ettiklerini anlatmayı başardı. Onlara bu korkunun nasıl paranoyaya çevrilip kendi lehlerine kullanılabileceğini anlattı.

"Kasetin kaydı Moskova Radyosunun kayıt stüdyosunda yapıldı. Başarılı bir ürün oldu. Ses efektleri de dâhil, ne ararsanız var. Maclean bir ya da iki kaset kaydetti ama bu işlerde asıl yetenek sahibi olanın Guy Burgess olduğu ortaya çıktı. Haliyle, kaliteli bir viski şişesinin de desteğiyle, zamanında BBC'de radyo prodüktörü olmasının da büyük faydasını gördü. Kasetlerin BBC'ye teslim edilmesi fikri de Burgess'e aittir. Ona göre BBC'de kendisi gibi düşünen bir sürü solcu var, özellikle de Berlin'de. Hatta birkaçı Stasi'ye çalışıyormuş."

"Ne yani, Berlin'deki BBC'de çalışan Abteilung ajanları mı var?" Bunu soran çarpık dişli adamdı;

konuşurken gergin bir halde kol düğmelerini düzeltti. Bu arada Anne iç çekip çantasına uzanarak bir paket sigara çıkarıp aceleyle bir sigara yaktı.

"Doğru," dedim. "Guy Burgess, Wolf'a eğer ellerine fırsat geçerse onların da aynı şeyi çekinmeden yapacaklarını söyledi."

"Neden MI6'teki herhangi biri yerine Roger Hollis'i hedef seçtiler?"

"İşin aslı KGB başlangıçta peşine düşülecek doğru kişinin Roger Hollis olduğuna pek ikna olmadı. Ama Wolf onları sahip olduğu meziyetler nedeniyle çok iyi bir karşı istihbaratçı olan Hollis'in doğru hedef olduğuna ikna etti; ayrıca MI5'ın iki numaralı adamı olarak Wolf'un rakibi sayılırdı. Wolf'un kafası böyle çalışır. Casusluğu satranç gibi görür. Zaten farklı olduğunu da söyleyemem. İngiliz istihbaratını küçük düşürerek biraz eğlenmek istediler. Ayrıca Guy Burgess, 1937'de Paris'te, tesadüfen de olsa Hollis'le görüşmüştü. Neyse bu karşılaşma tüm operasyonun anahtarı oldu. Haliyle Hollis, GRU'dan kimseyle temasa geçmedi. Dikkat çeken biri değildi, yabancı dil bilmezdi, sosyalizme ilgisi yoktu ve üniversite mezunu bile değildi. İleride Guy Burgess, Hollis'in MI5'a katıldığını ve hızla yükselmeye başladığını öğrendiğinde Hollis'e bakışı değişti ve onun bu mütevazı mizacının onu İngiliz karşı istihbaratındaki en önemli kişilerden biri yapacağını öngördü. Tümgeneral Markus Wolf da benzer şekilde düşünüyordu. General Wolf'a göre Hollis'i bu kadar dikkat çekici kılan vasfı gözden bu kadar ırak bir adam olmasıydı. Wolf casusların usta sahtekârlar tarafından yapılmış sanat eserleri

gibi olduklarını düşünür. Onları ancak çok küçük teferruatlar ele verir ki bunu da ancak tecrübeli gözler ayırt edebilir. Dikkatsiz bir fırça darbesi, atılan imzadaki ilk harfteki hata, resmin çerçevesi arkasına hatalı dizilen galeri numarası. Hollis'e aynı şekilde bakmalı ve bir sanat uzmanının adamın hayatına paha biçilmez bir esermiş gibi baktığını hayal etmelisiniz. Yani sıradan insanların farkına bile varamayacağı çok küçük bir ayrıntıyı fark etmek ve onu adamın mazisinde geriye giderek doğru yere yerleştirmek. Prusya mavisi yerine kobalt mavisi kullanmak gibi dedi. Ayrıca Burgess'in ukala bir tavırla Paris'te tanıştığı adamı sıradan bir sigara satıcısı olarak tarif etmesi de çok zekice bir ayrıntıydı."

"İyi de bu komployа Somerset Maugham'ı neden kattılar?" diye sordu keşiş.

Normal olan ses tonu doğru yolda gidip gitmediğime dair bana hiçbir ipucu vermedi. Neyin doğru, neyin yanlış olduğuna odaklanmaya çalışan biri gibi sigaramdan derin bir nefes çektim, gözlerimi kıstım ve Anne'in kumral saçlarının üzerindeki sigara dumanı içindeki derin düşünce ve fikirlerin yüzmekte olduğu şekilsiz ve zihinsel alana baktım.

"O da Wolf'un fikriydi. Maugham'ı zengin olduğu ve ileri yaşına rağmen İngiliz istihbaratıyla olan güçlü bağları nedeniyle kullanmaya karar verdi. Rusya'da ona bağlı çalışanların çoğu hâlâ teşkilattaydı. O MI6'nın yumuşak karnıydı ve eşcinsel olduğundan şantaja da müsaitti. Wolf, Guy Burgess'in bahsettiği, Maugham ve Burgess'in malum fotoğrafını aramak için çok zaman harcadı. Evet,

söylemeyi unuttum: Wolf, Burgess'le Moskova'daki Hotel Metropol'de haftalarca kafa kafaya verip her ayrıntıyı hesapladı. Fotoğrafı bulur bulmaz da harekete geçtik. O tarihe kadar çoktan, Fransız bakanların metresleriyle birlikte tatil yapmayı sevdiği, Grand Hotel'de çalışmaya başlamıştım. Fakat Anne bakan konusunda yanılıyor. Othello operasyonu Fransız savunma bakanını tuzağa düşürmekten çok daha mühimdi. Wolf fotoğrafı eline geçirir geçirmez, hiç vakit kaybetmedi. Fotoğrafın ihtiyarın güvenini kazanabilmem için en iyi yol olduğu düşünüldü. Zaten gördüğünüz gibi kızımızın vicdanı devreye girmese her şey tıkır tıkır işliyordu. Wolf'a ailesi Doğu Alman sınırları dâhilinde olan bir Alman kullanalım dedim. Böylece taraf değiştirmesini önlemek için elimizde bir koz olacaktı. Stasi böyle çalışır, yani sana seçme şansı tanımaz. Onlar adına çalışmayı kabul edersin ya da sevdiklerinin başına bir iş gelir. İşlerini kaybeder ya da daha kötüsü çalışma kampına gönderilirler. Benim örneğimdeyse sadece kampta tutmakla kalmayıp ağır işte çalıştırmakla tehdit ettiler. Beni Johanngeorgenstadt'taki kampta uranyum zenginleştirme programları için uranyum oksidi çıkarma işine verdiler. Eğer Stasi'ye katılmayı kabul etmesem birkaç haftaya ölmüş olacaktım. Ama Wolf, Anne'in yazarlık özgeçmişinin onun için ideal bir paravan olacağını düşündü. Bence bu kararı da onunla yattığı için aldı."

"Saçmalık," dedi Anne. "Seni adi yalancı, bu doğru değil."

"Öyle mi? Hemen herkesle yatmış gibi bir halin var: ben, Harold Hennig, oteldeki Amerikalı mil-

yoner, bahçıvanın ve bildiğimiz kadarıyla Fransız bakan. Eğer standartlarının bu kadar düşük olduğunu bilseydim, seninle yatmaktan kaçınıp aramızdaki ilişkiyi profesyonel seviyede tutardım."

Dönüp keşişe hitaben konuşmaya devam ettim. "Ama gördüğünüz üzere ideolojik sadakatinin tam olmadığından şüphelensem de ona inandım. Belki de asıl nedeni duyduğum bu şüpheydi, bilmiyorum. Gerçi artık bir önemi de kalmadı. Hiçbirimizin sonu iyi değil, senin de Anne. Onlarla ne tür bir anlaşma yaptın bilmiyorum ama bu odadan elini kolunu sallayarak çıkıp gitmene izin vereceklerini sanıyorsan, daha çok beklersin. Benzer şekilde olur da Londra'ya dönebilirsen, bu yaptığının bedelini ödemeyeceğini zannetme."

"Geç şimdi bunları," dedi keşiş. "Bize Harold Hennig'den bahset."

Keyfim iyice yerine geldiğinden devam ettim. Anlattıklarımın Anne hariç tümünün hoşuna gittiğinden eminim, aksi takdirde Harold Hennig'e yaptıkları gibi beni de sustururlardı.

"Harold Hennig'i savaşın öncesinden beri tanıyorum. O sıralarda ben Alexanderplatz'daki Polis Teşkilatında çalışıyordum, o da Berlin'de Gestapo'daydı. Kendisi Eşcinsel Birimi'nde görevliydi. O tarihlerde bile şantajdan epey güzel kazanmaya başlamıştı. Emniyette ona usta şantajcı derdik. Yani bir şantajcı için polis olmaktan daha güzel paravan olabilir mi? 1938'de General von Fritsch'i Wehrmacht'tan emekli olmaya zorlamak için tezgâhlanan komplonun arkasında Hennig vardı ve Hitler'in talimatıyla hareket etmişti. Şantajın ne olduğunu Adolf Hitler'den daha iyi kimse bile-

mez. En başta Hennig'i Stasi'ye getiren kişi bendim. Başlangıçtaki asıl işlevlerimden biri buydu; RSHA'daki müsait kişileri bulup baskı ya da ikna yoluyla Stasi'de çalışmalarını sağlıyordum. Anne bu dediğinde de haklı: Stasi'nin yarısı eski Reich Ana Güvenlik Ofisinden gelmedir. Çoğumuz RSHA'da bu işi öğrendik. Onun gibi genç ideologlar bunu hiçbir zaman anlayamaz. Proleter diktatörlük işçi sınıfının o diktatörlüğü yönetirken faşistlerden bile daha zalim olmasını gerektirir. Sırf geçmişteki siyasi eğilimi nedeniyle birinin hükümet adına çalışmasına mani olunmaz. Bu adamlar Nazi'ydi. Tekrar eğitilip sosyalist oldular. Ben de oldum. Anne ona bunun komik bir şey olduğunu söylediğim konusunda yanılıyor. Şaka yaparken İngilizcem yetersiz olduğundan hep böyle hatalar yapıyorum. Oteldeki amirlerime sorabilirsiniz."

Anne hâlâ başını iki yana sallıyordu. Bir tabancası olsa muhtemelen beni vururdu.

"Hollis'in köstebek olduğuna bizi inandırma komplosunu sen tasarlandın, değil mi?" diye sordu keşiş.

"Hayır," dedim yüksek sesle. "Wolf o kelimeden nefret eder. Köstebekler köstebek delikleri açar derdi. İngilizler bahçelerindeki bu delikleri hemen fark eder. Wolf onun yerine guguk kuşu tabirini tercih ederdi. Guguk kuşu kuluçka parazitidir. Yumurtalarını başka bir kuşun yuvasına koyar ve o kuşta guguk kuşunun yavrusunu kendi yavrusuymuş gibi yetiştirir. Wolf'un planı da sizi en başından beri bir guguk kuşu yavrusu yetiştirdiğinize ikna etmekti." Omuz silktim. "Neyse,

artık biliyorsunuz. Hollis bizim değil, sizin yumurtanız."

İkinci sigaramı ilkinin ateşiyle yaktıktan sonra ilkinin izmaritini keşisin bana doğru uzattığı cam küllükte söndürdüm. Kasten tamamen söndürmedim ve izmaritten birkaç dakika daha duman çıkmaya devam etmesi onu sinir etti.

"HVA yeni bir teşkilat," dedim. "Hollis gibi yumurtalar yerleştirmesi zaman alır. Şimdilik sadece GRU ve KGB'nin bu tür şeyleri yapabilecek imkânı var. Hâlihazırda Wolf'un adam toplamaya devam ettiğini söyleyebilirim. Ama uzun süre yumurtlayacaklarını zannetmem."

"Ya Rus yumurtaları," dedi keşiş. "Karlshorst'a son gittiğinde belki de kulağına birkaç isim çalınmıştır."

Bir yandan Sinclair ve Reilly'nin Maugham'ın çatısından onları dinlediğim sırada zikrettiği iki ismi hatırlamaya çalışırken, bir yandan da ihtiyarın onlara bundan bahsedip bahsetmediğini tartıyordum kafamda. Eğer felç geçirdiyse buna fırsat bulamamış olabilirdi. En başından beri beklediğim an buydu; gizli ajanlar yüzünden parayonaklaşmış İngilizlerin benden isim istemesi. Ama çok temkinli hareket etmem gerekiyordu. İsimleri açıklamakta çok isteksiz davranırsam, bir şey bilmediğime hükmedebilirlerdi; çok istekli davranırsam da bir şeyin peşinde olduğum fikrine kapılırlardı.

"Olabilir," dedim dikkatlice.

"Zahmet olmazsa o isimlerden birini bizimle paylaşır mısın?"

"Ne karşılığında?"

"Bir anlaşma yapabiliriz."

"Nasıl bir anlaşma?"

"Sana hürriyetini geri verecek bir dokunulmazlık anlaşması olabilir."

"Böyle bir mevzuda sözünüzü tutacağınıza nasıl emin olabilirim?"

"Olamazsın. Ama burada tüm kartlar bizim elimizde. Dürüst olmak gerekirse Günther, tek şansın bildiğin her şeyi bize anlatman, sonra da en iyisini ummaktan ibaret." Durdu. "Gördüğün üzere kaybedecek hiçbir şeyin yok. İşin bitti. Artık Stasi'nin de bir işine yaramazsın. Bize bunları anlattığını öğrendikten sonra seni beş dakika bile yaşatmayacaklarını bildiğimizden, seni büyük bir gönül rahatlığıyla serbest bırakabiliriz. Tabii hayatta kalman da mümkün. Mucizeler olmuyor değil."

"Evet olabilir." Düşünceli bir şekilde başımı salladım. "Size verebileceğim bir isim var. Aslında iki kişi var. Bir süre MI6'teki en önemli iki Sovyet ajanı onlardı. Asıl soru şu: Hangimiz onların adını sizinle paylaşmaya hazır? Biri zaten ortaya çıkmış olduğundan, ancak önceden bildiğinizi teyit edebilirim. Ama diğerini söylediğimde, doğruyu söylediğimden emin olacaksınız. Gerçi size bu isimleri verdikten sonra bu operasyonun gerçekte ne için yapıldığını da size açıklamış olacağım. Yani bu operasyon HVA tarafından sadece Roger Hollis'i karalamak için değil, daha önemlisi başka birinin itibarını iade etmek için de yapıldı. Belki çok daha önemli birisi. Hâlâ KGB'nin bir numaralı ajanı olarak MI6'e dönebilecek birisi. Roger Hollis'ten çok daha iyi bir casus."

"Ben zaten neyin ne olduğunu açıkladım," dedi Anne. "Sen neden bahsediyorsun, Günther? Söylediklerin tümüyle hayal ürünü."

"Herr Günther ikimiz de bir seçeneğin olmadığını biliyoruz," dedi keşiş. "İkimiz de içinde bulunduğumuz müşkül durumun farkındayız. Mevcut durumla ilgili hukuki bir süreç söz konusu değil. Diğer taraftan serbestçe çıkıp gitmene de izin veremeyiz, haksız mıyım? Tabii bize her şeyi anlattığına ikna olursak durum değişir. Yine de bunun sonuçlarının ne olacağına dair kesin bir şey de söyleyemem. Kaslı arkadaşlarımdan bazıları seni deniz kenarına götürüp ayaklarına bağlı bir ağırlıkla suya atmaya meyilli olabilir. Burgess ve Maclean'in iltica etmesinden beri teşkilattakilerin morali yerlerde sürünüyor. Seni ve Herr Hennig'i öldürmenin dengenin tekrar kurulduğuna dair bir algı oluşmasına yardımcı olacağını inkâr edemem. Umarım o noktaya gelmeyiz. Kendi hayrına bizimle yüzde yüz işbirliği yapmanı öneriyorum."

"Tamam," dedim. "Ama aklımın yatmadığı bir şey var."

"Neymiş?" dedi keşiş.

"Neden bunu size söylemedi? Hiç anlamıyorum Anne, neden onu korumaya çalışıyorsun? Her şey üçümüzün üzerine kaldı. Bence hepimiz hapsi boylamadan önce anlaşmaya varabilmek için elimizden geleni yapmalıyız."

"Tümü uydurma, dedi Anne keşişe dönerek. "Bakın size operasyon hakkında ne biliyorsam anlattım. Hiçbir şeyi gizlemedim. Ben olmasam MI5'ın başkan yardımcısı soruşturma maksadıyla

açığa alınacaktı, değil mi? Her şeyi benim sayemde öğrenmediniz mi? Ben olmasam dünyadan haberiniz olmayacaktı."

Kimse bir şey söylemedi.

Anne'in bakışları endişeli, hatta çaresizdi. Herkes söylediği yalana inandığından, kendini ifşa etmeden benim söylediğim hiçbir şeye itiraz edemezdi.

"Şimdi kalkıp neden sizden bilgi saklayayım ki," dedi. "Bunun hiçbir anlamı yok. Beni gözden düşürüp kendini kurtarmak için uyduruyor bunları. Her şey ortada."

"Anne French size bu adamın adını bilmediğini söylüyor," dedim. "Ama ikimiz yataktayken o adam hakkında pek çok kez konuştuk. O nedenle neden bahsettiğini bilmiyorum dediğinde, yalan söylüyor."

"Ne? Tümüyle yalan!" dedi Anne.

"Öyle mi?" dedim ukala bir ifadeyle. "Bakın onu son gördüğümde, kesinlikle vicdanının sızladığına dair en ufak bir alamete dahi şahit olmadım. Soğukkanlı ve gayet sakindi. Hennig ve bana ihanet edeceğine dair en ufak bir şüphem olsaydı, gözümü kırpmadan kafasına kurşunu sıkardım." Kaşlarımı çatıp ona doğru parmağımı salladım. "Anne French'le son karşılaşmamda sorduğu soruların tümü MI5 değil, Sör John Sinclair ve MI6 hakkındaydı. Roger Hollis'in Rus ajanı olduğunu ispatlayarak, tekrar kendi adamımızı başa getirebilir miyiz tarzında sorular."

"Sakın bana bu adi faşistin yalanlarına inandığınızı söylemeyin," dedi Anne.

"Bilmem," dedi keşiş. "Gerçekten bilmiyorum.

Herr Günther söylediklerin çok ilginç. Gerçekten de MI6'te Sovyetler Birliği adına casusluk yapan iki kişinin ismini biliyormuşsun gibi bir fikre kapıldım."

"Bakın size Sör John Sinclair ve Patrick Reilly'nin isimlerini vereceği ortada," dedi Anne. "Ya da o oteldeki diğer ibnenin adını verecek. Sanat küratörü olan. Tıpkı briç oyunundaki gibi blöf yapıyor. MI6'te Sovyet ajanı falan yok. En azından biz bilmiyoruz."

"Bakın kimin doğruyu söylediğini ispat etmenin çok kolay bir yolu var," dedim. "İkimiz de iki ismi aynı anda bir yere yazalım. Sonra da kimin asıl niyetinin ne olduğuna siz karar verin beyler. Kim yardım etmek, kim engel olmak istiyor anlarsınız. Eğer İngiliz istihbaratında bu isimlerden şüphe edilmiyorsa, o zaman denizin dibine inmeyi hak eden o değil, ben olurum. Zaten bana yönelttiğiniz suçlamaların tümünü kabul ettim. Kaybedecek neyim kaldı ki? Peki, bu güzel hanım da aynısını söyleyebilir mi?"

Keşiş bana bir kalemle kâğıt verdi. "Pekâlâ," dedi. "Birkaç dakika boyunca onun benden istediğini yaparak blöfünü göreceğim. Yaz bakalım, Günther. İsimleri yaz. Ama yanılıyorsan, sonun hiç hayırlı olmaz, Alman dostum."

"Memnuniyetle."

Kâğıdı ikiye bölüp JOHN CAIRNCROSS adını yazıp keşişe verdim.

"Bu adam zaten Sovyet casusu olduğunu itiraf etti," dedim. "Ama MI6 dışında ismi bilinmiyor. Dolayısıyla eğer HVA'dan birisi bana söylemese, adını bilemezdim. Anlaştık mı?"

Keşiş ismi okuduktan sonra meslektaşlarından birine uzattı.

İkinci ismi yazmaya hazırlandım ama nasıl hecelendiğinden pek emin değildim. İngilizcenin heceleniş tarzına pek aşina değildim. Adı kısa ve kolaydı ama soyadı İngilizlerin o çok sevdiği tuhaf şapkalar gibi acayip bir şeydi. Eğer bunu batırırsam, buradan sağ çıkamazdım. Başta ismin ilk harfinin "F" olduğunu düşünsem de vazgeçtim ve Maugham, Sinclair ve Reilly'i çatıdan dinlediğimi kimseye anlatmamış olsun diye dua ederek, ismi Philip gibi "Ph" ile başlayacak şekilde yazdım. KIM PHILBY.

"Bence tüm operasyonun asıl amacı bu adamın itibarının iade edilmesinden ibaretti," dedim.

Keşişin yüzünde hiçbir ifade belirmeden baktıktan sonra yazıyı teslim ettiği iki meslektaşı da hiçbir şey belli etmemeyi başardı.

"Evet, Bayan French, zahmet olmazsa Herr Günther'in yaptığını yapar mısınız?" dedi keşiş kalem ve kâğıdı bu kez de kadına uzatarak. "Acele etmeden MI6'te KGB adına casusluk yapanların adını yazın."

Anne dudaklarını bitiştirmiş halde hınçla bana baktı. Önceki soğukkanlılığından eser kalmamış, hatta tırnaklarını yemeye başlamıştı.

"Size söyledim," dedi. "Sağır mısınız? MI6'te Sovyet ajanı falan bilmiyorum." Kalemi geri fırlatıp buruşturduğu kâğıdı da bana attı. "Bilmediğim şeyi size nasıl söylerim? Yalan söylüyor. İkimizin de MI6'te Sovyet ajanı olup olmadığından haberimiz yok."

"Güvenmeniz gereken asıl kişi Anne French,

çünkü HVA'nın Hollis operasyonunu size o bildirdi," dedim. "O yüzden ona güvenmenizde şaşılacak bir şey yok. Ben olsam kesin güvenirdim. Kim olsa güvenir. Kendi hayatını hiçe sayarak size Othello operasyonunu tüm ayrıntılarıyla anlattı. Bunu kimse inkâr edemez. Ben inkâr edebildim mi, edemedim. Ben de, Harold Hennig de söylediklerini doğruladık. Hadi üç aşağı beş yukarı diyelim. Ama eğer benim isimlerini açıkladığım MI6'teki iki Sovyet casusunun adını veremeyeceğini söylüyorsa, bu durumda onun hakkında ne düşünürsünüz? Ya benim hakkımda? Size ve ülkesine olan bağlılığını gösterdiği ortada, fakat yine de MI6'teki Sovyet ajanlarından haberi olmadığında ısrarlı. Şaşırtıcı." Ona bakıp kibarca gülümsedim. "Bence sen de söyle, Anne. Bu iki ismin onları şaşırtacağını hiç sanmıyorum."

"S.kt.r," diye hırladı.

"O işi zaten daha önce hallettik tatlım. Ama dilersen kaldığımız yerden devam edebiliriz."

32

Portsmouth'lu fedailer beni kırmızı odaya geri götürdü ama bu sefer ne kalorifere zincirlediler, ne ışığı açık bıraktılar, ne de bana vurdular ki bu yüzden gayet memnundum. Dolayısıyla idman olsun diye biraz odada dolandım, pencerenin yanına gidip açtım ve ardından panjurlu kepenkleri ittim. Temiz hava alsam fena olmazdı ama kepenkler, tüm ağırlığımı verdiğim halde, bir milim bile kımıldamadı. Dışarısı karanlıktı ve saatin kaç olduğundan haberim yoktu. Denizin kokusunu ve sesini duyabiliyor ve dışarı çıkmaya can atıyordum. Kendimi halsiz ve yorgun hissediyordum. Çenem hâlâ ağrıyordu ve sıcak bir banyo harika olurdu.

"Ne dilediğine dikkat et, Günther," dedim kendi kendime. "Sonra kendini denizde banyo yaparken bulursun. O banyoda sabun yerine ayaklarına dökülmüş çimentolar olur."

Kırmızı odanın kapısına gittim, nefesimi tutup içeriyi dinledim. Hiç ses yoktu ama benim

hakkımda konuştuklarından emindim; İngilizlere tartışmaları için çok sağlam sebepler vermiştim. Dediklerime inanmamış bile olsalar, hiç değilse Anne French'i kızdırmayı başarmıştım. Bu kadarı bile sarf ettiğim çabaya değerdi. Bir süre sonra pencerenin dibinde yere uzanıp sızlayan gözlerimi kapattım. Ne kadar uyudum bilmiyorum ama uyandığımda etraf hâlâ karanlıktı ve birkaç güzel dakika boyunca orada kimim ve neredeyim bilmeden öylece uzandım. *Betty Cornell'in Popülerlik Rehberi*'ne göre her zaman kendiniz gibi olmanız gerekirdi ama tecrübelerim bana aksini göstermişti. Benim gibi özgeçmişi olan biri kendisi gibi olursa ölmesi uzun sürmezdi. Dakikalar geçti, kalkıp bir kez daha beyhude yere kepenkleri açmayı denedim. Sonunda kaloriferin yanına dönüp daha önce verildikleri suyun kalanını bulmayı başardım. Suyu içtikten sonra kapıya dönüp dinledim. Bu sefer farklıydı. Ev sessizdi ve ayaklarıma vuran soğuk havayı hissettim. Yere uzanıp kapının altından bakmaya çalışınca, aynı soğuk hava bu sefer de yüzüme vurdu. Bir yerlerde bir kapı açıktı. Belki de ön kapı. Eski mahkûm içgüdülerim, eğer ön kapı açıksa belki başka biri de açıktır, dedi bana. Doğrulup pirinç kapı kolunu tutup yavaşça çevirerek ittim. Kırmızı odanın kapısı kilitli değildi ve kapı hafif bir gıcırtıyla açıldı. Uzun ve ışıksız koridorun diğer ucundaki kapı ardına kadar açıktı. Birisi gelecek mi diye bir süre bekledim ama içimden bir ses kimsenin olmadığını ve İngilizlerin çoktan çekip gittiğini söylüyordu. Olabildiğince sessizce ön kapıya gidip terasa, oradan da gür bitkilerle kaplı bahçeye çıktım. Hâlâ birisinin

karanlıktan çıkıp bana vurmasını ya da ateş etmesini bekliyordum. Ama hiçbir şey olmadı, sadece nerede olduğumu anladım. Ev, Villefranche'in güneyindeki ve batıdaki Nice'e yukarından bakan, Mont Boron tepesinde bir yerdeydi. Sarı duvarları ve mavi kepenkleri olan tipik bir üç katlı binaydı. Pencerelerde ışık ve garaj yolunda da araba yoktu. Mekân tümüyle terk edilmiş gibi görülüyordu. Bir an için çakılla kaplı garaj yoluna doğru kaçmayı düşündüm. Ama merakıma yenilip büyük eve geri döndüm. Örümcek ağlı avizenin olduğu oda boştu ama ayakkabılarım, saatim, bir paket sigara, kibrit ve bir anahtarlık oradaydı. Ayakkabılarımı giyip anahtarları aldım ve keşfe koyuldum. Gittikçe evin boş olduğundan iyice emin oldum. Hatta birkaç ışık yakmaya da cesaret ettikten sonra Harold Hennig'i birinci kattaki büyük yatak odalarından birinde kalorifere bağlı, Bastille'deki unutulmuş mahkûmlardan biri gibi bulmam uzun sürmedi. Eğer onun gibi görünüyorsam, ben de hiç iyi durumda değildim. Tıraşsızdı ve yediği dayaktan ötürü bir gözü mosmordu.

"Demek burada saklanıyordun," dedim.

"Burada ne halt ediyorsun?" dedi ışık yüzünden gözlerini kırparak.

"Bilmem. Galiba buranın kahyalığını bana bırakmışlar. İngilizler gitmiş. Tekrar döneceklerini sanmıyorum. Tıpkı Dunkirk gibi. Burada sen, ben ve bildiğim kadarıyla demir maskeli adamdan başkası yok."

"Emin misin?"

"Burada ne kadar kalırsam, o kadar emin oluyorum." Anahtarları gözünün önünde salladım.

"Bunları bitişik odada masanın üzerinde buldum."

"Yani?"

"Hiç. Ama içimden bir ses senin kelepçelerine uyacağını söylüyor."

"Peki, sen neden kelepçeli değilsin?"

"Birinin seni kurtarması gerekiyordu sanırım."

"Anlaşılan bizi pek iyi tanımıyorlar," dedi.

"Bence bunu bana hatırlatmasan iyi olur," dedim. "Çünkü her an fikrimi değiştirebilirim."

Anahtarları kelepçesinde denedim ve kelepçeler açıldı.

"Neden bana yardım ediyorsun?"

"Birinin gelip seni bulacağını hiç sanmam. Metruk bir yere benziyor. Galiba birini bu şekilde ölüme terk edecek türde bir adam değilim. Terk edilmiş bir köpek gibi kalorifere bağlı olarak yani. Bunu hak etmiş olsan bile yapamam."

"Teşekkürler."

"Hiç bahsini açmazsan daha mutlu olurum."

"İngiliz casuslar seni serbest bıraktıysa, söylediğin bir şeye inanmış olmalılar."

"Olabilir." MI6'teki Sovyet ajanı Kim Philby'i geldi aklıma. Eğer ismini hatırlayamasaydım, İngilizler söylediklerimin tek kelimesine bile inanmazdı.

"Benim dediklerimden daha fazla inandıkları belli. Neden böyle yaptığını biliyorum Günther ve seni tebrik ediyorum. Hikâyenle her şeyin akışını değiştirmen inanılmaz bir gösteriydi. Bense yapabileceğim en iyi şeyin, yani saçma hikâyeni inanılır kılıp o adi kadını yakalatmak için sana vurmaya çalışmak olacağını düşündüm." Eliyle

tuttuğu çenesini düzeltti. "Bu kadar sert vuracaklarını tahmin etmemiştim. Beni resmen bayılttılar."

"Böyle düşünceli olman ne hoş."

"Ama bu bir tuzak olmalı," dedi Hennig bileğini ovalayıp ellerini esnetirken. "İngilizler muhtemelen ön kapıdan çıkarken vuracaktır bizi."

"Bunu neden yapsınlar ki?"

"Bilmem. Ama kaçmamıza neden izin versinler? Hiçbir mantığı yok."

"Belki sandığından çok daha mantıklı," dedim. "Onlar açısından biz birer utanç kaynağıyız. Ayrıca artık Stasi'nin de bir işine yaramayız. Yoldaş General Erich Mielke'nin İngiliz istihbaratının seni serbest bıraktığına inanacağını düşünmüyorsun, değil mi?"

"Hayır, hayatta inanmaz."

"Her koşulda, İngilizler işimizin bittiğini düşünmüş olmalılar. Şu an onlar için ölüden bir farkımız yok. Ne de olsa er ya da geç, Stasi bizi öbür dünyaya yollama işini onların yerine halledecek. Tahminen Hollis temize çıktı ve ikimizin de onlar için bir kıymeti kalmadı. O yüzden kaçmamıza izin vermek en basit, en az mahcup edici ve en diplomatik çözüm. Guy Burgess ve Donald Maclean'in başına da aynısının geldiğini duysam şaşırmam. İngilizler skandalı örtbas etmek için Rusya'ya kaçmalarına izin vermiş olabilir. İngilizler skandaldan nefret eder."

"Anne French'ten iz var mı?"

"Şimdilik yok."

"Hain karı. Onunla tekrar karşılaşmayı çok isterdim."

"Demek sen de onunla yatıyordun?"

"Tabii ki, hem de çok önceden beri. Anlaşılan seni kullanıyormuş ihtiyar. Açıkçası ikimiz de kullanmışız. Kusura bakma. Yoldaş Mielke öyle emretti." Ayağa kalkıp tekrar çenesini ovuşturdu. "Gerçekten de buradan çıkıp gitmemize izin vereceklerine inanıyor musun?"

"Evet. Ancak birileri çıkıp gelmeden bir an önce çekip gitsek iyi olur. Polis ya da buranın gerçek sahibi gelebilir."

Hennig peşimde olduğu halde evden çıkıp bahçeden geçtim. Bizi Mont Boron'dan Villefranche'e götüren sessiz ana yol boyunca giderken kafama bir taşla vurmayacağından emin olmak için arada bir dönüp arkama baktım. Çünkü tam da ondan bekleyeceğim türde bir şeydi. Bu yolun bizi Anne'in villasına götürdüğünü bildiğimize rağmen, ikimiz de bu konuda tek kelime etmedik. Gerek yoktu. Avenue des Hesperides'deki eve vardığımızda şafak sökmek üzereydi ve ön kapı kalın bir zincirle kapatılmış olsa da ikimiz de tereddüt etmedik; kapının üzerinden tırmanıp garaj yolundan eve yaklaştık ama içeride kimsenin olmadığını gördük. Arabası da yoktu. Hennig gittiğinden emin olmamız hususunda ısrar edip orada saklanıp saklanmadığını görmek için yatak odasının penceresine tırmanıp içeri baktı.

"Tüm dolaplar ve çekmeceler açık," diye bağırdı. "Telaşla ayrılmış olmalı."

"Hiç şaşırmadım."

Pencerenin altındaki terasa inip nefes verdi. "Orospu," dedi. "Yaşadığımız onca şeyden sonra bana böyle davranmasını aklım almıyor."

Onunla olan yakınlığından bahsetmesinin neden olduğu pişmanlık hissini umursamadan, "İngilizlerle gitmiş olmalı," dedim. "Belki de onlarla birlikte Cap'teki Belle Aurore Hotel'e gitmiştir."

"Belki," dedi Hennig. "Ama bence çoktan bu kıyı boyunca başka bir yerlere giden bir gemiye atlamıştır. Ya da özel bir uçakla Londra'ya dönüyordur. Her halükarda geri gelecekmiş gibi görünmüyor."

Misafir odasının anahtarının bahçede saklı olduğu yeri biliyordu ve birlikte ön kapıdan içeri girdik. Işığı yakıp çekmecede sigara ve dolapta içki buldu.

"Cap'teki iki otelden birinde olmadığımda burada kalırdım," dedi. "Kasetleri de burada sakladım. Konyak ister misin? İhtiyacın olduğu belli."

İki şişe schnapps'tan sonra midemin geldiği hali düşündüm; daha o sarhoşluğu yeni atlatmaya başlamıştım.

"Haklısın," dedim. "Büyük bir tane olsun."

"Bizim gibileri daha azı kesmez zaten."

Bana kendisininki gibi yumruk büyüklüğünde bir kadeh verdi. O arada ben de odaya göz atıyordum ve Anne'in seyyar daktilosunun gittiğini ve bir çekiçle kullanılamaz hale getirilen Hallicrafters radyosununsa bir cinayet silahı gibi yerde yattığını gördüm.

"Anlaşılan buraya başkaları da gelmiş," dedim.

"Öyle gibi."

"Kim?"

"İngilizlerin marifetine benziyor. Berlin'le görüşmeyelim diye tedbir almışlardır."

"Nasıl yapılacağını bilmiyorum bile."

"Ama ben biliyorum. Nasılsa bu operasyona ihanet ettiğini öğrendikleri an işi bitmiş demektir. Peşinden bir sürü katil gönderirler."

"Neden?"

"Çünkü işleri bu."

İşemeye gittiğimde ceketimi La Turbie'deki Julia Rose'un evinden geldiğim gece astığım yer olan kapının arkasında buldum. Üzerinden uzun zaman geçmiş gibi geliyordu. Bu erken saatte hava serin olduğundan ceketi giydim. Tuvaletten çıktığımda Hennig elinde başka bir içkiyle nevrotik bir ayı gibi volta atıyordu.

"Yazık oldu," dedi. "O lanet kadınla ödeşmeyi çok isterdim. Çok öfkeliyim. Anlaşılan beni tahmin ettiğimden çok etkilemiş."

Omuz silktim. "Alışsan iyi edersin. Ben alıştım."

"Hayır ciddiyim." Kadehi bıraktı, çekici aldı ve manidar bir şekilde kaldırdıktan sonra kanepenin üzerine attı. "Bununla kafasını dağıtsam, kendimi çok daha iyi hissederdim. Bir insan böyle bir şey yaşadıktan sonra başka türlü nasıl düzelir bilmiyorum."

"Bence bizim durumumuzda alınabilecek en iyi intikam sağ kurtulabilmektir."

"Senin için öyle olabilir. Ben kafasını ezmeyi tercih ederim. Ama ağır ağır. Keyfini çıkara çıkara. Dakikada bir darbe."

"Seninki sadece laf. Şimdi böyle söylerken sana hoş geliyor. Fakat bunu bir de bilene sor. Sandığın gibi değil. Asla düşündüğün gibi olmaz."

"Nesin sen, Hamlet mi? Bak Günther bana akıl vermeye kalkma, tamam mı? Ben ne istediğimi biliyorum."

"Neyse zaten istediğini yapamayacaksın. Sonuçta burada değil."

"Fark etmez," dedi. "Günün birinde onu bulup bedelini ödeteceğim."

"Ciddisin galiba?"

"Tabii ki ciddiyim. Bir otel odasına girecek ve ben orada kapının arkasında, elimde ilmekle onu bekliyor olacağım."

Omuz silktim. "Sen bilirsin."

"Sen de aynısını hissetmiyor musun? Sana ihanet etti. Seninle bir deste oyun kâğıdı gibi oynadı. İnan bana onu öldürmeyi en çok hak eden kişi sensin Günther."

"Belki de haklısın."

"Tabii ki haklıyım."

"Bu arada merak ettim de aldığın emirler neydi, Hennig? Sanırım sadece Roger Hollis'in gözden düşürülmesine yardım edecektin."

"Evet, öyle. İyi bir operasyondu. Anne French olmasaydı, işe de yarardı. Kadın ya kafayı yedi ya da çelikten yapılmış. Muhtemelen her ikisi de."

"Haliyle sana ihanet edenin Anne değil, Mielke ve Wolf olduğu gün gibi ortada. Bu operasyonun nihai amacı Roger Hollis'in itibarının iadesinden başka bir şey değildi. Bence en başından Anne'e böyle davranması emredilmişti."

"Anlamadım."

"Anlamadın mı? Ne yazık ki onun sana ihanet etmesi operasyonun bir parçasıymış gibi bir fikre kapıldım ben. Evet, hem de en baştan itibaren. General Wolf'un emriyle. Kusura bakma ama Komünist Parti'den soğumakla ilgili anlattıklarının tek kelimesine bile inanmadım. Bu da kesinlikle

Wolf'un neden onu seçtiğini gayet iyi açıklıyor, yoksa ailesi Doğu Almanya'da olan ve tehdit edilebileceği birini seçerdi."

Hennig neden bahsettiğimi anlamıyordu. Onu suçlamıyordum, çünkü bana bile tuhaf geliyordu. Ancak istihbarat teşkilatlarında görev yapan türde insanların zihinlerinden çıkabilecek uçuk bir düşünceydi.

"Saçmalık," dedi. "Senin dediğin gibi olsaydı, böyle bir plandan mutlaka haberim olurdu. Mielke ve Wolf kesinlikle bir açıklama yapardı."

"Niye? Çok önemli olduğun için mi? Saçmalama. Sen neler döndüğünü bilmezsen, operasyon daha verimli olurdu. Anne'in ihaneti Hollis'i temize çıkardı. Hem de büyük olasılıkla sonsuza kadar. Buradan da MI5'ın başkan yardımcısının başından beri Moskova'nın adamı olduğunu ve bundan böyle de öyle kalacağını çıkarabiliriz."

"Hayır, bana ihanet eden onlar değil, Anne'di. Wolf o kadar kurnaz değildir. Kimse değildir." Yumruğunu sıkıp Anne'e küfrederek odada dolanmaya devam etti. Neredeyse haline üzülecektim. Anne'in haline de.

"Eğer kendini daha iyi hissetmeni sağlayacaksa, akvaryumdaki balığını öldür ya da evini yak," dedim.

"Hiçbir işe yaramaz. Hiçbiri ona ait değil. Kiralık. Geri geleceği de yok. Eğer döneceğine dair ufacık bir ihtimal olduğunu bilsem, burada bekler ve evi onunla birlikte yakardım."

"Bilirsin öçle intikam arasında fark vardır," deyip elimi ceketimin cebine attım.

"Öyle mi? Aralarındaki farktan haberim yoktu. Ayrıca umurumda da değil."

"Öç kişiseldir. Bir ihtiras eylemidir. Bir sakatlığın öcü alınır. Ama intikamın adaletle ilgili olduğu kanısındayım. Bu ise bir hayli farklı bir şey. Suçun intikamı alınır mesela, sence de öyle değil mi?"

"Vurulan sen olduktan sonra hangisi olduğu ne fark eder?"

"Muhtemelen etmez," deyip elimi cebimden çıkardım. Elimde bir silah vardı. Julia Rose'un Beretta 418'i. Arkadaşım Antimo Spinola'yı öldüren silah.

"Bu bana ikinci silah doğrultuşun," dedi. "Üçüncüsü olmasa iyi olur, Günther. Bu sefer nedeni ne?"

"Beni seni öldürmemeye ikna edebilmek için çok ter dökmen gerekecek, hepsi bu."

"O kız yüzünden kızgınsın. Nedenini anlayabiliyorum. Bak o da üzgündü. Senden gerçekten hoşlanmıştı. Seni beni sevdiğinden daha çok seviyordu. Kendisi söyledi. Seninle yatmaya mecbur değildi. Kendi isteğiyle yaptı."

"Tabii."

"Dinle, Günther, Grand Hotel'deki çantamda on bin frank var. Ayrıca Monaco'daki banka hesabını da unutma. Crédit Foncier'de. O konuda söylenen doğru. Operasyonun maliyetinin karşılanması için o hesaba da yirmi bin yatırılmıştı. Sen de imzacılardan birisin. Tek yapman gereken pasaportunu müdüre göstermek, o kadar. Dilersen hemen oraya gideriz. Parayı alırsın ve bir daha birbirimizi görmeyiz."

"Olmaz."

Tabancanın sürgüsünü çekerek minik yirmi beş kalibrelik mermiyi ağza sürdüm. Adam öl-

dürmede kullanılacak bir tabanca değildi ama bu kadar yakından bu da işimi görürdü. Bunu bilen Hennig gerilemeye başladı.

"Beni öldürecek türde biri olmadığını unuttun mu?" Sesinden korkmaya başladığı belliydi. "Bunu kendin söyledin, Günther. Sen iyi bir adamsın. Bunu seni ilk gördüğümde anlamıştım."

"Hayır, ben terk edilmiş bir köpek gibi kalorifere bağlı birini öldürecek türde bir adam değilim dedim. Bu farklı." Silahı ona doğrulttum.

"Bu 19 Ocak 1945'te *Wilhelm Gustloff*'ta ölen dokuz bin kişi için. On bir yıl sonra bugün intikamları alınmış olacak. Ayrıca Yüzbaşı Achim von Frisch, Irmela Louise Schaper ve onun doğmamış çocuğu, benim çocuğum için de öcümü almış olacağım. Bu kadar basit."

Ardından, muhtemelen hayatını bağışlayayım diye benden af dilemek için ağzını açtığında, onu göğsünden beş kez vurup sonra bir tane de alnına sıktım.

Misafir odasından dışarı çıkıp sakinleşebilmek için bir sigara yaktım. Cırcır böcekleri susmuştu, kendilerinden çok daha zeki bir tür olan insanın böyle vahşice davranabilmesi onları şaşkına çevirmiş olmalıydı. Zaten onlar trajediden ne anlardı ki? Duygu olmadan acı sadece acıdır. Acıyı katıksız ıstırap haline getiren şey insani hislerdir. Harold Hennig'i öldürdüğüm için pişman değildim, ancak anlaşılan öç hakkında yanılmıştım, çünkü güzel bir duyguydu. Ama henüz işim bitmemişti. Daha yeni başlıyordum.

Eve döndüm, brendi kadehi ve minik Beretta'nın üzerindeki parmak izlerimi sildim ve silahı

yerdeki Harold Hennig'in cesedinin yanına attım. Ardından Spinola'nın dairesinin anahtarlarını Anne'in masa çekmecesine koydum. Ayrıca Rolodex'indeki bir karta adresini yazdım. Polis açısından büyük bir delil sayılmasa da işin içinde cinayet, ceset, cinayet silahı, anahtarlar ve birden ülkeyi terk eden biri olunca bağlantı kurmak için Georges Simenon olmak gerekmezdi. Polis böyle açık ve net şeyleri sever. Hatta kendime sorularını cevaplamama yetecek kadar uzun bir süre Cap'te kalmam gerektiğini söyledim. Grand Hotel'in barındaki Anne ve Herr Hebel'i düşünüp unutmuş olduğum bir şeyi hatırlayabilirdim. Mesela Spinola bir keresinde bana görüştüğü Villefranche'deki bir yazardan ve onunla yeni Alman sevgilisi yüzünden nasıl kavga ettiklerinden bahsetmiş olabilirdi. Onu tehdit etmişti. Her halükarda Anne French'in bir daha Fransa'ya dönmesine mani olacak kadar sorun çıkarabilirdim. Hatta cinayet soruşturması talebiyle iadesi bile istenebilirdi. Ama böyle bir hikâyeyi inanılır kılabilmek için önce başka biriyle görüşmem gerekiyordu. Usta romancının da fikrini almalıydım. Gidip Somerset Maugham'ı görmem şarttı.

33

Eve gittim, yıkanıp tıraş oldum, iş kıyafetlerimi giydim, valizimi arabamın arkasına attım ve Villa Mauresque'e gittim. Saat hâlâ çok erkendi ve Maugham'ın güzel evinde kendisi, yeğeni ya da Alan Searle'i henüz ayakta görmek mümkün değildi. Sadece uşak ayaktaydı ve çenemdeki çürüğe ve elimdeki valize rağmen, beni gördüğüne şaşırmışa benzemiyordu.

"O nasıl?" diye sordum.

"Kim?"

"Ev sahibi tabii ki."

"O mu? Çok daha iyi. Mutlulukla söylüyorum ki hafif bir felçmiş neyse ki."

"İyi." Ciddiydim.

"Kalmaya mı geldiniz, efendim?" diye sordu beyaz ceketinin düğmelerini kontrol ederek.

"Bu kez değil," dedim anki son görüşmemizden bu yana pek bir şey olmamış gibi. "Bay Maugham geleceğimi bilmiyordu ama yine de görüş-

mek isteyeceğinden eminim. Geçen gece diğer İngilizler burada olduğunda yaşananlar hakkında görüşeceğim."

"Anlıyorum. Kahvaltı yapmak ister misiniz?"

"Evet isterim."

Kahvaltının hazırlandığı kireç badanalı yemek salonunda oturup sanki yemeye hazırlanıyormuşum gibi yaptım; ama Ernest kahve getirmek için gider gitmez tekrar valizimi alıp büyük yatak odasına çıktığımda Maugham'ı yatağında oturmuş, titreyen elinde bir fincan çayla gazete okurken buldum. Üzerinde beyaz ipek pijaması vardı, yakın gözlüğünü takmıştı ve duvardaki Çince yazılar yüzünden alt kattaki siyah zemin üzerinde heykeli bulunan tanrıça Kuan-Yin'in daha az çekici ve yaşlı versiyonunu andırıyordu.

"Felç geçirmiş birine benzemiyorsun," dedim.

"Geçirmedim zaten," dedi soğukkanlılıkla. "Herkesi başımdan savabilmek için uydurdum. Bütün bunlar canıma tak etti. Hepsi Londra'ya döndüğüne göre, artık ben de normal hayatıma dönebilirim."

"Tahmin etmeliydim."

"Eh, açıkçası şaşırdım. Seni tekrar görmeyi beklemiyordum, Herr Wolf. Yoksa Herr Günther mi demeliyim. Beni vurmaya mı geldin?"

"İlginçtir ama hayır."

"Yazık. Bu yaşta insan biraz heyecanı özlüyor. Ayrıca son zamanlarda azalan kitap satışlarını da canlandıracağından eminim. Ölmediğim müddetçe tabii ki. Aksi takdirde yazık olurdu, çünkü tekrar *New York Times* çok satanlar listesinde birinci olduğumu göremezdim. 'İngiltere'nin en bü-

yük yazarı bir Doğu Alman casusu tarafından vuruldu.' Böyle bir manşetin çok şeyi değiştireceğini kimse inkâr edemez."

"Öyle. Ama ben Doğu Alman istihbaratına çalışmıyorum. Daha doğrusu hiçbir istihbarat teşkilatı için çalışmıyorum. Sizi hüsrana uğratmak istemezdim, efendim, ama ben casus değilim. MI6'teki dostlarınız bu konuda fena halde yanıldılar. Hem de çok fena. Bunu ispatlayacak çürüklerim var. İşin aslı ben sadece sıradışı mazisi olan, sade bir vatandaşım."

"Hepimiz öyle değil miyiz? Ama yine de benimle kozunu paylaşmaya geldin, değil mi?"

"Aslında size bir iyilik yapmaya geldim," dedim.

"Sahi mi?"

"Karşılığında sizin de bana biri iyilik yapacağınızı umuyorum."

"Bu bana çok sinsi bir şantaj teşebbüsüymüş gibi geldi. Tabiri caizse,bir *squid pro quo* da denebilir. Bana şantaj mı yapacaksın, Herr Günther?"

"Bir iyilik yapacağımı umuyorum dedim. Sizi tehdit etmek gibi bir niyetim yok."

"İyi bir noktaya değindin." Başıyla yatağın arkasındaki sandalyeyi işaret etti. "Peşin hükümlü davrandığım için özür dilerim. Lütfen otur."

Memnuniyetle oturup arkama yaslandım, gözlerimi kapatıp derin bir oh çektim.

"Yorgun gibisin ve berbat görünüyorsun."

"Sadece yatağıma yatıp bin yıl boyunca uyumak istiyorum."

"Umarım bu planını burada hayata geçirmeyi düşünmüyorsun," dedi. "Villa Mauresque'te."

"Neden öyle düşündünüz?"

"O valiz yüzünden, tabii ki."

"Valizde sizin hakkınızda bir sürü dosya var. Stasi'ye, yani Doğu Alman istihbarat teşkilatına çalışan Anne French adındaki biri tarafından derlenmiş ve kendisi Amerikalı bir yayıncı için sizin biyografinizi yazacağını iddia etmişti."

"Öyle mi, hangisi?"

"Ne yazık ki bilmiyorum. İşin o kısmının doğru olduğundan da pek emin değilim. İşin aslı bu kadınla ilgili fazla bir bilgim yok ama dosyalar yeterince gerçek. Kadının dosya dolabındaki bir çekmece onlarla doluydu. Şimdiyse hepsi bu valizde."

"Sör John'un en başından beri, bana ve dolayısıyla İngiliz istihbaratına şantaj yapmak için seninle ve Harold Hebel'le çalıştığını söylediği kadından bahsediyor olmalısın."

"Çok doğru. Sadece size karşı dürüst davrandım. Ona her şeyi anlattığımı söyleyemem. İşin aslı onunla birlikte çalıştığımızın iddia edilmesi çok acı. Sadece arada bir yattığımızı sanıyordum. Ama tam tersiymiş. Onun bambaşka planları varmış."

"Senin balığın olmuş."

"Balık mı?"

"Eşcinseller kadınlara öyle der."

"Öyle mi? Her neyse. O dosyalardaki bilgiler son derece ayrıntılı ve tahminimce içinde gün ışığına çıkmasını istemeyeceğiniz türde şeyler de var. Siz mahremiyetine düşkün birisiniz."

"Bunun son derece doğru olduğuna emin olabilirsin. Herhangi bir adam prostat muayenesi

fikrinden ne kadar rahatsız oluyorsa, ben de biyografi düşüncesinden o kadar rahatsız olurum. Özellikle de bu yaşlarda. Şimdi işimize bakalım, bu dosyalara karşılık ne istiyorsun? Paradır herhalde, çünkü senin gibi birine verecek başka bir şeyim yok."

"Hayır. Param var." Bunu söylerken, Grand'deki Hennig'in çantasında duran on bin frank aklımdaydı; parayı odasını aramaya geldiklerinde orada bulacak Fransız polisine bırakmanın bir anlamı yoktu. "Hayır, ben sadece sizin gibi insanların kolayca anlayabileceği bir şey istiyorum, Bay Maugham."

"Peki nedir bu?"

"Yalnız kalmak istiyorum."

"Ah. Mahremiyet. Bulabileceğin en kıymetli şeydir, biliyorsun değil mi?"

"MI6'teki dostlarınız Londra'ya döndüğüne göre, benim kim ve ne olduğumu bilen sadece sen, Alan ve Robin kaldı. Ben ve Riviera'da dâhil olduğum tüm olaylar hakkında sessiz kalacağınıza dair söz vermenizi istiyorum."

"Çok haklı bir talep ve ben de farklı düşünmezdim. Sessiz kalmamı mı istiyorsun? Nasıl istersen öyle olacak."

"Ortaya çıkmış ve çıkacak her şey hakkında."

"İşte şimdi merak ettim. Her şey sona ermemiş miydi? Robin bana öyle olduğunu söyledi. Daha ne ortaya çıkacak ki?"

"Birkaç saat önce Harold Hebel'i öldürdüm."

"Aman Tanrım."

"Anne French'in Villefranche-sur-Mer'deki evinde vurularak öldürüldü. Aşağılık karı Lond-

ra'ya kaçtı sanıyorum ama emin değilim. Bu arada cesedi bulduklarında, polisin Anne'den şüphelenmesini umuyorum."

"Bir taşla iki kuş. Evet, bu simetri hoşuma gitti. Tamamen Jakoben tarzı."

"Tüm delillerin onu işaret etmesini sağlamaya çalıştım."

"Yani her şeye rağmen yine de Hebel'i öldürdün. Muhteşem. İnsan sormadan duramıyor, fikrini değiştiren ne oldu?"

"Aslında fikrimi değiştiren o oldu. Piç kurusu, Anne'le ödeşmek istediği ve bunu yapmakta da ne kadar haklı olduğu hakkında öyle çok konuştu ki bir şekilde beni ikna etti diyelim."

"Bunun bir ilk olduğunu söyleyebilirim."

"Farkındaysan yaptığım şeyi mazur göstermeye çalışmadığımdan 'öldürüldü' dedim. Ne sana karşı, ne de kendime... Onu öldürmek için dokuz bin iyi nedenim olduğuna şüphe yok. *Wilhelm Gustloff*'da boğulanların sayısı kadar. Ama iş o noktaya geldiğinde, o tetiği sadece ikisi için çektim." Omuz silktim. "Kim olduklarını biliyorsun. Bu arada cesetle senin aranda asla bir ilişki kuramazlar. O yüzden rahat ol ve evdeki huzurun tadını çıkar. Polisin buraya gelip sana sorular soracağını hiç sanmıyorum."

"Bunu duyduğuma sevindim. Ziyaretçiden pek hazzetmem."

"Bu anlattıklarım, Grand Hotel'de çalışmaya devam ettiğim sürece gizlemeni istediğim sırlardan sadece biri."

"Görünen o ki senin sırlarınla benimkiler fazlasıyla iç içe geçmiş." İç çekti. "Kaldı ki kaset,

fotoğraf ve İngiliz istihbaratından bahsetmeden Harold Hebel hakkında konuşmam bir hayli zor olur. Hayatımı hiç düşünmeden yaşamış olmam, beni de en az senin kadar savunmasız bırakıyor. Peki, sevgili dostum, bana senin hakkında anlatılanları hesaba katarsak, sence bu eylem planı yeterince iyi mi? Sör John seni aramaya gelecek başka casusların da olacağını söyledi. Oteldeki misafirler de pekâlâ suikastçı çıkabilir. Robin'e, senin ve Hennig'in en kısa sürede ortadan kaybolmanızın akıllıca olacağını söylemiş. İtiraf etmeliyim ki Cap Ferrat adını verdiğimiz bu yer hiç bu kadar heyecan verici olmamıştı."

"Belki gelirler. Belki beni vururlar. Bilmiyorum. Daha önce de beni vurmak isteyenler oldu ve işbirliği yapmadım. Hâlâ hayattayım. En azından bir yarım öyle. Ama kaçmaktan bıktım. Bu *Uçan Hollandalı*'nın limana girip tamir görme vakti geldi. Zaten MI6'teki dostlarının hakkımda söylediği hiçbir şey doğru değil; en azından büyük kısmı, o yüzden Stasi'nin benle uğraşacağını pek zannetmem. Cap'te kaldığım sürece sizi rahatsız etmeyeceğim ve umarım siz de beni rahatsız etmezsiniz. İkimiz de birbirimiz hakkında sessiz kalalım."

Maugham başını salladı. "Anlıyorum. Yaşadığın bunca sıkıntının ardından yoluna huzur içinde devam etmek istiyorsun. Hayali bir geleceğe karşı gerçek bir gelecek. Haksız mıyım?"

Başımı salladım. "Onun gibi bir şey. Ben de şimdilik daha fazlasını bilmiyorum."

"Hiç şaşırtıcı değil. Seninle ilgili sessiz kalacağımdan emin ol, Herr Wolf. Evet, yine takma isimleri kullanmaya başlayalım. Ama yeğenim

Robin'in aynısını yapacağına söz veremem. Kendisi boşboğazın önde gidenidir."

"Bence onu kontrol altında tutabilirsiniz. Ne de olsa artık tüm mali geleceği sizin elinizde."

"Evet, bu doğru." İhtiyarın yüzünde o gizemli gülümsemelerinden biri belirdi. En azından bana öyle geldi. Yüzünde asla emin olamayacağınız kadar çok kırışık vardı. Sonra da gırtlaktan gelen kocaman bir kahkaha patlattı.

"Tamam o zaman. Anlaştık."

Ayağa kalkıp şık yatak odasının kapısına yürüdüm, raftaki kutudan kendime bir sigara aldım. Kutu kehribardan yapıldığından nefret ettim.

"Seni sevdim, Herr Wolf," dedi. "Senin için bir önemi var mı bilmem ama Doğu Almanya'dan gelen biri seni öldürürse üzülürüm. Ama kanımca sen arkadaş olmak için fazlasıyla tehlikeli bir adamsın. Evet, bundan eminim. O yüzden lütfen bana bir iyilik yap ve bir daha buraya asla gelme. Sinirlerimin bunu kaldırabileceğini zannetmiyorum. Ayrıca berbat bir briç oyuncususun."

Kahvaltıya kalmadım. Hızlıca merdivenlerden inip, Ernest ve ikram ettiği kahveyi görmezden gelerek, arabamın yanına gittim. Düzenli çimler, pembe çitler ve beyaz zakkumlar içimdeki harabeyle tezat teşkil ediyordu. Sanki çevremdeki her şey bana ne kadar boş bir adam olduğumu hatırlatacak şekilde tasarlanmıştı. Parlak mavi kızböcekleri uçan safirler gibi yüzme havuzunun üzerinde dönüyordu. Portakal ve limon çiçeklerinin kokusu ortamın cenneti andıran havasını daha da perçinlemekteydi. Bahçedeki her şey çok değerliymiş gibi görünüyordu. Benim haricimde.

Buraya ait değildim. Ama önemli değildi. Benim gözümde Villa Mauresque'in kusursuzluğu başlı başına bir kusurdu. Kadın olmayan ve sadece erkeklerin kaldığı bir yere ait olamazdım. Kadınlar riskli yaratıklardır ama zaten hayat da risk almaktan ibarettir. Arabama bindim. Marşa ancak üçüncü basışımda arabam çalıştı ve yavaşça garaj yolundan uzaklaşmaya başladım. Aynadan benim gidişimi yatak odasının balkonundan izleyen Somerset Maugham'ı gördüm. Çok geçmeden ölecekti. Bunu biliyordu. Zaten ölüye benziyordu. Aklında sadece ölüm vardı. Ama benden önce ölüp ölmeyeceğini bilmiyordum.

Grand Hotel'e gittim, ceketimi giydim, kravatımı ve kol düğmelerimi taktım, yüzüme bir gülümseme kondurdum ve masama oturup beklemeye başladım.

YAZARIN NOTU

ERICH KOCH 1949'da Hamburg'da İngilizler tarafından yakalanıp Polonya'ya gönderildi. 1958'de yargılanıp savaş suçlarından suçlu bulunup ölüme mahkûm edildi. Hastalığı nedeniyle cezası müebbet hapse çevrilse de çoğu kişi Sovyetler Birliği'nin Koch'un Leningrad yakınlarındaki Tsarskoe Selo Sarayı'na ait Kehribar Odası'nın yerini bildiği düşüncesiyle Polonya hükümetine baskı yaptığını düşünmektedir. *Wilhelm Gustloff*'un enkazında Kehribar Odası'nı bulma gayreti bu tarihe kadar hiçbir sonuç vermedi. Koch, Kasım 1986'da hapiste öldü.

Günümüzde çok az insan bilse de *Wilhelm Gustloff*'un batırılışı denizcilik tarihindeki en büyük felakettir. İçlerinde çok sayıda çocuğun da bulunduğu dokuz bin dört yüz kişi bu kazada hayatını kaybetmiştir.

Eski adı KÖNIGSBERG olan Kaliningrad, Polonya ve Baltık Denizi kıyısındaki Litvanya arasındaki Sovyetlere ait bir yer olan Kaliningrad Oblast'ın

yönetim merkezidir. Günümüzde coğrafi olarak Rusya Federasyonuna ait olsa da, AB sınırları içindeki tek yerdir.

W. SOMERSET MAUGHAM gerçekten de bir İngiliz casusuydu ve 1917'de Petrograd'da büyük bir casus şebekesini yönetti. Aralık 1965'te Nice'te doksan bir yaşında öldü. Şimdiki adı Le Sémaphore olan Villa Mauresque, 52 Boulevard du General-de-Gaulle, Saint-Jean-Cap-Ferrat adresindedir. Muhteşem Grand Hotel Cap-Ferrat'tan farklı olarak halka açık değildir ve birinin özel mülküdür.

GUY BURGESS, Clarisa Churchill'in eski talibi ve Sovyet casusudur. 1963'te elli iki yaşında Moskova'da öldü. 1937'de Burgess ve Anthony Blunt, Somerset Maugham'ın misafiri oldu.

ANTHONY BLUNT, 1956'da şövalye ilan edildi. 1964'te Sovyet casusu olduğunu itiraf etti ve bu itirafı karşılığında dokunulmazlık talep etti. Normal bir hayat sürdü ve 1973'e kadar Queen Pictures'ın mimarlığını ve 1974'e kadar da Courtauld Sanat Enstitüsü'nün müdürlüğünü yaptı. Casus olduğu Kasım 1979'a kadar halka açıklanmadı. 1983'te öldü.

KIM PHILBY'nin 1963 tarihinde Cambridge Beşlisi denen casus grubunun mensubu olduğu ortaya çıktı; JOHN CAIRNCROSS'un KGB casusu olduğuysa 1979'da öğrenildi.

SÖR JOHN SINCLAIR, Temmuz 1956'da Başbakan Anthony Eden tarafından MI6'ten atıldı. Yerine Sör Dick White getirildi. Sör Dick White'ın yerineyse 1956 ve 1965 yılları arasında MI5 başkanlığı yapan Sör Roger Hollis getirildi. Sinclair, 1973'te öldü.

PATRICK REILLY, önce Sör Stewart Menzeis'in özel sekreterliğini, sonra da MI6'nın başkanlığını yaptı. 1950'den 1953'e kadar Müşterek İstihbarat Heyeti'nin başkanıydı. 1957'de Rusya'ya büyükelçi olarak atandığında şövalye ilan edildi.

Selina Hastings'in 1959 tarihli kapsamlı biyografisine göre bir Amerikan yayınevi ROBIN MAUGHAM'a amcasının biyografisini yazması için 50.000 dolar teklif etti. Bu projeyi haber alan W. Somerset Maugham, Robin'e kendisiyle ilgili hiçbir şey yazmaması şartıyla 50.000 dolarlık bir çek göndermeyi teklif etti. Hastings'in belirttiği gibi: "...Maugham şantajı nerede görse tanırdı."

SÖR ROGER HOLLİS, Mart 1981'de Başbakan Margaret Thatcher'in Avam Kamarası'nda yaptığı bir açıklamayla Sovyet casusluğu suçlamasından tümüyle aklandı. Ama 1962'den 1966'ya kadar CIA başkan yardımcılığı yapan Ray Cline, MI5'ın üst kademelerinde bir Sovyet casusu olma ihtimalinin çok yüksek olduğunu ve bu bağlamda da buna en uygun adayın Roger Hollis olduğunu açıklamıştır. FBI'dan Robert Lamphere ise şunları söylemiştir: "Bence FBI'ın 1944-45 tarihlerinde telgraf mesajlarını okuduğunu KGB'ye bildiren kişi Hollis'tir. Philby Birleşik Devletlere geldikten sonra başka bilgiler de eklemiştir ama bu meselede asıl suçlu Hollis'tir." Birleşik Devletler İstihbaratından sorumlu senato komisyonuna uzun yıllar başkanlık yapan Senatör Malcolm Wallop, İngiliz yazar Chapman Pincher'e 1981-1987 yılları arasında CIA başkanlığı yapan William Casey'nin Hollis'in casus olduğundan emin olduğunu söylemiştir. 1980-1986 yılları arasında Londra'da Sov-

yet Büyükelçisi olarak görev yapan Victor Popov da bu görüşü desteklemiştir. Pincher aşırı ayrıntılı ve okuması kolay kitabı *Treachery: The True Story of MI5*'ta (2011) şöyle demektedir: "Özetle MI5'ın karşı istihbarat eylemlerinin üzerine sihirli bir pusula yerleştirebilseydik, ibrenin hemen her zaman yirmi yedi yıl boyunca teşkilatta çalışan ve başkanlığını yapan kişiyi göstereceğinden şüphemiz olmazdı. İç içe geçmiş tüm tarih ve hadiseler bunu doğrulamaktadır. Hollis'in ister ihanet isterse beceriksizlik yüzünden neden olduğu istihbarat felaketleri şüpheye yer bırakmayacak seviyededir. Onun denetimi dışındaki gelişmeler hariç, verdiği her tavsiye ve aldığı her karar Sovyet istihbaratının menfaatine olmuştur." Ben de öyle düşünüyorum.

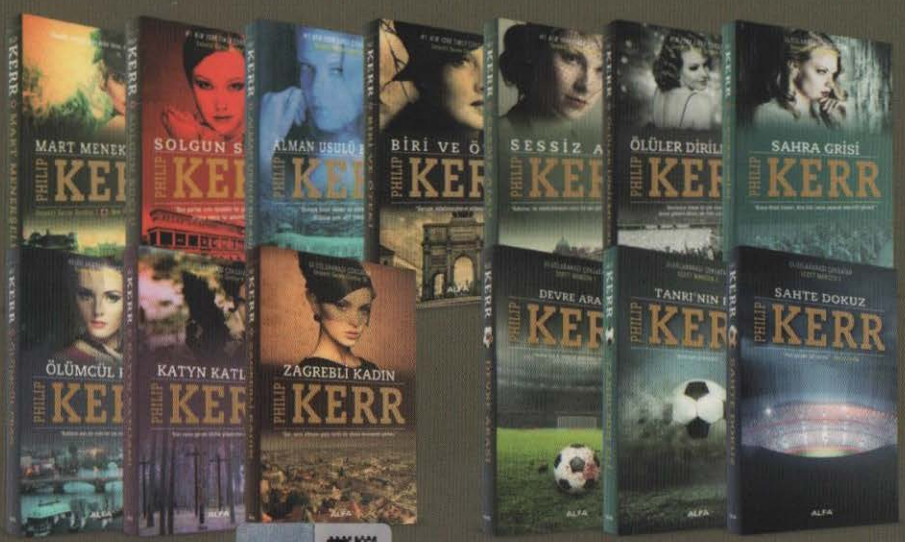
SESSİZLİĞİN ÖTE YAKASI

PHILIP KERR

Dedektif Bernie Günther 11

Saint-Jean-Cap-Ferrat, 1956.

Bernie sahte isimle Grand Hotel'de herkesin gözü önünde saklanmaktadır. Siyah ceketi ve kendisine hiç yakışmayan hizmet etmeye hevesli adam maskesiyle otelin kapıcısıdır: Günleri ve geceleri sarhoşları odalarına taşımak, fahişeleri otelden uzak tutmaya çabalamak ve aşırı zengin müşterilerin manasız sorularını cevaplamakla geçer. Yemek rezervasyonu yaptırmak ya da briçte eksik oyuncu için başvuracağınız adam odur: W. Somerset Maugham'ın evi olan Villa Mauresque'de hemen her akşam oynanan briç oyununa dördüncü oyuncu olarak katılacak biri. Ama Maugham'ın ihtiyacı sadece bir briç ortağı değildir. Profesyonel yardıma ihtiyacı vardır, çünkü belki sıradışı yaşam tarzı belki de bir zamanlar İngiliz istihbaratına çalışmış olması yüzünden kendisine şantaj yapılmaktadır .

ALFA
www.alfakitap.com
/alfakitap
/alfakitap

THG
0404775
FZE

ALFA POLİSİYE